# Index.


## A

pag.

Admontensis conventus succursum petit 171
Aequivalens tributum a rebus Ecclesiarum pendendum . . . . . 93
Album Hungaror. S. Sanctitati parat. 219. 224
Algiriensibus collectio . . . . . 249
Allocutio Pii IX. ex incidenti perturbatae reipublicae status . . . . . 13
„ item ad Praesides Orbis Romae congregatos . . . . . 53
Apostolatus orationis . . . . . 227
Aprobatio operis prelo subbmittendi praevie expetenda . . . . . 84
Assecuratio aedium ecclesiast. . . 181
Asthenaei statuta . . . . . 221
Autonomia . . . . . 253

## B

Babocsay conciones . . . . . 217
Baranyaensis Cttus contra insolentiam Communitatum in Docentes . . 20
Bedekovics Georgius † . . . . . 125
Belgici subditi . . . . . 238
Bene Paulus † . . . . . 173
Berkecz Emericus † . . . . . 163
Berkesdensis docens . . . . . 181
Bombycum Cultura . . . . . 89
Bosna-Argent . . . . . , 164
Bukovinenses Hungari . . . 276. 254
Bunyitay Vicentii opus . . . . . 76

## C

Cassa fund. status . . 61. 171. 254
Catechetici libri . . . . . 61
Census (5%) Cassa Fund. . . . 39
Circulares in duplici . . . . . 98
Coelibatus et Breviarium . . . . 64
Collectae . . . . . 19. 39. 65
Concursus 184. 189. 199. 238. 257. 266. 270. 280. 222
Comitiae regni, preces . . . . . 175
Conferentiae Ludirectorales . . . 90
Conscriptio militaris (formular.) . 27. 71
Consociatio S. Ladislai et Indulgentiae SS. ei concessae . . . 9. 84. 172

pag

Cultura arborum et apum . . . . 210
Cseke collector . . . . . 63
Capf Godefridus † . . . . . 99

## D

Dankó Lelki Kalauz . . . . . 192
Daróczy Sigm. † . . . . . 261
Decimae bonificatio . . . . . 51
Devotio triduana pro Pontifice . 203. 233
Disciplina scholaris . . . . . 24
Docentium numerus, ratione scholarium . 52
„ candidatio . . . . . 238
„ conventiculum Quinque-Ecclesiis . 228
Doczy Josephus † . . . . . 137
Doré opus . . . . . 267

## E

Ecclesia ad S. Leopoldum Pestini . . 137
Egestas collectio . . . . . 199
Egyetemes Szerkönyv . . . . . 288
Egyed Antonius † . . . . . 65
Emeritorum Sacerdotum Fundus 23. 34. 258
Evangelior. liber . . . . . 270
Examen Synodale 25. 71. 148. 174. 238. 260
Extractus matriculares militum . . 169
„ matriculae mortuorum omni trimestri Offo Steuer-Amt exhibendus 83. 125

## F

Faddenses igne damnificati . . . 169
Fekete conciones . . . . . 134
Fekete Franciscus † . . . . . 191
Felder Vilhelmus † . . . . . 284
Feriales dies penes scholas element. . . 173
Finta Georgius † . . . . . 20
Folténvi Ioann. † . . . . . 253
Fundus Emeritorum ejus Statuta 23. 24. 258
„ Religion. & Studiorum . . . 148
Fundationalis glis Cassa, eiusque Status 39 61. 171. 254

## G

Gazdasági kistükör . . . . . 210
Germann Josephus † . . . . . 189

pag.

Girk Georgius Eppus † . . . . . 262
Glacz Joannes † . . . . . 19
Góczy Conradus † . . . . . 93
Gottliebovics Paulus † . . . . . 252
Göndöcs oktató imakönyv . . . . 134
Graeci orientales . . . . . 164
Grager Gabriel † . . . . . 107
Gruber Georgius † . . . . . 140
Gruber Georgius † . . . . . 219

## H

Hajnovics Josephus † . . . . . 141
Hasz Joannes † . . . . . 63
Hegedüs Joannes † . . . . . 89
Hess Josephus † . . . . . 26
Hospitale Jerosolymit. . . . . 91
Hung. Lingua in scholis . . . . . 20

## I

Immaculatae Conceptionis Missa et officium 131
Immoralitatis causa quomodo tollenda? . 72
Indulgentiae SS. . . . . 85. 94
Intimatum Cttense, item Lttle quoad matrimonium legi militari obnoxiorum 22. 81
Intimatum Cttense quoad Docentes . . 20
Institutum pens. Ludirectorum . . 47
Jozipovics Antonius † . . . . . 145
Jozipovics Emericus † . . . . . 182
Jubilare Sacerdotium S. Sanctitatis . . 282
Jubilaeum universale . . . . . 161
Jurisdictiones invitandae ad Festum Theophoriae . . . . . 94

## K

Kalauz pagellae . . . . . 229
Karcsu Arzen opus . . . . . 196
Kaziuczy Emer. † . . . . . 244
Kelemen Joseph † . . . . . 248
Klivényi Jacob † . . . . . 195
Koch Philippus † . . . . . 111
Kónya Franciscus † . . . . . 115
Kovácsics Georg † . . . . . 272
Kovács Sigism. ben. nom. Eppus 284. 290
Král Josephus † . . . . . 115

## L

Laczkovics Mathias † . . . . . 75
Ladislai S. Consociatio . . 9. 25. 94
Laicorum influxus in negotia eccl. . . 253
Legény egylet . . . . . 134
Lex novell. Relig. . . . . 272
Liber evangelior. Agriensis . . . 270
Libri Catechetici . . . . . 61
Libri gratuiti . . . . . 165

pag.

Libri Scholastici . . . . . 45
Libri superstitiosi . . . . . 139
Ludirectores ad pietatem excitantur . . 48
Ludirectorum pens. Institutum 47. 249. 257. 279
Ludirectorum proventus incassandi per Primores Communitatis . . . 94
Ludirectorum Conferentiae commendantur 90
Lues pecorum — remedium illius . 73. 139

## M

Magyar Sion . . . . . 67
Mandl Michael † . . . . . 45
Manuale parochor. commend. . . . 272
Manuale Sacerdotum . . . . 130
Mappa Dioecesana . . . . . 64
Markovics Antonius † . . . . . 192
Markovics Joannes † . . . . . 173
Matisics Antonius † . . . . . 253
Matriculae in duplo Offiis politicis exhibendae 81
Matrimonium Patentalium, caute admittendum 50
Matrimonium Officialium milit. Exactorat. 64. 284
Matrimonium Statutioni milit. obnoxiorum . . . . . 126. 231
cum eis dispensandi facultas penes Commissarium Reg. Cttensem . 81
Matrimonia individuor. extern. reg. . 172
„ militum . . . . 133
„ mixta resp. novae legis . 272
Matrimonia mixta — (reversales) 41, 73. 272. 277
Mechitaristarum libri commendantur 66. 230
Megyely † . . . . . 25
Mendlik falusi predik. . . . . 135
Mendlik Joannes . . . . . 88
Militaris Conscriptio . . . 71. 182
Milites invalid. et patent. . 163. 229. 253
Militum licentiat. corruptio et remedium 72
Missae de requiem et communio sub iis . 266
Missalia nova . . . . . 66
Mors 19. 20. 21. 23. 25. 26. 40. 45. 48. 63. 65. 69. 75. 89. 93. 107. 114. 115. 137. 140. 141. 145. 163. 173. 191. 192. 189. 195. 199. 210. 221. 219. 248. 252. 253. 256. 257. 261. 262. 284.
Mortuales militum . . . . 191
Mortuorum inspectio . . . . 221

## N

Nagy Francisc. † . . . . . 199
Népmozgalmi táblák . . . . 132
Népnevelési egylet . . . 229. 237
Normativum reparat. Eccles. publ. . . 148
Novákovics Josephus † . . . . . 73
Nyers Joannes † . . . . . 21

## O

Obolus Petri . . . 183. 192. 219

pag.

Offum Sanctorum . . . . . 244
Orphani — relatio de iis praestanda Comitatui 90
Opus nullum absque scitu Eppi inprimatur 84. 88
Opera 48. 64. 76. 83. 84. 88. 121. 130. 134. 135. 192. 195. 210. 217. 229. 267. 272. 288
Önkénytes . . . . . 197
Országos kath. elemi oskola alap . . 165

## P

Paderborn collecta . . . . . 254
Páhy Steph. † . . . . . 248
Pallotini Opus . . . . . 210
Pastorales ad populum . . . . . 129
Patentalium Matrimonium . . . 50
Pensio Emerit . . . . . 258
Pensionator. mors. . . . . 167
Pensionale Instit. Ludirectorum . . 47
Pestinens. Eccles. ad s. Leopold . . 137
Pichler Josephus † . . . . . 40
Pollak Simones . . . . . 192
Pózs Mart. . . . . 238
Preces pro Comitiorum felici sucessu . . 19
Preces pro felici partu . . . . 245
„ „ „ successu armor . . 193
Protestantium scholae Catholicis interdicuntur 89

## Q

Quadragesimales Pastorales . . 4. 27. 77

## R

Ranolder Car. † . . . . . 195
Raus Romualdus † . . . . . 26
Rationes eccles. . . . . 219
Recursus ad Altiores Instantias medio Odnariatus substernantur . . . 7
Relatio de Orphanis ad Comitatum . . 90
Relatio de scholis decennalis . . 171. 177
Relig. lex . . . . . 272
Renanianum Opus, ejusque lectio prohibetur 121
Ress Josephus † . . . . . 23
Reversales in mixtis matrimoniis . 41. 73
Roskoványi (opus) . . . . . 64

## S

Scholae disciplina manutenenda . . 24
Scholasticis in Datis colligendis Clerus Jurisdictionibus auxilio esse studeat . 90
Scholastici libri . . . . . 45
Scholare negotium Assistentiam semper inveniet erga repraesentationem . . 40
Scholarum Curator, eiusque Constitutio, et obligatio . . . . . 95
Scholarum elem. defectus . . 87. 292
Scholae protestantes Catholicis interdictae 89
„ decennalis relatio . . 171. 177
„ dies feriales . . . . . 173

pag.

Sepácz Julius † . . . . . 210
Societas s. Stephani . . . . . 149
„ St. altar. Sti . . . 164. 251
Societas S. Ladislai . 91. 172. 225. 268
Sok Franciscus † . . . . . 65
Sortitio pro Pontificio Aerario . . . 64
Statutio militaris . . . . 126. 148
Statuta Fundi Emeritorum . . . 34
Statutio militaris . . . . . 126
Subdocentes ratione scholarium habita applicentur . . . . . 52
Superstitiosi libri . . . . . 139
Surdomutor. data statistica . . . 285
Syllabus error. . . . . 157
Synodale Examen . . . 25. 147
Synodus, ejusque acta . . . 105. 129
Szalay Antonius † . . . . . 107
Széchényi-Kollonics stipend. . . . 280
Szegénységi bizonyitv. . . . . 138
Szekeres Francis. † . . . . . 270
Szemerédy Andreas † . . . . . 23
Szentek élete (opus) . . . . . 210
Szépe Joann † . . . . . 191
Szina stipend. pro docentib. . . . 257
Szita Joann. † . . . . . 284
Szuli Sermones . . . . . 229

## T

Takarék magtárak . . . . . 140
Taxa Matricul. Extractus, et abusus . 66
Teophoriae festo Jurisdictiones evocandae . 94
Testimoniales pauperum . . . 138
Testamenta Sacerdotum, fundationes civilis naturae continentia, substernanda disponit Consilium . . . . 108
Talaris vestis . . . . . 229
Theses Teologicae 44. 85. 125. 163. 181. 238. 285
Thomaer Ignat † . . . . . 256
Tóth Steph. † . . . . . 257
Trappistae — collecta pro eis . . 65. 74
Tributum aequivalens a rebus Eccl. et Paroch. immobilibus . . . . . 93

## V

Vallner Franciscus † . . . . . 256
Varga Franciscus † . . . . . 163
Vaszner Michael † . . . . . 219
Virág Michael † . . . . . 223
Vittenbergae collect. pro aedif. Eccles. 143. 163.
Vörös Michael † . . . . . 220

## X

Xenodochium Militare . . . . . 219

☛ Indice hoc clauditur protocollum Circularium Litterarum inde ab Anno 1861. sub regimine p. m. Georgii Girk Eppi item Vicariatus Capitularis usque infrascriptum diem emanatarum. —

Pro cunctorum directione praenotatur, in futurum non esse Litteras Circulares, quae per decursum anni edentur, denuo cum fine anni Officiis Parochialibus submittendas. Quare Circulares singulae bene custodiendae, et pro protocollo parochiali cum tempore compingendo diligenter reponendae erunt.

Datum Quinque-Ecclesiis die 16ª Julii 1869.

**Franciscus Sláby,**
Vicarius Gen. Capitularis.

PEL

# INDEX.

## A


Aequivalens tributum a rebus Ecclesiarum pendendum . . . pag. 93
Allocutio Pii IX. ex incidenti perturbatae reipublicae status . . . „ 13
„ item ad Praesides Orbis Romae Congregatos . . . „ 53
Approbatio operis prelo submittendi praevie expetenda . . . „ 84


## B


Baranyaensis Cttus contra insolentiam Communitatum in Docentes . . „ 20
Bedekovics Georgius † . . . . . „ 125
Bombycum Cultura . . . . . „ 89
Bunyitay Vincentii opus . . . . . „ 76


## C


Catechetici libri . . . . . „ 61
Cassae fund. status . . . . . „ 61
Census (5%) e Cassa Fund. . . . . „ 39
Circulares in duplici . . . . . „ 98
Coelibatus et Breviarium . . . . . „ 64
Collectae . . . . . 19, 39, 65
Conferentiae Ludirectorales . . . . . „ 90
Conscriptio militaris (formular.) . . . . 26—71
Consociatio S. Ladislai et Indulgentiae SS. ei concessae . . . 9, 94
Cseke collector . . . . . „ 63
Czapf Godefridus † . . . . . „ 69


## D


Decimae bonificatio . . . . . „ 51
Disciplina scholaris . . . . . „ 24
Docentium numerus, ratione scholarium . . . . „ 52


## E


Emeritorum Sacerdotum Fundus . . . . . 23, 34
Egyed Antonius † . . . . . „ 65
Examen Synodale . . . . . 25, 71
Extractus matriculae mortuorum omni trimestri Offo Steuer-Amt exhibibendus . 83, 125


## F


Finta Georgius † . . . . . „ 20
Fundus Emeritorum 23, ejus Statuta . . . . „ 34
Fundationalis glis Cassa, eiusque Status . . . . 39, 61

## G

Góczy Conradus † . . . . . pag. 93
Glacz Joannes † . . . . . „ 19
Grager Gabriel † . . . . . „ 107

## H

Hasz Joannes † . . . . . „ 63
Hegedüs Joannes † . . . . . „ 89
Hess Josephus † . . . . . „ 26
Hospitale Jerosolymit. . . . . „ 81
Hung. Lingua in scholis . . . . . „ 20

## I

Immoralitatis causa quomodo tollenda? . . . . . „ 72
Indulgentiae SS. . . . . 85, 94
Intimatum Cttense quoad Docentes . . . . . „ 20
Intimatum Cttense, item Lttle quoad matrimonium legi militari obnoxiorum . . 22, 81
Institutum pens. Ludirectorum . . . . . „ 47
Jurisdictiones invitandae ad Festum Theophoriae . . . . . „ 94

## K

Koch Philippus † . . . . . „ 111
Kónya Franciscus † . . . . . „ 114
Král Jósephus † . . . . . „ 115

## L

Laczkovics Mathias † . . . . . „ 75
Ladislai S. Consociatio . . . . . 9, 25, 94
Libri Scholastici . . . . . „ 45
Libri Catechetici . . . . . „ 61
Ludirectores ad pietatem excitantur . . . . . „ 48
Ludirectorum pens. Institutum . . . . . „ 47
Ludirectorum proventus incassandi per Primores Communitatis . . „ 94
Ludirectorum Conferentiae commendantur . . . . . „ 90
Lues pecorum — remedium illius . . . . . „ 73

## M

Magyar Sion . . . . . „ 67
Mandl Michael † . . . . . „ 45
Manuale Sacerdotum . . . . . „ 130
Mappa Dioecesana . . . . . „ 64
Marton Josephus † . . . . . „ 114
Matriculae in duplo Offiis politicis exhibendae . . . . . „ 81
Matrimonium Patentalium, caute admittendum . . . . . „ 50
Matrimonium Officialium milit. Exactorat. . . . . „ 64

Matrimonium Statutioni milit. obnoxiorum . . . . pag. 126
cum eis dispensandi facultas penes Commissarium Reg. Cttensem . „ 81
Matrimonia mixta — (reversales) . . . . . 41, 73
Mechitaristarum libri commendantur . . . . . „ 66
Megyely † . . . . . „ 25
Mendlik Joannes . . . . . „ 88
Militaris Conscriptio . . . . . „ 71
Missalia nova . . . . . „ 66
Mors . . 19, 20, 21, 23, 25, 26, 40, 45, 48, 63, 65, 69, 75, 89, 93, 107, 114, 115

## N

Nogáll (opus) . . . . . 48, 83
Novákovics Josephus † . . . . . „ 73
Nyers Joannes † . . . . . „ 21

## O

Orphani — relatio de iis praestanda Comitatui . . . . „ 90
Opus nullum absque scitu Eppi inprimatur . . . . 54, 88 84

## P

Patentalium Matrimonium . . . . . „ 50
Pensionale Instit. Ludirectorum . . . . . „ 47
Pichler Josephus † . . . . . „ 40
Protestantium scholae Catholicis interdicuntur . . . . „ 89
Preces pro Comitiorum felici successu . . . . . „ 19

## Q

Quadragesimales Pastorales . . . . . 4, 27, 77

## R

Raus Romualdus † . . . . . „ 26
Recursus ad Altiores Instantias medio Ordinariatus substernantur . . „ 7
Relatio de Orphanis ad Comitatum . . . . . „ 90
Renanianum Opus, ejusque lectio prohibetur . . . . „ 121
Ress Josephus † . . . . . „ 23
Reversales in mixtis matrimoniis . . . . . „ 41
Roskoványi (opus) . . . . . „ 64

## S

Scholae disciplina manutenenda . . . . . „ 24
Scholasticis in Datis colligendis Clerus Jurisdictionibus auxilio esse studeat . „ 90
Scholastici libri . . . . . „ 45
Scholare negotium Assistentiam semper inveniet erga repraesentationem . . „ 49
Scholarum Curator, eiusque Constitutio, et obligatio . . . „ 95
Scholarum elem. defectus . . . . . „ 87
Scholae protestantes Catholicis interdictae . . . . „ 89

Sedecimae bonificatio . . . . . pag. 67, 82, 99, 126
Sok Franciscus † . . . . . pag. 65
Sortitio pro Pontificio Aerario . . . . . „ 64
Societas S. Ladislai . . . . . „ 91
Synodale Examen . . . . . „ 25
Synodus, ejusque acta . . . . . 105, 129
Statutio militaris . . . . . „ 126
Statuta Fundi Emeritorum . . . . . „ 34
Statutio militaris . . . . . „ 126
Szalay Antonius † . . . . . „ 107
Szemerédy Andreas † . . . . . „ 23
Subdocentes ratione scholarium habita applicentur . . . . . „ 52

## T

Taxa Matricul. Extractus, et abusus . . . . . „ 66
Teophoriae festo Jurisdictiones evocandae . . . . . „ 94
Theses Theologicae . . . . . 44, 85, 125
Testamenta Sacerdotum, fundationes civilis naturae continentia, substernanda disponit Consilium „ 108
Trappistae — collecta pro eis . . . . . 65, 74
Tributum aequivalens a rebus Eccl. et Paroch. immobilibus . . . . . „ 93

# PROTOCOLLUM

# ORDINUM DIOECESANORUM

SUB GUBERNIO

*ILLUSTRISSIMI AC REVERENDISSIMI DOMINI*

# GEORGII GIRK,

DEI MISERATIONE & APOSTOLICAE SEDIS GRATIA

## EPISCOPI QUINQUE-ECCLESIENSIS,

*SS. THEOLOGIAE DOCTORIS COLLEGIATI, EMANATORUM.*

## AB ANNO 1861 USQUE – 1869.

---

QUINQUE-ECCLESIIS,
TYPIS LYCEI EPISCOPALIS V.-ECCLESIENSIS. 1861.

Ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum de manu eorum .... ecce ego ipse requiram oves meas et visitabo eas. Ezechiel 34, 10.—11.

Quem tanta, quanta vos serviendi Deo obligatio devincit, vulgari labore, et famulatu non est contentus.
S. Ignat. Ep. ad Hispan.

Res autem humanae aliter tutae esse non possunt, nisi quae ad divinam confessionem pertinent, et regia, et sacerdotalis defendat auctoritas. Can. 21 C. 23. qu. 5.

Omnium divinorum (operum) divinissimum est, cooperari in salutem animarum.
S. Dionysius Areopagita Hom.
1. et 40 sup. Genes.

L. I. Ch!

# GEORGIUS GIRK,

## DEI MISERATIONE & APOSTOLICAE SEDIS GRATIA EPISCOPUS QUINQUE-ECCLESIENSIS, SS. THEOLOGIAE DOCTOR COLLEGIATUS.

## VENERABILI CLERO, DILECTIS FILIIS ET FRATRIBUS SALUTEM IN DOMINO SEMPITERNAM!

99
1861.

Probe scientes, quanta persaepe negotiorum sibi incumbentium mole distenti Animarum Curatores, ita tempore quandoque coarctentur, ut Ordines dioecesanos, pro adjunctis et emergentibus casibus cumulatius frequentiusque edendos, vix ea, qua par est, sedulitate, et celeritate pro Tabulario parochiali et usu pastorali describere valeant; sed et expendentes, in peramplis quibusdam Districtibus Vice-Archi-Diaconalibus rotulum Literarum Circularium per defectum Veredarii publici nimium quantum remorari: idcirco ad procurandum celeriorem, expeditioremque negotiorum cursum, et ad sublevandos Animarum Curatores in descriptione Ordinum dioecesanorum; ac ut in quavis Parochia ordinatum Protocollum Literas continens publico- ecclesiasticas adsit, sollicitudinem nostram, mox cum initio Regiminis Nostri, quod Divinae Misericordiae et Gratiae Coelestis auxilio innixi humiliter ac devote calendis Junii anni 1853-i auspicati sumus, eo convertendam duximus, ut penes Cancellariam Nostram dioecesanam prelum lithographicum adpromtuetur, ope cuius Circulares Literae celeriter in chartam conjectae, Officioque Vice-Archi-Diaconali submissae, abinde sine mora modis et viis brevioribus ad singulam Parochiam deriventur promoveanturque. Qualis fuerit conatus nostri in Vestrum alleviamen Filii Fratresque dilectissimi! sincere directi effectus? Protocollum sexaginta ex ultra continens philyras sat superque loquitur.

Quia nihilominus nec adhibita isthac preli celeritate, vota singulorum et omnium explere usque quaque, uti voluimus, ad amussim successit; et intensissimum licet studium ac adhibitus omnis possibilis conatus praepedire non potuit, ut aliquando literae illegibiliter a lapide aeris intemperiei pervio redderentur: idcirco constituimus apud animum nostrum, Literas Circulares et dioecesanos ordines quosvis typis vulgaribus excudendos, et cum numeri signatione more consveto dimittendos, ita tamen, ut distinctae pagellae pro Protocollo non amplius edantur, mittanturque, verum editae ac cuivis Parochiae semel submissae una etiam successive Protocollum constituturae reserventur custodianturque. Proinde perdilectis animarum Curatoribus hisce commendamus, ut Literas has et successive obtinendas custodiant, mundas sedulo servent, et suo tempore rite compingi curent. Volumus sane, ut monente Apostolo in Ecclesia, — adeoque in omnibus ad eam pertinentibus rebus — omnia ordinate fiant; vigilabimusque omni cura, et advigilari procurabimus, ne in Archivis Parochiarum, quae totidem veluti loca credibilia sunt, in Matricis Baptisatorum, Copulatorum, et Mortuorum etc. ordo necessarius unquam desideretur: quocirca V. A. Diaconis una committimus, et mandamus, ut tempore Visitationis districtualis, specialiter exhiberi sibi faciant Protocolla etiam Literarum Circularium, de compertis eatenus quoque relationem praestituri.

Mementote Filii Fratresque Dilectissimi! Vos hac ratione a magno scripturae onere liberari, paresque reddi, ut sua quisque munera per singulos dies facilius disponere, tempusque aliis suis officiis impendere valeat, sicque parati ad respondendum cuivis, et prompti semper ad ministerii sacri partes implendas in-

veniamini. Cum enim omnes operarii simus in Vinea, quam Dominus noster Jesus Christus plantavit et sanctissimo suo sanguine irrigavit: nostrum est, fideles nos exhibere servos Salvatoris nostri Jesu Christi, ut quisque promeritum impensi laboris denarium sub diei vesperam e manu Domini recipiat; — et cum omnes servi simus coelestis Patrisfamilias, qui nobis tradidit bona sua, certum talentorum numerum, unicuique secundum propriam virtutem (Matth. 25, 14.) idcirco negotiari nos opportet, ut venturus Dominus videat, quantum quisque negotiatus esset (Lucae 19.)

Finaliter praenotamus, pro Pagellis his dioecesanis typis procudendis decursu unius anni non plus uno floreno esse a quavis Parochia conferendum, cuius una medietas cum Protocollo Coronae Vernalis, altera medietas vero cum Actis Coronae Authumnalis ad Officium Nostrum est promovenda.

Caetera Gratia Domini nostri Jesu Christi sit vobiscum. Charitas nostra cum omnibus Vobis in Christo Jesu (1. Cor. 16, 23, 24,) Ipsi gloria, et imperium in saecula Saeculorum. (1. Petri 5, 11.) Amen. Datum Quinque-Ecclesiis die 8-a Januarii 1861.

---

**100**
**1861.**

Pastorales ad Clerum pro S. Quadragesimae tempore anni 1861.

Adpropingvante rursus tempore quadragesimalis jeiunii, quod Christi fideles Deo et animae suae saluti peculiariter sacrare debent: non poteramus nos continere, quominus vos rursus his nostris Literis conveniamus et quantum in Nobis est, quaedam scitu et observatu necessaria suppeditaremus.

De jejunii sanctitate et utilitate non intendimus hac vice vobis loqui Fratres Filiique dilectissimi! cum eatenus mentem nostram jam praecedentibus annis uberius vobis aperuerimus; nec de dispensatione in lege abstinentiae quadragesimalis, eius modo et mensura, quidquam restat Vobis dicendum, siquidem iis, quae praecedentibus et specialiter anno 1859. sub Nr. 120 (pag. prot. 209.) huius intuitu disposuimus, nihil addendum vel demendum habeamus, speremusque vos tam cum fidelibus vestris praeviae dispositioni conformiter processuros, quam et exemplo vestro fideli populo in observanda sancta et salutari hac disciplina praecituros.

Indoles et adjuncta temporum, quae iam laetiora, iam iterum tristiora minantur, poscunt, ut de his sermonem vobiscum habeamus, et salutaria quaedam hortamenta suppeditemus. Pro Ecclesia non facile tristiora et periculosiora a retro seculis erant tempora, quam quae nunc vivimus: diminutio fidei, indifferentia et contemtus Religionis divinitus revelatae, recessus a principiis et praeceptis Evangelii, crescens in dies immoralitas, egoismus et immoderata commodorum temporalium cupiditas vim divinae Religionis enervant, vitalem eius organismum et vigorem destruunt, conatum et contentionem omnem Ministrorum eius labefactant, et vix non inefficacem reddunt.

Nemo sanae rationis negare audet, societatem humanam salvam consistere non posse sine religione; hac enim remotâ, nulla erit efficax potestas et legitima auctoritas leges ferendi, et earum executionem mandandi, adeoque nulla vis moralis legum et obligatio eas servandi; nulla esse potest ratio abstinendi a violentiis et injustitiis occultis, quae quidem maxime societati noxiae sunt; impediri enim illae nullo pacto poterunt, nisi persvasum sit hominibus, Deum justissimum praevaricationum harum vindicem futurum. Itaquae irreligio tyrannidem, anarchiam, rebellionem, flagitia omnia gignit, fovet et tutatur, atque adeo societatis humanae eversionem et exitium operatur. Hoc probe noscentes Principes populorum christianorum, Religionem et eius Ministros protexerunt, foverunt et cultum divinum pia liberalitate promoverunt: ast infelicibus nostris temporibus Religio Catholica in paucis Regionibus hac protectione et adjutorio gloriari potest, cum illa non solum in Regnis, quae acatholicis Principibus subsunt, sed etiam in Gallia et Italia, incredulorum, malevolorumque hominum sacrilegis oppugnationibus, criminationibus et dilaniationibus impune relinquatur.

Funesta est haec conditio Ecclesiae et Ministrorum eius! Notum vobis est sufficienter, ad quas angustias et tribulationes redactus sit Summus Pontifex, et Ecclesiae Caput, PIUS IX., maxima parte suarum provinciarum spoliatus et multis modis divexatus, solis fere eleemosynarum largitionibus regiminis Ecclesiae et Apostolici sui muneris officium sustentat, incertus in dies, an hostium infensissimorum insidiis, et effrenata audacia ipsa etiam libertate non sit privandus. — Persecutionis furor exarsit aeque in Episcopos, Sacerdotes et Religiosos utriusque sexus in omnibus fere ditionibus Italiae, ad quas arma Regis Sardiniae pertigerunt; Episcopi plerique, velut digni Christi Athletae, et impietatis osores, partim in exilium pulsi, partim in carceres missi, una bonorum direptionem passi sunt. Canonici, Parochi haud pauci violenter usurpatam potestatem agnoscere renuentes, dire divexati, ad mulctas pecuniarias carceresque condemnati, Moniales et viri Religiosi e Monasteriis suis ejecti, bonaque eorum, si quae habuerunt, direpta aut in fiscum redacta sunt.

Si his addatur adhuc ingens numerus Catholicorum, quibus Religio et Ecclesia sua parum cordi est, Principum et Nationum acatholicarum aemulatio et invidia, qua Ecclesiae Catholicae et Sedis Romanae interitum exoptant, denique occultarum Societatum, aliorumque incredulorum, in perniciem Religionis Christianae conspirantium enormia molimina et conatus; profecto cum veritate dici potest, lugubrem esse rerum nostrarum faciem!

Certam quidem habemus promissionem divini Salvatoris, Ecclesiam supra firmam petram aedificatam esse, et portas inferi contra eam nunquam praevalituras, Ipsumque cum ea mansurum usque consummationem seculi; atque idcirco neque in praesentibus Ecclesiae calamitatibus despondemus animum: attamen ipsa haec vehementior tribulatio majorem in modum nos excitat et poscit, ut quidquid opera, ingenio, contentioneque possumus, ad divinae Fidei, Ecclesiaeque tuendam Causam conferamus. Quoad hoc cynosurae instar vobis deserviant sequentia.

Cum mali huius et luctuosi status origo et causa, si non ex integro, saltem praecipue inde repetenda sit, quod fides in Deum et Jesum Christum filium eius, Salvatorem nostrum, apud multos penitus evanuerit, apud alios vehementer debilitata sit; suapte patet, tanti mali remedium fere unicum et efficacissimum in restauratione fidei religiosae esse quaerendum: si enim haec mentes et corda mortalium profunde pervaserit, si in sentiendi et agendi rationem hominum rursus potenter influxerit, fugabuntur quoque vitia, redibit probitas morum, cessabunt aut mitescent effraenatae cupiditates, et homines quietam et tranquillam vitam agentes, futurae quoque et sempiternae beatitati obtinendae promtissime studebunt.

Quapropter Fratres et Filii dilectissimi! exhortor vos per viscera misericordiae Dei nostri, ut animarum vobis creditarum conversioni, sanctificationi et saluti totis viribus incumbatis, pabulo verbi Dei gregem vestrum assidue pascatis, dotrinamque in publicis et privatis instructionibus, indigentiis ovium accomodando, ita adornetis, ut in fide haesitantibus, vel seductioni expositis, inexpugnabilis eius veritas et firmitas clare elucescat; tepidi, et officia Christiani hominis negligentes, ex dogmatibus Religionis nostrae, quae animos magis percellunt, e formidabilique Dei judicio discant, quanto timore et tremore salutem suam operari debeant; cunctis denique felicitas divinam Christi Religionem sincere profitentium, infelicitas vero eam spernentium dilucide impatescat. Nec minor sit energia vestra in institutione parvulorum: notum quippe est omnibus, quantum momentum et utilitatem adferat haec instructio ad totam vitam harum ovicularum; quae proinde non obiter, sed omni cum studio, svavitate et unctione spiritus tractanda est. Satagite puerorum animos ita in pietate efformare, ut veram Jesu Christi Religionem, quae Catholica est, omni amore et charitate complectantur, eius studio toti trahantur, eius praeceptis libenter obtemperent, in eaque vivere et mori desiderent. Confidimus profecto fore, ut Pastores animarum in sancto hoc opere, eo certius et libentius omnem zelum suum exerant, quo major eorum futura est aliquando merces, qui animabus quam plurimis ingressum in beatam illam et aeternam coeli beatitudinem procuraverint.

Attamen cum hoc vestro zelo junctum sit semper perfectae vitae exemplum, ne confundant opera vestra sermonem vestrum: Sacerdotis quippe praedicatio ait s. Isidor. operibus confirmanda

est, ita ut quod docet, instruat exemplo; . . . . tunc enim praedicatio utiliter profertur, quando efficaciter adimpletur, et Concilium Trid. Sess. 25, Cap. 1-o de Reform. inquit: Non dubitandum est, quin fideles ad Religionem, innocentiamque facile inflammentur, si Praepositos suos viderint non ea, quae mundi sunt, sed animarum salutem ac coelestem Patriam cogitantes et anhelantes. Si monumenta historiae sacrae evolvamus, id nobis indubitanter occurret, eo maiorem semper fuisse Ministrorum Ecclesiae in fide et virtutibus fervorem, quo fortior et violentior fuit divinae Religionis et Ecclesiae oppugnatio et adversitas. Toto persecutionum tempore ait S. Cyprianus — alacres eramus et ferventes, nunc ubi Ecclesia respirat, langvemus et torpemus. Intellexerunt quippe beati illi sacerdotes, nostri antecessores, sibi imprimis incumbere, heroica cum fortitudine semet pro muris Jerusalem exponere, divinam Christi Religionem et Ecclesiam doctrinâ pariter et morum exemplo tueri et confirmare! Dum saevissimae persecutionis fervor christiano gregi strages, atque calamitates maximas inferret, plurimique e fidelibus timore perculsi, nec ad certamen venire, nec Christum Dei filium confiteri auderent, — generosissimi, atque fortissimi isti instaurarunt aciem, et fide integra ac perfecta, suos accincti lumbos, impavidi Christum Dei filium summa constantia confitebantur.

Vix ullum aliquando erat tempus, quo Ecclesia suos non habuisset adversarios et oppressores; sed nunquam etiam ei defuerunt e Clero viri praestantissimi, qui eruditionis adparatu, editorum operum praestantia, vitae integritate, caeterisque animi dotibus ornati, invictam verae doctrinae defensionem susceperunt, et adversariorum erroribus occurrendo, christianae veritatis splendorem illustrarunt. Sed neque ei decrant praeclarae fortitudinis Christi pugiles, qui corruptibile huius mundi spernentes, pro salute animarum, se hostiam Deo immortali obtulerunt. Atque ut ad recentiora tempora veniamus, — cui plane ignotum est, in furiali illa tempestate, quae ad finem prioris saeculi in Gallia desaeviit, cum omnia divina humanaque violarentur, sacris bellum nefarium indiceretur, Religio proscriberetur, permultos sacerdotes, ne fidelis populus religionis auxilio ac solatio prorsus destituerentur, permansisse in terra hostili cum capitis sui periculo, nunc in latebris abditi, ipsa solis luce brutis quoque animantibus concessa privati, ne ibi quidem tuti ac quieti, — nunc e latebris prorepertes, alieno habitu inter noctis silentia festinantes, quo vota fidelium vocassent, providentes saluti aegrotorum, iis monita, hortamenta et panem sanctum vitae aeternae afferentes!

A nobis non tanta exigit Deus! Non furit nunc cruenta persecutio, non funditur sangvis Christianorum propter fidem in Jesum Christum, spiritus aevi et perversae incredulorum machinationes ei periculum minantur, et damna inferunt: idcirco ardens tantum fidei zelus, invicta animi fortitudo et constantia in tuenda et promovenda eius veritate, vitae puritas et integritas, ac virtutum christianarum exempla a nobis deposcuntur; Huc igitur studium omne, huc curas cogitationesque omnes convertite; insistite vestigiis majorum nostrorum; id causae aequitas, id vestra poscit conscientia, ne simus degeneres illorum successores!

Minime dubitamus etiam dilecti in Christo Filii et Fratres! quo influxum illum, quem in negotia civilia Patriae nostrae obtinetis, eo sitis principaliter directuri, ut inde Religio catholica et Ecclesia non modo salva praestetur, verum quantum possibile fuerit, etiam incrementum ac vigorem percipiat, eiusque jura et peculium intacta maneant: cum enim cunctis aliarum etiam religionum asseclis sua jura, libertas et proprietas salva existant, catholicis ea tanto magis sarta et intacta manere debent, quod jura illa aliarum Religionum asseclis sine praejudicio religionis catholicae, et salvis eius juribus, concessa fuisse intelligantur; quodve clerus, suâ erga haec Ecclesiae jura infidelitate, simul etiam sanctissimae suae erga divinam religionem obligationis transgressor, et ipsarum Patriae legum, catholicam religionem ubique commendantium et protegentium violator existeret.

Magna quoque hoc tempore vigilantia opus est, ne vel specie veri, vel per temporaneam gloriam in viam sinistram abducamur: sunt enim saepe tam subtiles artes et speciosae suggestiones quorumdam, qui legem Dei non curant, ut in errorem inducantur etiam justi, existimantes se in bona via esse, cum tamen in

mala sint. Quare respicite semper ad legem Christi, doctrinamque Apostolorum et Ecclesiae, et hanc in omnibus pro cynosura et directione sumite, haec quippe velut infallibilis regula, nunquam non ad temporalem aeque et aeternam hominum salutem conducit; quidquid vero huic contrarium est, paci quoque et prosperitati eorum adversatur, per vos adeo non amplectendum, ut potius ubicunque serpere et caput attollere coeperit, illud mox corrigere, rectificare et eradicare, ac praeprimis fideles vestros contra illud praemunire omni cura et studio debeatis: iidem enim, qui sunt cives, sunt etiam Christiani, nec integrum est cuiquam, qua civi amplecti, quod reprobare debet qua Christianus.

Si unquam, hoc praecipue tempore, quo Ecclesiae simul et Civitati tot minantur pericula, aeque opus est, ut inter vos semper concordiam, et consensionem religiosissimo studio servetis: infringit namque vires cleri, et rei bonae plurimum nocet dissensio et in partes scissio. Non enim est dissensionis Deus sed pacis. 1 Cor. 14. Idcirco: Idem sapiatis, eandem charitatem habentes, unanimes, idipsum sentientes, nihil per contentionem, neque per inanem gloriam Phil. 2. 2. Arduo hoc tempore, quo quidam Potentes terrae convenerunt in unum adversus fidelium omnium Patrem et Unctum Domini, quo increduli multarum gentium contra S. Religionem et Ecclesiam nostram impiissimum foedus iniverunt; — opus pariter maximopere est, ut Praepositis vestris, Episcopo et praesertim Summo Pontifici, Christi Vicario, totiusque Ecclesiae Capiti, arctissimo vinculo unionis et subjectionis adstricti et devincti sitis: cum enim ipsi pervigilent, quasi rationem pro animabus vestris reddituri. Hebr. 13. 17. credite salutaria esse, quae vobis commendaverint, et observate illa promte et hilariter.

Demum videte, vigilate et orate! Videte et vigilate, ne perdatis viam rectam, et ambuletis per viam malam, timete Deum, et timor eius custodiat vos in via recta. Orate: incredibilis enim est vis orationis, quae sincero ferventique animo funditur: Postulate in fide, nihil haesitantes, qui enim haesitat, similis est fluctui maris, qui a vento movetur et circumfertur. Petite et dabitur vobis, pulsate et aperietur vobis, dicit Christus Matth. 4 Luc. 11. Pristini Patres nostri cum suis pastoribus in omni necessitate, et difficilibus cunctis periculis ad orationem, velut ad unicum solatium, remedium et asylum confugerunt, quidvis sperantes se precando posse impetrare! Utinam continuo inter vestibulum et altare, plorarent sacerdotes, Ministri Domini, et dicerent: Parce Domine, parce populo tuo. Joel. 2. 14.

Orate igitur pro S. Ecclesia Catholica, ut eam Deus protegat, et ab omnibus hostium impugnationibus defendat. Orate secundum divum Paulum Apostolum pro Rege et mnibus, qui in sublimitate sunt, ut quietam et tranquillam vitam agamus. 1. Tim. 2, 2. Pro omni Populo, ut cunctos in viam pacis et prosperitatis dirigat omnipotens et misericors Dominus. Demum porro quoque pro Pontifice Maximo Pio IX-o ut aeternus et misericors Deus, eum salvum et incolumem custodiat, et de hostibus feliciter triumphare concedat. Dominus noster Jesus Christus custodiat nos ab omni malo, cui sit honor, et gloria in saecula saeculorum. Amen. Datum Quinque-Ecclesiis die 13-a Januarii 1861.

---

Recursus ad altiores Instantias, semper medio Ordinariatus promoveantur.

Excelsa Dicasteria, speciatim Cancellaria Hungarico Aulica dd. 29-ae Nov. 1860, sub Nr. 808. et Consilium Lóttle Regium Hungaricum dd. 26-ae Dec. 1860. sub Nr. 44775 reintimari, atque inhiberi districtim praecipiunt, ne quisquam Recursus ad Excelsa Dicasteria, alio, quam Dioecesano Canali promoveat. Quod ipsum pro directione et certa notitia cum eo addito cunctis insinuare festino, quod Recursus Individuorum Ecclesiasticorum ad altiores Instantias aliâ, quam dioecesana viâ promoti, in sensu Intimati dd. 9-ae Augusti 1814. Nr. 20047 facile reiiciendi sint. Datum Quinque-Ecclesiis die 13-a Januarii 1861.

---

# Consociatio S. Ladislai Regis Hungariae Apostolici.

1450
1861.

Ea fuit semper adorandae Divinae Providentiae clementia, ut desperatissimis quibusvis temporibus, emergentibus Ecclesiae necessitatibus opportune auxiliaretur, et opem ferret. Id calamitoso quoque hocce tempore ad maximum nostrum solatium Deus Optimus Maximus praestitit, dum particularibus quibusdam Ecclesiae Hungaricae indigentiis de accomodo subsidio providit; cujus quidem optatus effectus, et complementum a nostro cumprimis sincero studio, ardente zelo et charitate, promptaque cooperatione dependet.

Propagatio Societatis S. Ladislai Regis commendatur.

Nostis — non dubito — imo et legistis iam, qualiter sub praesidio Excellmi Domini Josephi Lonovics Archi Episcopi, viri sincero amore S. Religionis nostrae dilatandae flagrantes, et speciatim studio salutis fidelium popularium nostrorum in Oriente degentium succensi, prorsus laudabili et nunquam satis aestimando zelo, Statuta fundamentalia Consociationis piae condiderint, cuius membra menstrue saltem 6 xros a/w adeoque per annum nonnisi 72 xros a/w in piissimum et maxime salutarem finem conflarent, adjuvandi Hungaros fidei consortes in Oriente dispersos, succollandi nationalia Patriae nostrae Literarum, bonarumque artium Instituta, ac Cameram Apostolicam ad universalis Ecclesiae Catholicae indigentias et necessitates tegendas promte sublevandi. Cuius quidem piae Consociationis Patronus coelestis esset S. Ladislaus Rex Hungariae Apostolicus, bello iuxta ac pace inclytus, a larga munificentia iuxta ac operosa dilectione proximi omnibus notissimus, cuius profusissima liberalitas neminem munificentiae suae regalis expertem fecit.

Patet ex praemissis, et uberius ex adnexis ℣. in origine Statutis, triplicem nobilissimum scopum piae Societati a S. Ladislao Rege nuncupatae, esse praefixum; nempe

Primo: succurrendi in Oriente degentibus fidei et nationalitatis nostrae consortibus, ad eum salutarem effectum, ut Ecclesias, Oratoria, Scholas, et Nosocomia excitare et conservare valeant: in iis quippe angustiis versantur et miseriis, ut fere quibusvis ad excitandam et nutriendam pietatem, fidem ac devotionem, quibusvis fere ad educandam piam sobolem institutis destituantur et careant, ac nulliunde succursum obtinentes, in squallore et vix non totali morali desolatione contabescere debeant. Quam ardenter exoptant iidem nostrum, quibuscum fidei iuxta ac nationalitatis et lingvae unione junguntur, adjutorium et auxilium! — quam ferventer optant nostrum subsidium, ut saltem prima initia eorum Institutorum ponere queant, quibus nos de benignitate Dei et larga piorum Antenatorum nostrorum munificentia pridem gaudemus! Moveant nos dilecti filii, fratres quc verba S. Leonis M. serm. 89. dicentis: „Omnibus quidem indigentibus generali benevolentia consulentes, sed maxime eorum memores esse velitis, qui sunt de membris corporis Christi, et nobis unitate Catholicae Fidei copulantur. Plus enim nostris debemus pro consortio gratiae, quam alienis pro communione naturae.“ Certe quisquis heroicorum sub durissimo undique circumfusae ferocis barbariei jugo gementium Catholicorum, in Christo fratrum nostrorum miserabilem sortem, vitae calamitates, ac perpessas pro Christi nomine tribulationes, augustias, spoliationes, persaepe et vincula et carceres attentius expenderit, piaque primorum Ecclesiae seculorum studia, quibus fideles opis indigos juvare, et remotiorum etiam Ecclesiarum necessitatibus promta largitate succurrere satagebant, meditatus fierit, facile nomen suum piae huic Consociationi addet, et perpaucos obulos in consolationem fratrum nostrorum, labii fideique consortium in Oriente degentium libenter contribuet.

Alter nobilissimus scopus Consociationis huius est: memorabiliora Patriae nostrae architectonica aedificia, structuras, nationalia quaevis bonarum artium literarum ac culturae Instituta adjuvandi, protegendi et succollandi. Vetusta sunt, nec satis aestimanda Popularium nostrorum desideria, ac studia, ut in Patria quoque nostra, Apostolico hocce Hungariae Regno, praestantissimorum ingeniorum feracissimo, Literae, Industria, bonaeque Artes, quae gloriam culturae Nationalis, nominisque immortalitatem afferunt, magis magisque efflorescant, et hic quoque, uti in aliis florentissimis Europae Statibus Musarum Emporia, Numiphilacia, Bibliotheca Nationalis, Antiquitatum Patriarum, pretiosarumque Raritatum Gazophilacia, Naturae Productorum, Manufactorum, Imaginum, Iconum, Fabricatorum ac Industriae Memorabilium Depositaria seu erigantur, seu erecta conserventur, augeanturve. Quae sane illustria Instituta, quemadmodum ad Nationis culturam, immortale Patriae decus ac ornamentum plurimum omnino conferent; ita ut tanti moliminis opus in effectum deduci valeat, perampli sumtus requiruntur, quos coelesti gratia intercedente S. Ladislao Rege Consociationem hanc benedicente, a magnanimitate et pia liberalitate Fidelium in Societatem hanc confluentium fiducialiter speramus.

Tertius demum nobilissimus scopus Consociationis huius est: Cameram Apostolicam ad universalis Ecclesiae Catholicae indigentias et necessitates tegendas succollandi. In iis enim maxime arduis adjunctis videmus dolenter suam Sanctitatem situari, ut vaferrimi eius inimici, minime contenti iniquissimis spoliationibus, quas in animarum suarum perditionem, Summi Pontificis vero exuitionem patrarunt; eundem quibusvis ad gubernandam per universum Orbem diffusam Ecclesiam, ad sustentandam apostolicam libertatem independentiam, auctoritatem ac pontificiam Dignitatem, modis et mediis iniquissime privare ac penitus exuere moliantur. Unde necessarium omnino est, ut viscera dilectionis Filiorum nonmodo ad commiserandum, verum etiam ad adjuvandum commoveantur, ac Patri Optimo in afflictione constituto debitae subjectionis, ac tenerrimae filialis venerationis obulus dependatur. Quo fine praevenerata Consociatio S. Ladislai peropportunum medium et exoptatum vehiculum erit.

Praelibatum triplicem finem piae Consociationis istius scite adumbrat Sermo sacer advolutus ℣. quem ad effectum aggregationis membrorum DD. Curati Fidelibus suis perlegere, aut ad legendum consignare poterunt.

Dilecti in Christo Filii Fratresque! Charitas Dei et operosa dilectio proximi, diffusa in cordibus per inhabitantem in iis Spiritum sanctum magnificos prorsus et omnino stupendos omni aevo produxit effectus. Non est opus, ut ad confirmandam hanc veritatem ad exteras confugiamus Regiones, sola dilecta Patria nostra testimonium inconcussum et documentum innegabile praebet veritati. Quis enim in patria historia tam hospes et peregrinus est, qui ignoret, quid quantumque a Regibus nostris Apostolicis, S. Stephano, S. Ladislao aliisque, — quid ab immortalibus Praesulibus Vitézio, Joanne Pannonio, Oláho, Bakácsio, Forgáchio, Pázmáno, Losio, Lippaio, Kisdio, Barkóczio, Eszterházyio; — ab aliis item piis, saecularis Dignitatis viris profusissima liberalitate praestitum fuerit? Quot Basilicae, Templa, Monasteria erecta, fundata et latifundiis dotata? — Quot artium liberalium et educatoriorum Instituta emolumentis maximis adaucta? Nostrum est, ut Antenatorum vestigia sequamur, quorum splendida exempla contuemur. Non desideratur a nobis, ut tam grandia, tam magnifica moliamur; id unice deposcitur, ut ad grandia illa et magnifica conservanda, amplianda; ad nova, quae cultior aetas, indigentia populorum exposcunt technica industriae, artiumque Instituta, obulos nostros conferamus, et libenter contribuamus, facto etiam contestaturi, quod Ecclesia Catholica verae Culturae et Civilitatis genitrix, nutrix et mater sit. Adhibeamus quoque omnem operam, ut in partem sollicitudinis nostrae ad communia Patriae, et Religionis nostrae s. emolumenta, vocemus etiam fideles nostros; tempus enim instare videtur, quibus opus est, ut omnes, qui nobiscum uno pane coelesti nutriuntur, unitis viribus collaborare debeant, ne Ecclesia in externis, seu rebus temporalibus detrimentum capiat. Cui fini etiam assequendo maxime conducit praelibata Societas S. Ladislai dicta, quae operabitur, ut Ecclesia nostra sancta extrinsecus quoque, atque ipsorum etiam fidelium adjutorio consolidetur. Non possumus enim negare eosdem hactenus

nullam, aut certe exiguam in promovendis Ecclesiae, Religionis et communibus Patriae rebus partem habuisse, nullam fere, aut prorsus exiguam eorum curam habuisse: ideoque dum in aliis Regionibus millia et millia per fideles sponte offerri videmus, apud nos vix aliquis tangitur cura rerum Ecclesiae necessariarum, vix quisquam offert sponte obulum pro communibus Ecclesiae indigentiis et necessitatibus Per Consociationem hanc vero sensim expergefient fideles nostri e lethargia, unientur magis cum docente Ecclesiae corpore, et dum dilucide intellexerint, non tantum Clero, sed cuivis Christi fidelium curae, et cordi esse debere, ut salus, honor, et vigor Ecclesiae in salvo permaneat, omneque detrimentum ab ea avertatur; eotum videbunt etiam et agoscent magis communes Ecclesiae necessitates, una perspicient se quoque obligatos esse ad pietatis et charitatis opera opere explenda, et ceu membra eiusdem Ecclesiae militantis, commoda et utilitatem eius magis magisque in dies promovebunt.

Quapropter instantius provocamus omnes Animarum Curatores: ut singuli pro posse et prout locorum, rerum, et animorum adjuncta magis secum ferent, piam Consociationem hanc suis fidelibus magnopere commendent, eosque ferventibus verbis, prout Spiritus S. cuique dictaverit, sine intermissione adhortentur, ut pro succollamine fratrum et speciatim popularium nostrorum in Oriente viventium, pro utilibus et necessariis Patriae Institutis, ac pro adjutorio universalem Ecclesiam in multa tribulatione gubernantis Summi Pontificis, piae Consociationi huic aggregari non abnuant, recepturi mercedem ab eo, qui benefacientibus propter nomen suum vitam promisit aeternam. Vos vero Filii Fratresque dilectissimi! mementote verbi Domini, quia ipse dixit: „Beatius est magis dare, quam accipere.“ Personent in auribus et cordibus vestris apostolicae ille veritates: „Quid proderit fratres mei, si fidem quis dicat se habere, opera autem non habeat? numquid poterit fides salvare eum? Si autem frater et soror nudi sint, et indigeant victu quotidiano, dicat autem aliquis ex vobis illis: ite in pace, calefacimini, et saturamini; non dederit autem eis, quae necessaria sunt corpori, quid proderit? Qui habuerit substantiam huius mundi, et viderit fratrem suum necessitatem habere, et clauserit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo? Filioli mei non diligamus verbo, neque lingva, sed opere et veritate.“ Haec recogitate corde Filii et Fratres dilectissimi! his divinis praeceptis digna agentes, vos in parochia vostra primi sitis, qui nomen piae Consociationi huic inscribatis, exemplum dantes, quod fideles vestri imitentur, et nominis inscriptione sequantur. Vos Evangelii praecones, fidelis populi doctores, lucernae ad candelabrum non frustra positae, exemplo praeluceatis oportet, vel maxime tunc, dum ad consolidandam salutarem adeo Societatem pia munificentia et praelucens exemplum vestrum imploratur.

Quod iam practicam magis ampliandae Consociationis huius partem attinet: sequentem modum censuimus commendare, quo bona cum voluntate adhibito, non dubitamus, quin intentus finis obtineatur.

1. Singuli D. Curati qnamprimum evocent ad se viros aliquot probos, qui judicii maturitate, gravitate et auctoritate pollent, religione, fide et pietate eminent, et caeteris magis conspicui sunt in communitate, iisque intentionem erigendi Consociationem S Ladislai, eamque ampliandi in Parochia adaperiant, unave salutarem scopum istius Consociationis, eius utilitatem et praestantiam vivide et genuina cum simplicitate ob oculos ponant, dicendo v. g. „A végből hivtalak titeket hozzám, miszerint felszólítsalak, hogy velem együtt közremunkálni szivesek legyetek egy nagy és szent czélnak elérésére, t. i a sz. László társulatnak községünkben minél nagyobb s örvendetesebb kiterjedésére. E sz. társulat legujabban keletkezvén, hármas czélt tüzött ki: elsőbben is segélyt nyujtani a velünk egy eredetü, ugyan azon vallású és rendeltetésü magyar atyánkfiainak, kik Törökországban letelepedvén, sem iskolával, sem kápolnával vagy templommal, sem semminemü nevelőintézettel nem birnak, hanem magokra hagyatva a Törökök közt elsatnyulnak; — másodszor pedig hazai szükségekre, nevezetes épitmények, nemzeti intézetek, a tudomány, művészet és ipar előmozditására; — és harmadszor szentséges Atyánk, kit ellenei majd csak nem minden-

ből kipusztitottak, egyéni és az egész Anyaszentegyház szükségeinek fedezésére. E hármas sz. czélra a Társulat minden egyes tagjától nem több, mint 6 krt kiván havonként Ugy hiszem, ha nem is mindenkitől, de többektől a községben mégis 6 kr. havonként kitellik, mi által nagy érdemet szerezhetünk magunknak az Ur előtt, a ki mondá: hogy törjük meg az éhezőnek a mi kenyerünket, és embertársunkat meg ne vessük (Is 58. 7.) — és hogy az éhezőben őt etetjük, a szomjuhozókban őt itatjuk és a meztelenekben őt ruházzuk (sz. Máté 25, 35, 36.) Sz. Leo pápa pedig mondja: hogy az égben gyüjtünk magunknak kincset, ha Krisztust a szegényekben tápláljuk. Mily boldogság, kiált fel sz. Jeromos, csekélységekért nagyokat, mulékonyakért örökkévalókat, halandókért halhatatlanokat nyerni, s magát a felséges Ur Istent adósunknak tudni (150. lev.) Miért is felhivlak titeket, hogy a tőlem hallottakat másokkal is közöljétek, s okkal móddal őket a társulatnak megnyerni iparkodjatok. — Cultioribus oportune sermo sacer adnexus, legendus tradetur, et eorum cooperatio expetetur.

2. Quiqui ingenua hac provocatione parati fuerint membra fieri societatis, ii nomina sua inscribant philyrae ℣. advolutae, vel nomina scripturae ignarorum manu parochi inferantur.

3 Membra inscripta eligant sibi unum saecularem virum, qui cum D. Parocho praesidium commissionis in Parochia teneat; — si multa sint membra, unum Notarium, et unum etiam Cassae perceptorem eligant, quorum officium sit omni mense Sessionem servare, cum quibusdam viris et membris confidentialibus consilia conferre, quomodo societas magis adhuc ampliari queat? symbolam membrorum colligere, et de pietatis exercitio etiam inter se convenire: oportunum quippe esse videtur, cum hac societate connectere aliam religiosam, verbi gratia: SSmi Rosarii, vel Imm. Cordis B. M. V. Consociationem.

4. Nomina membrorum in Protocollum, quod in aede parochiali asservetur, inferantur cum Tabella rubricis provisa, quibus solutio menstrualis ratae inferatur, philyrae vero originales, quibus nomina membrorum distinctim inscripta sunt, horsum mittantur; omni mense autem evoluto accrescentia vel consistentia sociorum membrorum, cum ratis solutis insinuetur, et pecunia submittatur.

5. Si numerus membrorum augeretur, in casu hoc in singula filiali possessione quoque Commissio specialis, constans ex 2 — 3 membris constitui poterit, cuius sit principali Commissioni in matre omni mense relationem praestare. Demum

6. instantius provocamus D. Curatos, ut non despondeant animum, si initio membra facile non aggregentur: omne enim initium est durum, sed accedente irremisso zelo, et constanti cooperatione difficultates et impedimenta sensim removebuntur, ac membrorum numerus augebitur. Obversetur continue ante oculos, et exsplicetur identidem fidelibus, quam immensum bonum modico sacrificio obtineri possit, si credentium unum sit cor, et una anima.

Cupimus, ut post evolutum ab his perceptis unum mensem, quivis Parochus relationem Nobis faciat.

In reliquo pax et charitas cum fide et gratia Domini nostri Jesu Christi sit vobiscum Amen. Datum Quinque-Ecclesiis in Octava S. Stephani Regis Apostolici 1861.

**Georgius Girk,**

Episcopus Quinque-Ecclesiensis.

1891.
1861.

# Venerabiles Fratres, Filiique Dilectissimi!

Deploranda mala, quae irreligio, et conjuncta huic immoralitas Societati humanae infert, in dies magis ingravescere, ac formidolosam adeo faciem induere, ut quibusdam Regionibus paene omnis humanae societatis eversio impendeat, privatis aeque ac publicis nunciis intelligimus, novissime autem ex Sanctissimi Domini Nostri PII divina favente clementia PAPAE IX. allocutione, habita in Consistorio secreto die 30-a Sept. anni currentis 1861. ad omnem evidentiam comperimus.

Cum congenitum sit tenero cordi filiali compati doloribus Patris Optimi, huiusque gemitus etiam ex oculis filiorum eliciant sincerae compassionis lachrymas, confortantes animum in superandis adversis, ac roborantes nos in verae fidei et christianae virtutis operibus assidue exercendis; cumque dicente S. Gregorio (libr. 19. moral) tanto quis perfectior sit, quanto perfectius sentit dolores alienos: tam ideo, quam quia Encyclica haec uti plena est amari doloris expressione, ita abundat inconcussâ in divinam providentiam fiduciâ, ac robore vere apostolico, quo pectus PII IX. Pontificis Nostri repletum esse orbi notum est: ad Pastoralis officii mei partes pertinere existimabam, totam hanc Encyclicam, et plenos eius tenores Vobiscum communicare, ac iisdem quaedam pro his tristibus rerum adjunctis paterne subjungere, quae fideliter adimplere ac promtissime exequi debeatis. Tenor Encyclicae est itaque sequens:

## Venerabiles Fratres!

Meminit unusquisque vestrum, Venerabiles Fratres, quanto animi Nostri dolore in hoc amplissimo vestro consessu saepissime lamentati simus gravissima et nunquam satis deploranda damna catholicae Ecclesiae, huic Apostolicae Sedi, Nobisque cum maximo ipsius civilis societatis detrimento illata a Subalpino Gubernio, atque a funestissimae rebellionis auctoribus et fautoribus in miseris praesertim Italiae regionibus, quas idem Gubernium injuste ac violenter usurpavit. Nunc vero inter alia innumera et semper graviora vulnera sanctissimae nostrae religioni ab ipso Gubernio, et nefariae conspirationis hominibus indesinenter inflicta dolere cogimur, Dilectum Filium Nostrum clarissimum vestrum Collegam, ac vigilantissimum Neapolitanae Ecclesiae Archiepiscopum pietate ac virtute conspicuum, quem hic praesentem intuemini, militari manu fuisse comprehensum, et a proprio grege cum ingenti bonorum omnium luctu avulsum. Omnes autem norunt quomodo ejusdem Gubernii et rebellionis satellites omni dolo et fallacia pleni, atque obominabiles facti in viis suis veterum haereticorum molitiones et furores renovantes, et contra sacra omnia debacchantes, Dei Ecclesiam, si fieri umquam posset, funditus evertere, et catholicam religionem, ejusque salutarem doctrinam ex omnium animis radicitus exstirpare, et pravas quasque cupiditates excitare et inflammare connitantur. Hinc, omnibus divinis humanisque propulcatis juribus, et ecclesiasticis censuris omnino spretis, Sacrorum Antistites audacius in dies a propriis Dioecesibus expulsi, atque etiam in carcerem missi, et quamplurimi fideles populi suis orbati pastoribus, et utriusque Cleri viri miserandum in modum divexati, omnibusque injuriis exagitati, et Religiosae Familiae exstinctae, earumque Sodales e suis Coenobiis ejecti, ad rerum omnium inopiam

redacti, et Virgines Deo sacrae panem emendicare coactae, et religosissima Dei Templa spoliata, polluta, et in latronum speluncas conversa, et sacra bona direpta, et ecclesiastica potestas, ac jurisdictio violata, usurpata, et Ecclesiae leges despectae et conculcatae. Hinc publicae depravatarum doctrinarum scholae constitutae, et pestiferi libelli et ephemerides e tenebris emissae, ac late per omnia loca immanibus hujus scelestae conjurationis sumptibus dissipatae. Quibus perniciosissimis et abominandis scriptis sanctissima fides, religio, pietas, honestas, pudicitia, pudor, omnisque virtus oppugnatur, ac vera et inconcussa aeternae naturalisque legis, ac publici, privatique juris principia, praecepta evertuntur, et legitima cujusque libertas, proprietas impetitur, ac domesticae cujusque familiae et civilis societatis fudamenta labefactantur, omniumque bonorum fama falsis criminationibus, maximisque laceratur conviciis, effrenis vivendi, et quidlibet audendi licentia, omniumque vitiorum et errorum impunitas majorem in modum fovetur, propagatur, ac promovetur. Nemo vero non videt quam luctuosa omnium calamitatum, scelerum et exitiorum series ex hoc tanto impiae rebellionis incendio in miseram praesertim Italiam redundaverit. Etenim, ut Prophetae verbis utamur, „maledictum, et mendacium, et homicidium, et furtum, et adulterium inundaverunt, et sanguis sanguinem tetigit“ *) Horret quidem refugitque dolore animus, et commemorare reformidat, plura in Neapolitano Regno oppida incensa et solo aequata, et innumerabiles prope, integerrimosque Sacerdotes Religiososque viros, et cujusque aetatis, sexus et conditionis cives, ac vel ipsos aegrotantes indignissimis contumeliis affectos, et indicta etiam causa, aut in carcerem detrusos, aut crudelissime necatos. Ecquis non acerbissimo conficiatur moerore videns, a furentibus rebellionis hominibus nullam sacris Ministris, nullam Episcopali, et Cardinalitiae dignitati, nullam Nobis, et huic Apostolicae Sedi, nullam sacris templis et rebus, nullam justitiae, nullam humanitati reverentiam haberi, sed omnia excidiis et vastationibus compleri? Haec autem ab iis patrantur, qui minime erubescunt summa impudentia asserere, se velle Ecclesiae libertatem dare, et moralem sensum Italiae restituere. Neque illos pudet a Romano Pontifice postulare, ut injustis eorum desideriis annuere velit, ne majora in Ecclesiam damna redundent.

Atque illud quoque vel maxime dolendum, Venerabiles Fratres, quod nonnulli ex utroque Clero in Italia viri ecclesiastica etiam dignite ornati tam funesto aberrationis et rebellionis spiritu misere abrepti, ac propriae vocationis et officii omnino obliti a veritatis tramite declinaverint, et pravis impiorum hominum consiliis faventes cum incredibili bonorum omnium luctu facti sint lapis offensionis et petra scandali.

Ad haec autem quae deploramus mala illud etiam permolestum accedit, quod haud ita pridem in Mexicana ditione ejusdem generis homines simili contra catholicam Ecclesiam odio incensi non extimuerunt iniquissimas leges ejusdem Ecclesiae potestati, juribus, doctrinae plane adversas promulgare, ecclesiastica bona praedari, sacras aedes spoliare, in ecclesiasticos religiososque viros saevire, Virgines Deo devotas divexare, Episcopos variis oppressos injuriis a suis gregibus distrahere, et in exilium pellere, qui fere omnes in hanc almam urbem Nostram venerunt, et non levi Nobis solatio fuere propter egregias virtutes, quibus tantopere praestant.

Neque id satis, nam in alia Americae parte scilicet in Neogranatensi ditione recentissimis hisce diebus rerum civilium perturbatores suprema auctoritate potiti infandum protulere decretum, quo ecclesiastica potestas suam auctoritatem exercere prohibetur absque civilis gubernii venia et assensu, et inclytae societatis Jesu Sodales de re christiana et civili optime meritos exturbarunt, atque insuper Nostrum, Sanctaeque hujus Sedis Delegatum a ditionis finibus triduo abire coegerunt.

Enimvero in hac tanta tamque tristi omnium divinarum humanarumque rerum perturbatione vel facile intelligitis, Venerabiles Fratres, quanta afflictemur amaritudine In maximis vero curis, et angu-

*) Oseas. cap. IV. v. 2.

stiis, quas sine peculiari Dei auxilio ferre nullo modo possemus, summae certe consolationi Nobis est eximia Venerabilium Fratrum tum Italiae, tum universi catholici orbis Sacrorum Antistitum religio, virtus ac fortitudo. Namque iidem Venerabiles Fratres arctissimo fidei, caritatis et observantiae vinculo Nobis, et huic Petri Cathedrae mirifice obstricti, nullisque periculis deterriti, cum immortali sui nominis et ordinis laude proprium ministerium implentes non desinunt tum voce, tum sapientissimis scriptis Dei, Ejusque Sanctae Ecclesiae, et hujus Apostolicae Sedis causam, jura, doctrinam, et justitiae atque humanitatis rationes impavide defendere, propriique gregis incolumitati diligenter consulere, ac falsas et erroneas inimicorum hominum doctrinas refellere, et impiis illorum conatibus viriliter constanterque obsistere. Nec minori quidem jucunditate perfundimur, cum videamus quot splendidis sane modis ecclesiastici tum cujusque Italicae regionis, tum totius christiani orbis viri, et fideles populi illustria suorum Antistitum vestigia sectantes singularem suum erga Nos, et hanc apostolicam Sedem amorem, venerationemque, et egregium in sanctissima nostra religione profitenda ac tutanda studium magis in dies ostendere ac declarare glorientur. Cum autem iidem Venerabiles Fratres, eorumque Clerus et fideles populi summopere doleant, Nos fere omni civili Nostro, et hujus sanctae Sedis principatu spoliatos in angustis rebus versari, iccirco nihil sibi gratius nihil gloriosius esse existimant, quam ut piis, ac spontaneis suis largitionibus gravissimas Nostras, et hujus Sanctae Sedis omni studio amantissime sublevent angustias. Quocirca dum in humilitate cordis Nostri maximas Deo totius consolationis agimus gratias, qui tam insigni Episcoporum et populorum fidelium pietate ac largitate acerbissimas Nostras molestias, et aerumnas lenire, solari ac sustentare dignatur, gratissimi animi Nostri sensus eisdem Episcopis populisque fidelibus iterum palam publiceque testari et confirmare laetamur, quandoquidem eorum dumtaxat ope auxilioque maximis et in dies crescentibus Nostris, et hujus Sanctae Sedis indigentiis occurrere possumus.

Atque hic, Venerabiles Fratres, silentio praeterire non possumus assiduas impensi amoris, firmissimae fidelitatis, devotissimi obsequii, et munificae liberalitatis significationes, quibus Romanus hic Populus ostendere et probare studet ac gestit, nihil sibi potius esse quam ut Nobis et huic Apostolicae Sedi, ac legitimo Nostro, ejusdemque Sedis civili imperio constantissime adhaereat, omnesque nefarios perturbatorum et insidiantium hominum motus conatusque repellat, et ex animo aversetur ac detestetur. Vos ipsi, Venerabiles Fratres, locupletissimi testes estis, quibus sinceris, publicis ac luculentissimis declarationibus idem romanus populus Nobis carissimus hujusmodi egregios avitae suae fidei sensus amplissimis laudibus omnino dignos profiteri et in medium proferre non intermittat.

Jam vero cum divinum promissum habeamus, Christum Dominum usque ad consummationem saeculi cum Ecclesia sua futurum, et inferi portas contra eam nunquam esse praevalituras certi sumus, divinis suis promissis non defuturum Deum, qui faciens mirabilia ostendet aliquando tantam tempestatem non ad Ecclesiae navem demergendam, sed ad eam altius attollendam fuisse excitatam. Interim non desistamus Venerabiles Fratres, potentissimum Immaculatae, sanctissimaeque Dei Genitricis Virginis Mariae patrocinium, enixe, et assidue implorare, ac ferventissimis precibus dies noctesque ipsum clementissimum Deum, cujus natura bonitas, cujus voluntas potentia, cujus opus misericordia est, orare et obtestari, ut velit cito abbreviare dies tentationis, et christianae civilique reipublicae tam vehementer afflictae auxiliariam suam porrigere dexteram, utque divinae suae gratiae et misericordiae divitias super omnes propitius effundens, omnes Ecclesiae, et hujus Sanctae Sedis hostes convertat, et ad justitiae semitas reducat, atque omnipotenti sua virtute efficiat, ut, omnibus depulsis erroribus, omnibusque de medio sublatis impietatibus, sanctissima sua religio, qua temporalis quoque populorum felicitas et tranquillitas vel maxime continetur, ubique terrarum magis in dies vigeat, floreat ac dominetur.

Intelligitis ex his Venerabiles Fratres et Filii Dilectissimi! tristem convulsionis rerum omnium statum, quem impietas, irreligio ac omnis generis immortalitas miserandum in modum florentissimis Italiae regionibus, aliisque in Encyclica hac expressis Ditionibus intulit. Certum est, incredulitatem, et morum corruptionem in tantum iam invaluisse hoc nostro tempore, ut excussu iugo verae fidei ad generalem omnium veritatum revelatarum et moralitatis principiorum abnegationem prolapsi sint innumeri homines, hosque nullam aliam internam actionum regulam agnoscere, quam passionum suarum incitamenta, et depravati cordis inclinationes: ut adeo ipsa securitas vitae, bonorumque, ac omnia vincula corporis politici periclitentur. Vigilandum igitur, et attendendum nobis est, ne letifer halitus antiqui serpentis afflet gregem nostrum: ea quippe inest irreligioni vis et pestifera contagio, ut stupende diffundatur, atque stragem miserabilem longe lateque inferat, nisi obex ei tempestive ponatur.

Dum turbines mare exagitant, dum coelum nubibus obscuratur, nauta nec quietus nec tranquillus in puppi sedet! Numquid nos, qui missi sumus, ut praedicatione et exemplo dilatemus Regnum Dei, tranquilli esse possumus videntes mala irruentia, quae inde a quindecim seculis mundus non vidit, quaeve ex odio christiani nominis perfricta fronte sparguntur? Confortamini igitur in Domino, induite armaturam Dei, state in veritate sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea exstingvere (ad Ephes 6. 11—16.) Praedicate diligenter verbum Dei, instate opportune, inportune, arguite, obsecrate, increpate in omni patientia et doctrina (II. Tim. 4. 2.) Non quae ab hominibus accepistis, sed quae didicistis per revelationem Jesu Christi. (Gal. 1. 12.) Delarvandi enim et redarguendi sunt fidei desertores illi, et convincendi de falsitate, ut fideles a perniciosa corruptela praeserventur! Accomodate hoc fine sacros Sermones vestros praesentis temporis necessitatibus, sint illi saepius dogmatici, ut videant, et sentiant auditores, Religionem Jesu Christi esse omnino divinam, quae sola praebet omnibus hominibus cujuscunque conditionis omni tempore, et in omni loco regulas credendi securissimas, et infallibiles in omnibus vitae adiunctis; quaeve sola omnes homines, omnium seculorum et omnium terrarum facit, et facere potest vere beatos. Si quem errorem contra fidem Catholicam et mores Christianos inter oves vestras serpere observaveritis, sint sermones Vestri etiam polemici, detegite coram illis causas irreligiositatis et incredulitatis, quae plerumque in depravatione cordis, superbia, et turpi egoismo radicantur; assumite, et revocate sparsum perniciosum errorem in trutinam, confundite et profligate illum victricibus argumentis, quae profunde in animis haereant!

Verum praedicate fidelium coetui non verbo solum, sed exemplo etiam. Praedicate ipso opere virtutis amorem, religiositatem, integritatem, conscientiae teneritatem, morum sanctitatem, actionum puritatem, vitae innocentiam et coeli desiderium! Videant opera vestra bona et glorificent patrem vestrum, qui in coelis est. (Math. 5. 16.) Nihil est enim, (ait S. Synodus Trid. sess. 22. c. 1. de reform.) quod alios magis ad pietatem et Dei cultum assidue instruat, quam eorum vita, et exemplum, qui se divino ministerio dedicarunt. Quapropter sic decet omnino Clericos, in sortem Domini vocatos, vitam moresque suos componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone, aliisque omnibus rebus nil nisi grave, moderatum, ac religione plenum prae se ferant. Ne obliviscaminor, Sacerdotem esse positum in monte et super candelabrum (Math. 5. 14.) oculos et mentes fidelium vitâ illius acrius feriri, male actis maiorem in modum seduci, obdurari et sopiri. Non confundant opera vestra sermonem vestrum (S. Hier. ad Novat.) neque ad Vos pertineat, quod Christus exprobavit: dicunt et non faciunt, alligant onera et imponunt in humeros hominum, quae digito suo nolunt movere. Pastor ante oves vadit, et oves eum sequuntur quocunque ierit. (Joann. 10. 4.) In vos omnium oculi diriguntur, domus vestra, et conversatio vestra, quasi in speculo constituta, magistra est publicae disciplinae, Quidquid facis, id

omnes sibi faciendum putant. (S. Hier. ad Heliodorum.) Gravem quidem sed veram S. Gregorius M. protulit sententiam: Nemo in Ecclesia amplius nocet, quam qui perverse agens, nomen vel ordinem sanctitatis vel sacerdotis habet; et terribile illud Salvatoris: Vae per quem scandalum venit (Math. 18. 7.) eos ferire scitis, qui nati in resurrectionem, positi sunt in ruinam multorum. (Lucae 2. 34.) Sit igitur vita vestra exemplum bonorum operum ut et is, qui ex adverso est, vereatur, nil habens malum dicere de vobis. (Tit. 2. 7.) et ut si Deus vos avocat a grege vestro, bona conscientia fidelibus vobis concreditis, Apostoli verbis valedicere possitis: Quae et didicistis, et accepistis et audistis et vidistis in me, haec agite. (Phil. 4. 9.)

Atque haec sunt Venerabiles Fratres et Filii Dilectissimi! quae vobis in nexu communicatae Encyclicae non commendare modo, sed paterne committere in Domino constitui. Quibus pro coronide id solum subnecto, ut ab his perceptis in Missa Collectam: Deus a quo sancta desideria etc. (in Missa pro pace) assumatis; et alias quoque et semper Deum Patrem Omnipotentem enixe oretis, ut cunctis mundum purget erroribus, mentium dispellat tenebras, sanet has tantas mentium infirmitates, et perniciosas aberrationes, et det pacem in diebus nostris, ut sublata hostium formidine, tempora sint sua protectione tranquilla, et denique nos in suo servitio confortet, det nobis famulis veram cum sua voluntate concordiam, spiritum sapientiae, fortitudinis et prudentiae, ut possimus omnia tela nequissimi ignea exstingere; per virtutem eius, qui est, et qui venturus est judicare saeculum per ignem. Datum Quinque-Ecclesiis die festo S. Mauri Eppi Conf. 1861.

1892.
1861.

Status Catholicorum Londini seu habitantium seu commorantium, in advolutis ℣. patentalibus egregie descriptus commovet christianae charitatis viscera ad subsidium colligendum, ut Ecclesia S. Petri in Civitate hac Europae maxima, in qua Sectae religionariae quamplurimae existentes Ecclesiis abundant, succollanturque, soli Catholici, cum magni nominis Archi-Eppo et Cardinale Visemann Cathedrali destituuntur. Ea quippe est protestantium indoles, ut in Sectas quascunque liberalissimi ac tolerantissimi, solum in Religionem catholicam eiusque ministros sint corde alieno, et illiberales, ac quos contra sunt intolerantissimi, eos intolerantiae arguunt. Sed haec omnia (dicit Salvator Joann. 15.) facient vobis propter nomen meum, quia nesciunt eum, qui misit me. Mementote sermonis mei, quem ego dixi vobis. Dum itaque preces supplicantis Missionarii communico, una subnecto: me paratum esse colligendas symbolas recipere, ac destinationi suae subin reddere. Datum Quinque-Ecclesiis die 28-a Octobris 1861.

**Georgius Girk,**
Eppus Quinque-Ecclesiensis.

680.
1861.

Preces pro felici Regni Comitiorum successu.

Prae foribus instant dies Regni Comitiorum, quae universorum tantopere tenent corda Regnicolarum, ut unum idemque omnium fervens sit votum, et una cunctorum assidua deprecatio, quatenus Deus Optimus Maximus, in Cuius manu sunt omnium potestates, et omnium iura Regnorum, Comitia haec, ab obiectorum gravitate adeo momentosa, desiderato prosperrimo effectu coronare benigne dignetur.

Cum nostrarum sit partium, assiduo famulatu nostro orando et deprecando Deum, omnis boni Auctorem et Largitorem interpellare, ut vota, precesque populi sui benigne audiat, et clementer exaudiat: idcirco a praesentibus perceptis DD-i Sacerdotes in Missa assumant Collectam: „Deus refugium nostrum et virtus“ etc. (sub Nr. 12-o inter Orationes diversas) DD-i Curati vero, decursu Regni Comitiorum post Sacrum parochiale, adminus diebus Domini, et quando maior est populi confluxus, orent cum fidelibus tria „Pater, & Ave“ cum subnexo Versic: „Uram! hallgasd meg könyörgésemet; Fel.: és az én kiáltásom jusson elődbe.

## Imádság.

Isten, a mi oltalmunk, és erősségünk, ki az igaz ájtatosságnak adója vagy, hallgasd meg Szentegyházadnak ájtatos könyörgését, és adjad: hogy a mit hiven kérünk, azt tőled valóban el is nyerhessük. A mi Urunk Jézus Krisztus által Amen.

Datum per manus Vicari Nostri Generalis Episcopalis: Festo Paschatis 1861.

---

657.
1861.

Mors Joannis Glatz paroch.

Anno Domini 1861. die 23-a Martii pie in Domino obiit: Joannes Glacz, parochus Olaszensis qui natus a 1799. annos vixit 62. praefuit parochiis Grábocz, & Lakócsa annis 7. — Olaszensi vero ab a 1845. Ut Deus ei requiem tribuat Sempiternam, cuncti dioecesani Sacerdotes ad celebrandas ocyus tres missas pro dfto Sacerdote Joanne hisce provocantur.

Datum Quinque-Ecclesiis die 26-a Martii 1861. —

---

740.
1861.

Mors Antonii Angyal parochi.

Anno Domino 1861. die 5-a Aprilis pie in Domino obiit Antonius Angyal, Sacerdos Jubilaris, Assessor S. Sedis, Ordinarius VADiaconus Mohácsensis, et zelosus parochus Babarczensis, a 1785. natus, et 1808. in Presbyterum ordinatus, annos vixit 76, presbyterii vero 53. — Erat Praebendatus Ecclesiae Cathedralis annis 4. — ac ab anno 1824. continua serie praefuit Parochiae Babarczensi, cuius fideles pastorali zelo suo, et conspicua charitate plurimum aedificavit, pari dilectione, aestimio, ac confidentia ab omnibus vicissim honoratus. Ut in consortio Angelorum gaudiis perfruatur aeternis, omnes Dioecesani Sacerdotes meminerint pro anima defuncti Confratris huius Nostri tria Missae Sacrificia Omnipotenti Deo offerre.

Cum vero beneficium parochiale Babarczense taliter de iure et facto vacans redditum sit, cuius collatio ad iura Patronatus Fundi Publici pertinet: idcirco concursus usque 16-am Maii a. c. patebit cunctis, examine probatis pl. t. Presbyteris dioecesanis. Concursuri libellum suum Rssmo Ordinariatui intitulatum, et nulli alteri inscriptum, ad Officium Dioecesanum promovere velint. Datum Quinque-Ecclesiis die 5-a Aprilis 1861.

---

744.
1861.

Dona charitatis in Dioecesi collecta.

Dona charitatis, quae ex parte Dioecesis huius usque praesens tempus ad pedes Suae Sanctitatis deposita sunt, quaeve una testimonium praebent observantiae, et pietatis filialis erga ss. Patrem Nostrum

Pium IX. Summum Pontificem, consistunt: in auro: 205 frutis; in argento: 915 vigesimariis; in notis bancalibus: 923 fl. a. v.

Pro Mutuo Pontificio subscriptae, et numeratae sunt in Dioecesi hac sequentes Summae: in auro: 83; in argento: 300 vigesimarii; in Franc. Gallic. 360; in notis bancalibus: 5331 fl. a. v.; in Oblig. Mut. Nat. 360 fl.

Pro miseris Syris fidei consortibus nostris: 139 vigesimarii, & 382 fl. a. v.

„Beatus, qui intelligit super egenum et pauperem, in die mala liberabit eum Dominus“ Ps. 40. Quia misericordiam, et veritatem diligit Deus“ Ps. 83.

Datum V.-Ecclesiis die 5-a Aprilis 1861.

820
1861.

A magyar-nyelv ajáltatik a tanítók buzgalmába.

Nemzetiségünk legszebb záloga a magyar nyelv, melyet minden honpolgárnak érteni, szivesen tanulmányozni, gondosan gyakorolni s mivelni kellene, hogy Apostoli Királyunknak jelmondata szerint: „Viribus Unitis“ egyesitett erővel „ — nyelvünk által is a nemzeti virágzás, s polgárisodás szép czéljai elérettessenek. Mert tagadhatatlan, és a tapasztalás bizonyitja, hogy mennél több nyelvet értünk, tudunk, és beszélünk, annál hasznosb szolgálatot tehetünk egyeseknek ugy, mint az egész társadalomnak, melynek virágzását, jólétét, s boldogságát előmozditani tartozunk.

Habár a legnagyobb magyarnak inditó, és vonzó példáján az 1825-i Országgyülésen alapitott magyar tudós Társaságnak van különösen feladva a szép kötelem, hogy honi nyelvünk kifejtésén, s általa hazánkban a nemzeti miveltség terjesztésén összevetett vállal munkálkodjék: de azért eme szép kötelem nektek is tisztelt elemi oskolatanitók! jutott osztályrészül, oly értelemben, hogy a külömböző nyelvü tanonczok nemzeti nyelvöknek tanitása s gyakorlása mellett a magyar nyelvnek megkedvelését, tanitását, s tanulását különösen sziveteken viselvén, minden erővel azt előmozditsátok, — a mit sikerrel gyakorlatilag leginkább azzal fogtok eszközölni, ha a más nemzetségü, s nyelvü tanonczokat a magyar szavak helyes kifejezésére, megtanulására szoktatván, különösen tanitani fogjátok, hogy kell a közéletben előforduló, és szembeeső tárgyakat magyarul helyesen megnevezni? ha a tanonczokat, a kik több magyar szót helyesen kimondani betanulnak, dicséret- kitüntetéssel halmozván, a nagyobbakat olvasásra a magyar iskoláskönyvből, és az olvasottak elemzésére, megfejtésére szoritani fogjátok. Hidjétek el, a magyar nemzetiség iránti hálátokat azzal leginkább rovandjátok le, ha tanonczaitokkal a magyar nyelv tanulását megkedveltetvén, azokat hazájokat hiven szerető, a magyar nyelvet értő, s beszélő honpolgárokká nevelni fogjátok. — Isten áldása legyen és maradjon veletek! Kelt Pécsett, Sz.-György hava 28-án 1861.

828
1861.

Mors Georgii Finta Can. Hon et parochi.

Anno Domini 1861. die 19-a Aprilis pie in Domino obiit: Rssmus Georgius Finta, Cathedralis Ecclesiae QEcclesiensis Canonicus Hon. Districtus M. Kéméndensis VADnus, et Parochus Himesházensis, qui natus a. 1790. ordinatus a. 1813. vixit annos 71. — presbyterii vero 48. fuit Notarius et Secretarius a. 13. Praefectus Bibliothecae a. 2. praefuit Parochiae Himesház a. 27. totidem annis honore VADnali, et Assessoris Consistorialis cumulatus, ab a 1851. demum Canonicus Hon. — Dulci fraternitatis communione quosvis complectens, ab omnibus vicissim dilectus, ex apoplexia occubuit; cuius animam statutis tribus Missae Sacrificiis hisce commendo. Datum QEcclesiis die 20-a Aprilis 1861.

1178.
1861.

Intimatum Cttus ad coercendam insolentiam Communitatum erga docentes

Ex incidenti querelarum, quae undique suscitantur contra quarumdam Communitatum exorbitantiam, cum primis in docentes, et Scholas dominicales directam, quos Officio, vel honorario privare, ad pulsandas cam-

panas stringere et quas simpliciter delere temerario non sine ausu connitebantur: opportunum esse videbatur Incl. Cttuum Universitates in praesidium, et tutelam miserorum docentium, ac jurium eorum defensionem provocare. Non dubito, reliquos Cttus quoque in nexu provocationis meae congrua jam disposuisse. Per praesentes communico tantum istius Incl. Baranyensis Cttus laudabile, ac energicum Conclusum: ut DD. Districtuales in emersuris similium excessuum casibus mox processualis D. Judicis auctoritatem interpellare, respective executionem Conclusi Comitatensis orare possint:

895.
1861. A pécsi egyházmegyei Hatóság 1035. sz. a felkéri a Bizottmányt a helységbeli tanitók érdekében, eme átirattal: „Minden felől emelkednek panaszok a községek ellen, hogy ezek tanitóiknak évi fizetését önkényileg megváltoztatják, és a tanitót elbocsátással fenyegetik, ha beleegyezését a csekélyebb fizetésbe nem adja. Ugy szinte a vasárnapi oskolák megszüntetésére is törekednek, nem egyéb okból, minthogy azért is jár a tanitónak valamelyes csekély fizetés. Ha egy tanitónak rendes évi járadéka (mely Baranyában alig üti meg jobb állomásoknál a 200 ftot) azon fáradsággal, melyet a tanonczok kiképezésére fordit, párhuzamba vétetik, csodálkozni lehet, hogy mégis találkozik vállalkozó e rögös, és rendszerént háladatlan pályára, mely e szabadosság idejében annyi keserüséget szül a tanitónak, hogy családjával együtt földönfutóvá ne legyen, beleegyezni kénytelen a háladatlan egynémely községek zsarnoki akaratoskodásába. De ha ennek hatályos gát nem tétetik, ha minden ember szabadon azt teszi, a mi neki tetszik, ha a községeknek szorosan nem lesz meghagyva, hogy a tanitó fizetésében változást tenni ne merészeljenek: akkor Uraim! nem sokára sem iskola, sem tanitó nem lesz. A vasárnapi iskola előnyeit népnevelési tekintetben is tagadni nem lehet, hacsak azon egy nagy hasznot is figyelembe vesszük, hogy a vasárnapi iskolák a lelki tanitáson kivül, az irás, olvasás, s számtanban, melyet különben, mivel a rendes oskolából már kikerültek, elfelednének, — gyakoroltatnak, és szabad vasárnapi idejöket hasznosan eltöltvén, sok egyéb rosztól, melyre különben a serdülő ifjuság hajlandó, visszatartatnak. Nem kellene tehát megengedni, hogy a községek kényök, kedvök szerént a vasárnapi iskolákat megszüntessék, annyival inkább sem, mivel az ezért járó rendes fizetés (15—20 fr.) az egész községre nem mondható elviselhetlen tehernek. Mire nézve egész tisztelettel felkérem a T. Megyei Bizottmányt miszerént a járásbeli főbiró Uraknak utasitást adni méltóztassék, hogy ezek a községi tanitókat hatályosan védjék, meg nem engedvén azt, hogy a községek a megigért tanitói fizetést megcsonkitsák, vagy a vasárnapi iskolát megszüntessék, vagy a tanitót a harangozási kötelességre, mely a tanitói állással meg nem fér, szoritsák.“ Ennek kapcsában végeztetett:

„Áthatva az igazságok és a népnevelés sz. eszméjétől, a megye e folyamodást egész terjedelmében magáévá teszi, és a járásbeli főbiráknak utasitást ad, hogy annak minden pontját kellő szigorral eszközöljék. Egyszersmind ezzel kapcsolatban arra is ügyeljenek, hogy az altanitók minden helyen, melyen eddig voltak, megtartassanak, és semmiben meg ne kurtitassanak, a hol pedig jövőre szükségeseknek találtatnak, a fenálló rendszabályok értelmében azonnal életbe léptetendők; mely határozatról a pécsi egyházmegyei Hatóság értesittetni fog. Datum QEcclesiis die 5-a Julii 1861.

1180.
1861.

Mors Joannis Nyers Nestoris Dioecesis.

Nestor Dioecesis QEcclesiensis Joannes Nyers natus 1777. ordinatus 1800 pie in Dno obiit die 12-a Jun. 1861. postquam 84 a presbyterii vero 61 vixisset. Anno presbyterii sui 10-o consecutus est parochiam miseram Várdombensem, cui praefuit usque a. 1847, quo ad statum quietis recedens, in Báttaszék plurimum aedificans fideles verbo vitae, et zelo salutis, morabatur usque ad finem vitae. Paucis contentus, tamen abundavit: „verae quippe divitiae — dicente S. Bernardo — non opes sunt, sed virtutes, quas secum conscientia portat, ut in perpetuum dives fiat.“ Deus tribuat ei requiem sempiternam! Quod ut certius eveniat, velint DD. Presbyteri statuta 3. Missae Sacrificia pro dfto Nestore Joanne pie offerre.

Datum QEcclesiis die 12-a Junii 1861.

1464.
1861.

Intimata Exc. Consilii R. H. copulationem legi militari obnoxiorum inhibentia.

Perprius jam obtentum, et novitus emanatum Excl. Lttlis Consilii R H. Intimatum circa matrimonia eorum, qui 1-am et 2-am Statutionem non transiverunt, cujus utriusque tenor est sequens: 4904. „Méltóságos Püspök Úr! Tapasztaltatván, hogy a hadköteles korosztályokban álló ifjak házasságkötései körül a fönálló szabályok nem mindenütt tartatnak pontosan meg, s igy az azok ellenére egybeadottak történhető besoroztatása nemcsak a házasuló felekre nézve sajnos hátrányt szül, hanem a házassági kötelék megszakitása által a vallásosság, és erkölcsiség romlására is alkalmat szolgáltat, Méltóságodat felszólitja ezen Magy. kir. Helyttanács, hogy miután az 1858. Sept. 29-én kelt legfelsőbb parancscsal, a hadsereg kiegészitése tárgyában kibocsátott szabályozó rendelet, mely mindaddig, mig e részben az Országgyülés máskép intézkednék, zsinormértékül szolgál, és szigorúan megtartandó, 8-ik §-ban világosan azt rendeli, hogy „annak, ki a hadseregbe lépéstől törvényesen felmentve nincs, vagy a hadi szolgálatra köztudomásilag, vagy valamely állitó bizottmány itélete szerént örökre nem alkalmatlan, a második korosztályból kilépése előtt megházosodnia nem szabad“ — — az egyházi Hatósága alatt álló lelkészeket e szabálynak az ily házosulni kivánó ifjak irányábani lelkiismeretes megtartására komolyan, és oly hozzáadással utasitani sziveskedjék, hogy az érintett korosztályokból csupán oly ifjakat adjanak egybe, kik az idézett rendelet értelmében a házosulásra a pol. országos Hatóságtól engedélyt képesek felmutatni. Kelt Budán a M. kir. Helyttanács 1861-i bőjtelőhó 6-án tartott tanácsüléséből. ifj. Majláth György, Havas József, Rácz Mihály.

36899. szám. „Méltóságos Püspök Úr! Tapasztalván, miszerént ujabb időben a katonaköteles korban álló ifjak a hadseregkiegészitési szabály rendeleteinek mellőzésével, házassági engedélyek nélkül az illető lelkészek által jegyeseikkel összeesküdtetnek, hivatalos bizalommal felhivatik Méltóságod, miszerént a hatósága alatt levő lelkészeket a hadkiegészitő szabálynak 8-ik §-ára, mely szerént az első és második katonaköteles korosztályban álló ifjaknak az illető vármegye, kerület, vagy sz kir. város engedélye nélkül nősülni nem szabad, ugy szinte azon szabálynak 44-ik §-aban foglalt következményekre is egy ujabb körrendelet által, hivatkozva ezen Magy. kir. Helyttanács által ez ügyben már kiadott előbbi körrendeletre, miheztartás végett újra figyelmeztetni sziveskedjék. Kelt Budán a M kir Helyttanács 1861. sz. Jakabhó 3-án tartott tanácsüléséből. Károlyi László, Jakab István, Apt Korel.“ — — — — Clero Curato notitiae redditur, et communicatur. Datum Quinque-Ecclesiis die 1 Sept. 1861.

---

131.
1862.

Hodie ab eodem Excelso R. H. Consilio sequentis tenoris sub dto 30. Dec. 1861 Nr. 69799 editum percepi Intimatum:

„Ujabb időben esetek fordultak elő, hogy hadköteles ifjaknak még szolgabirák is osztogattak nősülési engedélyeket és az ily engedély előmutatóját a lelkész urak megeskették.

Miután a nős állapot az 1-ső és 2-ik korosztályban álló kadköteles ifjakat a besorozástól fel nem menti s igy az illető ifjaknak már a közel ujonczozás alkalmával könnyen történhető besoroztatása által azok családjára nézve csak hátrányosak lehetnek, az innen f. é. február 6-án 4904. sz. a. e tekintetben kibocsátott körlevél ujabban is oly felhivással hozatik Méltóságod emlékezetébe, hogy a hatósága alatt alló lelkészeket az emlitett korosztályokbeli ifjaknak felsőbb engedély nélküli egybeadásától tovább is szigoruan eltiltani méltóztassék. Kelt Budán a magy. kir. helyt. tanács 1861. December hó 30-án. Priviczer István. Hueber Zsigmond. Rácz Mihály.

Datum V.-Ecclesiis die 18-a Jan. 1862.

---

1861.
1465.

Anno Domini 1861. festo S. Stephani Regis Hungariae Apostolici pie occubuit Josephus Ress Capellanus P. Bogádensis, natus 1816, — ordinatus 1839.; pro cujus refrigerio animae singuli Sacerdotes tres Missas celebrare quantocyus velint. Datum 5-Ecclesiis die 1-a Septemb. 1861. Mors Josephi Ress Capellani.

---

1743.
1861.

Anno Domini 1861. die 27-a Sept. ex apoplexia obiit Andreas Szemerédy, VADiaconus Districtus Értényensis, et Parochus Kányaensis, qui natus a. 1801 — ordinatus a. 1824. ab a. 1841 praefuit Parochiae Laskafalú, — ab a. 1846 per cambium translatus ad Kánya. Ab a. 1860. Officium gessit VADiaconale. — Ut Pater misericordiarum, et Deus totius consolationis suscipiat animam pie defuncti confratris huius nostri ad paradisi gloriam, cuncti Sacerdotes expiatoria Sacrificia Patri Coelesti offerre ocyus. officii sui esse noverint. Datum V.-Ecclesiis die 1-a Octobr. 1861. Mors Andreae Szemerédy Parochi.

---

1774.
1861.

Pro directivo notitiae statu communico sequentis tenoris Intimatum Lttlis R. H. Consilii ddto 21-ae Sept. a. c. sub Nr. 55028. emanatum, quo prohibetur usus arbitrarius librorum Scholasticorum sub onere responsionis, et expensarum refusionis: Usus arbitrarius librorum schol. prohibetur.

„Tapasztaltatván, hogy legujabban mindenféle tankönyvek, nevezetesen pedig elemiek, a napi sajtó által hirdettetnek, és iskolai használat végett ajáltatnak, miután az ily könyvek keletkezése többnyire üzérkedési czélzatokat árul el, de különben is az oktatás rendszeressége, és ellenőrizhetése tekintetéből sem engedtethetik meg az elemi oskolákban semmi olynemü tarkaság a tankönyvekben, mint a milyen szükségképen fogna beállani, hahogy akár az egyes igazgatók, akár tanitók az annyi különféle szerzők által közrebocsátott könyvek közül tetszésük szerint szabadon választhatnának: ennélfogva tekintettel még a magyar kir. egyetemi nyomda ezen tankönyvekre birt, s f. é. május 7-i legfelsőbb rendelettel legkegyelmesebben visszaállított szabadalmára is, megkerestetik Méltóságod, hogy ezen rendelet vételével főpásztori megyéje elemi iskolaigazgatóit, és tanitóit, a megyei tanfelügyelők utján haladéktalanul oda utasitani sziveskedjék, miszerint a vallási tankönyveknek kivételével, melyekről intézkedni az illető megyés főpapok köréhez tartozik, s melyekről ezek illető területökre nézve, mennyiben tudva van, az esztergomi, és egri káték, valamint a Roder-féle bibliai történet elfogadása által már intézkedtek is, a többi tankönyveket illetőleg mindaddig, mig ez ügyben innen tüzetes utasitást nem vendnek, felelőség, és a netaláni nem várt ellenkező eljárásból egyesekre háromlandott kár megtérésének terhe alatt minden ujitástól tartózkodjanak. Kelt Budán a m. k. Helytartótanács 1861-ik évi Sept. 24-én tartott tanácsüléséből. Károlyi László. Havas József. Köbling Nándor.“

Datum V.-Ecclesiis die 11-a Octobr. 1861.

---

1955.
1861.

Non vulgari cum voluptate animi legi: qualiter omnes Honorabiles Districtus, qui hucdum ad effectum Circularium sub dto 5-ae Junii Nr. 1023/1861 dimissarum, opinionem suam circa augendam pensionalem dotem emeritorum Sacerdotum deprompserant, unanimiter, et uno corde non modo exoptent, ut rata pensionalis augeatur, verum ex parte sua etiam concurrentiam addixerint. Cum vero desiderent certum planum videre, quo intentus scopus obtineatur, planum hoc in continenti sequitur: Planum fundi subsidiarii em Sacerdotum stabiliendi.

„Minthogy mindannyi egyházi kerület, mely eddig nyilatkozott, óhajtja, hogy az érdemes nyugdijasok évi nyugdij fejében 400 ftot o. é. nyerjenek, és csak egy kerület kivételével a többi

mindannyi évi pótjárulékot, nem pedig tőkesítést óhajt, és javal; minthogy továbbá legtöbb egyházi kerület a pótjárulék megállapítására az 1802-ki jövedék összeirást kivánja alapul vétetni; és eziránt az egyházmegyei Hatóságtól vár javaslatot: ugyanazért véleményezés végett közöltetik:

1. Az évi nyugdij szabályszerüleg 405 ftban o. é. állapittatik meg.

2. A nyugdij elnyerésére az illető egyházi kerületnek ajánlása is megkivántatik.

3. A nyugdijasok közt rangfokozat ne legyen, hanem mindenki egyiránt, ha plebános, ha káplán, nyerje az évi 400 frtot.

4. Az évi pótjárulék megállapítására alapul szolgáljon az 1802-ik jövedék összeirás, leszámittatván mégis az összegből a tizenhatod, és a hol káplán van, ennek évi fizetése.

5. Az ekkép megállapitott jövendékösszegtől fizessen a plebános évenként egy százalékot, vagy is minden forint után egy krajczárt, a tanár, káplán és más egyházhivatalbeli rendes fizetése után szinte egy százalékot, vagyis minden forint után egy krajczárt.

6. E czélból az 1802-ki jövedékösszeirás minden egyházi kerülettel közöltetik; kötelességök levén a kerületi tagoknak az évi pótjárulék felét a tavaszi koronában, felét pedig az ősziben alesperesnek kézbesiteni, ki az öszvegeket nyomban beküldje.

7. A ki e javaslathoz állni nem akar (vagy a nyugdij alapot elegendő készlettel nem segélyezi) az 400 ftnyi nyugdijra nem számithat; hanem ha lelki vagy testi bajok nyugalomba lépni kényszerítik, elégedjék meg azzal, mit a megye neki adhat.

8. Ha többen volnának, kik e javaslathoz nem állanak, és azért a pótjárulékból a nyugdijasok 400 frt összege ki nem kerülne: ezen esetben a befizetett pótjárulék a nyugdijasok közt egyiránt fog kiosztatni.

Egy valaki 500 ft tőkét letesz; mi által jövedelmei után nem csak az egy százalékot lerója, hanem paptársai iránti szeretetét is annál fényesben tanusitja, mivel nyugdijra semmiféle körülményben igényt nem tart. Ad multos annos!

Consultent DD. Districtuales super hoc Plano, et si aliquid modificare optarent, praenotent, ac plano huic accedere volentes nomen suum distinctae philyrae horsum per D. VADiaconum mitendae inscribant. Datum V.-Ecclesiis die 7-a Nov. 1861.

1981.
1861.

Disciplina in Scholis manutenenda urgetur.

Non desunt exempla, qualiter inordinationis, inobedientiae, et indisciplinationis spiritus iam etiam Musarum templa, Literarum, et bonarum artium Palestras, imo Scholas etiam inferiores penetraverit, et nisi intensior vigilantia adhibeatur ab iis, quorum curae Ludi litterarii immediate commissi habentur, gravissima mala exinde quoque saluti utriusque Reipublicae impendeant. Verissimum quippe est illud Spiritus S. proverbiarum 22-o „Adolescens iuxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea.“

Unde ad exigentiam intimatorum recentissime altiorum etiam Ordinum DD-os Scholarum Inspectores, & Directores voce paternae dilectionis convenio, ut strenue pro munere suo invigilent, quo in Gymnasio, Scholis praeparandiali, capitalibus, reali, aliisque, Professores, et Docentes pietatem, virtutem, et officia boni christiani hominis, et utilis civis, tam ipsi genuine exerceant, quam cordibus discipulorum suorum assidue instillent, nihilque absolute admittant, tolerentque in habitur et gestu, in voce, et cantu, quod mundani Spiritus indisciplinati rationem praeseferret. Fine hoc DD-i Inspectores, et Directores Ludos litterarios curae suae commissos frequentius, et ex improviso adeant, praelectionibus intersint, vitae, moribusque intendant, nullamque indisciplinationem, inobedientiam, et inordinationem seu in docentibus, seu in discentibus transpiciant, sed eam cum omni virium intentione exstirpare, et penitus eradicare connitantur, intensissime vero advigilent, ne Statui publico, et Societati nociva principia, irreligiosi libri, do-

ctrinaeque perversae spargantur, etsi — quod de nemine supponimus, — plane inter Professores, et Docentes huiusmodi perversi spiritus fautorem, propagatorem, et iuventutis destructorem observarent, hunc serio praevie monitum, si emendatio non sequatur, indilate cum compertorum fidedigna expositione denuncient, quo talis tempestive loco suo, et statione moveri possit, antequam pestifer halitus, et spiritus mali contagio ipsam afflet, corrumpatque iuventutem.

Quantum ad parochiales, et filiales attinet Scholas: in his passim observare est sequentes defectus: quod nempe parentes se negligentes exhibeant in mittendis ad Scholas prolibus suis; quod Communitates legaliter stipulatos proventus suis docentibus subtrahant, Docentes loco suo movere, Subdocentes, ubi systematice introducti sunt, cassare; verbo, in rebus Scholarum externis modificationem sibi pro arbitrio vindicare velint. — Contra defectus, et abusus hos DD-i Schol: Inspectores, et Parochi, qua Schol: Directores omni virium contentione pugnare debent, et si monita repetita non proficiant, auctoritas Jurisdictionis politicae imploranda est, et si neque illa congruam assistentiam prebeat, tunc casus specifici cum exhauriente relatione Ordinariatui pro legali adferenda medela sunt insinuandi.

Caveant DD-i Schol: Inspectores & Directores libros scholasticos arbitrarie inducere, sed usque ulteriora utantur praescriptis hucdum libris Scholasticis. Quoad Catechismos praenotatur: in Concilio Prov. Strigoniensi mutuo consensu Catechismos Dcharbe-anos, Ratisbonenses (qni apud Societatem S. Stephani, et bibliopolas prostant, et omni lingva haberi possunt) acceptatos esse: proinde expresse cupio, ut causa uniformitatis etiam hi catechismi ubique inducantur.

Quo Ordines hi ad Cunctorum perferantur notitiam, dispono una: ut DD. Scholarum Inspectores, et directores, hos tenores DD. Professoribus perlegendos consignent, Docentibus vero, et Scholarum Magistris rite explanent, et pro tranquillatione etiam eorum contra exorbitantes nefors Communitates communicent. Datum V-Ecclesiis festo S. Martini E. 1861.

---

1986
1861.

Mors Josephi Megyely Parochi.

Anno Domini 1861. die 7-a Novembris pie in Domino obiit Josephus Megyely, parochus Pálfaensis, qui natus a 1788, ordinatus a. 1815. vixit annis annis 71, parochiaeque praefuit ab a. 1825. Deus ei tribuat refrigerii sedem, et quietis beatitudinem, quo pio fine quivis Sacerdos statuta tria Missae Sacrificia Omnipotenti Deo quantocyus offerat. Datum V.-Ecclesiis die 12-a Nov. 1861.

---

1900.
1861.

Resultatum Examinis Prosynodalis.

Anno currente statuto tempore sequentes subiverunt examen consursuale: DD. Ernestus Forster Capellanus Paksensis, Joannes Spiés Capellanus V.-Ecclesiensis, Martinus Márton Capellanus V.-Ecclesiensis, Josephus Vidák Capell. Báttaszékensis, et Josephus Szuly Capellanus Báttaszékensis.

Quorum ultimus Eminentiam cum distinctione retulit, et ab ulteriori examine subeundo dispensatus, praemioque Illmi D. Josephi Král dignus inventus est. Ex eo, quod unus in obversum Circularium Nr. 1890/1856. septennio nonnisi Sacerdotii anno comparuerit, idem ad triennium solum est approbatus. Quod cunctis serviat pro nota, ut statuto tempore, seu inomisse intra sexennium a suscepto presbyteratu examen prosynodale subeant.

Pro futuro anno 1862-a statuuntur dies examinum pro 1-a et 2-a Octobris.

Datum V.-Ecclesiis die 12-a Novembris 1861.

---

2072.
1861.

Ratae membrorum Societatis S. Ladislai quando solv.

Excellentissimus Dominus Praeses Sodalitii de S. Ladislao nuncupati, directis novissime ad me Literis, scopo facilioris ratarum incassationis oravit, DD-is Collectoribus Parochis, aliisque notitiae reddi,

ut in quantum a Sociis ratae menstruales nondum collectae forent, — has inde a 1-a Octobris a. c. inchoando, non menstrue, sed quadrantaliter colligere, ac promovere velint.

Cum per provisionem hanc magna accedat facilitas manipulandi rationes pii huius Sodalitii: spero fore, ut DDis Parochis succedat plura membra aggregare, intentumque saluberrimum finem succollare. Datum V.-Ecclesiis die 23-a Novemb. 1861.

---

2073.
1861.

Mors Josephi Hesz parochi.

Anno Domini 1861 die 16-a Novembris pie in Domino obiit: Josephus Hesz, parochus Báttaszékensis, qui a. 1796 natus, et a. 1818 in presbyterum ordinatus, vixit annos 65; praefuit parochiae Konyi annis 8, et inde ab a. 1834 parochiae Báttaszék, qui raro exemplo mille Sacra celebranda pro fidelibus defunctis in 500 finis a. v. erga Massae suae expensas testamentaliter disposuit. Cuncti Sacerdotes meminerint tria Missarum Sacrificia pro dfto Josepho Sacerdote offerre, ut a peccatis solvatur, et lux perpetua luceat ei!

Datum V.-Ecclesiis die 23-a Novembris 1861.

---

2291.
1861.

Mors Romualdi Rausz parochi.

Anno Domini 1861 die 2-a Decembris pie in Domino obiit: Romualdus Rausz, parochus Bonyhádensis, natus 1821 ordinatus 1843 vixit annos 40, ab a. 1858 praefuit parochiae Bonyhád. Cuius obitum fine explendi fraternae charitatis officii, celebrandorumque trium sacrorum Missae Sacrificiorum hisce insinuo. Datum V.-Ecclesiis die 22-a Decembris 1861.

---

2326.
1861.

Conscriptio pro statutione militari.

Tenorem Intimati Excelsi Lttlis R. H. Consilii, dto 16-ae Currentium sub Nr. 67732 emanati, vigore cuius disponitur, ut DD-i Curati adcurratam consignationem iuvenum a. 1841 natorum, ad effectum statutionis militaris praesuscipiendae necessariam, erga provocationem Judicis Pol. Districtualis tempestive submittant: hisce per extensum pro stricta observantia, et accomodatione ad evitandam intus expositam sanctionem communico: qui tenor est sequens:

„Ő cs. kir. Apostoli Felsége f. é. October 7-ről kelt legmagasb határozványával jövő 1862-ik évben az egész birodalomra eső 85,000 főnyi hadjutalék kiállításának eszközlését megparancsolni méltóztatván, Méltóságod fölkéretik, miszerint a megyebeli anyakönyv-vezetőket (lelkészeket) odautasítani szíveskedjék, hogy a politikai Hatóságok megkeresésére a tőlük megküldendő minta szerint, az 1858-ik évi hadkiegészitő törvényhez kibocsátott hivatali utasitvány 7. §-ának értelmében az 1841-ik évben született fiakat községenként, különös jegyzékbe fölvéve, ezen jegyzéket a politikai hatóságoknak a kivánt időre beküldjék. E magyar kir. Helytartótanács azon remény által tápláltatva, miszerént az anyakönyvvezetők a pol. Hatóságok ebbeli megkereséseinek jövőre is szinte ugy, mint a mult időkben, kellő pontossággal megfelelendenek, tökéletesen megvan arról győződve, hogy bizottmányok kiküldésére, melyekre az anyakönyvvezetők hanyagsága miatt az ő költségükre a kérdéses jegyzékek elkészitését bizni kellene, szükség nem leend. Kelt Budán a magyar kir. Helytartótanácstól 1861-ik évi Deczember 16-án. Privitzer István, Stankovits Károly, Laknér Antal.

Datum V.-Ecclesiis die 30-a Decembris 1861.

**Georgius Girk, m. p.**
Episcopus V.-Ecclesiensis.

L. J. Ch.

200.
1862.

# GEORGIUS GIRK

## Dei Miseratione, et Apostolicae Sedis Gratia
## Episcopus Quinque-Ecclesiensis
## SS. Theologiae Doctor Collegiatus.

**Venerabili Clero Almae Dioecesis Nostrae Saeculari, et Regulari, Dilectis in Christo Fratribus et Filiis**

## Salutem in Domino Sempiternam!

Pastorales Quadragesimales anni 1862.

Cum sacrum Quadragesimale tempus adpropinguet, quod Sancta Mater Ecclesia ieiunio, orationi, et piae meditationi cumprimis sacrandum ordinavit de amarissima Passione et Morte Domini, et Salvatoris Nostri JESU Christi, ut e consideratione immensi redemptionis nostrae pretii, cuivis tentationi viriliter resistamus, ac vigilantes, et orantes salutem nostram operemur, atque peccato mortui dignos poenitentiae fructus faciamus: verbis divini Salvatoris Matth. XXVI. 41. „vigilate, et orate, ut non intretis in tentationem" Vos Dilecti Fratres, Filiique, ac per Vos fideles Vestros, Nostrosque, voce paternae dilectionis rursus alloqui in Domino constitui.

Etenim nullo unquam tempore maiori cura, et vigilantia, ferventiori oratione, maiorique virium intensione Pastoribus animarum opus fuit, quam iniquissimo hoc tempore, dum tot, tantique hostes in Ecclesiam Dei consurrexerunt, eamque affligere, destruere, et evertere fanatico furore connituntur. Advenerunt tempora, quibus Deus impudentissimo antiquo draconi permisit conturbare mundum, et decipere, patiturque homines tentari spiritu erroris, propter eorum improbitatem; quandoquidem eis placuit Deo relicto, magis adhaerere maligno, et amare magis tenebras, quam lucem. Successit ei ad castra sua vocare Magnos, et Potentes, qui dominantur nationibus, pseudo-illuminatorum, et literatorum turbam, promiscuam denique multitudinem ex omni classe, et ordine hominum Deum non timentium, et genua coram Baal flectere haud verentium. Qua arte id perfecit, perficitque in dies nequissimus tentator? sibi proprio stratagemate, mendaciis, et fallaciis circumvenit omne genus hominum, pollicetur omnia praesentis vitae bona: libidinosos trahit amore voluptatis; divitiarum spe deludit avaros; vanos seducit propriae excellentiae instinctu; ambitiosos bonorum, gloriae, et potentiae fulgore perstringit, et excoecat; omnibus libertatem, independentiam, felicitatem promittit. Has illecebras si vel separatim obiecerit, pauci resistunt; quanto pauciores, si coniunctim omnes in oculis relucere faciat?! O inanes, et fallaces hominum spes, ac infelix fascinatio mentium! Numquid poterit transgressio legum divinarum, et humanarum, effrenis vitae licentia, et vita sceleribus commaculata, quemquam beatum efficere? numquid sine Religione, sine subiectione, et obedientia poterit vera libertas, securitas, et tranquillitas civium subsistere?

Oremus Fratres, et Filii in Christo Dilectissimi! Deum Patrem Omnipotentem, ut auferat ab adversariis regni Christi coecitatem mentis, et cordis obdurationem, ut seipsos videant, et videndo resipiscant,

agnoscantque non esse in alio aliquo salutem, quam in Nomine Unigeniti Filii Eius, Domini Nostri Jesu Christi. Vigilemus quoque, ne quisquam curae nostrae creditorum fallaciis verborum deceptus ad castra eorum transeat, ubi nulla salus esse potest, sed inevitabilis perditio, et sempiterna infelicitas subsequitur.

Pro infelici igitur genio saeculi, qui ubique ad excutiendum iugum Religionis tendit, infestusque est imprimis Catholicismo, tristis est facies sponsae Christi, Ecclesiae catholicae. Moderni scioli, qui aliis sapientes videri volunt, et beatificatores populi, — perverso animi sensu stimulati, illi nocere omnibus viribus conantur, in hanc coniiciunt inverecundi ingenii sui commenta, impiaque convicia, quae innumerabilibus scriptis, libellisque, et opusculis, publicis privatisque sermonibus, ephemeridum articulis, imaginibus quoque, ac canticis disseminant. Viros bonos, quibus religio, et omnis honestas cordi est, explodunt, et ultramontanos appellant; contra sanae doctrinae defensores, et quos sentiunt strenuos veritatis vindices, sophismatumque suorum delarvatores, crude, superbeque debachantur; quidquid catholicum est, arrodunt, aut per ludibrium traducunt, et ridiculum facere conantur; tanto periculosiores, quod infimae etiam sortis hominibus, qui argumenta, et ratiocinia non assequuntur, serviant primum in distractionem, dein vero ad rerum sanctissimarum vilipensionem, et contemptum. In sacerdotio impudenter quaerunt, quod carpant; omnia lynceis oculis pervestigant, ut inveniant, quod mordaci calamo perstringant, detorqueant, aut ex festuca trabem efforment. Religiosos Ordines, et Instituta christianae charitatis utriusque sexus insectari, lacessere ipsis volupe est, ut ipsum, quod patientis, et afflictae humanitatis sublevamini se totos immolent, eis invideant, ipsosque omni vel benefaciendi facultate exutos summa malignitate cupiant.

Deflete una mecum hanc depravatae mentis coecitatem, quae rei catholicae tantum iam nocuit, tamque acerbos fructus tulit, ut magna pars populi catholici a pristina virtute, fideique firmitate, et pia erga Ecclesiam subiectione multum desciverit, leviumque ventorum afflatu se facile circumferri patiatur. Deflete inquam hanc adversitatem; ast vigilate etiam, et arcete, quantum potestis, a fidelibus vestris eius furfuris libros, libellos, et folia, ex quibus similem nequam spiritum haurire possent, simulque omnem vitam vestram ita instituite, ut qui ab adverso sunt, non reperiant, quod merito sugillare possint, et omnis conversatio vestra talis sit, ut cunctos ad virtutis, et honestatis studium excitet, provehatque.

Non sufficit tamen improbis hominibus his armis impetere sacro-sanctam Eccesiam, sed nefarium tale consilium procuderunt, quod si effectum sortiretur, totam Ecclesiae vim vitalem, et hierarchicae Potestatis efficaciam, uno quasi ictu prosterneret, clavesque regni coelorum cassas, nullasque efficeret, aut in manus politicorum Magistratuum derivaret. Obtentu unionis totius Italiae sub uno sceptro conspirarunt (praeter despoliationem plurium Principum) ad Summum quoque Pontificem principatu suo exuendum, Eumque omni civili auctoritate, et dominio privandum; salva relicta, ut astute simulabant, spirituali Eius auctoritate, libertate, et independentia. Ad procurandum detestandum hunc effectum adhibitum fuit, quidquid furentium malignitate excogitari potuit: vis aperta, violentia, seductio, corruptio, provinciarum florentium igne ferroque devastatio, fraus, dolus, simulatio, perduellio, et perfidia, impia falsarum doctrinarum in populo disseminatio, omnium denique legum divinarum, et humanarum proculcatio. Successit omnino nefariis his mediis, perfidia, et violenta oppressione plures Provincias legitimis suis Possessoribus eripere, et ipsum quoque Summum Pontificem maiori parte Ditionum suarum privare; atque ab eo tempore omnes machinae admotae sunt: utpote circumventiones, technae diplomaticae, et terrores, ad permovendum Sanctissimum Patrem, ut reliquis suis ditionibus sponte renunciet; — ast incassum!

Longum foret hic exponere, quae, et quantae fuerint, quas Sanctissimus Dominus idcirco perpessus est afflictiones. Norunt omnes summa Eius damna, summum futurorum timorem, inflicta Ecclesiae vulnera, nonnullorum perfidiam, et ingratitudinem, populi catholici destructionem, quae cuncta amaris deflet lachrymis. Sed inter haec omnia erectum, et confirmatum animi sensum nunquam deposuit; imo velut alter patientissimus Job inter omnes in se irruentes procellas, et calamitates immotus persistit, idque semper egit, quod inviolabile ius Ecclesiae exigebat, probis omnibus, et rectis corde exoptatum, et probatum erat,

Eique summam gloriam attulit; utut desertus, atque omni humano auxilio destitutus videretur, cunctis tamen arietationibus, invicto animi robore constanter restitit. Et merito.

In patulo enim est, praetensam unionem Italiae cum adnexione Urbis, et provinciarum S. Romanae Sedis, nec unicum, nec praecipuum scopum esse impii systematis politici adversariorum; sed eo potius finaliter dirigi insanos eorum conatus, ut subversa authoritate Sedis Romanae, totum ordinem publicum, et politicum, qui hactenus in Europa, et aliis Orbis partibus viguit, subruant, et invertant. Ordo hic christianae Revelationi, ceu fundamento, et basi inhaerebat, et actu inhaeret; eum igitur subvertere, et novis prorsus irreligiosis, et veritatibus Evangelii contrariis principiis superstruere, praecipua est contentio, et finis hodiernorum incredulorum, quem non aliter facilius, quam cum subiugatione Ecclesiae catholicae, Summique eius Pastoris, et subiectione sacrae hierarchicae potestatis imperio civili, se assequi posse perspiciunt. Et certe, eo ipso die, quo Principatus, et civilis suprema in eo potestas Romano Pontifici eriperetur, Isque subditus fieret, sive Regis Italiae, sive alterius cuiuscunque, cessaret Eius in regenda Ecclesia libertas, et independentia; sacra Ecclesiae potestas dominationi civili subiiceretur, obnoxiareturque; cessaret eo ipso fiducia, prompta obedientia, et adhaesio particularium Ecclesiarum, statuumque civilium, et populorum ad centrum unitatis; lata porta aperiretur schismatibus, et scissionibus, sicque unitas, et tota compages Ecclesiae periclitaretur.

Facta quoque satis probant, quo res Religionis, et Ecclesiae catholicae devenirent sub gubernio tali, quod Religionem christianam nihili pendit, imo abnegat, eam sub modio ponit, ne luceat; a cuius hostili animo sancta Ecclesia plus mali accepit, quam a persecutoribus olim, et tyrannis; quod eius bona rapit, templa, et aras spoliat, fideles pervertit, omniaque iura etiam naturalia conculcat. Huicne ergo Gubernio fidere potuisset Sanctissimus Papa, dum consueta calliditate „liberam Ecclesiam in libero Statu“ proclamavit? Profecto nemo tam coecus est, ut non videat, Successorem Petri in potestatem huiuscemodi politici Status redactum, certis, et omnimodo securis proventibus destitutum, quoad omnia communicationis media cum Ecclesiis per orbem dispersis ab arbitrio Gubernii saecularis dependentem, atque huius inspectioni, et politiali pervestigationi subiectum, muneri, sibi a Jesu Christo iniuncto respondere haud posse. Itaque ad avertendum a Religione, et Ecclesia tam enorme malum, et summum discrimen, impiissimis adversariorum machinationibus, heroica cum virtute, et constantia resistendum fuisse, quis est, qui non videat?

Quemadmodum, dum Petrus, Princeps chori apostolici detinebatur in carceribus ab Herode, qui producturus eum erat post Pascha Judaeis ad mortem, oratio fiebat sine intermissione ab Ecclesia ad Deum pro eo: ita nos quoque Dilecti in Christo Fratres et Filii! inter has aerumnas constanter oculos nostros ad Deum conversos habuimus, precibusque assiduis Eum exorare non intermisimus, ut malignitate saeculi concitatam in Sanctissimum Patrem tempestatem sedare, Ecclesiamque suam sanctam e tanto discrimine eruere dignetur. Si necdum videmus Dominum manum suam omnipotentem ad nos sublevandos extendisse, periculumque actu perdurare; non tamen propterea immemor erit misericordiae exercendae, Cuius natura Bonitas est, et Cuius etiam inter hanc pressuram, paternum amorem, mirandum patrocinium, et singularem gratiam experti sumus: cum Is innumerosorum catholicorum per Orbem religiosum sensum, et dolorem excitare, ipsosque ad Summi Pastoris sui partes tuendas, atque qua voce, qua scripto, ac etiam aere suo sublevandas accendere dignatus sit. Quare supplices porro quoque ad coelum tendamus manus, et divinam Eius clementiam cum gemitu imploremus, ut ad commiserationem flectatur, et auxilium nobis adferat in tempore opportuno; in Eo enim est spes nostra! —

Caeterum mirum haud foret, si Deus iniquitatem, et peccata nostra respiciendo, deteriora adhuc, et diutius nos pati sineret. Cum ad finem Seculi V-i Occidentale Romanorum Imperium iam iam in ruinam inclinaret, et populi christiani per irruptionem barbarorum omnia igne ferroque vastantium, caedibusque replentium, immanes calamitates subirent, querelaeque multorum audirentur, quasi Deus

haud aequam christianorum curam haberet; Salvianus Presbyter Massiliensis, sui temporis Jeremias non dubitavit asserere, et commonstrare: Christianorum peccata causam esse horum malorum, cum ipsi in bona Religione, et fidei veritate viventes, vita et moribus deteriores sint barbaris, sicque Religionem suam vilipendendo, eique contraria faciendo, Deum quodammodo cogant ad puniendum. Utinam vero idem de nostris temporibus dici non posset!

Quando enim Irreligio, veraeque Revelationis divinae contemptus, et vilipensio altius caput protulit, quam hoc nostro tempore? dum impia, et venenata omnis generis scripta rationalismum, indifferentismum, ipsumque atheismum libere propagant, et a plurimis promiscue, avideque leguntur; dum praepotens, et late diffusa conspiratio, exitialibus armis tota in id incumbit, ut Ecclesiam Dei, et S. Sedem Apostolicam, radicitus, si fieri posset, evellat, ipsosque etiam Regum, et Principum, eam tueri gestientium thronos evertat; dum multi etiam ex iis, qui externe Religionem catholicam profitentur, sed supra vulgus sapere volunt, fidem suam non ad Revelationem divinam, et Evangelii apices, sed potius ad arctos intellectus sui limites, aut placita Illuminatorum exigunt, et quidquid intellectu suo non assequuntur, aut observatu difficile videtur, velut humanum commentum reiiciunt, Ecclesiaeque leges, et disciplinam spernunt, contemnunt, aut de facto audacter transgrediuntur; — dum denique huius notae homines liberum sibi putant Deo, et incomprehensibili Eius naturae proprietates quasdam pro arbitrio attribuere, alias autem demere; — dum omnem religionem, et cultum Ei aeque gratum, et acceptum comminiscuntur, Eius bonitatem, et misericordiam in immensum extollunt, iustitiae vero rigorem evacuant; quasi vero non aeque commendaret infinitam Dei perfectionem exactus iustitiae rigor, atque bonitatis infinitus thesaurus?

His igitur, et similibus, non solum sanctissima Religionis nostrae mysteria Incarnationis, et Redemptionis reiiciuntur, sed universalis cuiusdam pseudo-religionis, aut potius omnino nullius inductio attentatur. Vigilate idcirco Fratres et Filii Dilectissimi! ne pravarum huiusmodi doctrinarum contagia gregem vestrum invadant; custodite caulas Domini diligenter, et siquid in iis talismodi detexeritis, sumite scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi hostis exstinguere.

Homines taliter a rebus divinis, et coelestibus veritatibus abductos, spiritum terrenum induisse, ac in sensualia, ac fluxa huius vitae magis quam unquam antea proruisse, mirum haud est; atque hoc alterum constituit dominans malum aevi nostri, quod Materialismum practicum appellant. Est scilicet inordinata cupido rerum, et bonorum temporalium, cupido pecuniarum, et divitiarum, cupido lautitiae in cibo, et potu; cupido ad usum veneris, lascivia, et luxus in vestitu et caeteris vitae commodis; quae omnia hisce nostris diebus late grassantur, amorem erga altioris ordinis bona supprimunt, animam fere uni corpori servire cogunt, et in eiusdem velut cuiusdam idoli cultum degenerant. Inversus per id est ordo a Divino Magistro nostro constitutus: Quaerite primum regnum Dei, et caetera adiicientur vobis. — Luc. 12. v. 31.

Heu! quot laqueos, quot praecipitia habet hic insane inversus ordo! Fraus, deceptio, durities, inhumanitas, usura, et persaepe furta ac latrocinia, ad exsatiandam cupiditatem acquirendarum pecuniarum, ut media adhibentur. Immoderatam sitim sensualium oblectamentorum, et gaudiorum, ingluvies, luxuria, lascivia, egestas dein et amissio omnium bonorum fortunae sequuntur, et tandem cuncta miserabili morte, et persaepe horribili autochiria finiuntur. Execrabile hoc crimen autochiriae moderno certe tempore tantam dimensionem accepit, ut aetate florentes iuvenes utriusque sexus, imo pueriles annos necdum egressi adolescentes, immane hoc scelus cum summa levitate in se committere haud reformident! Si in fontem, et causas huius mali inquiras, reperies utique carentiam timoris Dei, et iustitiae Eius obliteratam, aut nunquam serio imbibitam doctrinam Religionis; ast mollem quoque ab infantia educationem, et coecum amorem Parentum, quo charis suis pignoribus, quaecunque desiderant, concedunt, nihilque denegandum putant, magna ex parte in culpa esse, vix dubitari potest.

Quapropter satagite succrescenti pubi doctrinae Religionis nostrae praecepta, et horrorem peccatorum profunde menti, cordique imprimere, ut in medullis haereat, et tota vita perseveret. Sed et parentes docendi, et exhortandi sunt, ut filios suos non imprudenti, coecoque amore, sed eo modo diligant, quo Deus iussit; iussit autem pauca quidem, sed salutaria, expedita, et sancta: „Et vos Patres, inquit, nolite ad iracundiam provocare filios vestros, sed educate illos in disciplina, et correptione Domini.“ Ephes. VI. v. 4.

Cum hac ratione generatio praesens famulatui, et cultui rerum caducarum tantopere addicta sit, viresque suas maxima e parte in rebus, et oblectamentis terrenis consumat: facile intelligitur, cur corruptio, et depravatio morum per omnes classes tam celeriter diffusa sit? et hoc tertium est vulnus, quo Ecclesia Christi magnopere affligitur.

Opus non est, ut de hoc malo, plura Vobis exponam, cum omnis vitiorum regnantium probrositas Vobis alioquin, qui in medio mundi versamini, sat nota sit, — quamve una mecum acerbe deploratis. Si quando, protulit profecto hoc, quo vivimus, tempus plurimos, quos Apostolus vocat: „homines seipsos amantes, cupidos, superbos, blasphemos, parentibus non obedientes, ingratos, sine affectione, sine pace, criminatores, incontinentes, immites, sine benignitate, proditores, protervos, tumidos, et voluptatum amatores magis, quam Dei. Tim. 2. v. 2—4. Hi sunt utique, qui per flagitia, et turpitudines suas nomen Religionis infamant, per quos, ut legimus, via veritatis blasphematur, Ecclesia Christi tribulatur, et obfuscatur

Ad cumulum demum malorum accedit perturbatus totius fere orbis status civilis, inquietudo, et motus interni Civitatum, ex quibus summae iam in Ecclesiam et Societatem civilem dimanarunt calamitates, et plures adhuc dimanaturae non immerito pertimentur: cum turbulenti et rerum novarum cupidi homines, non solum opiniones suas feroci pertinatia spargere, et tueri non desinant, sed exitialia sua principia, ordini a Deo constituto adversa, quibusdam terrae Potentiis suffulti, audacius quoque propagent. Ex his principiis, velut infernali quodam antro, prorumpit immanis ille turbo, qui recenter florentissimas Italiae Provincias miserandum in modum prostravit, plurium Principum thronos subvertit, et si, — quod Deus avertat! — ei daretur latius manere, et grassari, cladem vix aliquando reparandam Ecclesiae inferret, atque ad dissolutionem totius civilis societatis, summamque barbariem populos deduceret.

Sacrosancta quidem Religio, et Ecclesia Catholica, nec profanarum, perniciosarumque doctrinarum commentis, nec aperta etiam vi vinci, ac everti poterit, cum ex promisso Christi supra petram aedificata sit, et nec portae inferi contra eam praevalere valeant. Attamen iudicia Dei abyssus multa; absconditum prorsus, et incertum nobis est: an Deus, in Cuius manu sunt omnes fines terrae, propter peccata nostra a nobis auferre non constituerit Regnum suum, et illud dare genti meliorem fructum facienti; aut, an saltem secundum misericordiam suam magis, quam iustitiam nobiscum agendo, eripere nos adhuc paratus sit e gravissima censura, et poena, quam ipsimet in nos provocavimus. Illud unum certum: christianis nationibus, quae Dei timorem a se abiecerunt, ac in dissolutione, carnisque emancipatione dies suos traducunt, si salvae esse, et imminentes strictissimas castigationes effugere cupiunt, aliam viam haud patere, quam ut prompto, contritoque corde ad Sanctissimae Religionis semitam revertantur, et secundum illius mandata ambulent: haec enim Religio non tantum ducit ad aeternam beatitatem, sed est efficacissimum medium etiam felicitatis civilis, tam relate ad subditos, quam etiam comparate ad Principes, qui summa potestate praesunt.

Hanc viam hominibus monstrare, nobis est commissum, Dilecti in Christo Fratres, et Filii! hanc imprimis hodie oportet nos omni contentione praedicare, et inculcare, dum per offusas ab inimico seculo tenebras, populi ab ea longius recesserunt, et ultio Domini ob peccata nostra prae foribus esse videtur. Quamobrem praecingite lumbos vestros in sinceritate, et veritate, accendite zelum vestrum, ut vigeat, et floreat inter fideles vestros, vera catholica fides, ut concilietur Religioni debita reverentia, et

obsequium; eradicentur vitia, et improbi mores. Informate, et monete spirituali curae vestrae creditos, ad servandam Augustissimo Imperatori, et Regi Nostro Francisco Josepho inviolatam fidelitatem, conformiter divino praecepto: „ut sitis subiecti potestatibus, sive Regi, quasi praecellenti, sive ducibus, tamquam ab eo missis“ 1-a Petri 28. v. 13. et ad exemplum primorum christianorum, qui absque ullo discrimine etiam gentilibus Principibus subditi, et semper fidi erant; nec ullis persecutionibus a proposito dimoveri potuerunt. Similiter ut impleant cuncta, quae eis ut patriae civibus incumbunt; ut quiete, et pacifice cum aliis vivant, neminem offendentes, nec pravo opere scandalisantes; observent demum singuli, quae suo statui, et conditioni conveniunt. — Huc igitur vires vestras conferte; haec verbo, doctrina, exhortatione, et vitae vestro exemplo efficere satagite. Cogitate in Christo Dilectissimi! quam culpabiles coram Deo, et posteritate redderemur, si in nutante hoc rerum statu, adproximantibus magnis malis, totis viribus nostris occurrere non studeremus. Vae nobis, si desides fuerimus, quia nullam excusationem habebimus! Contra in sinceris studiis et laboribus nostris gaudebunt, et exultabunt Angeli, atque Archangeli; et iis exantlatis grata memoria Vestri manebit apud posteros, amplumque praemium repositum erit in coelis!

Caeterum fructus laborum nostrorum non tam a conatu nostro dependet, quam a divino adiutorio, et gratia: „Omne enim datum optimum, et omne donum perfectum de sursum est, descendens a Patre luminum ..... et nisi Dominus custodierit civitatem, frustra vigilat, qui custodit eam“ Pr 126. — Deus autem, Cuius misericordiae non est numerus, et bonitatis infinitus est thesaurus, dives est in omnes, qui invocant illum, et paratus ad dandum; dixit namque: petite, et accipietis“; dixit quoque: „Convertimini ad me, et convertar ad vos“ Zach. 1. v. 3. — Itaque cum tempus habemus, convertamur ex toto corde nostro ad Dominum, ac cum fletu, et compunctione, contritoque corde oremus Dominum, sicut dicit Propheta: „Venite adoremus, et procidamus ante eum, ploremus coram Domino, qui fecit nos“ Ps. 94. v. 6, ut ex iam dictis malis nos eripiat; ut Ecclesiam suam sanctam protegat, atque defendat; cathedrae Petri potenter assistat, et PIUM IX. Pontificem Romanum salvum, et incolumem conservet, Eumque de catholicae fidei hostibus triumphare concedat; salvum faciat Imperatorem, et Regem nostrum Franciscum Josephum, quatenus pax et iustitia se osculentur, et gubernatio Eius pacata permaneat; ut hostes Religionis, et pacis publicae humilientur, et resipiscant; ut denique omnium corda convertantur ad Deum, et dirigantur ad promovendum bonum, communemque tranquillitatem, et pacem; quatenus omni perturbatione semota, liberis Ei mentibus serviamus, ac a temporali hac quiete, ad aeternam feliciter transeamus.

## Orate ferventer:

Audi benigne Conditor,
Nostras preces cum fletibus,
In hoc sacro ieiunio
Fusas quadragenario,
Scrutator alme cordium,
Infirma tu scis virium:
Ad te reversis exhibe
Remissionis gratiam.
Multum quidem peccavimus,
Sed parce confitentibus:
Ad nominis laudem tui
Confer medelam languidis,
Concede nostrum conteri
Corpus per abstinentiam;
Culpae ut relinquant pabulum
Jeiuna corda criminum.
Praesta Beata Trinitas
Concede Simplex Unitas,
Ut fructuosa sint tuis
Jeiuniorum munera.

Quod iam ad Jeiunii Quadragesimalis observantiam spectat: non intermittant Curatores animarum illud praevie suis fidelibus sedulo commendare, illiusque antiquitatem, causas, utilitatemque spiritualem explicare. Cum tamen eduliorum abstinentialium caristia etiamnum perduret, imo in dies augeatur; cumque inter fideles multi inveniantur debiles, qui seu procurare sibi abstinentiales cibos nequeunt, seu abstinentiae, et ieiunii observantia nimium gravarentur; et cum benignissima mater Ecclesia pro sua teneritudine, qua filios suos completitur, nemini iugum nimis grave, aut saltem aegre supportabile imponere velit: idcirco animarum Curatoribus, et Confessariis potestatem facimus, ut e rationabili causa rite examinata, et cognita: usum pinguedinis suillae ad condendos cibos; porro esum carnium exeptis feria IV., VI. et Sabbatho admittere, hancque dispensationem etiam usque Dominicam Passionis extendere possint; ita tamen, ut sequentia conscientiose observentur; a) ut dispensatus semel tantum in die carnes edere possit; in vespertina collatione vero esurialibus moderate sumtis contentus sit; b) ut dispensatus legem non permiscendarum epularum, i. e. carnium cum piscibus, stricte observet; ac demum c) ut diebus, quibus dispensatus est, 5. Pater et Ave, addito: Gloria Patri, et Filio et Spiritui S. — devote oret in honorem amarissimae Passionis Domini Nostri Jesu Christi. — Animarum Curatoribus, et Altaris Ministris e probata sufficienti rationabili causa, erga specialem eorum recursum, dispensationem dandam Nobis reservamus.

Deus! Qui Ecclesiam tuam annua quadragesimali observatione purificas: praesta familiae tuae, ut quod a Te obtinere abstinendo nititur, hoc bonis operibus exequatur.

Datum Quinque-Ecclesiis festo Purificationis B. M. Virginis 1862.

**Georgius Girk, m. p.**

Episcopus V.-Ecclelsiensis.

209.
1862.

# Dilectissimi in Christo Fratres et Filii!

Toties benedixi Patrem misericordiarum, et Deum omnis consolationis, quoties e Congregationibus districtualibus ad effectum N-i 1955/1861 adhinc emanati, responsum ad manus meas percepi, videns, et cum exuberanti cordis solatio experiens, qualiter dilectus Clerus meus viscera compassionis fraternae peramanter adeo aperuerit ad sublevandam eorum confratrum sortem, quos in Sanctuario Domini provecta aetas incurvavit, veneranda canities obtexit, diutina aegritudo depressit, et pondus diei, et aestus in vinea Domini poene consumsit. Digna profecto ministris altaris solicitudo! utpote, qui in schola Christi educati, praelegente divino Magistro didicerunt: „tunc nos veros Eius discipulos futuros, si dilectionem habuerimus ad invicem.“ Qui sunt autem nobis viciniores illis, quos coelestis Paterfamilias nobiscum misit in vineam suam? qui sunt nobis propinguiores illis, qui iunctis nobiscum manibus sepem circumdabant agro dominico, semen verbi divini spargebant, rigabant, et a Deo, Qui incrementum dat, sementi maturitatem per nomen Domini Nostri Jesu Christi exorabant?

Cum itaque communis omnium sit vox, et expressa sententia, ut proiectum N-i 1855/1861 ratione alleviandae sortis confratrum, qui exantlatis in cura animarum, vel alio aliquo officio dioecesano laboribus, fessi, aetate fracti, aegritudine depressi, ad statum quietis recedere debentes, et volentes promeritam pensionem exoptant, approbetur et confirmetur: idcirco auditô Consistorio meo, in nomine Domini confirmo, et approbo sequentia statuta:

1. Az évi nyugdij mostanra szabályszerüleg 400 o. é. ftban állapittatik meg.

2. A nyugdij elnyerésére az illető egyházi kerületnek, melyhez a nyugdijt óhajtó elgyengült tartozik, ajánlása is megkivántatik.

3. A nyugdijasok közt rangfokozat nem lesz, hanem minden emeritus egyiránt, ha plebános, ha káplán volt, nyeri az évi 400 ftot o. é.

4. Az évi pótjárulék megállapitására alapul szolgál az 1802-ki jövedék-összeirás, levonatván mégis az összegből a tizenhatod, és a hol rendszeresített káplánállomás van, a kápláni fizetés.

5. Az ekkép megállapitott, és alább látható jövedék-összegtől fizessen a plebános évenként egy százalékot, vagyis minden forint után egy krajczárt; a káplán száz forintnyi dija után szinte egy százalékot, vagyis minden forint után egy krajczárt; a tanár, és más egyház hivatalbeli egyén aránylag szinte egy százalékot, vagyis egy forint után egy krajczárt.

A pótjáruléki összegnek megfelelő tőke által, — a kinek ugy tetszik — személyére nézve megválthatja magát az évi pótjárulék fizetésétől.

7. Az évi pótjárulék felét kötelesek a kerületi tagok elmulaszthatlanul a tavaszi, másik felét pedig az őszi koronában alesperesnek kézbesiteni, ki az összegeket nyomban az egyházmegyei Hatóságnak megküldje. A korona jegyzőkönyvébe beirandó mindég, kik fizették meg a pótjáruléki összeget.

8. Az egyházmegyei Hatóság a befizetett összegeket az agg-papok segélypénztárába leteendi, melyből a nyugdijasok pótléki illetményüket veendik.

9. Ha volna a jövendőség közt olyan, ki az elgyengült, s kiérdemült paptársai iránti tényleges szeretetről megfeledkezve, a reá eső pótjárulékot nem akarná megfizetni; vagy a nyugdij-alapot megfelelő tőkével nem segélyezendné: az olyan a 400 ftnyi nyugdijra nem számithat, hanem ha előre nem látható

bajok nyugalomba lépni kényszeritendik, tulajdonitsa magának, ha a 400 ftnyi kedvezményben nem részesülhet.

10. E szabályok folyó évi Január hó 1-től veendik kezdetüket; miért is valamint a pótjárulék fizetése ez időtől számitandó: ugy az érdemes Emeritusok szinte ez időtől veendik a 400 ftnyi illetményüket.

Ezek pedig jelenleg következők:

a) Góczy Konrád 1854-től fogva aranymisés pap.
b) Markovics János 1857-től „ „ „
c) Pichler József 1858-tól „ „ „
d) Koncz József 1860-tól „ „ „
e) Tót Mihály 1861-től „ „ „
f) Német József 1861-től „ „ „
g) Sok János volt kis-székelyi plebános.

In salutarem finem hunc: memor Actorum 20-i „beatius est magis dare, quam accipere, — et verborum divi Pauli ad Gal 6. „Dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei, — praeter oblatos iam decem mille florenos, lubens offero adhuc Capitale 2000 flnorum.

Illmus et Rssmus Josephus Král, Electus Episcopus et Vicarius Epplis, praeter oblatos iam mille florenos, lubens obtulit adhuc Capitale 500 flnorum.

---

Porro, manentibus praesentium rerum adjunctis:

| | | |
|---|---|---|
| Rssmus Josephus Kelemen, Praepositus M. quoad vixerit, libenter offert annue | | 50 flnos. a. v. |
| Illmus et Rssmus Sigismundus Daróczy, Praelatus et Canon. Lector | „ „ | 50 flnos. „ |
| Rssmus Michael Vörös, Abbas et Custos Canonicus | „ „ | 50 flnos. „ |
| Rssmus Josephus Jónás, Abbas, Canon. et Archi-Diaconus | „ „ | 25 flnos. „ |
| Rssmus Paulus Gottliebovics, Praep. Canonicus Archi-Diaconus | „ „ | 25 flnos. „ |
| Rssmus Michael Virág, Abbas, Canonicus | „ „ | 20 flnos. „ |
| Rssmus Jacobus Klivényi, Canonicus Parochus | „ „ | 20 flnos. „ |
| Rssmus Franciscus Sláby, Canonicus Theologus | „ „ | 20 flnos. „ |
| Rssmus Antonius Szalay, Canonicus | „ „ | 20 flnos. „ |
| Franciscus Troll Secretarius, titulo reluitionis quottae numeravit 100 franc, et 3 aureos. | | „ |

# Consignatio

symbolarum, per quemvis Parochorum annue iuxta praevia statuta solvendarum, quae una ostendunt conscriptionem proventuum parochiae de anno 1802, crucigeris non computatis, et recentioribus parochiis generatim in 300 flnis assumptis

## Districtus V.-Ecclesiensis.

| | Solvendi annue in a. v. |
|---|---|
| Cathedralis | 10 fl. 40 xr. |
| B. M. V. Purificatae | 9 „ 69 „ |
| S. Augustini | 4 „ 59 „ |
| S. Floriani | 3 „ — „ |
| Bogád | 7 „ 14 „ |
| Kővágó-Szőllős | 5 „ 97 „ |
| Németh-Ürögh | 4 „ 70 „ |
| Szabolcs | 6 „ 1 „ |
| Summa | 51 „ 50 „ |

## Districtus Németiensis.

| | Solvendi annue in a. v. |
|---|---|
| Bodony | 4 fl. 52 xr. |
| Garé | 3 „ — „ |
| Görcsöny | 5 „ 33 „ |
| Keszü | 5 „ 59 „ |
| Németi | 5 „ 58 „ |
| Pellérd | 5 „ 47 „ |
| Vaiszló | 2 „ 46 „ |
| Summa | 31 „ 95 „ |

### Districtus Szent-Lőrinczensis.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Bakonya | 4 fl. | 72 | xr. |
| Bicsérd | 5 „ | 15 | „ |
| Bükösd | 6 „ | 40 | „ |
| Kisasszonyfa | 5 „ | 98 | „ |
| Szent-Dienes | 2 „ | 56 | „ |
| Szent-Iván | 3 „ | — | „ |
| Szent-Király | 5 „ | 96 | „ |
| Szent-Lőrincz | 6 „ | 73 | „ |
| Summa | 40 „ | 50 | „ |

### Districtus Siklósensis.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Berement | 7 „ | 75 | „ |
| Lapáncsa | 3 „ | — | „ |
| Lipova | 3 „ | — | „ |
| Német-Márok | 3 „ | 73 | „ |
| Villány | 5 „ | 71 | „ |
| Summa | 23 „ | 19 | „ |

### Districtus Dardensis.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Bellye | 3 „ | 69 | „ |
| Darda | 2 „ | 21 | „ |
| Herczeg-Szőllős | 3 „ | — | „ |
| Laskafalú | 3 „ | — | „ |
| Lúcs | 6 „ | 28 | „ |
| Szent-István | 3 „ | — | „ |
| Vörösmart | 3 „ | 70 | „ |
| Summa | 24 „ | 88 | „ |

### Districtus Baranyavárensis.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Baán | 4 „ | 47 | „ |
| Baranyavár | 3 „ | 74 | „ |
| Battina | 6 „ | 35 | „ |
| Darázs | 7 „ | 63 | „ |
| Dályok | 4 „ | 73 | „ |
| Izsép | 3 „ | 76 | „ |
| Monostor | 3 „ | — | „ |
| Summa | 33 „ | 68 | „ |

### Districtus Mohácsensis.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Baar | 3 „ | — | „ |
| Babarcz | 7 „ | 35 | „ |
| Lancsuk | 5 „ | 95 | „ |
| Mais | 3 „ | — | „ |
| Mohács | 10 „ | — | „ |
| Nagy-Nyárád | 4 „ | 40 | „ |
| Somberek | 6 fl. | 49 | xr. |
| Szekcső | 7 „ | 30 | „ |
| Summa | 47 „ | 49 | „ |

### Districtus M.-Kéméndensis.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Bozsok | 6 „ | 84 | „ |
| Feked | 3 „ | — | „ |
| Himesház | 8 „ | 76 | „ |
| Mária-Kéménd | 8 „ | 20 | „ |
| Püspök-Lak | 5 „ | 89 | „ |
| Ráczmecske | 5 „ | 55 | „ |
| Szebény | 5 „ | 99 | „ |
| Véménd | 5 „ | 70 | „ |
| Summa | 49 „ | 93 | „ |

### Districtus Bólyensis.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Bóly | 8 „ | 59 | „ |
| Egerágh | 13 „ | 81 | „ |
| Olasz | 8 „ | 69 | „ |
| Ráczpetre | 8 „ | 14 | „ |
| Szajk | 6 „ | 24 | „ |
| Vókány | 3 „ | — | „ |
| Summa | 48 „ | 47 | „ |

### Districtus Pécsvárensis.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Berkesd | 8 „ | 41 | „ |
| Hird | 4 „ | 24 | „ |
| Hosszúhetény | 8 „ | 14 | „ |
| Lovászhetény | 3 „ | — | „ |
| Nádasd | 6 „ | 74 | „ |
| Pécsvár | 6 „ | 4 | „ |
| Püspök-Szent-László | 3 „ | 16 | „ |
| Szent-Erzsébet | 8 „ | 40 | „ |
| Summa | 48 „ | 13 | „ |

### Districtus Mágocsensis.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Bikal | 4 „ | 70 | „ |
| Jánosi | 3 „ | 96 | „ |
| Kárász | 9 „ | 15 | „ |
| Köblény | 3 „ | 93 | „ |
| Mágocs | 9 „ | 93 | „ |
| Mocsolád | 3 „ | — | „ |
| Szalatnak | 3 „ | — | „ |
| Szászvár | 6 „ | 18 | „ |
| Magyar-Szék | 12 „ | 48 | „ |
| Vaszar | 3 „ | 5 | „ |
| Summa | 59 „ | 38 | „ |

### Districtus Gödrensis.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Abaliget | 9 fl. | 48 | xr. |
| Felső-Mindszent | 9 „ | 12 | „ |
| Gödre | 4 „ | 66 | „ |
| Hetvehely | 4 „ | 54 | „ |
| Magyar-Hertelend | 6 „ | 93 | „ |
| Saásd | 9 „ | 89 | „ |
| Szent-György | 3 „ | — | „ |
| Vásárosdombó | 9 „ | 6 | „ |
| Summa | 56 „ | 68 | „ |

### Districtus Szigetvárensis.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Bogdása | 5 „ | 26 | „ |
| Dráva-Szent-Márton | 3 „ | — | „ |
| Ibafa | 3 „ | — | „ |
| Lakócsa | 4 „ | 34 | „ |
| Mosgó | 3 „ | 58 | „ |
| Sumony | 2 „ | 77 | „ |
| Sümeg-Szent-László | 3 „ | — | „ |
| Szigetvár | 3 „ | 19 | „ |
| Summa | 28 „ | 14 | „ |

### Districtus Valpóviensis.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Bizovác | 3 „ | — | „ |
| Brodjance | 3 „ | 54 | „ |
| Csepin | 3 „ | — | „ |
| Harkanovce | 4 „ | 35 | „ |
| Marjance | 2 „ | 99 | „ |
| Miholjác | 4 „ | 67 | „ |
| Petrievce | 4 „ | 61 | „ |
| Podgaice | 3 „ | 46 | „ |
| Radikovce | 3 „ | — | „ |
| Sljivosevce | 5 „ | 52 | „ |
| Veliskovce | 3 „ | — | „ |
| Viljevo | 3 „ | — | „ |
| Valpó | 5 „ | 58 | „ |
| Summa | 49 „ | 72 | „ |

### Districtus Bonyhádensis.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Apar | 4 „ | 52 | „ |
| Bonyhád | 3 „ | 71 | „ |
| Czikó | 5 „ | 70 | „ |
| Grábócz | 4 „ | 15 | „ |
| Kakasd | 4 „ | 50 | „ |
| Nagy-Mányok | 5 „ | 2 | „ |
| Szálka | 3 „ | — | „ |
| Summa | 30 „ | 60 | „ |

### Districtus Dombóvárensis.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Dombóvár | 6 fl. | 90 | xr |
| Döbrököz | 5 „ | 90 | „ |
| Gyula-Jovánczа | 6 „ | 45 | „ |
| Kocsola | 3 „ | 53 | „ |
| Kurd | 3 „ | 97 | „ |
| Nakk | 3 „ | 70 | „ |
| Szakál | 4 „ | 73 | „ |
| Szakcs | 8 „ | 22 | „ |
| Summa | 43 „ | 40 | „ |

### Districtus Értényensis.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Bedegh | 3 „ | 10 | „ |
| Értény | 4 „ | 62 | „ |
| Iregh | 5 „ | 9 | „ |
| Kánya | 3 „ | 75 | „ |
| Kónyi | 4 „ | 55 | „ |
| Paári | 3 „ | — | „ |
| Szántó | 2 „ | 86 | „ |
| Tóthkeszi | 5 „ | 2 | „ |
| Summa | 31 „ | 99 | „ |

### Districtus Simontornyensis.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Felső-Nyék | 3 „ | — | „ |
| Kis-Székely | 3 „ | 7 | „ |
| Miszla | 4 „ | 2 | „ |
| Ozora | 5 „ | 85 | „ |
| Pálfa | 3 „ | 61 | „ |
| Pinczehely | 6 „ | 3 | „ |
| Regöl | 4 „ | 99 | „ |
| Tamási | 6 „ | 27 | „ |
| Summa | 36 „ | 84 | „ |

### Districtus Földvárensis.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Bölcske | 3 „ | 45 | „ |
| Földvár | 18 „ | 54 | „ |
| Kajdacs | 2 „ | 73 | „ |
| Német-Keér | 3 „ | — | „ |
| Kömlőd | 2 „ | 82 | „ |
| Paks | 9 „ | 41 | „ |
| Summa | 39 „ | 95 | „ |

### Districtus Szegzárdensis.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Agárd | 3 „ | — | „ |
| Bátta | 4 „ | 64 | „ |
| Báttaszék | 6 „ | 39 | „ |
| Fadd | 4 „ | 49 | „ |

| | |
|---|---|
| Mözs | 4 fl. 25 xr. |
| Szegzárd | 14 „ 74 „ |
| Tolna | 5 „ 37 „ |
| Várdomb | 3 „ — „ |
| Summa | 45 „ 88 „ |

**Districtus Völgységensis.**

| | |
|---|---|
| Diósberény | 4 „ 67 „ |
| Hőgyész | 5 „ — „ |
| Kis-Dorogh | 3 „ 12 „ |
| Nagy-Vejke | 3 „ — „ |
| Lengyel | 2 „ 78 „ |
| Mucsi | 8 fl. 19 xr. |
| Szakadáth | 3 „ 12 „ |
| Varasd | 3 „ — „ |
| Tevel | 4 „ 39 „ |
| Závod | 4 „ 88 „ |
| Zomba | 5 „ 97 „ |
| Summa | 48 „ 12 „ |

| | |
|---|---|
| Singulus professor annue solvet | 4 „ — „ |
| Reliquorum singuli „ „ | 2 „ — „ |
| Capellani | 1 „ — „ |

Atque haec sunt Dilectissimi in Christo Fratres, et Filii! quae ipsa operosa dilectio vestra condidit, sanctionavitque Statuta, quaeve nomen, honoremque vestrum in omnem transferet aeternitatem. „Beatus, qui intelligit super egenum, et pauperem: in die mala liberabit eum Dominus. Dominus conservet eum, et vivificet eum, et beatum faciat eum in terra: et non tradat eum in animam inimicorum eius. Ps. XL. 1. 2. — Benedico Dominum, qui corda nostra igne charitatis inflammavit, et spero eos, qui post nos venturi sunt, videntes antenatorum exempla, paria misericordiae, et dilectionis viscera habituros, et subsidium iuxta parochias — ut supra prompto, hilarique pariter animo oblaturos.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 4-a Februarii 1862.

**Georgius Girk, m. p.**
Episcopus V.-Ecclesiensis.

380.
1862.

# Honorabili Officio Parochiali Salutem!

Collecta pro damnificatis per aquarum exundationem

Ephemerides tristissimam quotidie oculis nostris sistunt vastitatis, et luctus illius imaginem, quam omnes fere cis et transdanubianae partes per inauditam aquarum, quasi ruptis telluris claustris, et apertis montium cratibus effusarum voragines referunt. Milleni concivium nostrorum lugubrem ea de re gemunt catasrophen, quorum alii aedes, ailodia, domos solo aequatas; alii prata, pascua, agrosque sabulo, arena, limoque exinanitos; alii integros pecorum oviumque greges undis mersos; alii demum annonam omnem penumque universam paecipiti undarum lapsu surreptam misere lamentantur: quorum omnium ploratus, fames, et nuditas nostrum, quibus divina bonitas pepercit, subsidium implorat. Et quia beneficentia Ecclesiae Catholicae semper propria, per ministros Altaris exercita veluti clavis est ad aperienda charitatis viscera fidelium: quid mirum, quod primi nos in opere hoc misericordiae corporalis exemplum aliis, fidelibusque nostris, quod imitentur, praebere debeamus? S. Paulus ad Hebr. XIII. 16. hortatur dicens: Beneficentiae et communionis nolite oblivisci; talibus enim hostiis promeretur Deus.“

Quapropter Dilectum Clerum meum cumprimis Curatum hisce provoco: ut postquam in opere hoc beneficentiae salutari exemplo suo praeiverit, tunc ambonem conscendat, et ex cathedra charitatis deplorandam infelicium per exundationem aquarum damnificatorum conditionem vivis adumbret coloribus, populumque pastorali curae, et sollicitudini suae creditum ad mandatum illud, quod est primo et maximo simile: „Diliges proximum tuum, sicut te ipsum“ in spiritu Evangelii explendum omni contentione, zelo, et fervore excitet.

Subsidiorum charitativorum quantitatem, quam et ipsi vos largiri volueritis, et fideles verbo, et exemplo vestro animati collaturi sunt, sive horsum, sive Judici districtuali per Inclytam Comitatensem Jurisdictionem iam certiorato mittere, et erga apocham resignare poteritis.

Datum Quinque-Ecclesiis die 19-a Februarii 1862.

---

316.
1862.

Cassa gen. Fund. censum 5% solvit.

Gratam cunctis notitiam perferre exisitmo, dum tenore praesentium insinuo: a 1-a Januarii anni currentis 1862. inchoando, censum Capitalium fundationalium per Cassam generalem fundationalem dioecesanam ita numerari, ut a singula Centum florenorum aust. val. summa interusurii titulo 5 flni a. v. solvantur, sicque sacrum Ecclesiarum, et piarum fundationum peculium, quod auro gemmisque plus aestimanda fiducia manipulationis causa Cassae Fundationali generali Dioecesanae intulit, et subseque inferre volet, incrementum capiat pro majori ipsius Ecclesiae et piarum fundationum utilitate, et participantium etiam fructu.

Datum Quinque-Ecclesiis die 13-a Februarii 1862.

---

338.
1862.

Mors Josephi Pichler par.

Anno Domini 1862. die 8. Febr. Josephus Pichler, Sacerdos iubilaris, emeritus parochus Paariensis, aetatis suae anno 80. — animam suam Creatori inter piissimos devotae commendationis affectus reddidit. Anno 1808 in presbyterum ordinatus, ab anno 1825 usque a. 1847. rexit parochiam Paariensem, abinde vero in sancta pace praestolatus est salutare suum in oppido Tamási, ubi etiam sepultus ossa eius in beatam spem resurrectionis quiescunt. Velint Domini Dioecesani pro refrigerio animae Confratris huius statuta tria Sacra ocyus Omnipotenti Deo offerre.

Datum Quinque-Ecclesiis die 17. Februarii 1862.

**Georgius Girk,**
Episcopus Quinque-Ecclesiensis.

**L. J. Ch.**

450.
1862.

Sanctissimus Pater, et Dominus noster PIUS IX. Summus Pontifex, in apostolico suo ad me sub dto 20-ae Martii 1860 directo Rescripto facultatem ad triennium valituram dispensandi in impedimento cultus disparitatis, seu in mixtae religionis matrimoniis, ea sub expressa, et inviolabili conditione clementissime concessit, si iustis gravibusque causis accedentibus, pro onere responsionis conscientiae meae, conditiones ab Ecclesia catholica semper desideratae, praescriptaeque certissime expleantur; quae conditiones sunt sequentes: a) ut a parte catholica omne perversionis periculum amoveatur; b) ut pars catholica firmiter adspondeat, se conversionem coniugis acatholici pro viribus curaturam; et c) ut omnium utriusque sexus prolium educatio in catholicae religionis sanctitate procuranda pro certo constet. Procedendi modus in conciliandis mixtis matrimoniis.

Pro tranquillitate conscientiae meae, et vestrae, quibus aeque onus responsionis incumbit, et pro certitudine conditionum harum implementi, sub pagina 188. Protocolli Ordinum dioecesanorum, praescripta est forma Reversalium a parte tam catholica, quam acatholica sponte, et libere coram fidedignis testibus exarandarum, et dandarum; quae forma a quibusdam adeo non observatur, et in versione ad lingvam, quam partes callent, sic transformatur, ut pro tutamine etiam causae catholicae opus esse censeam praescriptam Formam in triplici, quae in Dioecesi hac viget, lingva deductam denuo publicare, et DDnis Curatis committere, ut Reversales a praescripta forma divergentes nullatenus a Partibus acceptent, caveantque, ne ipsi pro testibus in subscriptione Reversalium adhibeantur, verum tales provocentur pro testibus, quibus plena coram iure proba deferri possit, Partes sponte omnino absque ulla morali coactione dictas Reversales exaravisse. Est itaque Forma Reversalium praescripta sequens in lingua hungarica:

## Reversales Partis acatholicae:

Alulirt ezennel igérem, és eskü gyanánt fogadom: hogy mind a két nembeli gyermekeimet, melyek N-nel kötendő házasságomból származnak, a katholika vallásban neveltetni megengedem; valamint azt is: hogy N-nek jövendő (nőmnek, vagy férjemnek) semmiféle akadályt a katholika vallásbani lélekismeretes gyakorlásában, s kötelességeiben nem teendek, sem őt katholika hitétől el nem csábitandom. — Kelt

Bizonyitjuk: hogy N. N. szabad akaratból, N. N.
minden reábeszélés nélkül ezen téritvényt, melyet ágoston vallású yőlegény.
előtte felolvastunk, kiadta és aláirta.

N. N. )
N. N. ) mint tanuk.

## Reversales Partis catholicae:

Alulirt ezennel igérem, és eskü gyanánt fogadom: hogy N-nel kötendő házasságomban katholika szent hitem szerint minden kötelességemet hiven teljesitendem, s iparkodni fogok N-nel, jövendő házastársommal a katholika szent vallást megkedveltetni, különösen pedig arra fogok felügyelni, hogy minden gyermekeim a katholika vallásban neveltessenek. — Kelt N. N.

Testes ut supra. katholika vallású menyasszony.

## Forma Reversalium in lingva germanica.

## Reversales Partis acatholicae:

Ich Endesgefertigter (e) betheuere, und verspreche hiemit eidlich, daß ich alle Kinder männlichen, und weiblichen Geschlechtes, mit denen Gott meine Ehe mit N. segnen wird, in der katholischen Religion erziehen lassen will; eben so, daß ich meiner künftigen Gattin (meinem künftigen Gatten) kein Hinderniß in

der gewissenhaften Ausübung der Pflichten der katholischen Religion in den Weg legen, noch mich bestreben werde, sie (ihn) auf irgend eine Weise vom katholischen Glauben abwendig zu machen. Gegeben den

Wir bezeugen: daß N. N. diesen Revers, welcher ihm vorgelesen wurde, aus freiem Willen und ohne allem Zureden ausgestellt, und unterzeichnet hat.
N. N. )
N. N. ) als Zeugen.

N. N.
Bräutigam augsb. Confession.

## Reversales Partis catholicae:

Ich Endesgefertigter (e) betheuere, und verspreche hiemit eidlich, daß ich in der bevorstehenden Ehe mit N. alle Pflichten meiner heiligen katholischen Religion erfüllen, und mich bestreben will, meinen (e) Gatten (in) derselben katholischen Religion zuzuführen; insbesondere will ich genau darüber wachen, daß alle meine Kinder in der katholischen Religion erzogen werden. Gegeben

N. N.
Braut kath. Religion.

Wir bezeugen ꝛc. ut supra.

## Forma Reversalium in lingva illyrica.

(salva nova ortographiâ, quae ob defectum literarum assumi nequit)

## Reservales Partis acatholicae:

Ja podpisani (sana) s- ovim pod zakletvom zadajem riecs; i uvieravam da mi je istinita volja, da se svakolika moja dieca muxkog i xenskog spola, s-kojom milostivi Bog moju xenitbenu zadrugu s- N. blagosovio bude, u krstjanskoj katolicsanszkoj vieri odgoje; isto tako obecsajem, de nechu momu buduchemu drugu u dushevnom, i saviestnom izvrschivanju svojih katolicsko- vierozakonskih duxnostih smetati, niti ikakove zapreke stavljati, niti ehu ichta csiniti, da njega (nju) kakogod od katolicskog zakona odvrnem. Izdano u dne

N. N.
zarucsnik Lutheranskog ispori danja.

Mi posviducsujemo: daje N. ovaj Revers, koje mu jest prostiveno, od proste volje, i brez svake sille podpisao.
N. N.

## Reversales Partis catholicae:

Ja pospidsani (sana) s-ovim pod zakletvom zadajem riecs, i csinim tvrdo obecsanje, dachu u predstojechem xenitbenom braku s- N. sve duxnosti mog svetog kotolicskog vierozakona tocsno izvrshiti, i dachu se trsiti mog druga (moju drugaricu) na katolicski vierozakon prevesti, osobito pako nastojatichu oko toga, da svakolika dieca moja u katolicskom zakonu odgojena budu. Izdano u dne

N. N.
zarucsnica kat. zakona.

Testes ut supra.

Nemo tamen existimet, plene iam omnia superata esse, si a Partibus praevias Reversales ad manus perceperit; sed sciat conscientiosam insuper obligationem suam esse serio in rei meritum indagandi; num videlicet spectatis Partium indole, morali charactere, et adiunctis familiae, tuto fides ipsis dari etiam possit, tenorem Reversalium per eos conscientiose observatum iri? Etenim nonnisi tunc, et sub ea expressa conditione, si nullum rationabile de contrario dubium subversetur, et si in comitivis literis, quibus Reversales tam Partis catholicae, quam Partis acatholicae semper, et inomisse pro inspectione adcludendae sunt, plenam ex omni parte securitatem praebueritis, et si causas graves rationabiles adduxeritis, tute potero in impedimento cultus disparitatis, seu in mixtae Religionis matrimonio dispensare. Ii, qui argumenta a lege patria, quae iubet patre catholico omnes proles in religione catholica educari, desumere amant, perpendant exempla, quae non obstante huius legis dispositione in contrarium fiunt. Majus etiam praebent praesidium Reversales ideo, quia in casu mortis catholicae partis, acatholica superstes pars efficacius poterit flecti ad prolium utriusque sexus educationem in Catholicae Religionis sanctitate procurandam, quia in hanc se se scripta cautione Reversalium obligavit.

Quodsi per Reversales iuxta paradigma, ut supra, conditiones ab Ecclesia desideratae praescriptaeque non impleantur; vel etiamsi pro forma quidem impleantur, sed fundatus metus subversetur partes promissum suum non impleturas, ac Reversales tantum in elusionem Ecclesiae catholicae exaravisse: in casu hoc tristi dispensatio utique concedi non potest, et assistentiae passivae (iuxta paginam Protocolli 103) locus erit; vel si eam quoque refugiant, tunc peractis trinis denunciationibus dentur ipsis mere Testimoniales, in quibus enuncietur, nil aliud praeter Ecclesiae vetitum ob mixtae religionis impedimentum conciliando matrimonio obstare, nullo prorsus addito verbo, unde consensus, aut approbationis vel levis suspicio sit oritura. Quae testimoniales his verbis poterunt exarari:

Alulirt bizonyitom: hogy N. N. háromszor kihirdetett jegyesek közt a vallási küiönbségből származó akadályon kivül, más akadály fen nem forog, mely miatt egybe nem adathatnának. Kelt

N. N. plébános.

Quod in casu passivae assistentiae, aut plane, si copulatio ab alterius Confessionis ministro peragatur, Pars catholica absolutionis sacramentalis incapax sit eousque, donec manifesta emendationis, et piae matri Ecclesiae satisfaciendi signa dederit, alias iam edictum est. (v. Pag. Protocolli 104).

Praemissis his pauca adhuc in memoriam revocare volo: scitis Filii Dilectissimi! connubia catholicos inter et acatholicos lege nostra civili licita esse, et impediri, ne contrahantur, non posse. Sed aeque notum vobis est: mixta haec matrimonia ab Ecclesia ex gravissimis causis semper improbata esse, et constanter improbari. Multos etiam vestrum sane iam docuit experientia, quam tristes sequelas passim pariant mixta haec connubia. Indifferentismus erga omnem religionem, neglectus educationis prolium, discordiae in familia, et in religionem catholicam contumeliae, aut plane apostasia partis catholicae, sunt, quae persaepe eveniunt. Nec mirum, non esse concordiam, ubi de ipsa fide, sine qua impossibile est placere Deo (Hebr. XI. 6.) et quae est omnis iustitiae radix et fundamentum (Conc. Trid. Sess. VI. c. 8.) diverse sentitur. Dein connubii catholici cardo in eo vertitur, ut ad imitationem typi, qui est Christus et Ecclesia, alter alterius sanctificationem pro viribus promoveat. Jam fieri istud non posse, ubi non eadem cognoscuntur sanctificandi media, quis non videt? Tandem quantus moeror piae matri Ecclesiae Catholicae, filios suos, pro quibus a se reddendam rationem novit, in fide catholica non educari. Quare bene instruendi sunt non tantum parentes, sed utriusque sexus adolescentes quoque, dum versus aetatem nubilem adproximant, de pluribus matrimonii mixti periculis tam respectu propriae et prolium suarum salutis, quam pacis, et tranquillitatis conscientiae suae. Exponatis frequenter in catechetica ad scholares dominicales institutione, et in sermonibus sacris, omni cum discretione, charitate, et mansuetudine doctrinam Ecclesiae catholicae de mixtis connubiis, ut sic nupturientes tempestive in fide, obsequio, et reverentia Ecclesiae obfirmati, et consolidati, sive obfirmatae, et consolidatae, subin suam inclinationem, aut appetitionem, causae religionis, et fidei suae postponere, et periculosam electionem certius evitare valeant. Demum assiduis precibus Deum exorare non intermittatis, quo fidem in mentibus fidelium vestrorum augere, eosdemque ab omni naufragio fidei praeservare misericorditer dignetur.

Datum Quinque-Ecclesiis die 1-a Martii 1862.

425.
1862.

Josephus Novákovics a nemine in subsidium expetatur.

Ordines Circulares sub dto 5-ae Octobris anni 1854 Nr. 1589 publicati (v. Prot. pagina 51.) praesentibus cum eo reintimantur: ne ullus in posterum Josephum Novákovics ad curam animarum expetat, nec pro eo currum mittat, cum dictus presbyter e loco commorationis suae dimitti, et exire non possit. Datum Quinque-Ecclesiis die 27-a Febr. 1862.

423.
1862.

Theses theologicae a. 1860 resolutae, et a. 1862. resolvendae.

Non parum solatii praebuit tam mihi, quam Consistorio meo, quod assignatae quaestiones theologicae, decursu anni 1861 — dempto uno saltem juniore, qui eas de novo resolvere debet — ab omnibus consone menti et doctrinae Ecclesiae catholicae sint deductae et resolutae. Cumprimis laudem meretur tenerrima adhaesio, et intima veneratio, qua erga Sacram Sedem Apostolicam ducti omnes jura Eius in Ditiones potificias egregie propugnastis, et contra malignantium, quibus plenus est mundus, oppugnationes et apertas iuxta ac occultas nequissimas technas et diabolicas fraudes vindicanda suscepistis.

Sane per tenerrimam hanc enunciatae vestrae adhaesionis, intimae venerationis et dependentiae confessionem, pro vestra quoque utilitate Deum ipsum glorificastis in obedientia catholicae confessionis; praesertim dum propugnare non dubitastis, quod iuribus Status Pontificii in sua integritate illibate servandis unitas catholica custodiatur, et Sede Principali in suo robore ex divina ordinatione permanente, certus quoque et firmus sit temporalis particularium Ecclesiarum, adeoque omnium status, qui opportuno praesidio exinde in necessitatibus nunquam destituetur. Pergite porro pietatem vestram erga summum Pontificem facto demonstrare, Ejusque necessitatibus obulo etiam vestro pro posse succurrere.

Altera quoque Quaestio meritorie sita est in popular cum dignitate conjuncta eloquentia. Non in persvasibilibus humanae sapientiae verbis, sed in virtute Dei Evangelium praedicandum est: quia sacer orator non mittitur, ut eum admirentur, sed ut per eum auditores convertantur ad Deum; adeoque Sermones sacri non sint prurientes auribus, sed corda penetrantes, quales ipse Salvator habuit tam ad intelligentiam, quam ad conversionem plebis suae. Sint sermones vestri in spiritu eius, qui multos filiorum Israel convertit ad Dominum Deum ipsorum, quive praecessit in virtute Eliae, ut convertat corda patrum in filios, et incredulos ad prudentiam justorum, parare Domino plebem perfectam. — Quaerite gloriam Dei et proximi salutem, nihil dicentes, quod ad hos fines non tendat, nihil proferentes quod vulgi captum excedat, devitantes omnes profanas vocum novitates et ostensionem falsi nominis scientiae; memores semper, quae monet SS. Synodus Tridentina Sessione V. c. 2. de Reform.: „plebani et quicunque curam animarum habentes — diebus dominicis et festis plebes sibi commissas pro earum capacitate pascant salutaribus verbis, docendo, quae scire omnibus necessarium est ad salutem, annunciando eis cum brevitate et facilitate sermonis vitia, quae eos declinare, et virtutes, quas sectari oporteat, ut poenam aeternam evadere, et coelestem gloriam consequi valeant.“

Praemium Illmi D. Josephi Král, El. Episcopi et Vicarii Gnrlis Epplis etc. consistens in 50 flnis, ex incidenti egregiae resolutionis praelibatarum Quaestionum, reportarunt: Franciscus Janecsek et Josephus Harago, capellani.

Decursu anni 1862. resolvendae sequentes assignantur Quaestiones:

### E Theologia Dogmatica:

Adversaturne Ecclesia Catholica progressui in artibus et scientiis, seu culturae et civilitati generis humani.

### E Theologia Morali:

Quae incumbunt Pastori animarum specialiter officia, turbatâ aut titubante pace Reipublicae?

Quicunque obligatus, et legitime non impeditus resolutionem intermiserit, noverit se ad Consistorium pro examine evocandum. Judicio DD. Professorum dignissimi duo Capellani rursus percipient ab Eo, Qui semper habet, unde det, quia plenum est pectus Eius charitate, singillative praemium 25 flnor. a. v.

Datum Quinque-Ecclesiis die 27-a Febr. 1862.

**Georgius Girk,**
Episcopus Quinque-Ecclesiensis.

545
1862.

Mors Michael Mandl Parochi.

Placuit divinae Providentiae fidelem servum suum Michaelem Mandl, Districtus Völgységhensis VADiaconum emeritum, et parochum Kisdoroghensem ad capessenda aeternae vitae praemia evocare die 13-a currentis mensis Martii, postquam is exemplaris vitae suae annos 74 transegisset, et presbyterii annum iubilarem Deo et hominibus placendo ageret.

Natus anno 1788 ordinatus anno 1812 praefuit parochiae ab a. 1816. tanta dilectione ab omnibus redamatus, ut mortem eius omnes deflerent. Officium pietatis erga defunctum expleturi, velint omnes pro refrigerio animae eius statuta tria Missae Sacrificia Omnipotenti Deo offerre. Datum Quinque-Ecclesiis die 14. Martii 1862.

92—95
Schol.

# Pályázati hirdetés

## a NAKI és BEZEDEKI tanitói állomások betöltésére.

E folyó évi Február 18-án és 22-én 6596 és 6597-ik szám alatt kelt magas királyi helytartósági intézmények folytán a fönt kitett állomások betöltésére pályázat nyittatik ez évi april hó 10-ig.

A Naki tiszta magyar állománnyal 1859. Oct. 1-én $\frac{15}{\text{Schol.}}$ Sz. szerinti hirdetéssel következő évi jövedék van öszvekapcsolva: 21 hold föld s rét, — 101. p. m. rozs, 2 akó bor, — 46 ft 49 kr. kész pénz, — 6 öl fa, — stola-dij 15 ft, — vasárnapi iskolapénz 10 ft.

A kellően felszerelt folyamodványok a Szakcsi esperesi hivatalhoz (utolsó posta Tamási) intézendők.

A Bezedeki tiszta német allománnyal pedig következő évi jövendék van öszvekötve: az uradalomtól: 10 mérő buza és 4 ft o. é. a községtől: minden első pártól 1 nyolczada buza, egy nyolczada kukoricza, és 50 kr. o. é. — minden második pártól fele annyi, pénzben szinte 50 kr. o. é. Egyetemben az uraságéval: 29 mérő buza, — 19 mérő kukoricza — 66 ft o. é. — vasárnapi oskola 20 ft, — 5 öl fa, 1 hold föld kerttel egyetemben.

Kelt Pécsett 1862. Martius 11-én.

548
1862.

Felsőbb helyről előirt oskolai könyvek jegyzéke.

A Nagyméltóságú Magyar királyi Helytartótanács által e folyó febr. 29-én, 11113-ik szám alatt közhirré tétetik azon tankönyveknek jegyzéke, melyek felsőbb hatóságilag előiratvák és a tanitók által kizárolagosan használandók. Ezen könyveknek jegyzéke következő:

### Alreál tanodai könyvek. Für Unterrealſchulen.

Magyar nyelven. — In ungariſcher Sprache.

| | |
|---|---|
| Bevezetés a számolástanban a két év folyamatu alsó tanoda első osztályának számára | — ft 42 kr. |
| Mértan, alsó reáliskolák használatára (Geometrie für Unterrealſchulen) . . . . . | — „ 63 „ |
| Természetrajz tankönyv az alreál iskolák használatára (Naturgeſchichte) . . . . . | — „ 78 „ |

Német nyelven. — In deutſcher Sprache.

| | |
|---|---|
| Anleitung zum Rechnen für die I. und II. Claſſe der Unter-Realſchulen von Dr. Franz Mocnik | — „ 53 „ |
| Lehrbuch der Geometrie von Dr. Franz Mocnik . . . . . | — „ 60 „ |
| Lehrbuch der Naturgeſchichte von F. X. M. Zippe . . . . . | — „ 79 „ |

## Képezdei könyvek. — Bücher für Präparandien.

Alosztály. Utmutatás az ABC- és olvasókönyv szellemében kezelendő oktatásra. (Die Unterclasse.) — „ 41 „
A fejszámolás módszertana. (Methodik des Kopfrechnens) . . . . . — „ 32 „
A számjegyekkeli számolás módszertana. (Methodik des Zifferrechnens) . . . — „ 44 „

### Horvát nyelven. — In croatischer Sprache.

Fejszámolás módszertana . . . . . — „ 35 „
Számjegyekkeli számolás módszertana . . . . . — „ 42 „

## (Kötve. Gebunden.) Népelemi és főelemi tankönyvek.

### Magyar nyelven: — In ungarischer Sprache.

ABC- és olvasókönyv katholikus elemi iskolák számára . . . . . — „ 18 „
Első nyelvgyakorló- és olvasókönyv kath. elemi iskolák számára . . . . — „ 27 „
Második nyelvgyakorló- és olvasókönyv a kath. főelemi és városi iskolák számára . — „ 48 „
Olvasókönyv a kath. főelemi- és városi iskolák számára a negyedik osztályban . . — „ 36 „
Harmadik nyelvkönyv . . . . . — „ 18 „
Német betüző az elemi tanodák számára . . . . . — „ 7 „
Gyakorlati német nyelvtan a főelemi tanodák harmadik osztálya számára . . . — „ 32 „
Gyakorlati német nyelvtan a főelemi tanodák negyedik osztályának „ . . . — „ 41 „
Számolási gyakorlatkönyv a nép iskolák számára . . . . . — „ 25 „
Számolási gyakorlatkönyv az főelemi és városi iskolák harmadik osztálya számára . . — „ 18 „
Számalási gyakorlatkönyv a főiskolák IV. osztálya számára . . . . . — „ 21 „
Fali tábla 14 darab együtt . . . . . 1 „ 31 „
1. 2. 3. 4. 5. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 14. tábla egyenkint . . — „ 12 „
6-ik tábla egyedül . . . . . — „ 21 „
13-ik „ „ . . . . . — „ 17 „
Evangeliumok, leczkék és episztolák . . . . . — „ 41 „

### Német nyelven. — In deutscher Sprache.

ABC und Lesebuch für kath. Volksschulen . . . . . — „ 16 „
Erstes Sprachlesebuch . . . . . — „ 25 „
Zweites Sprachlesebuch . . . . . — „ 41 „
Drittes Sprachbuch mit einer Anleitung zu Briefen . . . . . — „ 40 „
Lesebuch für die IV. Classe . . . . . — „ 64 „
Rechnungsübungen für Landschulen . . . . . — „ 23 „
„ „ „ die III. Classe . . . . . — „ 18 „
„ „ „ „ IV. „ . . . . . — „ 21 „
Wand-Tafel 10 Stück, einzeln jede Tafel 12 kr. zusammen . . . . — „ 89 „
Evangelien und Episteln . . . . . — „ 41 „

## Horváth könyvek. — Croatische Bücher.

ABC és olvasó az illir tanodák számára . . . . . — „ 16 „
I. nyelvgyakorló és olvasókönyv . . . . . — „ 31 „
II. „ „ . . . . . — „ 50 „
Számolási gyakorlatok a népiskolák számára . . . . . — „ 23 „
„ „ a III. oszt. számára . . . . . — „ 18 „
Számolási gyakorlatok a IV. oszt. számára . . . . . — „ 20 „
Fali tábla (Wand-Tafel) 12 d. egyenkint 12 kr. — öszvesen . . . . 1 „ 15 „

Kelt Pécsett 1862. Martius 15-én.

580
1762.

A tanítói nyugdíjintézet ujabb pártfogásba ajánltatik.

A pécs megyebeli tanitók és éneklők nyugdíjintézete, melyet azon üdvös eszme szült, hogy a buzgó tanférfiak, kik minden idejöket, erejöket s tehetségüket a növendék ifjuság jó s erkölcsös nevelése által az egyház s polgárzatnak java s hasznára folytonosan feláldozták, öreg napjaikban, vagy holtuk után hátra maradt özvegyük s árváik egy kis segedelmet, vagy is nyugdíjt kapjanak, — már e szentczélnál s nyilvános haszonnál fogva, melyet tagjainak biztosit, tagadhatlanul megérdemli, hogy leginkább azok tényleges részvéte, s évenkinti parányi fillérjeivel gyámolittassék, kiknek közvetlen hasznára s javára létesittetvén, az egyházi jótevők tetemes segélyezése által annyira növekedett, hogy már eddig tizenhat ezer forintnyi kamatozó tőkével rendelkezhetik.

Ezen jótékony intézetnek üdvös czélját s nagy hasznát tekintve, az iskola tanitókat ezen intézetbe való belépésre szorosan ösztönözni, vagy egyenesen kényszeriteni mindég fölöslegesnek tartatott: mert, ha egy tanitó a neki kinálkozó eme alkalmat, mely által öreg napjairól, özvegye s árváiról gondoskodhatik, önkényt készséggel meg nem ragadja, az részvétet nem érdemel, még akkor sem, ha azon szomorú sorsra jut is hogy öregsége támbotjával kezében házról házra koldulandja kenyerét.

Most azonban, midőn a nyugdijasoknak (17 árván kivül 49 nyugdíjas lévén) szemlátomási szaporodásával, a tagok száma (171 tag levén) épen nem nagyobbodik; sőt némely rendes tagok hanyag befizetése vagy épen hátramaradása által az intézetnek fenakadása elősegittetik: oly rendszabályokhoz kell okvetlenül nyulni, melyek az intézet hatályos működésének elősegitésével közvetve a tagok számát is szaporitsa.

Mielőtt e rendszabályokat elősorolnám: közölnöm kell egy inditó példát, mely a pécsi mesterképezdei lelkes ifjuság által adatott: ezen ifjuság részéről ugyan is a kérdéses nyugdij intézeti tőkepénzhez száz forint szivesen ajánltatott és adatott is, hogy mind azon pécsmegyei iskola mesterek, kik ezen jótékony nyugdíjintézetnek tagjai lenni vonakodtak és vonakodnak, az ő példájokból tanulják meg: mit kellessék nékik is cselekedni a ker. szeretet törvénye szerint?

Minthogy az intézetet hatályos müködésében megakasztja azon tag, a mely évi tagdíjilletékét az intézetnek pontosan be nem fizeti: ugyan azért az olyannak emlékezetébe hozatik az intézeti alapszabályok 1-ső pontjának 6-ik §., mely szerint az intézet tagjai közül kitörültetik; mert a nála levő tagdij után járandó évi kamat elvész, és igy az intézeti pénztár általa károsittatik. De minthogy e rendszabályhoz csak fájos szivvel s sajgó kebellel nyulhatni: ugyan azért minden plébános ur felhatalmaztatik, miszerint tanitójának mint ezen nyugdíjintézet tagjának stolailletményéből az erre eső évi tagdíjilletményét levonhassa, és a kerületi esperes urnak ide beküldés végett idején átadhassa.

Midőn valamely állomásra ezután iskolamester választatik, komolyan szólíttassék ez föl: akar-e ezen nyugdíjintézetnek tagja lenni? szabad választására hagyatván, melyik osztályba akarja magát beiratni; — és minthogy ezen mesteri nyugdíjintézet által az iskolamesterek egymás iránt a kölcsönös bizodalmat, szeretetet s nyugdíjsegedelmet biztositják: valjon megérdemli-e az olyan önző Epicurus ivadéka a mesteri hivatalbai beiktatást, és a tanitói oklevelet a katholika anyaszentegyház iskolamesteri testületben, kiben annyi szeretet sincs, hogy évenként azt a nehány forint csekély segedelmet, mint katholikus ember, és iskolamester, ezen jótékony intézetnek feláldozza, s ez által a maga jövendő sorsát, és özvegye árváinak anyagi jobblétét biztositsa? vagy ki az a vakmerő, ki azt meri állitani, hogy ő, vagy az ő özvegye nyugdíjra vagy segedelemre nem fog szorulni? hány olyan mester koldul most, ki valaha mint jobb sorsú vigan lakozott? Kérdezzétek meg a szegény nyugdijasokat: jó-e ezen intézet? — Ha ilyen s efféle buzditásra, serkentés s ösztönzésre még sem hajulna az állomás betöltésére kijelölt s választott iskolamester, az olyan mint oklevélre nem érdemes, ilyest ezentul rendszerint nyerni nem fog.

Nem hihetem, hogy egy is volna az iskolamesteri érdemes testületben, a ki a saját és családjának érdekében sem akarna mint tag ezen jótékony intézetbe belépni: miért is nem reménylem, hogy szavaim mint a pusztában kiáltozó-é elhangozzanak és foganatlanok legyenek.

Egyuttal pedig mindenkit, kit az iskolák jóvolta, a jövő nemzedék kifejlődése és virágzása csak legkevesebbé is érdekel, bizalmasan felhivok, hogy ezen jótékony intézetet parányi fillérjeivel gyámolitani sziveskedjék. Ez oly vetőmag leend, mely termékeny földbe esve százszoros gyümölcsöt hozand, oly áldozat leend, mely a néptanitók segélyezése végett Isten oltárára letéve, kedves leend, mint Abel áldozata, s azt az ég ura a jótevő részére az örök jutalmak könyvében jegyzendi fel.

Kelt Pécsett a sz. széki ülésből 1862. Martius 20-án.

587
1862.

Mors Francisci Szijártó Parochi.

Anno Domini 1862. die 15-a Martii in Domino pie obiit: Franciscus Szijártó, porochus Sumonyensis, qui natus anno 1802 ordinatus anno 1828. vixit annos 60. — Ab a. 1845. praefuit paroch ae Garé — translatus inde ad parochiam Sumony a. 1854. — ubi mortuus etiam est. Ut indulgentiarum Domi nus animae Sacerdotis huius refrigerii sedem, quietis beatitudinem et luminis claritatem concedere dignetur: meminerint ommes statuta tria Missae Sacrificia ocyus Deo offerre. Datum Quinque-Ecclesiis die 20-a Martii 1862.

588
1862.

Commendatur opus: Bibliotheca ascetica.

Auctore: Joanne Nogáll, Canonico Magno-Váradinense, lucem conspicit „Bibliotheca ascetica usibus tam fidelium quam sacerdotum opportuna ad vitam recte agendam et perfectionem provehendam. Qui opus hoc possidere cupit, velit intentionem suam in Officio meo notam reddere, ut illud erga pretium praenumerantibus procurari possit. Datum Quinque-Ecclesiis die 20. Martii 1862.

589
1862.

Concursus pro Beneficio Vaszarensi.

Pro consequendo vacante beneficio parochiali Vaszarensi concursus normalis ad tempus 6 hebdomadarum publicatur. Oratores recursum tymbro provisum ad Ordinariatum promoveant. Datum Quinque-Ecclesiis die die 20. 20. Martii 1862.

590
1862.

A tanitók sz. gyónás és áldozásra serkentetnek.

Az iskolai s keresztényi nevelésnek főczélja levén, hogy a kisdedek szivei vallásos szellemmel eltelvén, jámbor, istenfélő, erkölcsös életre, melytől nem csak a földi élet boldogsága, hanem a jövendő jobb életnek reménye is függ, vezéreltessenek, buzdittassanak; minthogy a tanitók, kik hivataluk s állásuknál fogva nem csak szóbeli tanitás, hanem leginkább példás, erényes élet által tanonczaik sziveiben a vallásos értelmet élesztteni s nevelni kötelesek, hivatásuknak csak akkor felelendnek meg kellőleg, ha a nyilvános ajtatosságban példás részvétet mutatni fognak: ugyan azért elvárom, hogy ezentul minden tanitó s segédtanitó szent gyónás s áldozási ájtatosságát szinte az nap végezze, midőn az iskolás gyermekek az oltári szentséghez járulnak; miért is félbe szakitván az éneklést, orgonálást, legelsők legyenek ők, kik a mennyei eledelnek buzgó vételére az Úr asztalához közelitenek; s igy valamint mindenben, ugy a keresztény katholikus embernek eme felsőbb kötelességében is kisded tanonczaiknak jámbor példával elölépjenek. Rendelem, hogy eme levelem a tanitókkal miheztartás végett közöltessék. — Kelt Pécsett 1862. Martius 20-án.

**Georgius Girk,**
Episcopus Quinque-Ecclesiensis.

721
1862.

Intimatum Excelsi Lottlis Regii Hungarici Consilii dto 15-ae Martii a. c. sub Nr. 10394, quo in memoriam revocatur Art. 27. legum anni 1827. ut matriculae in duplici scribantur, ac unum exemplar authenticum ad publica Archiva reponatur, per extensum pro stricta observantia communico: Matriculae in duplici ducendae.

Budán a magyar kir. Helytartótanácstól 1862-ik Márczius 15-én 10394. szám alatt. Tapasztaltatván az, hogy a közel mult időben az 1827. évi 27. törvényczíknek azon igen gyakorlati és a családi viszonyokra nézve nagy horderejü rendelete, melynél fogva a minden valláson lévő lelkészek az anyakönyveknek két példánybani vezetésére, és az egyik példánynak, törvényszabta hitelesítés mellett az illető hatóság levéltárába való betételére köteleztettek, némely egyházmegye részéről nem teljesittetett, fölhivatik Méltóságod miszerint a fentidézett törvénynek felélesztése mellett az alárendelt lelkészeket oda utasítani szíveskedjék, hogy ebbeli netaláni mulasztásukat a multra nézve kipótolván, jövőben az anyakönyveket két példányban vezessék, és az egyik példányt szokott hitelesítés mellett az illető hatóság levéltára számára biztos őrizet végett szolgáltassák be, hogy igy egyfelől a törvény és jó rendnek elégtéve legyen, másfelől pedig, hogy ez által az anyakönyvek a netalán bekövetkezhető tüz és más veszélytől örök időkre megóva maradjanak. Datum Quinque-Ecclesiis die 2-a Aprilis 1862.

---

727
1862.

Gratam cuivis relationem fore existimo, qualiter in Inclytis Comitatibus Baranya et Tolna prima subsellia tenentes aestimanda sane sollicitudine rem Ecclesiae et Scholae, ac universim commune bonum provehere intendentes, subalternis suis organis vere salutarem instructionem suppeditaverint. Cuius quidem Instructionis tenor est sequens: Assistentia Magistratualis in causa Ecclesiae et Scholae pollicetur.

a) pro Comitatu Baranyaensi: 1862-ki Marczius 14-én 246. szám. Értésemre esett azon szomorú körülmény, miszerint e megyének számos községei az egyházi s iskolai ügyek iránt eléggé nem kárhoztatható közönyösséget, a lelkész urak s néptanítók fizetési illetményeiknek kiszolgáltatása körül pedig menthetlen hanyagságot tanusítanak — Midőn főszolgabiró urnak kiváló figyelmét az egyház és népnevelés magasztos érdekeire felhivnám, egyszersmind szigoru felelőség alatt kötelességévé teszem, hivatali állásának egész tekintélyével, s minden erélylyel oda hatni, hogy a községek idevágó kötelezettségeik teljesítésében különösen az egyház s iskolai épületek jókarbani tartása és kellő felszerelése, valamint a lelkész urak és néptanítók fizetési illetményeinek pontos kiszolgáltatása, ugy az iskolakötelezett gyermekeknek a népiskolák szabályszerü látogatása körül a legnagyobb készséget s buzgó tevékenységet kifejteni igyekezzék. Továbbá az egyházi hatóságoknak e téreni működését vallás különbségre való tekintet nélkül, hathatósan elősegíteni, azok megkeresésének gyors és sikeres eredményt szerezni, valamint azokkal e szent czél érdekében a legjobb viszonyt fentartani Tekintetes Uraságod el ne mulaszsza. — Végre szinte mulaszthatlan kötelességeül tüzöm ki, hogy minden a népnevelés, a társadalomnak e szent érdeke körül felmerült, vagy netán előfordulandó hiány vagy mulasztásnak, ideje korán, a törvényes szabályoknak egész szigorrali alkalmazásával elejét venni, és ez ügy előmozdítására minden alkalmat és törvényes módot felhasználni, ugy nemkülönben a fentebbi mulasztásokban előforduló nevezetesb esetekről hozzám azonnal jelentést tenni. — Szalay Nikodem, királyi biztos.

b) Pro Comitatu Tolnensi: 1862-ki Februarius hó 11-én 52/1. eln. szám. A vallásosság, népnevelés, anyagi jólét, és vagyonbiztonságnak czélszerü intézkedések általi előmozdítása, fentartása, és biztosítása megyekormányzói kedves, s egyszersmind főbb kötelességem levén, s ennek hiven és lelkiismeretesen megfelelni óhajtván, elkerülhetlenül szükségesnek találtam a kitüzött czélnak leginkább megfelelő,

és jövőre megyeszerte zsinormértékül szolgálandó következendő rendszabályokat megállapítani, — melyeknek Járásában pontos, és szigorú foganatosítását Tekintetes úrtól megvárom.

1-ször. Szükséges, hogy a vallásosság minden vallás különbség nélkül ne csak előmozdittassék, hanem egyszersmind minden háborítás és botrányoktól menten tartassék, — és ennélfogva T. Uraságod felügyelni fog: hogy isteni szolgálatok ideje alatt, kivált vasár- és ünnepnapokon a vallásos buzgóság holmi zene, korcsmai dobzódás, és czivakodások által ne háborittassék, — magától értetődvén: hogy eme rendelet ellen cselekvők érdemszerint fenyítendők lesznek.

2-szor Szükséges: hogy a gyermekek minden vallás különbség nélkül az oktatás és nevelés jótéteményeiben részesittessenek, és iskoláztassanak, mi végből T. Uraságodnak meghagyatik: hogy járásában az e részben szükséges intézkedéseket az illető lelkipásztor uraknak hozzájárultával bekövetkeztetvén, és azoknak előmenetéről időszakonként járásbani megjelenésekor magának tudomást szerezvén — különösen felügyeljen: hogy valamint a lelkész urak, ugy az iskolatanítónak is meghatározott illendő fizetésök az illető községek által pontosan, és kellő időben kiszolgáltassék, — az iskolaházak pedig a mutatkozó szükséghez képest kijavittassanak, és épen fentartassanak.

3-szor. A gyümölcsfatenyésztés a hazai iparágazatnak egyik hasznos emeltyűje lévén, nemcsak kivánatos, hanem szükséges is: hogy az községenként előmozdittassék; — a mi T. uraságodnak szinte különös figyelmébe ajáltatván meghagyatik: hogy ezen hasznos iparágazatnak Járásábani terjesztését, és sikeresítését minél kiterjedtebb módon eszközölni igyekezzék. — És végre

4-szer A házi nyugalomhoz oly annyira megkivántató vagyonbiztonság fentartása tekintetéből T. uraságod ezzel utasittatik: hogy az éjjeli őröknek a járásbeli helységekbeni pontos kiállítását eszközölvén, a tüzoltó szereknek jókarbani tartása iránt a szükségeseket bekövetkeztesse, — azon helységekben pedig, hol tüzoltó szerek nem volnának, gondoskodjék: hogy az eshető szerencsétlenségek elfojtására szükséges vizzel telt kádak, csöbrök, lajtok, csáklyák és létrák mindenkor készen tartassanak. — Ezen rendeletemnek életbeléptetése, és foganatosítása eredményéről, előforduló esetekben jelentését bevárván. Br. Dőry Gábor, m. k. főispán.

Energicae hae ordinationes civiles omnem nostram tam aestimationem, quam cooperationem merentur, ut intentus salutaris scopus certius obtineatur. Quapropter Reverendus Clerus Curatus nihil a se desiderare patiatur, et ad tollendos e medio abusus, aut pullulantes defectus virtute praeviarum quoque Praesidialium strenue pugnent, auctoritatemque pro re nata etiam Organi politici implorent. Datum Quinque-Ecclesiis die 2-a Aprilis 1862.

---

736
1862.

Patentalium matrimonium caute admittendum.

Ex incidenti eo, quod quidam Parochorum, milites Patentales citra expetitum prius Caes. Reg. Militaris Jurisdictionis consensum, ad matrimonium admiserint, hocque facto illegali cooperati fuerint, ut milites tales stipem suam amiserint: Excelsum Lottle Reg. Consilium altiores dispositiones, matrimonium idmodi Patentalium districtim vetantes, sub dto 15-o Martii a. c. Nr. 10310 reintimare, earumque strictissimam observantiam Parochis committendam disponere dignabatur, tenore sequenti:

Budán a m. kir. Helytartótanácstól 1862-ik martius 15-én 10310. szám alatt. Az országos hadi főparancsnokságnak f. é. február 19-ről 1840 sz. a. kelt átirata szerint ujabbi időben számos eset fordult elő, hogy nyugzsoldos katonák katonai házassági engedély nélkül házasságra bocsájtattak, minek következtében az addig élvezett nyugzsoldot elvesztették. Miután a nyugzsoldok illyetén beállítása az illetők részéről kérelmezések és felfolyamodványok beadását, ezek pedig az illető katonai és polgári hatóságok közt számtalan különben elmaradhatott tárgyalásokat s levelezéseket vonnak magok után;

miután továbbá az ily esetekben eszközlött vizsgálatokból ez ideig rendesen az derült ki, hogy az ilynemü összekelések daczára azon szabályrendeletnek, mely szerint a hadzsoldosok a katonai hatóság engedélye nélkül nem házasodhatnak, az illető lelkészek által minden akadály nélkül foganatosittattak, önkényt következik, hogy ily illetéktelen eljárás miatt nem annyira a magokat tudatlansággal menthető nyugzsoldosok, mint az őket szabályellenesen megesketö lelkészek vonhatók feleletre, és pedig annál inkább, mert e tilalom a nyugzsoldi oklevélen világosan olvasható, s mert ezen oklevélben az is benfoglaltatik, hogy e tilalom megszegői sulyós felelettel tartoznak. Minélfogva Méltóságodat felszólítani kivánta ezen m. kir. Helytartótanács, miszerint a fentebbi szabályrendeletet az illető lelkészek emlékezetébe hozni, s a kérdéses tilalom szigoru megtartása felett őrködni sziveskedjék, megjegyeztetvén, hogy ezen intézkedés felől mai napról a polgári hatóságok is értesittettek.

Datum Qutnque-Ecclesiis die 8-a Aplilis 1862.

---

762.
1862.

Decimae bonificatio.

Sua Maiestas Sacratissima, vigore Altissimae Resolutionis suae sub 11-a proxime elapsi mensis editae, non tantum Cleri Curati Decimae bonificationem respicientes 21-um, et 22-um articulos Patentalium 2-a Martii a 1853 in merito compensationis amissae Urbarialitatis publicatarum, in effectum deduci curare clementer disponere, sed et ex peculiari gratia per exceptionem benigne indulgere dignata est, ut eandem Cleri Curati Decimam concernentes positiones in conscriptione regnicolari de a. 1802. contentae, absque discrimine in moneta conventionali exsolvantur. — Dum hunc adeo ardenter exoptatum, et a me multis precibus expetitum prosperum eventum gratulabundus ad cunctorum perfero notitiam: futurum spero ut honorabilis Clerus Curatus in fidelitate et tenerrima adhaesione erga Terrae Principem nulli secundus, e Regia hac Clementia novum sumat et gratus resumat motivum, nonmodo contestandae suae erga Sacratissimam Suam Majestatem, Regem nostrum Apostolicum, tenerrimae fidelitatis et homagialis venerationis, sed eandem intemeratam fidem homagialem submissionem et tenerrimam adhaesionem in fidelibus quoque spirituali curae suae creditis conservare et ampliare, praecipuas inter curas suas semper reputet, Deumque, per quem Reges regnant et Principes decernunt iustitiam, ferventer oret, ut Eandem suam Majestatem Sacratissimam omnigena benedictione et praeveniat et sequatur, quatenus gloriosissimum, constanterque prosperrimum ac diuturnum, pro populorum sibi creditorum salute, et Ecclesiae Catholicae laetissimo incremento teneat regimen.

Datum Quinque-Ecclesiis die 11-a Aprilis 1862.

---

800.
1862.

In merito Scholarum Trivialium et impediti in iis litterarii progressus, emanatum recentissime gratiosum Lottlis R. H. Consilii Intimatum sic sonat: Kelt Budán a m. kir. Helytartótanácstól 1862-ik évi April 1-én 18854. szám alatt: Királyi Helytartó úr ő Nagyméltósága a felső-dunai vizáradások által okozott károk megszemlélése czéljából tett körutja alkalmával némely falusi iskolákat megtekintvén sajnálkozva tapasztalá, hogy több ilynemü iskolák tanszobái igen ritkán szellőztetnek, és azért a lég bennök megszorulván, büzhödtek és egészségtelenek.

Ez utóbbiakban az oktatás különös eredményt nem mutat; minek oka más részt abban is rejlik, hogy a jegyző egyszersmind tanító lévén, a gyermekek oktatására kellő gondot nem fordithat, mivel általában egy tanitóra több gyermek van bizva, mintsem tanítani képes.

Az 1845-ik évi elemi tanodai szabályok 52. §. értelmében, ott, hol a tanulók száma százat fölülhalad, s a községekben erő és tehetség van, a tanító mellé egy, vagy ha a tanulók száma kétszázra is felmegy, két segédtanító rendelendő; továbbá ugyan az említett elemi tanodai szabályok 63-dik §. szerint a tanítói hivatal a jegyzői hivataltól minden módon elkülönítendő.

E magyar királyi Helytartótanács szükségesnek tartja Főtisztelendő Hatóságot a fennebb előrosorolt hiányokra azon megkereséssel figyelmeztetni, miszerint ezen bajok orvoslása tekintetéből az illető megyei és kerületi tanfelügyelők utján a szükséges intézkedéseket megtétetni, a mennyiben pedig az ilynemü eljárás sikeresítésére a közigazgatási hatóságok közbenjárása szükségeltetnék, ezeket közreműködésre fölhivni sziveskedjék.

Datum Quinque-Ecclesiis die 21-a Aprilis 1862

843
1862.

Anno Domini 1862. die 26-a Aprilis pie obiit in Regöl: Aloysius Hegedüs, emeritus V.A.Diaconus Districtus Dombóvárensis, et parochus Regölensis, qui natus a. 1795, ordinatus a. 1817 e Vicario Parochiae Dombóvár a. 1829 parochus ibidem, ab a. 1847. VADiaconus, et ab a. 1851 parochus Regölensis factus, pro salute suorum omnes vires impedit, et se superimpendit. Lux perpetua luceat ei. Meminerint omnes pro refrigerio animae p. d. Aloysii Sacerdotis statuta tria Sacrificia omnipotenti Deo offerre. Datum Quinque-Ecclesiis die 29-a Aprilis 1862.

# Pályázatok

102.
Sch. 1862.

## következő megürült tanítói állomások betöltésére.

1. Kiss Károly elemi iskolai tanítónak halála által Szegzárd mezővárosában megürült az uj városi téren levő elemi iskolaállomás betöltendő, melylyel következő évi jövedék van összekapcsolva: a) készpénzben 290 ft 32 kr. o. é.; b) buzában 16 pozsonyi mérő kétszeres; c) borban 10½ akó; d) faillelményben 10 öl kemény fa, melyből az iskola is fütendő. Van ott a tanítónak kényelmes 3 szobából álló lakása, ahhoz tartozó pinczével, élés kamarával, padlással, istállóval, kuttal s udvari kerttel.

A pályázás május hó 15-ig áll nyitva, és a pályázók kellően felszerelt folyamodványukat küldjék az esperesi hivatalnak Tolnára.

2. Schmidle János elemi isk. tanítónak halála által megürült Virágosi (német-máraki plebániához tartozó fiókegyház) tiszta német állomásra a pályázat szinte május hó 15-ig nyittatik meg. Jár a tanítónak készpénzben 38 ft o. é.; buzában 28 mérő tisztabuza; kap továbbá 9 mérő szemes kukoriczát; 6 öl fát; 1 akó bort. Van 1 hold házi telke kerttel; 4 hold legelő földje; 1 hold rétje; a mely földeket a község szánt meg, és a termést behordja. Megemlítendő még a szabad legelő és malomfuvarozás és trágyahordás.

A folyamodványok az esperesi Hivatalnak Német-Márokra küldendők. (Utólsó posta: Lapáncsa).

3. A Rákósi (abaligeti plebániához tartozó) elemi isk. állomásra a pályázat folyó évi május 20-ig nyittatik ki. A folyamodványok Gödrébe az esperesi Hivatalnak küldendők. Jövedelem a) minden pártól fél pozs. mérő tiszta kétszeres = 25 mérő; b) a szőllő birtokosoktól párszerint 6 itcze bor = 5 akó; c) minden pár után 6 kr. = 15 ft.; d) minden isk. gyermek után 30 kr. = 12 ft 30 kr.; e) vasárnapi tanításért 8 ft; f) 4 öl fa, iskola fütésre külön 4 kocsival fa; g) egy házi és egy kül kert.

Kelt Pécsett, 1862. aprilis 20-án.

**Georgius Girk,**
Episcopus Quinque-Ecclesiensis.

L. J. Ch.

1379
1862.

# Georgius Girk

**Dei, et Apostolicae Sedis Gratia Episcopus Quinque-Ecclesiensis, SS. Theologiae Doctor Collegiatus &. &.**

**Venerabili Clero Saeculari, & Regulari Dioecesis Nostrae Quinque-Ecclesiensis, Dilectis in Christo Fratribus, et Filiis Salutem, et Paternam Benedictionem!**

(Allocutio Suae Sanctitatis die 9-a Junii ad Praesules Romae congregatos.)

Malorum acerbitatem, quibuscum Sancta Dei Ecclesia hoc tempore colluctatur, haud parum leniunt, animumque erigunt, ac recreant, quae nupernis fere diebus Romae in Centro unitatis Ecclesiae acta sunt. Notum Vobis est Sanctissimum Dominum PIUM IX. Pontificem, Dominica Pentecostes die 8-a Junii 26. Martyres Japonenses, et b. Michaelem De-Sanctis, adstantibus amplius quam tercentis S R. E. Cardinalibus, Patriarchis, Primatibus, Archi-Episcopis, et Episcopis, nec non in praesentia innumerabilis Praelatorum, Sacerdotum, fideliumque ex omnibus orbis partibus congregatorum multitudinis in numerum Sanctorum solenni ritu retulisse. Postera autem die 9-a Junii Idem Sanctissimus Dominus insignem habuit orationem ad Ecclesiarum Antistites, in qua vividis coloribus describit tristissimam faciem Religionis, et Ecclesiae catholicae, magnoque animi dolore deplorat cladem, quam infensissimi revelationis divinae, omnisque recti ordinis civilis hostes, vineae Domini iam intulerunt, et continuo perversissima mentis confusione inferre nituntur, quamve si eis succederet effectu complere, homines ferarum instar vivere oporteret, omniumque iura, res, proprietates, ac vel ipsa humana societas funditus everterentur.

Subiungit postmodum Summus Pontifex contra exitiosum hoc malum nonnulla antidota; reprobat, et damnat perniciosos huius seculi errores; excitat, et hortatur Antistites ad eos profligandos, et a fidelibus arcendos; quae paterna monita ad nos omnes aequa ratione pertinent: etsi enim ad Praesules tantum Ecclesiae immediate directa sint, tamen etiam ad secundi gradus Sacerdotes, et Curatores animarum spectant, velut quibus cura salutis hominum, sustentandaeque divinae Religionis aeque demandata est, et sine quorum ferventi cooperatione omnis illorum contentio, et studium in irritum cadit. Hanc igitur Orationem unctione spiritus, sapientia, et veritate plenam, qua nihil praestantius dici potest, Vobis per extensum communicandam duxi, tam ut eius perpetua in Tabulis parochiarum maneat memoria, quam ut ex eius frequentiore lectione saluberrima incitamenta hauriatis ad zelandum pro domo Dei, et regno Christi Salvatoris Nostri. Est autem tenor eius, ut sequitur:

## Venerabiles Fratres!

„Maxima quidem laetitia affecti fuimus, Venerabiles Fratres, cum Sanctorum honores et cultum, Deo bene juvante, septem et viginti invictissimis divinae nostrae religionis heroibus hesterno die decernere potuerimus, Vobis lateri Nostro adstantibus, qui egregia pietate ac virtute praediti, et in sollicitudinis Nostrae partem vocati in hac tanta temporum asperitate strenue dimicantes pro Domo Israel, summo Nobis solatio et consolationi estis. Utinam vero dum hujusmodi perfundimur gaudio, nulla moeroris, luctusque causa Nos aliunde contristaret. Non possumus enim non vehementer dolere et angi, cum videamus tristissima, et nunquan satis deploranda mala ac damna, quibus cum permagno animarum detrimento catholica nunc Ecclesia, et ipsa civilis societas miserandum in modum premitur ac divexatur. Optime enim noscitis, Venerabiles Fratres, teterrimum sane bellum contra rem catholicam universam ab iis hominibus conflatum, qui inimici Crucis Christi sanam non sustinentes doctrinam, ac nefaria inter se societate conjuncti quaecumque ignorant, blasphemant, ac pravis cujusque generis artibus sanctissimae nostrae religionis, et humanae societatis fundamenta labefactare, immo, si fieri unquam posset, penitus evertere, omniumque animos mentesque perniciosissimis quibusque erroribus imbuere, corrumpere et a catholica religione avellere moliuntur. Nimirum callidissimi isti fraudum artifices, et fabricatores mendacii non cessant monstrosa quaeque veterum er-

rorum portenta jam sapientissimis scriptis toties profligata ac depulsa, gravissimoque Ecclesiae judicio damnata e tenebris excitare, eaque novis, variis ac fallacissimis formis verbisque expressa exaggerare, et modis omnibus usquequaque disseminare. Hac funestissima ac diabolica prorsus arte rerum omnium scientiam contaminant, deturpant, mortiferum ad animarum perniciem virus diffundunt, effrenatam vivendi licentiam, et pravas quasque cupiditates fovent, religiosum ac socialem ordinem invertunt, et omnem justitiae, veritatis, juris, honestatis et religionis ideam extinguere conantur, et sanctissima Christi dogmata, doctrinam irrident, contemnunt, oppugnant. Horret quidem refugitque animus, ac reformidat vel leviter attingere praecipuos tantum pestiferosque errores, quibus hujusmodi homines miserrimis hisce temporibus divina et humana cuncta permiscent.

Nemo Vestrum ignorat, Venerabiles Fratres, ab hujusmodi hominibus plane destrui necessariam illam cohaerentiam, quae Dei voluntate intercedit inter utrumque ordinem, qui tum in natura, tum supra naturam est, itemque ab ipsis omnino immutari, subverti, deleri propriam, veram germanamque divinae revelationis indolem, auctoritatem, Ecclesiaeque constitutionem et potestatem. Atque eo opinandi temeritate progrediuntur, ut omnem veritatem, omnemque legem, potestatem et jus divinae originis audacissime denegare non metuant. Siquidem haud erubescunt asserere, philosophicarum rerum, morumque scientiam, itemque civiles leges posse et debere a divina revelatione, et Ecclesiae auctoritate declinare, et Ecclesiam non esse veram perfectamque societatem plane liberam, nec pollere suis propriis et constantibus juribus sibi a divino suo Fundatore collatis, sed civilis potestatis esse definire, quae sint Ecclesiae jura et limites, intra quos eadem jura exercere queat. Hinc perverse comminiscuntur, civilem potestatem posse se immiscere rebus, quae ad religionem, mores et regimen spirituale pertinent, atque etiam impedire, quominus Sacrorum Antistites et fideles populi cum Romano Pontifice supremo totius Ecclesiae Pastore divinitus constituto libere ac mutuo communicent, ut plane dissolvatur necessaria et arctissima illa conjunctio, quae inter membra mystici corporis Christi, et adspectabile suum Caput ex divina ipsius Christi Domini institutione esse omnino debet. Nihil vero timent omni fallacia ac dolo in vulgus proferre, sacros Ecclesiae ministros, Romanumque Pontificem ab omni rerum temporalium jure ac dominio esse omnino excludendos.

Summa praeterea impudentia asserere non dubitant, divinam revelationem non solum nihil prodesse, verum etiam nocere hominis perfectioni, ipsamque divinam revelationem esse imperfectam, et iccirco subjectam c o n t i n u o e t i n d e f i n i t o progressui, qui humanae rationis progressioni respondeat. Nec verentur proinde jactare, prophetias et miracula in sacris Litteris exposita et narrata esse poetarum commenta, et sacrosancta divinae fidei nostrae mysteria philosophicarum investigationum summam, ac divinis utriusque testamenti libris mythica contineri inventa, et ipsum Dominum Nostrum Jesum Christum, horribile dictu! mythicam esse fictionem. Quare hi turbulentissimi perversorum dogmatum cultores blaterant, morum leges divina haud egere sanctione, et minime opus esse, ut humanae leges ad naturae jus conformentur, aut obligandi vim a Deo accipiant, ac propterea asserunt, nullam divinam existere legem. Insuper inficiari audent omnem Dei in homines mundumque actionem, ac temere affirmant, humanam rationem, nullo prorsus Dei respectu habito, unicum esse veri et falsi, boni et mali arbitrum, eamdemque humanam rationem sibi ipsi esse legem, ac naturalibus suis viribus ad hominum ac populorum bonum curandum sufficere. Cum autem omnes religionis veritates ex nativa humanae rationis vi perverse derivare audeant, tum cuique homini quoddam veluti primarium jus tribuunt, ex quo possit libere de religione cogitare et loqui, eumque Deo honorem et cultum exhibere, quem pro suo libito meliorem existimat.

At vero eo impietatis et impudentiae deveniunt, ut coelum petere, ac Deum ipsum de medio tollere conentur. Insigni enim improbitate ac pari stultitia haud timent asserere, nullum supremum sapientissimum providentissimumque Numen divinum existere ab hac rerum universitate distinctum, ac Deum idem esse ac rerum naturam, et iccirco immutationibus obnoxium, Deumque reapse fieri in homine et mundo, atque omnia Deum esse, et ipsissimam Dei habere substantiam, ac unam eamdemque rem esse Deum cum mundo, ac proinde spiritum cum materia, necessitatem cum libertate, verum cum falso, bonum cum malo, et justum cum injusto. Quo certe nihil dementius, nihil magis impium, nihil contra ipsam rationem magis repugnans fingi et excogitari unquam potest. De auctoritate autem et jure ita temere effutiunt, ut impudenter dicant, auctoritatem nihil aliud esse, nisi numeri, et materialium virium summam, ac jus in materiali facto consistere, et omnia hominum officia esse nomen inane, et omnia humana facta juris vim habere.

Jam porro commenta commentis, deliramenta deliramentis cumulantes, et omnem legitimam auctoritatem, atque omnia legitima jura, obligationes, officia conculcantes nihil dubitant in veri legitimique juris locum substituere falsa ac mentita virium jura, ac morum ordinem rerum materialium ordini subjicere. Neque alias vires agnoscunt, nisi illas, quae in materia positae sunt, et omnem morum disciplinam honestatemque collocant in cumulandis et au-

gendis quovis modo divitiis, et in pravis quibusque voluptatibus explendis. Atque hisce nefariis abominandisque principiis reprobum carnis spiritui rebellis sensum tuentur, fovent, extollunt, illique naturales dotes ac jura tribuunt, quae per catholicam doctrinam conculcari dicunt, omnino despicientes monitum Apostoli clamantis „si secundum cernem vixeritis, moriemini, si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis“ [1]). Omnia praeterea legitimae cujusque proprietatis jura invadere, destruere contendunt, ac perperam animo et cogitatione confingunt et imaginantur jus quoddam nullis circumscriptum limitibus, quo reipublicae Statum pollere existimant, quem omnium jurium originem et fontem esse temere arbitrantur.

Dum vero hos praecipuos infelicissimae nostrae aetatis errores dolenter ac raptim perstringimus, recensere omittimus, Venerabiles Fratres, tot alias fere innumerabiles falsitates et fraudes Vobis apprime notas ac perspectas, quibus Dei hominumque hostes rem tum sacram tum publicam perturbare et convellere connituntur. Ac silentio praetermittimus multiplices gravissimasque injurias, calumnias, convicia, quibus sacros Ecclesiae ministros, et hanc Apostolicam Sedem dilacerare et insectari non desinunt. Nihil loquimur de iniqua sane hypocrisi, qua funestissimae in Italia praesertim perturbationis ac rebellionis duces et satellites dictitant, se velle, Ecclesiam sua gaudere libertate, dum sacrilego prorsus ausu omnia ipsius Ecclesiae jura et leges quotidie magis proculcant, ejusque bona diripiunt, et Sacrorum Antistites, ecclesiasticosque viros suo munere praeclare fungentes quoquo modo divexant, et in carcerem detrudunt, et Religiosorum Ordinum Alumnos, ac Virgines Deo sacras e suis coenobiis violenter exturbant, suisque propriis bonis spoliant, nihilque intentatum relinquunt, ut ipsam Ecclesiam in turpissimam redigant servitutem, et opprimant. Ac dum singularem certe ex optatissima Vestra praesentia voluptatem percipimus, Vos ipsi videtis, quam libertatem nunc habeant Venerabiles Fratres Sacrorum in Italia Antistites, qui stenue constanterque praeliantes praelia Domini minime potuerunt cum summo animi Nostri dolore, adversantium opera, ad Nos venire, et inter Vos versari, atque huic adesse conventui, quod summopere optavissent, quemadmodum infelicis Italiae Archiepiscopi et Episcopi suis Litteris summi erga Nos, et hanc Sanctam Sedem amoris et obsequii plenissimis significarunt. Neminem etiam ex Sacrorum in Lusitania Antistitibus hic adesse cernitis, ac non parum dolemus, inspecta difficultatum natura, quae obstiterunt, quominus ipsi romanum iter aggredi possent. Recensere autem omittimus tot alia sane tristia et horrenda, quae ab hisce perversarum doctrinarum cultoribus cum incredibili Nostro ac Vestro, et omnium bonorum luctu patrantur. Nihil item dicimus de impia conspiratione, et pravis cujusque generis molitionibus ac fallaciis, quibus civilem hujus Apostolicae Sedis principatum omnino evertere ac destruere volunt. Juvat potius hac de re commemorare miram prorsus consensionem, qua Vos ipsi una cum aliis Venerabilibus Fratribus universi catholici orbis Sacrorum Antistitibus nunquam intermisistis et epistolis ad Nos datis, et pastoralibus litteris ad fideles scriptis hujusmodi fallacias detegere, refutare, ac simul docere, hunc civilem Sanctae Sedis principatum Romano Pontifici fuisse singulari divinae providentiae consilio datum, illumque necessarium esse, ut idem Romanus Pontifex nulli unquam Principi aut civili potestati subjectus supremam universi Dominici gregis pascendi regendique potestatem auctoritatemque ab ipso Christo divinitus acceptam per universam Ecclesiam plenissima libertate exercere, ac majori ejusdem Ecclesiae, et fidelium bono, utilitati et indigentiis consulere possit.

Quae hactenus lamentati sumus, Venerabiles Fratres, luctuosum plane exhibent spectaculum. Quis enim non videt tot pravorum dogmatum iniquitate, ac tot nequissimis et machinationibus magis in dies christianum populum misere corrumpi, et ad exitium impelli, et catholicam Ecclesiam, ejusque salutarem doctrinam ac veneranda jura et leges, sacrosque ministros oppugnari, et iccirco omnia vitia et scelera invalescere ac propagari, et ipsam civilem societatem exagitari?

Nos itaque Apostolici Nostri ministerii probe memores, ac de spirituali omnium populorum bono et salute Nobis divinitus commissa vel maxime solliciti, cum „aliter“ ut sanctissimi decessoris Nostri Leonis verbis utamur „Nobis commissos regere non possimus, nisi hos, qui sunt perditores et perditi, zelo fidei Dominicae persequamur, et a sanis mentibus, ne pestis haec latius divulgetur, severitate, qua possumus, abscindamus“, [2]) in hoc amplissimo Vestro consessu Apostolicam Nostram attollentes vocem omnes commemoratos praesertim errores non solum catholicae fidei ac doctrinae, divinis ecclesiasticisque legibus, verum etiam ipsi sempiternae ac naturali legi et justitiae, rectaeque rationi omnino repugnantes et summopere adversos reprobamus, proscribimus atque damnamus.

Vos autem, Venerabiles Fratres, qui estis sal terrae, et Dominici gregis Custodes, ac Pastores, etiam atque etiam excitamus et obtestamur, ut pro eximia Vestra religione et episcopali zelo pergatis, veluti adhuc

[1]) Ad Rom. c. 8. v. 13. [2]) Epist. VII. ad Episc. per Ital. c. 2. Edit. Baller.

cum summa Vestri Ordinis laude fecistis, omni cura, sedulitate et studio fideles Vobis traditos ab hisce venenatis pascuis arcere, et qua voce, qua opportunis scriptis tot perversarum opinionum monstra refellere et profligare. Optime enim scitis de summa re agi, cum agatur de sanctissimae fidei nostrae, ac de catholicae Ecclesiae, ejusque doctrinae causa, de populorum salute, et humanae societatis bono ac tranquillitate. Itaque, quantum in Vobis est, ne desinatis unquam a fidelibus avertere tam dirae pestis contagia, idest ab eorum oculis manibusque perniciosos libros et ephemerides eripere, ipsosque fideles sanctissimis augustae nostrae religionis praeceptionibus assidue imbuere et erudire, ac monere et exhortari, ut ab hisce iniquitatis magistris, tamquam a facie colubri effugiant. Pergite Vestras omnes curas cogitationesque in id potissimum conferre, ut Clerus sancte scienterque instituatur, omnibusque virtutibus fulgeat, ut utriusque sexus juventus ad morum honestatem, pietatem, omnemque virtutem sedulo formetur, ut salutaris sit studiorum ratio. Ac diligentissime advigilate et prospicite, ne in humaniores litteras, severioresque disciplinas tradendas aliquid unquam irrepat, quod fidei, religioni, bonisque moribus adversetur. Viriliter agite, Venerabiles Fratres, et ne animo unquam concidatis in hac tanta temporum perturbatione et iniquitate, sed divino auxilio omnino freti, ac sumentes in omnibus scutum inexpugnabile aequitatis et fidei, atque assumentes gladium spiritus, quod est verbum Dei, ne intermittatis omnium catholicae Ecclesiae, et hujus Apostolicae Sedis hostium conatibus obsistere, eorumque tela retundere et impetus frangere.

Interim vero dies noctesque, sublatis ad coelum oculis, non desistamus, Venerabiles Fratres, clementissimum misericordiarum Patrem, et Deum totius consolationis, qui de tenebris facit lucem splendescere, quique potens est de lapidibus suscitare filios Abrahae, in humilitate cordis nostri ferventissimis precibus indesinenter orare et obsecrare, ut per merita Unigeniti Filii Sui Domini Nostri Jesu Christi velit christianae et civili reipublicae auxiliariam porrigere dexteram, omnesque disperdere errores et impietates, ac divinae suae gratiae lumine omnium errantium mentes illustrare, illosque ad se convertere et revocare, quo Ecclesia sua sancta optatissimam assequatur pacem, et ubique terrarum majora in dies incrementa suscipiat, ac prospere vigeat et efflorescat. Ut autem quae petimus et quaerimus facilius consequi possimus, ne cessemus adhibere primum deprecatricem apud Deum Immaculatam Sanctissimamque Deiparam Virginem Mariam, quae misericordissima, et amantissima nostrum omnium mater cunctas semper interemit haereses, et cujus nullum apud Deum praesentius patrocinium. Petamus quoque suffragia tum sancti ejusdem Virginis Sponsi Josephi, tum sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, omniumque caelitum, et illorum, quos nuper Sanctorum fastis adscriptos colimus et veneramur.

Antequam vero dicendi finem faciamus Nobis temperare non possumus, quin iterum testemur et confirmemus, summa Nos uti consolatione, dum jucundissimo Vestrum omnium conspectu fruimur, Venerabiles Fratres, qui tanta fide, pietate et observantia Nobis et huic Petri Cathedrae firmiter obstricti, ac ministerium Vestrum implentes majorem Dei gloriam, et animarum salutem omni studio procurare gloriamini, quique concordissimis animis, atque admirabili sane cura et amore una cum aliis Venerabilibus Vestrae et illorum curae commissis gravissimas Nostras angustias et acerbitates modis omnibus lenire et sublevare non desinitis. Quocirca hac etiam occasione amantissimi aeque ac gratissimi animi Nostri sensus erga Vos, et alios omnes Venerabiles Fratres, et ipsos fideles amplissimis verbis palam publiceque profitemur. A Vobis autem exposcimus, ut cum ad Vestras redieritis Dioeceses velitis eisdem fidelibus Vestrae vigilantiae concreditis hos animi Nostri sensus Nostro nomine nuntiare, illosque certiores facere de paterna Nostra in illos caritate, deque Apostolica Benedictione, quam ex intimo corde profectam, et cum omnis verae felicitatis voto conjunctam Vobis ipsis, Venerabiles Fratres et eisdem fidelibus impertire vehementer laetamur."

Videtis hinc Dilecti in Christo Fratres, et Filii!, in quo statu res Religionis, Ecclesiae, et Pontificis, ipsiusque Societatis civilis existant. Mundus per falsos magistros doctus, et deceptus in vias pravas, et pessimas abivit; construunt, et docent hi magistri mundum sine Deo, hominem sine lege, sine fide, sine revelatione, sine spe vitae futurae, sine conscientia, a nemine, nisi a se ipso dependentem; prophetant falsa, et mendacia, dicentes: salus tua o homo, et beatitas tua ex hinc, — et turba magna applaudit manibus suis, quia multis talia placent; sed quid fiet in novissimo eius? Ubicunque haec placita inoleverunt, horrida perturbatio, afflictio, calamitas, profusio sanguinis, caedes innocentium, depraedatio, devastatio, et subversio omnis ordinis subsecuta sunt! Erga minitantem tam perniciosam pestem nemo indifferens, nemo ignavus, et desidiosus esse potest; quomodo enim secus effugiemus tanta mala, nisi prompte, atque ex animo unusquisque omnem suum laborem conferat ad arcendum, et exstinguendum exitiosum ignem latius in dies serpentem et omnia consumentem. Demus igitur operam, ne contagio haec pessima populum nostrum invadat, delarvemus, et contera-

mus perniciosissima malevolorum, aut obcoecatorum principia; sciat populus per privatas, et publicas institutiones ex nobis, excusso semel jugo fidei, et revelationis divinae nullam aliam internam actionum regulam remanere, latissimam omnis generis passionibus et sceleribus viam aperiri, ipsamque societatem humanam in speluncam latronum converti, et summam infelicitatem subsecuturam.

Adjungo his eximiam Allocutionem nomine Sacrorum Antistitum a Cardinali Mattei ad Suam Sanctitatem dictam, quae sic sonat:

## Beatissime Pater!

„Ex quo Apostoli Jesu Christi sacro Pentecostes die Petro Ecclesiae in oratione adhaerentes, Spiritum Sanctum acceperunt, et divino ejus impulsu acti, cunctarum fere nationum viris in Urbe sancta congregatis unicuique sua lingua potentiam Dei mirabilem annuntiarunt, nunquam, ut credimus, ad hanc usque diem tot eorumdem haeredes, iisdem recurrentibus solemniis, venerandum Petri Sucessorem orantem circumsteterunt, decernentem audierunt, regentem roborarunt. Quemadmodum vero Apostolis media inter nascentis Ecclesiae pericula nil jucundius accidere potuit, quam divino Spiritu recens afflato assistere primo Christi in terris Vicario; ita nec nobis praesentes inter Ecclesiae sanctae angustias, antiquius sanctiusve aliud esse potuit, quam quidquid inest venerationis pietatisque erga Sanctitatem Tuam pectoribus nostris, ad pedes Beatitudinis Tuae deponere, simul et unanimiter declarare, quanta prosequamur admiratione praeclaras, quibus Supremus Pontifex Noster eminet virtutes, quantoque animo iis, quae Petrus alter docuit, vel quae iam firmiter stata rataque esse voluit, adhaereamus.

Corda nostra novus inflammat ardor, vividior fidei lux mentem illuminat, sanctior animam corripit amor. Linguas nostras flammis illius sacri ignis vibrantes sentimus, quae Mariae, cui assidebant Apostoli, mitissimum cor ardentiori pro hominum salute desiderio incendebant, ipsos vero Apostolos ad magnalia Dei praedicanda impellebant.

Plurimas igitur agentes Beatitudini Tuae gratias, quod nos ad Pontificium solium difficillimis hisce temporibus accurrere, Te afflictum solari, nostrosque Tibi, cleri item ac populi nostrae curae commissorum animi sensus aperire permiseris, Tibi uno ore unaque mente acclamamus, omnia fausta cuncta bona adprecantes. Vive diu, Sancte Pater, valeque ad Catholicam regendam Ecclesiam. Perge, ut facis, eam Tuo robore tueri, tua prudentia dirigere, Tuis exornare virtutibus. Praei nobis, ut bonus Pastor, exemplo oves et agnos coelesti pabulo pasce, aquis sapientiae coelestis refice. Nam Tu sanae doctrinae nobis Magister, Tu unitatis centrum, Tu populis lumen indeficiens a divina Sapientia praeparatum. Tu Petra es, et ipsius Ecclesiae fundamentum, contra quod inferorum portae numquam praevalebunt. Te miramur inter tantas molestias totque procellas fronte serena et imperturbato animo sacri muneris partibus fugentem, invictum et erectum.

Dum tamen justissima in his gloriandi nobis suppetunt argumenta, non possumus quin simul oculos ad tristia convertamus. Undequaque enim menti nostrae se sistunt immania eorum facinora, qui pulcherrimam Italiae terram, cujus Tu, Beatissime Pater, columen es et decus, misere vastarunt, ipsumque Tuum ac Sanctae Sedis principatum, ex quo praeclara quaeque in civilem societatem veluti ex suo fonte dimanarunt, labefactare, ac funditus evertere connituntur. Nam neque perennia saeculorum jura, neque diuturna regiminis pacifica possessio, neque tandem foedera totius Europae auctoritate sancita et confirmata impedire potuerunt, quominus omnia susdeque verterentur, spretis legibus omnibus, quibus hactenus suffulta stabant imperia.

Sed ut ad nostra propius accedamus, Te, Beatissime Pater, iis provinciis, quarum ope, et dignitati Sanctae Sedis, et totius Ecclesiae administrationi aequissime providebatur, nefario usurpatorum hominum scelere, qui non habent nisi velamen malitiae libertatem, spoliatum cernimus. Quorum iniquae violentiae cum Sanctitas Tua invictissimo animo obstiterit, plurimas ei gratias, Catholicorum omnium nomine censemus rependendas.

Civilem enim Sanctae Sedis principatum ceu quiddam necessarium ac providente Deo manifeste institutum agnoscimus: nec declarare dubitamus, in praesenti rerum humanarum statu, ipsum hunc principatum civilem pro bono ac libero Ecclesiae animarumve regimine omnino requiri. Oportebat sane totius Ecclesiae Caput Romanum Pontificem nulli Principi esse subjectum, imo nullius hospitem; sed in proprio dominio ac regno sedentem suimet juris esse, et in nobili, tranquilla, et alma libertate Catholicam Fidem tueri ac propugnare, totamve regere ac gubernare Christianam Rempublicam.

Quis autem inficiari possit in hoc rerum humanarum, opinionum, institutionumque conflictu necessarium esse, ut servetur extrema in Europa medius, tres inter veteris mundi continentes, quidam veluti sacer locus, et Sedes augustissima, unde populis principibusque vicissim oriatur vox quaedam magna potensque, vox nempe justitiae et veritatis, nulli favens prae caeteris, nullius obsequens arbitrio, quam nec terrendo compescere, nec ullis artibus quisquam possit circumvenire?

Qui porro vel hac vice fieri potuisset, ut Ecclesiae Antistites securi huc ex toto Orbe accurrerent cum Sanctitate Tua de rebus gravissimis acturi, si ex tot et tam diversis regionibus gentibusque confluentes, principem aliquem invenissent his oris dominantem, qui vel principes ipsorum in suspicione haberet, vel illis suspectus ipse adversaretur? Sua sunt etenim et christiano, et civi officia: haud quidem repugnantia inter se, sed diversa tamen, quae adimpleri ab Episcopis quomodo possent, nisi perstaret Romae civilis principatus, qualis est Pontificum, juris alieni omnino immunis, et centrum quodammodo universalis concordiae, nihil ambitionis humanae spirans, nihil pro terrena dominatione moliens?

Ad liberum ergo Pontificem Regem venimus liberi, Ecclesiae rebus utpote Pastores, et patriae utpote cives bene et aeque consulentes, neque Pastorum, neque civium officia posthabentes.

Quae cum ita sint, quisnam principatum illum tam veterem, tanta auctoritate, et tanta necessitatis vi conditum, audeat impugnare? Cui, si vel jus illud humanum, in quo posita est principum securitas populorumque libertas, attendatur, quaenam alia potestas possit comparari? Quae tam venerabilis et sancta? Quae sive pristinis sive recentioribus saeculis monarchia vel respublica juribus tam augustis, tam antiquis, tam inviolabilibus possit gloriari? Quae omnia si semel et in hac Sancta Sede despecta atque proculcata fuerint, quisnam vel princeps de regno, vel respublica de territorio possint esse securi? Ergo, Sanctissime Pater, pro religione quidem, sed et pro justitia, juribusque, quae sunt inter gentes rerum humanarum fundamenta, contendis atque decertas.

Sed de hac tam gravi causa vix nos decet amplius verba proferre, qui Te de ipsa non tam disserentem quam docentem saepe saepius audivimus. Vox etenim Tua, quasi tuba sacerdotalis, toti orbi clangens proclamavit, quod „singulari prorsus divinae Providentiae consilio factum sit, ut Romanus Pontifex, quem Christus totius Ecclesiae suae Caput Centrumque constituit, civilem assequeretur principatum“ [1]); ab omnibus igitur nobis esse pro certissimo tenendum, non fortuito hoc regimen temporale Sanctae Sedi accessisse, sed ex speciali divina dispositione illi esse tributum, longave annorum serie, unanimi omnium regnorum et imperiorum consensu, ac paene miraculo corroboratum et conservatum.

Alto pariter et solemni eloquio declarasti: „Te civilem Romanae Ecclesiae principatum, ejusque temporales possessiones ac jura, quae ad universum Catholicum orbem pertinent, integra et inviolata constanter tueri, et servare velle; immo Sanctae Sedis Principatus Beatique Petri patrimonii tutelam ad omnes Catholicos pertinere; Teque paratum esse animam potius ponere quam hanc Dei, Ecclesiae, ac justitiae causam ullo modo deserere“ [2]). Quibus praeclaris verbis nos acclamantes ac plaudentes respondemus, nos Tecum ad carcerem et ad mortem ire paratos esse; Teque humiliter rogamus, ut in hac constantia, ac firmissimo proposito maneas immobilis, Angelis et hominibus invicti animi et summae virtutis spectaculum factus. Id etiam a Te postulat Christi Ecclesia, pro cujus feliciori regimine Romanis Pontificibus civilis principatus providentissime fuit attributus, quaeque adeo sensit ejusdem tutelam ad ipsam pertinere, ut, Sede olim Apostolica vacante, gravissimis in augustiis, temporales Romanae Ecclesiae possessiones omnes Constantiensis Concilii Patres, uti ex publicis patet documentis, in unum administrarent; id postulant Christi fideles per omnes terrarum orbis regiones dispersi, qui libere ad Te venire, libereque conscientiae suae consulere gestiunt; id denique ipsa civilis deposcit societas, quae ex Tui regiminis subversione sua ipsa nutare sentit fundamenta.

Sed quid plura? Tu tandem aliquando scelestos homines et bonorum ecclesiasticorum direptores justo judico damnas, omnia, quae patraverant „irrita et nulla“ proclamasti [3]); actus omnes ab iis intentatos „illegitimos omnino et sacrilegos“ esse decrevisti [4]); ipsosque talium facinorum reos poenis et censuris ecclesiasticis obnoxios jure ac merito declarasti [5]).

Hos tam graves tui oris sermones, tamve praeclara gesta nostrum est reverenter excipere, iisque plenum assensum renovare. Sicuti enim corpus capiti, cui jungitur membrorum compagine unaque vita, in omnibus condolet, ita nos Tecum consentire necesse est. Tibi in omni Tua hac acerbissima afflictione sic conjungimur, ut quae

[1]) Lit. Ap. XXVI. Mar. 1860 p. 3. 5. Alloc. XX. Jun. 1859 p. 6. Encycl. XIX. Jun. 1860 p. 4. Alloc. XVII. 1860. [2]) Epist. Encycl. XIX. Jan. 1860 pag. 7. 8. [3]) Alloc. XXVI. Sept. 1859. p. 7. [4]) Alloc. XX. Jun. 1859 p. 8. [5]) Litterae Apost. XXVI. Martii 1860.

Tibi pati contingat, eadem et nos, amoris consensu, patiamur. Deum interea supplices invocamus, ut tam iniquae rerum perturbationi finem ponat, Ecclesiamque Filii sui sponsam, tam misere exspoliatam ac oppressam pristino decori ac libertati restituat.

Sed mirum nobis non est tam acriter, et infense Sedis Apostolicae jura impeti et impugnari. Jam enim a pluribus annis eo devenit nonnullorum hominum insania, ut non amplius singulas Ecclesiae doctrinas rejicere, vel in dubium revocare conentur; sed totam penitus veritatem christianam, christianamque rempublicam funditus evertere sibi proponant. Hinc impiissima tentamina vanae scientiae, falsaeque eruditionis contra Sacrarum Litterarum doctrinas, ipsarumque inspirationem; hinc malesana sollicitudo juventutem Ecclesiae matris tutelae subtractam quibusvis saeculi erroribus, vel seclusa saepius omni religiosa institutione, imbuendi; hinc novae eaeque perniciosissimae de sociali, politico aeque ac religioso rerum ordine theoriae, quae impune quaquaversus sparguntur; hinc multis familiare, in his praesertim oris, Ecclesiae auctoritatem spernere, jura sibi vindicare, praecepta proculcare, ministros vilipendere, cultum deridere, ipsos de Religione errores, imo ecclesiasticos quoque viros in perditionis viam misere abeuntes laudare, ac in honore habere. Venerabiles Antistites ac Dei Sacerdotes exauctorantur, exulare coguntur, aut in carceres detruduntur; quinimo ante tribunalia civilia, pro constantia in sacro ministerio obeundo, contumeliose pertrahuntur. Gemunt Christi Sponsae suis expulsae tectis, inedia fere consumptae, vel cito consumendae; viri religiosi ad saeculum inviti remeare coguntur; sacro Ecclesiae patrimonio violentae manus injiciuntur; pessimorum librorum, ephemeridum, et imaginum colluvie fidei, moribus, veritati, ipsi verecundiae continuum asperrimumque bellum infertur.

Sed qui talia moliuntur, optime norunt in Sancta Sede, velut in arce inexpugnabili, robur ac vires omnis veritatis ac justitiae inesse, quibus retundantur hostium impetus; ibi esse speculam, ex qua vigiles Summi Custodis oculi paratas insidias a longe conspiciunt, suis annuntiandas commilitonibus. Hinc odium implacabile, hinc insanabilis livor, hinc continuum scelestissimorum hominum studium, ut Sanctam Romanam Ecclesiam ejusque Sedem deprimant, ac si fieri umquam posset, prorsus excindant.

Quis, Beatissime Pater, talia conspiciens, vel etiam recensita audiens sibi temperet a lacrymis? Justo igitur dolore correpti oculos ac manus ad coelos levamus, Divinum illum Spiritum toto mentis affectu implorantes, ut qui hac die olim nascentem Ecclesiam sub Petri regimine sanctificavit et roboravit; eam nunc, Te Pastore, Te Duce, tutetur, ampliet, ac glorificet. Testis sit votorum, quae nuncupamus, Maria per Te Immaculatae titulo hoc ipso in loco solemniter aucta; testes hi sacri cineres quos veneramur Sanctorum Romanae Ecclesiae Patronorum Petri et Pauli, testes venerandae exuviae tot Pontificum, Martyrum, ac confessorum, quae hanc ipsam, quam premimus terram, sanctam reddunt; testes tandem praecipue nobis adstent Sancti isti, qui Coelitum Ordini hac ipsa die supremo Tuo judicio adscripti, hodie Ecclesiae tutelam novo titulo sunt suscepturi, primasque Omnipotenti Deo preces pro Tua quoque incolumitate suis de altaribus oblaturi.

Adstantibus igitur istis omnibus, nos Episcopi, ne illud impietas vel ignorare simulet, vel audeat denegare, errores quos Tu damnasti, damnamus; doctrinas novas et peregrinas, quae in damnum Ecclesiae Jesu Christi passim propalantur, detestamur, et rejicimus; sacrilegia, rapinas, immunitatis ecclesiasticae violationes, aliaque nefanda in Ecclesiam, Petrique Sedem commissa reprobamus, et condemnamus.

Hanc vero protestationem, quam publicis Ecclesiae tabulis adscribi petimus, Fratrum etiam nostrorum qui absunt nomine, tuto proferimus; sive eorum qui tot inter angustias, vi detenti domi hodie silent ac plorant, sive qui gravibus negotiis, aut adversa valetudine impediti, nobiscum hodie adesse nequiverunt. Jungimus insuper nobis fidelem nostrum Clerum ac populum, qui eodem ac nos in Te amore, eadem pia reverentia animati, suum in Te studium, qua precibus sine intermissione fusis, qua opibus in Obulo S. Petri mira, ut plurimum, largitate oblatis luculentissime comprobarunt, probe scientes sacrificiis suis id quoque curari, ut dum necessitatibus Supremi Pastoris consulitur, simul et ejusdem libertati servandae prospiciatur.

Utinam ad communem hanc totius Orbis christiani, imo omnis socialis ordinis causam in tuto locandam universi populi conspirarent!

Utinam intelligerent erudirenturque Reges et saeculi potestates, causam Pontificis omnium principum regnorumque esse causam, et quo tendant nefarii adversariorum ejus conatus, ac tandem novissima providerent!

Utinam resipiscerent infelices illi aliquot ecclesiastici et religiosi viri, qui vocationis suae immemores debitam Ecclesiae Praesulibus obedientiam denegantes, atque ipsum quoque Ecclesiae magisterium temere usurpantes, in viam perditionis abierunt!

Hoc a Domino Tecum flentes, Beatissime Pater, enixe atque ex corde exoramus, dum ad Tuos sacros pedes provoluti, a Te robur coeleste expetimus, quod apostolica ac paterna benedictio Tua valet impertire. Sit haec copiosa et ex intimis penetralibus Cordis Tui largiter effluens, ut non tantum nos, sed absentes quoque dilectissimos Fratres, itemque Fideles nobis commissos irriget ac perfundat. Sit talis, quae nostros et totius Orbis dolores leniat et demulceat, infirmitatem sublevet, operam ac laborem foecundet, feliciora demum Ecclesiae Sanctae Dei tempora acceleret."

Romae, hac die VIII. Mensis Junii anno Domini MDCCCLXII.

Demum paternam cordialem Dictionem Suae Sanctitatis ad Presbyteros Romae congregatos, tenoris sequentis:

„Mirabile quoddam, et visu jucundissimum exhibet Nobis insueta frequentia vestra, auspicatissimo hoc tempore, quo vos cum Venerabilibus Episcopis ex Orbe universo circa Nos et Principem hanc B. Petri Sedem cernimus congregatos. Quod cum intuemur, acerbitates Nostras nedum leniri sentimus, sed eas ferme obliviscimur. Scilicet id effecit unus pacis et concordiae auctor Deus, qui Ecclesiae suae dedit servare unitatem in vinculo pacis, ut fideles omnes unum corpus, unus spiritus essent. In ea unitate sita est maxime fidelium gloria, in ea decus Ecclesiae, in ea hostium formido, quibus idcirco Ecclesia ipsa terribilis apparet tamquam castrorum acies ordinata. In hac acie constituti sub pastoribus vestris, quibus praeest Supremum Caput, unusquisque in suo ordine, ad instar exercitus sub Imperatore et ducibus, mandata peragite. Hoc sane inter causas doloris aetati nostrae feliciter obvenit, ut pastores cum Capite arctissime jungerentur. Eorum vestigiis insistite, vosque Apostolicae Sedi vinculum triplex, orationis, charitatis, doctrinaeque conjungat. Orationis, quae penetrat nubes, per quam impetratur obtentio omnis boni, et liberatio ab omni malo. Charitatis, qua crescimus in illo per omnia, qui est Caput Christus, ex quo totum corpus compactum et connexum augmentum facit in aedificationem. Doctrinae demum, qua retinetur fidei depositum illibatum, qua velut Domini luce perfusa per Orbem totum radios suos porrigit Ecclesia. Scimus utique in tristissimis Nos versari temporibus, et Petri Sedem potissime impugnari. Sed ipsa tanta est divinitus soliditate munita, ut eam neque haeretica unquam corrumpere pravitas, nec pagana potuerit superare perfidia. Sic incrudulae impietatis ausus huic lapidi impingent, et tanquam somnia et fabulae abolita et antiquata evanescent. Haec discant a vobis, in regiones vestras reversis, fideles vigilantiae vestrae concrediti, et catholico spiritu usque magis imbuantur, quem de ipso fonte unitatis vos plenius hausistis: sciant rivos a fonte praecisos arescere; sciant eos coronari, qui legitime certaverint; sciant Ecclesiae unitatem firmiter tenere omnes, et vindicare oportere. Ita animo comparati et Pastorum vestrorum aemulantes exempla, pro certo habete, Deum Optimum Maximum hoc unitatis vinculum benedictione caelesti confirmaturum, cujus solidum pignus esto Apostolica Benedictio Nostra, quam vobis omnibus amantissime impertimur; nec vobis modo, sed et fidelibus vigilantiae vestrae commissis, quibus hanc praesentiam vestram apud Nos spirituales fructus allaturam speramus. Itaque veniam libenter tribuimus, ut, die a proprio cujusque vestrum Episcopo designanda, quicumque ex vestris regionibus profecti hic adestis, Apostolicam Benedictionem cum applicatione Plenariae Indulgentiae Fidelibus spirituali vestrae curae concreditis semel impertire possitis, dummodo illorum singuli Sacramentali Confessione expiati et Sacra Synaxi refecti pro Sanctae Matris Ecclesiae exaltatione et triumpho ferventes ad patrem misericordiarum preces effuderint.

MONITUM.

Apostolica Benedictio, de qua supra mentio est, danda erit in forma Ecclesiae consueta, et ab iis tantummodo dari poterit, qui aut Parochi sunt, aut Parochorum auxiliares, aut Religiosarum Domuum, aliorumve Piorum Locorum, aut Institutorum christinae juventuti educandae, aut Hospitalium, aut carcerum poenalium moderatores.

---

Eja ergo Dilectissimi! sequamur monita, et consilia Sanctissimi Patris Nostri. Sit omnium nostrum cor, et anima una, ut efformemus aciem bene ordinatam, ad praeliandum praelium Domini; quavis occasione, et viribus omnibus connitamur veritatem divinae revelationis, sanctissimaeque religionis nostrae ostendere, ejusque adversarios potenter refellere, ac prosternere; nolite negligere fideles quoque vestros de eo edocere, et convincere: ipsis pariter incumbere, et cordi esse debere, ut religio Christi — velut pretiosissimus hominum thesaurus, — salva et incontaminata permaneat, vigeat, et floreat; monereque: quid hoc

scopo ipsis fugiendum, agendumque sit? Adhaereamus porro, quam firmissime Summo Pontifici, tamquam visibili Capiti Ecclesiae, super petram aedificatae, veneremur Christi in terris Vicarium, exhibeamus Sedi Romanae sincerissimum amorem, indivulsam fidelitatem, ac debitam obedientiam. Demum supplices ad coelum tendamus manus, Dei clementiam cum gemitu, et lacrymis implorantes, ut invalescentem in dies incredulitatem, et immoralitatem omnipotenti brachio suo reprimat, neque permittat, ut impii hostes Religionis, et Ecclesiae Catholicae de ea qualemcunque triumphum reportent. Invocemus quoque B. Virginem Mariam Immac conceptam, et Sanctos per Summum Pontificem memoratos, ut subveniant nobis potenti sua intercessione apud Deum, quatenus fluctuantibus rebus nostris succurrat, conatusque nostros ad Ecclesiae suae, et rei publicae christianae emolumentum feliciter evenire jubeat.

Datum Quinque-Ecclesiis die 13-a Julii 1862.

1203
1862.

Status Cassae Fundaolis dioec. a. 1861.

Expedit, ut quorum causa communis agitur, eos non fallat rei notitia universalis, specialisque. Notum cuique est, qualiter Sacrum Peculium Dioecesis Nostrae sub provida cura constitutae eatenus specialis Deputationis „fundationalis“ dictae manipuletur, ut — cum plures oculi plura videant, — pecuniae nostrae fundationales plenissima semper gaudeant securitate, et sub sagaci vigilantia ab omni interitus periculo tutissime praeserventur. Providae Deputationis hujus Fundationalis oeconomiae debetur, quod exeunte anno rationario 1861-o summa universalis Capitalium Fundationalium effecerit supra unum millionem sexcentos octuaginta mille, centum quinque florenos a/w. — Pulchrum sane documentum tam fiduciae in publica manipulatione pecuniarum fundationalium locatae, quam fidelitatis per Deputationem Fundationalem contestatae, jugiterque contestandae.

Datum Quinque-Ecclesiis die 24-a Junii 1862.

1380
1862.

Praescribuntur libri Catechetici.

Pastoralis officii una e praecipuis obligatio est, tenerioris pubis in fide catholica et moribus institutio. Spes enim et anchora Rei publicae, Ecclesiaeque, et populi christiani felicitas fundatur in debita puerilis et adolescentis aetatis ad recte credendum, et pie vivendum informatione : nam ipse Spiritus S. ait Prov. 22, 6. „Adolescens juxta viam suam etiam cum senuerit, non recedet ab ea.“ Hac certe de causa SS. Synodus Tridentina obligationem imponit Episcopis Sessione 24. C. 4. de reform. ut saltem dominicis et festis diebus pueros in singulis parochiis fidei rudimenta, et obedientiam erga Deum et parentes diligenter ab iis, ad quos spectat, doceri curent, et si opus sit, etiam per censuras ecclesiasticas compellant. Nec alio nituntur fundamento benignae Resolutiones Regiae quoad institutionem parvulorum, et catechisationem editae. Quam quidem gravem muneris sui obligationem et ab omnibus Dioecesis meae Curatis agnosci, et frequentius per vetera aeque ac nova Statuta inculcatam ab universis diligenter expleri eo lubentius mihi persvadeo, quod a me impetrare non possim, ut credam quosdam, in hac praeinsigni muneris sui parte desides, et remissos esse, in quos quadret ille ploratus Jeremiae : „Adhaesit lingva lactentis ad palatum ejus in siti : parvuli petierunt panem, et non erat, qui frangeret eis.“ Est nihilominus, quod circa hanc institutionem solicitudinem meam excitat. Cum enim in eadem Dioecesi non oporteat, pro parochiarum varietate variam in tradenda fidei doctrina sequi normam, sed quemadmodum unitatem fidei et doctrinae, ita in docendi norma uniformitatem tenere conveniat; quanam ratione haec induci obtinerique valeat? Concilium Provinciae Strigoniensis innuit, ac in eo communi voto assumpti, et praescripti libelli catechetici pandunt; quorum intuitu sequentis tenoris Intimatum emanavit sub dto 27-ae Aprilis a. c. Nr. 24401.

„Bibornok herczeg Primás és esztergomi érsek Ő Főmagasságának f. é. April 14-én 1454. sz. a. kelt beadványa szerint az ide csatolt kimutatásban foglalt vallási tankönyvek érseki egyháztartományának területére az elemi, reál és gymnasiumi iskolák használatául általa helyben hagyattak, ugy tüzetesen előiratatak. Erről Méltóságod azon tiszteletteljes megkereséssel tudósittatik, miszerint Ő Főmagasságának ezen vallási tankönyvek iránt a magyar kir. Helytartótanács által felügyeleti és végrehajtási közreműködés szempontjából megerősített intézkedésének foganatot szerezni, és az illető kerületi tanfelügyelők utján szigoruan arra ügyelni sziveskedjék, hogy ezen jóváhagyást nyert hittani és vallási könyveken kivül egyházmegyéje területén lévő elemi, reál és gymnasiumi iskolákban, mások ne használtassanak, az oktatás- és nevelésbeni kivált az elemi iskolákban annyira fontos egységnek tekintetéből kijelentvén: hogy ezen rendelet alól kivételnek csak azon esetben adathatik hely, ha ez iránt az egyes megyés püspök urak előterjesztése folytán a kellő úton s módon más megállapodás jőne létre; következőleg minden oly tankönyvek, melyek az egyházmegyei hatóság közbejötte nélkül egyes tanárok és felügyelők által önhatalmilag iskolai használatul behozattak, az iskolákból kitiltandók, s az ez érdemben tett intézkedések- s ezek eredményéről ide annak idején jelentés felterjesztendő lészen: a mindezekérti felelőség az illető iskolai kerületi felügyelőket, igazgatókat és tanárokat illetendvén. — A veszprémi püspöki megye területére nézve egyházhatóságilag már behozott és ezen megye elemi iskoláiban használt, a kath anyaszentegyház szertartásait és szokásait röviden magyarázó tankönyvecske további használata ellen annál kevésbbé forog fenn valamely nehézség, mivel azt cardinalis és herczeg primás Ő Főmagassága szintén az általa jóváhagyottak sorába igtatta. Miről egyuttal az illető megyék és sz. kir. városok közönségei kellő tudomás végett értesittettek. Kelt Budán a magy. kir. Helytartótanácstól 1862. évi April hó 27-én. Priviczér István, m. k. Hueber Zsigmond m. k.

## Bibornok, Magyarország Herczeg-primása és esztergomi érsek úr ő Eminentiája által az iskolák használatára érseki joghatóságának területén jóváhagyott vallás-erkölcsi kézi tankönyvek

# Jegyzéke:

1) Katekizmus kezdők számára. Az 1858. Esztergomban megtartott tartományi zsinat által iskolai és templomi használatul elfogadott káté. Budán, 1861. 8-r. 43 l. Ára kötetl. 6 kr., kötve 9 kr.

2) Kis katekizmus a népiskolák számára. Buda, 1861, 8-r. 88 l. Ára kötetl. 12 kr., kötve 18 kr.

3) Közép katekizmus. Buda, 1861. 8-r. 267 l. Ára kötetl. 30 kr., kötve 40 kr.

4) Katechismus für Anfänger. Von der im Jahre 1858 zu Gran versammelten Provincial-Synode für die Schule und Kirche angenommener Katechismus. Ofen, 1861. 8-r. 52 l. Ára kötetl. 6 kr. kötve 10 kr.

5) Kleiner Katechismus für Volks- oder Elementarschulen. Ofen, 1861. 8-r. 96 l. Ára kötetlen 12 kr., kötve 18 kr.

6) Mittlerer Katechismus mit einem Abrisse der Religionsgeschichte. Ofen, 1861. 8-r. 283 l. Ára kötetlen 32 kr., kötve 42 kr.

7) Bibliai történet kisebb gyermekek számára. Róder Alajostól. Eger, 1861. 8-r. 64 l. Ára kötetlen 18 kr., kötve 21 kr.

8) Bibliai történet. Iskolai könyvül középkorú gyermekek számára, szerzé Róder Alajos. Eger, 1860. 6-r. 151 l. Ára kötetlen 21 kr., kötve 28 kr.

9) Bibliai történet. Iskolai könyvül nagyobb gyermekek számára. Róder Alajostól. Eger, 1860. 8-r. 192 l. (Függelék: Palesztina vagy a szent föld térképével). Ára kötetl. 42 kr. kötve 53 kr.

10) Biblische Geschichte für Kinder. Von Alois Roder. Erlau, 1860. 8-r. 63 l. Ára kötetlen 21 kr., kötve 28 kr.

11) Biblische Geschichte für die mittlere Jugend. Verfasst von Alois Roder. Erlau, 1861. 8-r. 122 l. Ára kötetlen 21 kr. kötve 28 kr.

12) Liturgika vagy is a kath. egyház szertartásainak magyarázata. Frencl Incze után német eredetiből Magyarországra atkalmazva, reáliskolák, gymnasiumok és magánosok használatára. Eger, 1861. 8-r. 237. l. Ára fűzve 88.

13) A keresztény kath. egyház szépsége, szokásai- és szertartásaiban. Elemi iskolák számára. Hohenauer után irta Supka Márt. Eger, 1860. 8-r. 91 l. Ára kötetl. 28 kr., kötve 35 kr.

14) A kath. egyház története. A középtanodai kath. ifjuság számára. Irta Fábián Ambrus. Pest, 1850. N. 8-r. VIII. és 116 l. (Leszállított áron) kötetlen 28 kr., kötve 38 kr.

Ezen könyvek megrendelhetők Pesten, a **Szent-István-Társulat** ügynöki hivatalában (Lipót-utcza 8. sz.) és a nevezett társulat könyvkereskedőjénél, Hartleben K. A. úrnál (Váczi utcza 17. sz.).

Ezen könyveket a fenn kitettnél magasabb áron árulni nem szabad. Kész pénzen vásárlók 25%-ban, hitelben vevők 10%-ban részesittetnek.

Quamobrem universis Dioecesis meae Curatis et Catechetis quarumvis scholarum per praesentes committo : ut in futurum pro catechisationis norma, quam sequantur tam in scholis (huc intellectis etiam gymnasialibus), quam in Ecclesiis, praedictos libellos catecheticos normales adhibeant, adhibereque ac sequi teneantur, Commissario Episcopali, VADiaconis et Scholarum Inspectoribus ac Directoribus committendo : ut pro incumbentia muneris sui invigilent, quo ordinatio haec ubique in omnibus parochiis et scholis in effectum deducatur, et a cunctis parochis, cate chetis, docentibus ac ludimagistris rite observetur, atque ut scholares ubique secundum hos libellos doctrinam Religionis discant et memoriae mandent.

Quantum ad scholas attinet, in quibus lingva illyrica viget, libelli hi catechetici jam in hac quoque lingva editi prostant, acquirique possunt. Datum Quinque-Ecclesiis die 17-a Julii 1862.

1381
1862.

Anno Domini 1862. Festo Visitationis B. Mariae Virginis (2-a Julii) ex hoc seculo migravit Joannes Haas zelosus parochus Nagy-Mányokensis, qui natus 1808., ordinatus 1836., ab anno 1845 praefuit Parochiae verbo vitae et bonorum operum exemplo; a fraterna charitate notus, et vere probus. Provocantur cuncti, ut pro refrigerio animae ejus statuta tria Missae Sacrificia quantocyus persolvant. Mors Joannis Haas parochi.

Datum Quinque-Ecclesiis die 10. Julii 1862.

1382
1862.

Certus Alexander Cseke, provectioris aetatis vir catholicus, siculus in gravem suspicionem incurrit, quod piam stipem non pro Ecclesia Ákosfalvensi, uti exponit, sed in proprium commodum colligat. Si contingeret, collectorem hunc ad parochiam venire, recipiant DD-i parochi litteras ejus facultatorias, easque pro ulteriori promotione ad Rssmum Ordinariatum Transylvaniensem, apud quem idem Collector in suspicionem venit, mittant horsum. (Alexander Cseke collector)

Datum Quinque-Ecclesiis die 18-a Julii 1862.

1412
1852.

Praenumeratio ad Mappam doecesanam.

Mappa dioecesana tenore Circularium die 6-a Maii 1861. sub N-o 830. dimissarum commendata, sub prelum mittenda requirit sumptus 600 florenum a. w.; ad quam summam tegendam Clerus Civitatis Quinque-Ecclesiensis concurrit *a*) cum benevolis oblatis in summa 238 florenorum, et *b*) cum 46 praenumerationibus; Clerus dioecesanus vero hucdum solum cum 57 praenumerationibus accessit. Cum taliter praedicta summa 600 florenorum nondum tegatur, et e pluribus districtibus nullae hucdum praenumerationes insinuatae sint: provoco hisce eos, qui dictam mappam dioecesanam possidere cupiunt, ut intentionem suam praenumerandi cum 3 flnis a. w. pro uno exemplari notam reddant; et ut speciatim VADni, quorum relatio in nexu Circularium N-i 330/1861. adhuc deest, referant.

Datum Quinque-Ecclesiis die 24-a Julii 1862.

1413
1862.

Sortitio pro favore Aerarii Pontificii.

Viri pietate, et nobilitatis genere praestantes Romae consilium iniverunt, ut varia donaria, quae pietas fidelium undique contulit, ac ad beatissimos Sanctissimi Domini Nostri PII IX. Summi Pontificis Pedes in testimonium fidei, et obsequii deposuit, medio sortitionis distrahantur, quo exinde quoque aerarii pontificii angustiae subleventur.

Cum titulus unius sortis vix unum franc excedat, et cum emptione sortium (Loose) spes lucrandi pretiosum memoriale, et pignus dilectionis filialis affulgeat, futurum sperare licet, ut plures ope et pietate gaudentes libenter sortes aliquot emere cupiant. Quiqui igitur vellent possidere sortes, ii intentionem suam Domino VADiacono insinuent, hic vero sortitionis huius amicos cum numero emendarum sortium mihi perscribat. Datum Quinque-Ecclesiis die 26-a Julii 1862.

1503
1862.

Pro debito notitiae et observantiae statu communico Intimatum Excelsi Lttlis R. H. Consilii ddto 29-ae Junii 1862. sub N-o 33,143. emanatum, cuius tenor est: Folyó évi Május hó 17-én 7984. szám alatt kelt kegyelmes királyi udvari rendelet folytán kellő tudomás és az alárendelt papság tudósítása végett értesíteni kivánta Méltóságodat a kir. helytartótanács, miszerint az évenkénti 900 forint fizetésen alul álló katona-számvevőségi osztályok hivatalnokai csak azon esetben adathatnak össze házasságilag, ha azok (az 1854. évi bir. lap. 284. sz. a. foglalt szabályrendelet 29. §. értelmében) illető hatóságuk engedélyét előmutatják.

Kelt Budán a magyar királyi Helytartótanácstól 1862. évi Junius hó 29-én.

1504
1862.

Illmus ac Rssmus Dominus Augustinus Roskoványi, Episcopus Nitriensis ex celebri opere suo „Coelibatus et Breviarium“ singulo VADiaconali districtui unum exemplar gratuito liberaliter donavit. Pro compactura quinque librorum operis singulus DD-m VADiaconorum, — demptis Gödrensi et Szentlőrinczensi, — mittat 2 flnos 50 xros a. w., quam Summulam DD-i Districtuales in proportione refundant. Ipsum opus, utprimum compactura provisum fuerit, submittetur, et ubi distincta bibliotheca non est, ordinarie apud VADiaconum erit, communicabile lectionis fine per totum Districtum.

Datum Quinque-Ecclesiis die 3-a Augusti 1862.

***Georgius Girk,***
Episcopus Quinque-Ecclesiensis.

1862
1862.

Tristis eventus, qui nocte inter 22-am et 23-am currentis mensis Augusti in Duna-Földvár evenit, moestus nuncius esse cogor. Nocte quippe hac circa horam secundam latrones domum parochialem subingressi, locatis ab extus custodibus, Rssmum Abbatem Parochum Antonium Egyed, inflicto acri instrumento capiti eius lethali vulnere, dire tractatum exspoliatumve reliquerunt; in cuius sequelam vulneris venerandus senecio, post perpessos immanes dolores die 27-a huius mensis hora vespertina 6-a exspiravit. Mors Antonii Egyed Abbatis Parochi.

Cum Deo per totam vitam conjunctissimus Antonius Egyed, Abbas, Parochus, natus 1779. ordinatus 1803. vixit annos 83. presbyterii 59. Sacerdotii jubilaris 9. — Fuit Notarius Consist. a. 1. Parochus in Kocsola a. 5, — in Bonyhád a. 9. — in Paks a. 7. — ab a. 1829. in Földvár. Abbas B. M. V. de Koppán-Monostor, VADiaconus, S. Sedis Consist. Assessor, ac Eruditae Societatis Academiae Hungaricae Commembrum, pluribus elucubrationibus clarus. Deus tribuat ei requiem sempiternam! Meminerint Sacerdotes pro refrigerio animae eius statuta tria Missarum Sacrificia ocyus Deo Omnipotenti offerre.

Dum taliter parochiale beneficium Duna-Földvárіense de jure et facto vacans redditum esset: publico hisce una concursum, ut competentes tempestive recursus suos ad me promoveant. Datum Quinque-Ecclesiis die 29-a Augusti 1862.

---

1679.
1862.

Anno Domini 1862-o die 30-a Augusti Quinque-Ecclesiis, pie in Domino aetatis suae anno 69-o mortuus est: Josephus Sok, emeritus parochus Kis-Székelyensis, natus a. 1793. ordinatus 1818. — ab anno 1837. parochus in Kis-Székely — ab. a. 1855. emeritus in pensione constitutus. Ut Deus misericors defuncti confratris animam Regni sui Coelestis participem efficiat, meminerint Sacerdotes statuta tria Missarum Sacrificia ocyus celebrare. Datum Quinque-Ecclesiis die 1-a Septembris 1862. Mors Josephi Sok em. parochi.

---

1712
1862.

Excelsum Lttle R.H. Consilium dto 25-ae Aug. a. c. sub Nr. 38558. observato e relatione generali de statu Scholarum parochialium anni 186⁰/₁ eo, quod in scholasticis plurimi defectus, et in schola arborum notabiles hiatus emerserint, disposuit, ut sequitur:

„Méltóságod ezen királyi Helytartóság által megkerestetik, hogy a kerületi tanfelügyelőket minden egyes tankerületben előforduló iskolai hiányoknak különleges följelentésére utasitani szíveskedjék, hogy igy azok egyenként tárgyalás alá vétethetvén, az óhajtott siker annál bizonyosabban eléressék. Kelt Budán a magyar királyi Helytartótanácstól 1862-ik évi Augusztus hó 25-én.

Cuius gratiosi Intimati observantia cunctis hisce inculcatur. Datum Quinque-Ecclesiis die 5-a Sept. 1862.

---

1832.
1862.

Duo Fratres laici ex ordine religioso Trappistarum praeterlapsis diebus hic commorantes, procuso libello et imaginibus, Trappistam in omni sphaera sua adumbrantibus, cuivis officio parochiali gratificati sunt, eo piissimo scopo et intentione, ut DDi parochi pias symbolas pro eorum subsidio colligant, propenseque offerant. Trappistae petunt subsidium.

Quamquam undique premamur, et multi nos tribulent, nostramque opem implorent: tanta nihilominus sui abnegatio, et voluntatis perfecta suppressio, qualem Ordo Trappistarum secumfert;

membraque eius observant, non indigne sane meretur, ut a nobis non approbetur modo, verum etiam pro ampliori gloria Dei, et sanctae matris Ecclesiae nostrae exaltatione, quae sola gremio suo tanta sacrificia gignit, protegatur, adjuvetur et succolletur.

Quo igitur in viva carne humana mortui hi religiosi adjutorio consolati ad sua revertantur, nostraque etiam ope mediante territorium in Regno Belgico a se pro cultivatione susceptum reluere valeant, ad Vestram dilecti in Christo Filii, vestrorumque charitatem, quae potens est in omni opere bono, appello, ut quod possibilitas admittit, hoc promte in subsidium dictorum Fratrum Trappistarum offerre velitis. Colligendas, offerendasve summas recepturus districtualis VADiaconus mihi submittet, qui eas mox suae destinationi reddam.

Dabam Quinque-Ecclesiis die festo B. M. V. de Mercede. 1862.

---

1833.
1862.

Nova Missalia edita commendantur.

In Congregationis Mechitaristicae Viennensis libraria prostant parata novissima Missalia cum propriis Patronorum Hungariae et uniuscuiusque Dioecesis. Adnexa philyra ⁄. indicat pretium unius Exemplaris, cum vel sine compacturâ.

Cum in paterna Visitatione Parochiarum hinc inde necessitatem comparationis Novi Missalis expertus fuerim : censeo notificationem hanc gratam respectivis DDis parochis futuram, in quorum alleviamen adnecto : Cancellariam meam libenter et ultro negotiationem gratuito suscepturam. Desideratur solum : ut indicetur necessitas quot et qualium exemplarium? quo illa procurari, respectivi DDi Parochi vero ea hinc e Cancellaria levari curare possint.

Datum Quinque-Ecclesiis die 24-a Sept. 1862.

---

1834.
1862.

Instit. edendorum bonorum librorum commendatur.

Eadem Congregatio Mechitaristarum Viennensis, ad elidendam, ac pro posse supprimendam ingentem stragem, quam hostile prelium mundo intulit, et continuo infert, in intentis habet resuscitandi institutum edendorum bonorum catholicorum librorum, quod institutum cuiusvis boni incrementi inimica anni 1848-i pruina decoxit. Prout hoc uberius ex advolutis ⁄⁄. philyris impatescit.

Cum vero lingvae et litteraturae germanicae gnarorum protectionem institutum isthoc omni jure mereatur : idcirco

Laudatam Congregationem omnibus et singulis impensius commendo. Qui membra huius laudati Instituti fieri volunt, velint suam intentionem Officio meo notam reddere.

Datum Quinque-Ecclesiis : die 25-a Septembris 1862.

---

1835.
1862.

Taxa pro extractu matriculae.

Repetitae querelae a competenti loco suscitatae postulant circulares ordines sub Nro. 808/1860. dto 1-mae Maii 1860. editos, seqentis tenoris reintimari : „Fide digne ad notitiam perlatum est, quosdam Curatos adeo indiscretos deprehensos esse in desumenda taxa pro expeditione matriculari, ut a fidelibus suis pro Tabella genealogica, quam immunitatem a militia quaerentes aut assentatos milites reclamantes, e praescripto legis producere debent, toties desumere non vereantur taxam ordinariam pro extractu matriculari, quot Capita in illa Tabella genealogica occurrunt. Ad praepediendum itaque talem abusum prohibetur : ne ullus ultra ordinariam, et simplicem taxam pro uno extractu matriculari defixam petere, ac desumere attentet, quotcunque demum personae in memorata illa Tabella recenseantur.

Quamquam mihi persuadere non possim, notam hanc indiscretionis, et turpis habendi cupidinis in quemquam Dioecesanorum meorum cadere : quodsi tamen praeter spem, & exspectationem casus in Dioecesi emergeret, ut aliquis Curatus pro Tabella illa genealogica, de qua in Circularibus sub Nr. 2300. a. 1858. (pag. Protoc. 206.) plura habentur, ultra defixam in Visitatione Canonica taxam desumsisse deprehendatur, hunc mihi notari jubeo, ut eum ad onus responsionis vocare et repetundarum postulare possim. Altioribus ordinibus subjungitur : in nullo casu licitum esse ultra duos florenos austr. valor. desumere, cujuscunque demum extensionis debeat esse talis Tabella genealogica, et etiamsi totiesfata Tabella pro non miseris Partibus adparanda foret. Quoad Partes Slavonicales dto 16-ae Sept. a. c. sub N-o 1846./526. editi ordines subnectunt quoque : summum duos florenos a. w. desumere licitum esse, cujuscunque demum sit extensionis tabella haec genealogica; a miseris vero nihil plane pro tali tabella exigendum esse, ne iisdem non habentibus unde vel hanc 2. flnor. taxam solvant, modus eripiatur, reclamationes pro exoperanda suorum immunitate a militia interponendi.

Quorum strictissimam observantiam generatim omnibus Dioecesanis DDis Parochis, et speciatim quoad praevium punctum DDis Districtualibus Valpovensibus injungo.

Datum Quinque-Ecclesiis die 25-a Sept. 1862.

---

1838.
1862.

Magyar Sion auctore Knauz commendatur.

Ferdinandus Knauz, Archi Dioecesis Strigoniensis Presbyter, Primatialis Archivi saecularis custos et Academiae hungaricae membrum correspondens, ductu advoluti sub ///. programmatis suscepit conconsilium scriptum periodicum edendi; cuius argumentum tale est, ut molimen ipsum a parte Cleri hungarici omnimodum mereatur succollamen et favorem. Quia tamen auctor in effectuando consilio suo secure procedere nequit, nisi praevie cognoscat, num praenumerantes sufficienti numero acquisiturus sit : exhinc oratus DDos Dioecesanos ad protectionem moliminis huius ecclesiastico-litterarii, ac ad praenumerationem invitans provoco, ut praenumerantes nomina sua philyrae adscribant, hancque medio officii V. A. Diaconalis horsum promoveri faciant.

Datum Quinque-Ecclesiis : die 25-a Septembris 1862.

---

1851.
1862.

Sedecimae bonificationales anticipativae.

Excelsum R. H. Consilium dto 27-ae Maii a. c. sub Nr. 27372. intimare dignatum est, cunctas Financiales Directiones eo inviatas esse, ut bonificationales Decimae anticipationes concernentibus e fundo Religionis dumtaxat usque ultimam Octobris anni currentis extradent, cum 1-a Novembris autem tales sistant, siquidem huiusmodi bonificationales obtingentiae in futurum e fundo urbariali solvendae sint.

Serviat hoc rescriptum iis DDis Parochis pro directione, qui hucdum titulo decimalis obtingentiae bonificationales anticipationes in Cassa Financiali perceperunt.

Datum Quinque-Ecclesiis die 27-a Sept. 1862.

**Georgius Girk,**
Episcopus Quinque-Ecclesiensis.

L. J. C.

2162.
1862.

Ab immani feritate Földvàriensi conceptus nondum cessaverat dolor, et tumulus trucidati Antonii Egyed piis lugentium madet adhuc lacrymis: et iam rursus latrocinii ac praedocinii novum sacrificium moestus annunciare cogor.

# GODEFRIDUS CZAPF

zelosus parochus Mosgóensis etiam in praedam cecidit latronum. Eo casu domo absente, circa 7-am horam vespertinam, die 10-a currentis mensis Novembris, parochiales aedes subingressi latrones spoliis onusti, revertentem exspectant, reducemque ferali explosione sclopi prosternunt, ex qua vulneratus post diram dolorosamque 40. horarum passionem susceptis devote morientium Sacramentis obiit die 12-a mensis huius.

Horrendum corruptionis moralis exemplum! quod sane omnes, cumprimis parochos sicut vigilantiae et custodiae domus suae admonet, ita provocat, ut de latrocinii, praedocinii, furtorumque immani scelere frequentius sacros sermones instituentes populum quoad Officia et obligationes, quae bono christiano et bono civi incumbunt, irremisso zelo informent, eumque, ut ad suprimendum abominabile hoc crimen pro posse suo cooperentur — exstimulent: ut tandem regio nostra a depopulatione miserabili liberanda, in pace et tranquillitate vivere valeamus.

Godefridus Czapf, natus 1808 — Ordinatus 1831. vixit annos 54. — Praefuit Parochiae Püspök-Szent-László annis 5. — et ab a. 1840. pie, zelose, ac exemplariter rexit parochiam Mosgóensem, ubi ossa eius in spem beatae resurrectionis quiescunt. Fraternitas eius ac jucunda conversatio merito ab omnibus aestimabatur.

Meminerint Sacerdotes pro salute animae pie defuncti, statuta tria Missae Sacrificia ocyus Deo omnipotenti Offerre.

Datum Quinque-Ecclesiis die 14-a Novembris 1862.

2017.
1862.

Anno currente 1862. sequentes subiverunt Examen Prosynodale: D. Dečko Franciscus. D. Dietrich Josephus. D. Fügedy Mathias. D. Jakič Sylvester. D. Koszorú Ignatius. D. Marsó Eduardus. D. Ollé Ludovicus. D. Piszačič Franciscus. D. Wagner Adolphus. Resultatum Examinis Pro-Synodalis.

E quibus praemio fundationis Illmi D-i Josephi Král Eduardus Marsó Cooperator Podgajcensis votorum pluralitate dignus inventus est. Sex concurrentes simpliciter pro Sexennio approbati sunt, — duo conditionate, et unus cum obligatione anno sequente repetendi examen e Theologia Morali et Pastorali.

Futuro anno 1863. Examen asservabitur diebus 29 et 30 Septembris. Reflectuntur vero tam ii, qui elapso iam ab examine sexennio, quam ii, qui elapso triennio presbyteratus, Concursum subire obligarentur, ut scientificae perfectionis suae, non secus pro consequendo parochiali beneficio qualificationis isthoc medio proni utantur. Datum Quinque-Ecclesiis die 23-a Octobris 1862.

---

2111.
1862.

Intuitu praeliminariae conscriptionis juvenum, qui intra annum — a 1-a Januarii 1842. usque ultimam Decembris euisdem anni 1842. — nati, ad Statutionem militarem venturi sunt, emanatos altiores ordines sequentes: Ordines Altiores intuitu Conscriptionis militaris.

„Folyó évi mindszenthava 18-án 17126. sz. a. kelt k. udv. rendelmény szerint ő cs. s ap. kir. Felsége f. é. Oktober 10-én kelt legfelsőbb határozatával elrendelni méltoztatott; miszerint az 1863-ik évben állitandó hadujonczjutalék, melynek száma a tavalihoz hasonló arányban osztatott föl az egyes országok közt, jövő évi Február 15-étől kezdve ugyanezen év Mártius végeig terjedő időszakban kiállittassék, s az erre szükséges előmunkálatok azonnal megkezdessenek.

Minélfogva Méltóságod az egyházmegyebeli anyakönyvvezetőket sietőleg oda utasitani szíveskedjék; hogy a politikai hatóságok megkeresésére, s az általuk megküldendő minta szerint, az 1858. évi hadkiegészitő szabályhoz kiadott hiv. oktatás 7-ik § értelmében az 1842-ik évi Január 1-jétől egész azon évi December 31-éig született figyermekeket ezen jegyzékekbe a lehető legpontosabban följegyezve a jegyzéket lehető gyorsasággal az illető járási, vagy városi tisztviselőnek okvetlenül beküldjék. Budán a magy. kir. helytartótanácstól 1862-ik évi Oktoberhó 27-én.

pro stricta observantia communicando, DD-is Curatis injungo: ut desideratam Conscriptionem juxta sequentes rubricas

Járás. Község.

# Jegyzéke

*Az 18 Január 1-től December 31-ig született figyermekeknek.*

| Folyó szám. | A fiu családi és kereszt neve vagy vezeték neve. | Születés napja és hónapja | **1. Kereszt vagy vezeték neve** *a)* az apának, *b)* az anyának. **2. Lakuk házszáma a gyermek születésekor** | Az apának üzlete vagy egyébb kereset forrása | **Jegyzet.** 1. tud-e a 2-ik rovatban jegyzett irni és olvasni. 2. Nem halt-e meg (nap, hó, év) 3. Más észrevétel. |
|---|---|---|---|---|---|
| 1. | 2. | 3. | 4. | 5. | 6. |

Kiadatott..... hó

Hogy a keresztelő és halálozási anyakönyvvel egyező, bizonyittatik.

(P. H.) Az anyakönyvvezető aláirása.

tempestive praeparent, ac concernenti politicae Jurisdictioni consignent. Datum Quinque-Ecclesiis die 6-a Novembris 1862.

2140.
1862.

Immoralitis causa quomodo removenda?

Non frustra a Praedecessoribus institutum fuit, ut parochi statis temporibus conveniant, Consilia collaturi, quomodo innocentiam morum inter fideles tutiorem reddere, unionem cordium, charitatemque et pietatem conservare certius possint, ut puritas vitae cum puritate fidei semper concordet? Etenim parochi inter fideles suos jugiter commorantes, sicut facilius observant abusus et defectus sensim irrepentes, ita opportuna remedia contra eos quoque facilius indicare possunt.

Corona Fratrum Districtus N. vocem suam levavit contra punctum immoralitatis, quod antea, saltem in pusillo grege inauditum et ignotum prorsus erat, de praesenti vero in plerisque parochiis increscere et latius serpere videtur; nempe contra lasciviam et damnabilem concubinatum: cuius turpitudinis reos cumprimis milites se faciunt, qui cum libertate ad incertum tempus (Urlaub) domum venientes, et sibi omnia licere autumantes, pestiferam hanc plagam inferunt, eoque liberius propagant, quo magis vindices justitiae oculos a considerandis sceleratorum pedum suorum vestigiis aversos non tam suspicantur, quam experiuntur.

Cum positi simus, ut effrenis licentiae maxillas in camo et fraeno constringamus; prospecturi, ut Sodomam versus fugientes tales Milites coerceamur, et inviti etiam meliora charismata aemulentur; idcirco disponimus: ut singulus parochorum milites hos sub vigili oculo servari faciat, et si eos a recto aberrantes observaverit, mox cum specifica facti descriptione Nobis denunciet, quo subinde pro eorum reductione ad militiam ordines cum effectu dimittere valeamus. Quia vero plurimum interest, ut parentes et cognati talium militum in bonum finem cooperentur, disponimus etiam: ut parochi tam milites hos, quam eorum cognatos ad se constitutos cum interminatione actionis ad reductionem eorum ad militiam, si se bene moratos non probaverint, serio admoneant, quo milites quidem hi salutari timore perculsi inter continentiae limites custodiantur secus ad militiam reinviandi, — parentes vero eosdem ab omni malo potenter retrahant, secus auxilium eorum amissuri, et Filiis suis rursus privandi. — Datum Quinque-Ecclesiis die 10-a Novembris 1862.

2136.
1862.

# Pályázat

tanitók számára: a **Széchényi** és **Kollonics**-féle országos alapitvány elnyerése végett.

A Széchényi Kollonics-féle alapitványban üresedésbe jött, s 63 ftnyi évi segély dijjal összekötött állomások betöltésére ezennel folyó évi December végéig tartó pályázat nyittatik oly megjegyzéssel, hogy a betöltésnél a közszolgálat, népnevelés és tanitásban szerzett érdemekre fog leginkább figyelem fordittatni.

A folyamodványok a Nagyméltóságu Magyar királyi Helytartótanácshoz czimzendők, 36 kr. bélyeggel látandók el. Hozzá csatolandók, a keresztlevél, szolgálati éveket tanusitó s ajánló irat, melyet nagyobb figyelemébresztés végett a ker. tanfelügyelő — a plébános és a fő- vagy szolgabiró is irjon alá.

A kellően igy felszerelt folyamodványokat haladéktalanul küldje hozzám ide be Pécsre a plébános ur. — Pécsett Sz.-András hava 10-én 1862.

**Georgius Girk,**
Episcopus Quinque-Ecclesiensis.

# L. J. C.

2210/1862.

Anno Domini 1862. die 17-a Novembris mortuus est JOSEPHUS NOVÁKOVICS, qui natus anno 1806. — ordinatus 1831. — vixit annos 56. Ut Deus misericors animam eius regni coelestis consortem faciat, velint Sacerdotes statuta tria sacra pro dfto sacerdote Josepho absolvere. Datum Quinque-Ecclesis die 20-a Nov. 1862. Jos. Novákovics mortuus.

---

2340/1862.

Cum tempus obtentae delegatíonis apostolicae dispensandi in mixtae religionis impedimento ad finem vergat, pro benigna istius delegationis prorogatione novas preces Suae Sanctitati oportebat proponi: Unde sub hodierno petitorii meriti benignum effectum consecutus, eam una accepi instructionem, ut inter conditiones dandae dispensationis referatur etiam, ut universa proles utriusque sexus tam forsan nata, quam nascitura in catholicae Religionis sanctitate omnino baptisetur et educetur. Quae conditio certe evasit necessaria, quia tristis docuit experientia, in obversum sponte datarum Reversalium, proles e mixto connubio natas alias in oratorio protestantico, alias in Ecclesia gr. r. n. unitorum fuisse baptisatas. Igitur tam e positivo praescripto s. Sedis Apostolicae, quam e ratione observatae transgressionis Reversalium indispensabiliter opus est, ut haec cautio in Reversalibus exinceps dandis et postulandis expresse memoretur, adeoque ut in Reversalibus Partis acatholicae ista expositio „ a katholika vallásban neveltetni megengedem“ in posterum ita formuletur: „A katholika egyházban megkereszteltetni, és e vallásban neveltetni megengedem.“ In Reversalibus Partis catholicae vero illa expositio : „hogy minden gyermekeim a katholika vallásban neveltessenek“ ita rectificetur : „hogy mind a két nembeli gyermekeim a katholika egyházban megkereszteltessenek, és e vallásban neveltessenek.“ Id ipsum in forma Reversalium germanica et illyrica quoque observandum est. Additamentum ad Normas in mixtis matrimoniis.

Renes et corda scrutari ecquidem solius Dei est : nihilominus ex indole, adjunctis et connexionibus familiae, ex morali charactere partis acatholicae, Pastor animarum, cuius conscientia per mixta connubia ineunda vehementer gravatur, quandoque recte poterit inferre ac concludere, Partem acatholicam solum in elusionem Ecclesiae catholicae dare velle Reversales, quarum tenorem observare non intendit, neque observabit. Fieri etiam poterit ut pro malignitate seculi istius Partes seu ante, seu post matrimonium coram parocho catholico initum, adeant ministrum acatholicum, vel sacerdotem non unitorum. In casibus idmodi, quos Ecclesiae suae amans Pastor animarum circumspectus facile deteget, dispensationem nec peti nec concedi posse in patulo est. Atque ideo cunctos animarum curatores vehementer obtestor: ut causas mixtorum matrimoniorum omni cum solertia et indagatione tractantes, in quovis recursu pro dispensatione tali adornando semper et inomisse suam una moralem convictionem super observatione sperativa Reversalinm exprimant, secus rogatam non obtenturi dispensationem. Si vero penes omnem adhibitam cautelam Pars acatholica Reversales suas infringeret, casum talem indilate referant, quo implementum Reversalium competenti loco urgeri possit.

Datum V.-Ecclesiis die 10-a Dec. 1862.

---

2370/1862.

Cum Deus infinite bonus laboribus hominum etiam de mutis animalibus solatia subrogeverit : triste sane cuivis accidere debet, videndo animalia, sine quibus non alitur humana conditio, misere perire. Media contra luem pecorum adhibenda.

Dum Ecclesia preces pro conservatione animalium admittit, et tempore necessitatis praescribit quoque, non utique excludere intendit humana curandi media vulgo praeservativa, imo, ut media haec ab expertis medicis praescripta adcurate adhibeantur, impensius commendat.

Excelsum Regium-Hungaricum Consilium ddto 29-ae Octobris a. c. sub Nro. 71612. provocat omnes animarum Curatores, ut fidelem populum ad praeservativa illa media adhibenda, et tempestive applicanda commonere non intermittant, quae a peritis medicis praescripta sunt, et a politica iurisdictione ad antevertendam, vel si iam grassaretur, sistendam pecorum luem adhiberi, et applicari praecipiuntur.

Nostra ecquidem regio hucdum — Deo sint laudes! — a nationalis oeconomiae hoc sensibili malo praeservata exstitit : cnm interim futura contingentia nos lateant, oportet, ut non exclusive ad solam orationem nos restringamus, sed commendata etiam medica consilia, quae per politica Organa communicantur, ultro, ac libenter nostris fidelibus pro usu, et conservatione pecorum suorum commendemus, cooperemurque, quo per fidelem mediorum praeservativorum applicationem lues haec postmodum quoque a nostris arceatur partibus.

Datum Quinque-Ecclesiis die 15. Decembris 1862.

---

2369/1862.

Trappistae gratias agunt.

Religiosa Trappistarum Familia in Regno Belgico, cui nuper pia adusque collecta subsidia, in Notis bancalibus 100 fl.; in auro unum frustrum, in argento 23 frusta, transposui, directis ad me gratificatoriis, pro dono hoc cnnctis Benefactoribus debitas cum promissione precum, et suffragiorum sacrorum rependit gratias.

Datum Quinque-Ecclesiis die 15-a Dec. 1862.

---

# Pályázati hirdetés

## a Villányi tanitói állomásnak betöltésére.

A sopronyi országos pénzügyi osztálynak e folyó évi október 30-án 14629. szám alatt kelt praesentatiója folytán, Hauk Lőrincz villányi tanitó, a bozsoki tanítói állomást nyervén el : ez által a villányi tanítói állomás jött üresedésbe, melylyel következő évi jövedék van kapcsolatban :

| | | | |
|---|---|---|---|
| készpénzben: | az uradalomtól . . . . . | 4 fr. 20 kr. | oszt. ért. |
| | a községtől vasárnapi tanításért . . . . . | 31 — 50 — | „ „ |
| | minden gyermek után (230) félévenként 16 kr. . . . | 73 — 60 — | „ „ |
| | stola fejében középszámmal . . . . . | 40 — — — | „ „ |

Természetben: az uradalomtól : 8 pos. mérő buza,
a községtől : minden háztól ⅛ buza, vagyis 40 pozs. mérő — ⅛ kukoricza, vagyis 40 pozs. mérő; az uradalomtól : 4 öl fa az oskola számára,
a községtől : 6 „ a tanító számára.

Földekben: 530 □ öl nagyságu beltelek,
2572 □ öl „ rét,
3854 □ öl „ szántóföld, melyek munkáltatása a tanítót illeti.

A pályázati határidő ez év végével fog lefolyni : miért is a pályázni óhajtók folyamodványaikat idején küldjék el Német-Márokra (utolsó posta : Lapáncsa) az esperesi Hivatalnak.

Pécsett 1862-i Nov 10-én.

**GEORGIUS GIRK,**
Episcopus Quinque-Ecclesiensis.

# L. J. Ch.

76.
1863.

Placuit divinae bonitati fidelem servum suum Mathiam Laczkovics, parochum Brodjancensem die 10-ma currentis mensis Januarii e mortali hac ad immortalem evocare vitam, postquam is natus 1791. ordinatus 1815. aetatis annos 72. presbyterii vero 48. in Dei et fidelium servitio laudabiliter exegisset. Praefuit parochiae Brodjancensi cum multo zelo annis 32. Deus, in quo speravit et credidit, tribuat animae eius vitae aeternae gaudia. DD-i Sacerdotes meminerint pro refrigerio animae p. d. Sacerdotis Mathiae tria Missarum Sacrificia Deo Omnipotenti ocyus offerre.

Datum Quinque-Ecclesiis die 11-a Januarii 1863.

---

61.
1863.

Josephus Schnircz, Dioecesis Rosnaviensis presbyter edere intendit opusculum sub titulo: „Falusi beszélgetések ház, család, gazdászat és hitéletből“ cuius intuitu revisor opusculi sequentem deprompsit opinionem: „a bemutatott munka a nép kezében akár tartalmára, akár előadására nézve hasznos olvasmányul szolgálhat. A szerző munkájában a népnek téves elfogultságait, vétkes szokásait ostorozza, azok ellenében üdvös oktatásokat s utasításokat osztogat, és pedig nem száraz, pedant modorban, avagy elvont fellengős elméletben, rideg untató szabályokban, de a nép gyakorlati életét követve, a nép nyelvén, kölcsönös élénk beszélgetésekben, mely modor, midőn a népnél érdeket ébreszt és a figyelmet leköti, mulattatva oktat.“

Pretium opusculi in 50 xris defigitur. Praenumerantium nomina medio Officii VADiaconalis sunt horsum referenda.

Datum Quinque-Ecclesiis die 9-a Januarii 1863.

---

# Pályázatok.

24./Schol.

1. A Simontornyai éneklő s tanitói állomásra, melylyel következő javadalom van összekötve: kényelmes lakás s házi kerten kivül van a tanitónak 1 hold lucernása, és 4 hold szántóföldje, melyet maga munkáltat. Minden pár után jár ½ mérő őszi gabna azon kikötéssel, hogy a tanitó a szegényebbektől kukoricát vagy árpát is köteles elfogadni = 100 mérő őszi és 50 mérő tavaszi eleség. A városi pénztárból 306 ft. o. é. — 3 öl fa, saját használatára; — két kocsi előszéna. Évenkénti folyamodásra van az uradalomtól 2 hold őszi, 2 hold tavaszi vetés alá való földje, — 2 hold rétje, és 10 kocsi tüzelő fája, mely jövedelemből tartozik egy képezdevégzett altanitót fizetni s eltartani.

   A pályázók küldjék el folyamodványukat bérmentve az esperesi hivatalnak Tamásiba (posta helyben) ez évi Januar utolsó napjáig.

   Kelt 1863-dik Jan. 1-sö napján.

27./Schol.

2. A Ligeti fiokiskola tanitói állomásra, melylyel ezen évi jövedék jár: van 6 hold földje, és 1 hold rétje, melyeket a község mindenkép munkál. — 2. kertje a község által keritéssel ellátandó; az uraságtól jár 3 ölfa, melyet a község vág s behord. Minden pár után ⅛ buza — kisházasok s zsellérektől ⅛ rozs = 30 pozsonyi mérő; — tanitási díj 10 ft. vasárnapi tanitásért 20

ft. o. é.; — nagy temetésért 15 kr. — kis temetésért 10 kr. — virasztásért 30 kr. — búcsuztatásért 30 kr.

Pályázni óhajtók küldjék folyamodványukat idei februar 10-ig az esperesi hivatalnak Szászvárra (utolsó posta: Bonyhád).

27./Schol.

3. A Gyürüfüi fiokisk. tanitói állomásra, melylyel következő javadalom van öszvekötve: tanitási díj 44 ft. — vasárnapi tanitásért 20 ft. — 13 mérő buza — 8 mérő rozs — 13 mérő kukoricza — 3 öl fa — 4 akó bor — stola mintegy 5 ft. 12 kr. — beltelek 2 hold és 6 hold föld.

Nyitva áll a pályázat addig: mig alkalmas pályázó, ki magát az esperesi Hivatalnál Szigetváron jelentse, nem fog találkozni.

30./Schol.

4. A Bodai fiokisk. tanitói állomásra, melynek jövedékei ezek: 45 pozs. mérő tiszta buza, — 45 pozs. mérő rozs, — 23½ p. mérő szemes kukoricza — 10 mázsa széna — 6 öl fa, melyből az iskola is füttetik. A községtől évenként 1 hold őszi vetés, ugyan a község által megmunkálva — 30 akó bor — 105 ft. o. é. — kényelmes lak és tágas konyhakert.

Pályázni óhajtók küldjék el folyamodványukat Bicsérdre az esperesi hivatalnak (utolsó posta Pécs — Szent-Lőrincz) — a pályázati határidő febr. 10-e 1863.

Kelt Pécsett 1863-iki Jan. 10-ik napján.

---

137.
1863.

Auctore Rdo Vincentio Bunyitay, presbytero Dioecesis Magno-Váradinensis, commendatum a Rssmo Ordinariatu prodit primus tomus operis sub titulo „Ifjusági Olvasmányok“ — pretio 1 fl. a. w.

Porro

138.
1863.

Auctore Aloysio Soltész Professore Religionis et Exhortatore in Regio Cath. Gymnasio Pestiensi, lucem conspexit opusculum, continens in se „Cultum S. Spiritus“ cum pretio 12 xros a. w.

Quae opera emptione et lectione digna hisce publicantur.

Datum Quinque-Ecclesiis die 19-a Januarii 1863.

***GEORGIUS GIRK,***
Episcopus Quinque-Ecclesiensis.

L. J. Ch.

# GEORGIUS GIRK

Dei Miseratione, et Apostolicae Sedis Gratia

## EPISCOPUS QUINQUE-ECCLESIENSIS,

SS. THEOLOGIAE DOCTOR COLLEGIATUS.

**Venerabili Clero Almae Dioecesis Nostrae Saeculari, et Regulari, Dilectis in Christo Fratribus et Filiis Salutem in Domino Sempiternam!**

150.
1863.

Pastorales Quadragesimales a. 1863.

Cum pro more praeteritorum annorum, adpropinguante S. Quadragesimae tempore Vobis, qui estis corona nostra et gaudium, et per vos Fidelium quoque gregi Vobis concredito, cordis nostri sensa rursus aperire decreverimus : magnopere sane laetamur, quod ineffabilis in sua bonitate Deus solatiosa quaedam experiri Nobis concesserit, quae quidem Vobis hac epistola Nostra retegere et ob oculos ponere, partim in memoriam revocare constituimus, ut inde animum sumatis ad proelianda porro proelia Domini, et ad fortiter dimicandum contra adversarium, qui circuit tamquam leo rugiens, quaerens quem devoret; sed et animemini exinde ad proficiendum de die in diem in bono, et ad progrediendum de virtute in virtutem, Sacerdotem enim ut probe nostis, nunquam subsistere, sed progredi semper oportet, ut fidelis inveniatur servus, qui talenta sibi a Deo data non ad sudarium posuit, sed fecit cum eis proventum, salutem sui ipsius, et creditorum sibi fidelium operantem.

Imprimis solatiosum Nobis fuit experiri, qualiter plurimi Vestrum aemula quasi contentione serium conceperint propositum nullos abhinc sive libros, sive ephemerides Religioni et Ecclesiae Catholicae infestos tenendi, legendi et aere vestro succollandi, imo pro viribus, omni cum prudentia et discretione cooperandi etiam, ne fideles quoque idmodi libros et ephemeridum folia teneant legantque, quibus sanctissima fides, Ecclesia, huiusque et Apostolicae S. Sedis auctoritas impugnatur, honestas, pudicitia, pietas, omnisque virtus tacite vel expresse despectui exponitur, et sugillatur. Verissimum certe est, et negari non potest, ab eo inde tempore, quo impiorum librorum, ephemeridum, pagellarum, et quae volantia appellant scriptorum colluvies mundum paene totum inundaverat, et pestis haec libertatis arbore protecta totum veluti aërem corrupit, abinde irreligiositatis et corruptionis moralis virus in omnem hominum classem derivatum observari; ab inde passim repetendam esse tristem in agro dominico desolationem; abinde cultus divini, Sacramentorumque frequentationis neglectum; abinde praeceptorum Ecclesiae, venerandae legis quadragesimalis observantiae, omnisque auctoritatis et subordinationis contemptum; abinde blasphemiae, furtorum, concubinatus et adulterii nefanda scelera, et abominationem. Neque mirum, si enim verum esse experientia testatum facit, mores hominum corrumpi per colloquia prava : quis dubitaverit, majorem adhuc stragem inferri per pravorum scriptorum propagationem et lectionem? dum namque huiusmodi scripta ab omnis conditionis, sexus, et aetatis hominibus continuo, assidueque volvuntur et leguntur, necesse prorsus est, ut perniciosi errores animis inhaereant, et alios quidem ad dubia de veritate Religionis Christiano-catholicae, alios ad morum laxitatem, praeceptorum Dei et Ecclesiae contemptum, ministrorum denique eius vilipensionem et odium perducant et seducant. Profecto citra dubitationem dici potest, ex lectione et propagatione noxiorum huiusmodi scriptorum manasse tam late diffusam morum corruptionem, indifferentismum et teporem in negotio Religionis, supremaeque auctoritatis tam ecclesiasticae quam civilis oppugnationem et insectationem.

Unde omnino laudabilis est, quam plurimi Vestrum ad reprimendum hostile prelum sanxerunt, determinatio. State fortes Dilectissimi! in hoc salutari proposito, scientes per illud sensui Ecclesiae et doctrinae Christi ad amussim responsum iri. Actorum apost. IX. 19. legimus grandem librorum vim publice combustam esse, ne casti credentium mores corrumpantur. Et Clem. XIII. Pontifex Max. in suis de noxiorum scriptorum lectione editis Encyclicis hortatur : „Pugnandum est acriter, quantum res ipsa efflagitat, et pro viribus tot librorum exterminanda

pernicies : nunquam enim materia subtrahetur erroris, nisi pravitatis facinorosa elementa in flammis combusta depereant.“ Et Tridentinis Patribus maxime curae fuit, quo edito indice librorum, in quibus perniciosa doctrina contineretur, possibilis ponatur obex edendis et legendis impiis scriptis et pagellis.

Non excusat profecto eos, qui noxiorum et Religioni infestorum librorum et ephemeridum lectioni incumbunt, quod dicant se huiusmodi scripta non ex malo fine, sed vel ob styli amoenitatem, et facilitatem, vel ob novorum copiam, et celeriorem illorum prae aliis communicationem, itaque magis ad explendam curiositatem servare et legere. Neque periculum seductionis ullum propterea subversari, cum in scientiis Theologicis sufficienter versati, ad omnia tela adversariorum retundenda armati, et instructi sint. Ast cum haec omnia, quae enumerantur, etiam ex bonis meliorisque sensus pagellis haberi, justoque intervallo percipi possint, cur ex mera vanaque curiositate deberemus aurum in luto quaerere, quod vix aut ne vix quidem inde eruere valemus, quin contaminemur. Ex malo fine id non fieri minime dubitamus; verum nisi huius farinae qualiacunque scripta ex sanctiori fine, puta ad repellendos perniciosos errores, aut retundendas criminationes volvantur, lectio eorum omnium sapientum judicio talem effectum producit, qualem habere solet crebra familiarisque conversatio cum hominibus fide carentibus et improbis, nempe ut semper aliquid de infaustis et Ecclesiae adversis opinionibus adhaereat, et si non plus, saltem quaedam frigiditas et indifferentia intuitu rerum sanctissimarum in animo remaneat. Imo quam multi iam hac via, fidei suae et probitatis ex integro jacturam fecerunt! Cum igitur talismodi scripta certissime virus infundant impiae tepiditatis, agnoscendum est non parvum esse malum, nec decere, nec expedire eorum lectionem prensare, et eos, qui mala scribunt, erroresque disseminant, aere nostro juvare!

Imo contendite etiam Dilectissimi! quo sancita per Vos salutaris constitutio a fidelibus quoque Vestris adoptetur, sicque eum effectum habeat, quem Vos ipsi vobismet praefixistis : omnem idcirco adhibite sollicitudinem, ne libri, pagellae et ephemerides Religioni et Ecclesiae Catholicae noxiae, item quae odium, et contemptum in Clerum accendunt, aut Instituta Catholica vellicant, in Communitates vestras irrepant. Si vero iam irrepsissent, diligenter monete eorum lectores, et propagatores de animae periculo et damno, cui se exponunt; exponite justas rationes, quarum pondere ab earum lectione deterreantur; svadete denique, et curate, ut potius pagellas a spiritu bono catholico notas subventione sua sustineant, praenumeratione succollent, et diligenter legant.

Alterum non minus solatiosum objectum praebuit pietas et tenerrima adhaesio vestra erga Sanctissimum Dominum Nostrum PIUM Maximum Pontificem. Plures Districtus suae pietatis et filialis tenerrimae dilectionis testimonium tam charitativi subsidii promptissima oblatione, quam pontificiarum sortium reluitione, svavibus demum verborum enunciationibus, dolorem suum exprimentibus super iis, quae in Italia et extra eam contra Sanctissimam Religionem, et adversus bona temporalia sanctae Sedis Apostolicae, respective Patrimonium divi Petri impio molimine geruntur.

Sane per hanc tenerrimam manifestatae et contestatae adhaesionis, intimae venerationis ac dependentiae vestrae enunciationem, Deum ipsum pro vestro honore glorificastis in obedientia catholicae confessionis.

Tametsi XVIII seculorum longa series et experientia quemlibet cordatum, si jam ipsa divina eloquia audire nolit, convincere deberet, tantam rerum mutationem, quâ gentilismo sublato Romam e magistra erroris in magistram veritatis transformatam conspicimus; quâ totum paene mundum et omnes nationes, per crucis doctrinam devicta barbarie, scientia Sanctorum imbutas conspicimus; quâ omnem culturam intellectualem et moralem Romae in acceptis debere orbem cernimus, dextera Excelsi non sine providentissima divini consilii oeconomia factam et secutam fuisse; — tametsi jam permulti veritatis, rectitudinis, et naturalis honestatis stimulo acti, literati et doctrina conspicui viri, nedum Catholici, sed Protestantes et Judaei quoque, permultorum dissentientium oculos aperiant, et absolutam pro conservando recto ordine et Europae tranquillitate Principatus Romani

necessitatem demonstrent, Summique Pontificis protectionem, et bonorum ejus temporalium defensionem suscipiant, perurgeantque : proh dolor! tamen non desunt, qui in obversum tam evidentium motivorum et argumentorum omnis Christianae veritatis fundamentum, pietatis arcem, et moralitatis custodem continuo vaferrima cum audacia impetere, et christum Domini clamyde etiam sua exuere commoliuntur. Vae mundo! si quando impia consilia effectum sortiri contingeret, fundamento namque tunc subruto, mox ipsam quoque domum subrui, Europam, totumque orbem, omnis recti justique ordinem conturbari, et barbariem, vandalismum induci opportebit. Quem praenuncians gentium Apostolus ad Hebr. VI. 7. 8. sic describit : „Terra saepe venientem super se bibens imbrem et germinans herbam opportunam illis, a quibus colitur, accipit benedictionem a Deo : proferens autem spinas et tribulos, reproba est, et maledicto proxima, cuius consummatio in combustionem.“

Furor quidem saevissimae tempestatis per Religionis Catholicae hostes in Sedem Petri excitatae nunc tantisper sopitus est, et, o altitudo divitiarum sapientiae et scientiae Dei! o incomprehensibilia judicia eius! recte dum irruentes undique aquae diluvii eam jam jam demersurae videbantur, Gubernator rerum omnium Sapientissimus, ad commiserationem permotus, auxilio nobis venit, confudit sapientiam sapientum, confregitque arcum potentium, ac Ecclesiae Suae in voto, et confessione totius orbis Episcoporum, nec non solemni declaratione amplius 300-rum Antistitum, mille et ultra aliorum Sacerdotum, ac innumerabilis multitudinis Fidelium, pro Canonisatione Martyrum Japonensium undique convolantium, splendidissimum triumphum reportare clementer concessit!.

Interim inimicus non dormit, sed advigilat intentus in omnem occasionem nocendi. Contra vaferrima malignantium consilia haec opus est coalitione multorum, cumprimis Sacerdotum, ut Capitis Ecclesiae, divi Petri et Apostolorum Successoris, Christi in terris Vicarii auctoritas, et jura in pontificii Status ditiones efficaciter protegantur, et defendantur; coalitione omnium Catholicorum, et maxime Sacerdotum opus est, ut prava incredulorum intentio, qua petra, in qua Christus Ecclesiam suam fundaverat, e loco dimota, omnique auctoritate exuta, Religionem ipsam subruere, et effroenem morum licentiam inducere peroptant, frangatur, et in irritum redigatur; coalitione inquam omnium Catholicorum opus est, quo inexpugnabilis quaedam moralis vis totam Europae corrosam compagem permeet, mundum e lethargia excitet, homines ad honestatis, justitiae, et aequitatis amorem inflammet, ac ad semitam recti, a qua multum deflexerunt, postliminio reducat, eamque sequendam compellat.

Huiusmodi coalitionis prima initia posuistis Dilectissimi! tam per eam, quam supra laudavimus consonam determinationem, quam per testatam vestram verbo factove adhaesionem, dilectionem, et venerationem erga sacram Sedem Apostolicam. State ut acies bene ordinata porro pro centro hoc unitatis, quo exemplo vestro fideles quoque ad hanc unionem et coalitionem pertrahantur. Pergite porro pro ea, qua abundatis fide, scientia et eloquentia pietatem vestram erga Summum Pontificem facto demonstrare, et angustias Camerae Apostolicae pro modo magnitudinis et diuturnitatis tribulationum eius, charitatis obulo sublevare. Interea sint oculi nostri semper ad Dominum Deum nostrum, Eumque perseveranter exoremus, ut Ipse sit, permaneatque inexpugnabile scutum nostrum, et protectio nostra, et ubi humanum defuerit auxilium, Ipse ferat opem et levamen Ecclesiae suae sanctae protegatque Sedem divi Petri, quam constituit Centrum unitatis omnium suorum Fidelium, et in quo omnium fortitudo munitur.

Tertium demum spiritualis laetitiae et consolationis argumentum Nobis praebuit piae liberalitatis vestrae testimonium, quod luculenter praestitistis per Instituti pensionalis emeritorum Sacerdotum promptam succollationem. Acceptatione quippe benevola projecti, ut quivis Sacerdos a quovis floreno — conscriptione proventuum regnicolari de anno 1802. pro cynosura sumpta — unum crucigerum tantum annue offerat, consolidatum est Institutum, quod vix sibi simile in Regno habet, quodve vix sensibili oblato eum producit effectum, ut sors eorum Confratrum, quos in Sanctuario Domini seu provecta aetas incurvavit, et veneranda canities obtexit, seu diutina aegritudo depressit, et pondus

diei et aestus in vinea Domini consumsit, meliorata, et in posterum multo tolerabilior effecta fuerit. En! granum sinapis in charitate fraterna seminatum quam lactos adfert fructus, quam serenos reddit senescentis aetatis dies, quam tranquillam reddit vitae sacerdotalis vesperam! Quis est, qui non gaudeat et laetetur in constabilito hoc charitatis Instituto? quod sicut dilectione omnium et singulorum erectum est, ita charitatis dona aequaliter omnibus ex eo participantibus et participaturis dispensat. Non possumus sane Nobis temperare, quin omnibus ex obtutu erecti huius Instituti gratum animi Nostri sensum ex promta vestra ad id cooperatione haustum, palam contestemur.

Horum igitur omnium, quae praeterlapso anno Nobis feliciter et laete evenerunt, recogitatione recreati, Nos quidem Deo gratias agimus maximas, quod in vobis tam flexiles et pronos dederit Nobis in vinea Domini Coadiutores, qui ad vocem Sui Antistitis ad praeclara quaeque animum facile inclinarent. Vos autem Dilecti in Christo Fratres et Filii! hac cogitatione erecti, et incensi, omnem curam, omneque studium porro ad id convertite, ut continuo in perfectione et virtutibus proficiatis, eaque constanter agatis, quae ad majorem Dei Omnipotentis gloriam, animarum salutem et Sanctae Apostolicae Sedis solatium et firmamentum conducunt, „ut forma facti gregis ex animo, exhibeatis vosmetipsos exemplum bonorum operum in integritate et gravitate vitae.“ Tit. II. 3. „et laboretis sicut boni milites Christi in vocatione qua vocati estis.“ 2. Tim. II. 3. Ut denique cuncta, quae a sacris Canonibus et Conciliis de Clericorum vita, honestate, cultu, doctrinaque retinenda, aut de luxu, commessationibus, choreis, aleis ac quibuscunque criminibus, nec non saecularibus negotiis fugiendis sancita sunt, eadem conscientiose usque observetis.

Nostrum est Dilectissimi! non ea, quae mundi sunt, sed animarum salutem et coelestem patriam unice cogitare. Nostrum est ad religionem, morumque innocentiam fideles allicere, parvulis religionis et pietatis sensus profunde instillare; omnes a vitiis et sceleribus abstrahere. Nostis utique perbene crimina, quae hoc tempore caput maxime extulerunt: furta, latrocinia, homicidia et suicidia; exardescat zelus vester ubicunque necesse videtur, contra horrenda et abominanda haec scelera; intelligant eorum patratores et fautores, quod, si poena mortis temporalis eos a nefandis his criminibus non deterret, saltem mors per omnem aeternitatem duratura illos formidine et horrore complere debeat. „Tribulatio enim et angustia in omnem animam hominis operantis malum.“ Rom. II. 9. et juxta eundem Apostolum: „neque fures, neque rapaces regnum Dei possidebunt.“ 1. Cor. VI. v. 10. et „homicida non habet vitam aeternam.“ 1. Joan. III. 15.

Atque haec sunt, quae vobis hac occasione speciatim exponenda in Domino censuimus. Quoad jejunii quadragesimalis observantiam, concedendamque in eius lege dispensationem, hoc quoque anno eam, quae adusque per Dioecesim praescripta fuit, normam volumus observari. Sacrum hoc tempus ad poenitentiam, deletionem culparum, et elevationem mentis ad superna ordinatum est; hoc scopo Ecclesia jejunium isthoc 40 dierum, inde a sui exordio, ad exemplum et imitationem Christi et Apostolorum constituit, in cujus ingressu sancta Mater Ecclesia suspirat, ut „emendemus in melius, quae ignoranter peccavimus, ne subito praeoccupati die mortis quaeramus spatium poenitentiae, et invenire non possimus! Studete Dilectissimi Fratres et Filii! hoc menti et cordi Fidelium profunde insculpere, eosque ad observantiam sacri et salutaris huius Instituti diligenter, et ferventer excitare, difficultates communiter obverti solitas dissolvere, ac enervare, sed et proprio sancto exemplo ipsis praeire. Iis, qui justa et legitima causa excusantur a lege jejunii vel abstinentiae, dispensationem tribuimus juxta normam pag. 33-a Protocolli a. p. praescriptam, injungendo eis pro commutatione pias preces, aliaque pia opera, quae ad eorum salutem conducere videbuntur, ut sic fructuosus evadat Nobis omnibus devotionis nostrae affectus, et digni inveniamur agno paschali, qui est Christus Dominus, Cui sit laus, honor, et gloria in seculorum secula. Amen.

Datum Quinque-Ecclesiis die Festo Purificationis B. M. V. anno Domini 1863.

**GEORGIUS GIRK,**
Episcopus Quinque-Ecclesiensis.

211.
1863.

Querelae his diebus suscitatae sunt: quod DD-i Curati altioribus Ordinibus in patria lege fundatis, quoad submissionem duplicati matricularum ad respectiva Fora politica morem non gerentes, tarditate sua offendant. Matriculae in duplo scribendae republicantur.

Cum eatenus sub dto 2-ae Aprilis 1862. N-o 721/1862. paginâ Protocolli 49. Circulares dimissae, et gratiosi Intimati Lottlis Consilii Regii Hungarici, respective patriae legis, stricta observantia cunctis inculcata fuerit: moeste Me tangunt praeviae querelae. Sed spero, ulterioribus querimoniis promptâ omnium et singulorum observantiâ obviatum iri: sin minus, tardi in officiosis sibi adscribere debebunt, si ad eorum expensas publica Exmissio ad domum venerit, et duplicata matricularum levaverit. Ne hoc eveniat, et DD-i Curati subsumptionem etiam merito incurrant, repetitim serio injungo: quo omnes et singuli, quibus cura matricularum concredita est, easdem matriculas in duplo scribant, unumque exemplar tempestive concernenti politico Foro semper resignent.

Datum Quinque-Ecclesiis die 28-a Januarii 1863.

212.
1863.

In continenti per extensum communicatur gratiosum Intimatum de 6-a Januarii a. c. sub N-o 90,977 quô concessio matrimonii talibus, qui per alteram statutionem nondum transiverunt, et tertiam statutionis classem nondum ingressi sunt, seu qui post completum 22-um aetatis annum 1-am Januarii nondum attigerunt, in tantum facilitatur, quantum facultas breviori viâ, nempe a Supremis Comitibus, vel Commissario Regio immediate peti potest, admissô in casu denegatae recursu ad Excelsum R. H. Consilium. Est vero tenor provocati Intimati sequens: Supr. Comites vel Regius Commissarius potest concedere matrim. aetatem pro statutione mil. non habentibus.

„Folyó évi karácson hava 21-én 20349. sz. a. kelt kegyudvari rendelménnyel föl lévén ezen magy. kir. kormányszék hatalmazva, mikép a 22-ik éves kort még meg nem haladt, vagy hadkötelezettségöknek már eleget tett, de a III. korosztályba még nem lépett ifjak részére a hadkiegészitési szabályzat 8-ik §-ja értelmében megadható nősülési engedélyek kiszolgáltatása a birod. törv. lap 1860-ik évi L. T. darabja 216. száma alatt foglalt rendelkezéshez képest a megyékben a főispánokra, illetőleg főispáni helytartók és kir. biztosokra, kerületekben a főkapitányokra, sz. kir. Pest és Buda városokban pedig a főpolgármesterekre bizassék, vonatkozólag az e tárgyban m. é. December 5-én 69799. sz. a. kelt közintézményre, mely ezennel, az ezen kormányszék részére akkor fentartott intézkedés tekintetében érvényen kivül helyeztetik, az érintett kivételes nősülési engedélyek megadása körüli teendők ezentúl jövő 1863-ik évi Január 1-jétől kezdve ezen kir. kormányszék részéről a megyék és kerületek kormányzóira, valamint Pest és Buda sz. kir. városok polgármestereire ruháztatott át. Minélfogva 1863-ik év elejétől kezdve ide intézendő ilyetén folyamodványok is elintézés végett le fogván küldetni jövőre csak felfolyamodás illetőleg felebbezés utján lesznek ide bemutatandók.“

Datum Quinque-Ecclesiis die 28-a Januarii 1863.

306.
1863.

Piâ solicitudine Cardinalis Archi-Episcopi Viennensis, structa est Jerosolymis nova domus pro recipiendis et gratuito hospitio providendis devotis peregrinatoribus omnium sub glorioso sceptro Austriaco viventium nationalitatum. E cuius domus erectione insigne beneficium accedit iis, qui sacrum Domini sepulchrum visitaturi Jerosolymas peregrinantur: praeterquam enim, quod per tempus commorationis in loco sancto necessariis vitae mediis gratuito provideantur, quod beneficium magni momenti est in civitate hac amarissimae passionis Salvatoris Nostri, peregrinatores insuper uti necessa- Hospitale pro peregrinatoribus Jerosolym.

riam ita exoptatissimam quoque inviationem et in cunctis assistentiam ac protectionem ibidem nanciscuntur; etiam solius lingvae hungaricae gnari peregrinatores habituri sunt in domo hac hospitali sacerdotem sui labii.

Serviant haec pro grata notitia cunctis, qui ardenti desiderio ducuntur visitandi sacrum Salvatoris sepulchrum, hocque desiderium suum opere aliquando dante Deo completuri sunt. DD-i Parochi fideles suos sacram peregrinationem Jerosolymas instituere volentes congrue eatenus informare possunt.

Datum Quinque-Ecclesiis die 8-a Februarii 1863.

322.
1863.

Sedecimalis Indemnisatio.

Gratam cunctis perfero notitiam: quod tenore insinuationis sub 18-a Januarii a. c. N-o 59. ab inclyta regnicolari fundorum reluitionis Directione factae, sedecimalis indemnisatio ita jam adpromptuata sit, ut DD-i Parochi indemnisationem suam inde a 1-a Maii 1848. computando usque finem anni proxime elapsi 1862-i ad semel, a 1-a Januarii 1863. inchoando vero omni medio anno effective sint percepturi. Agitur modo de eo tantum, ut mutatio in parochiis inde a 1-a Maii 1848. facta, adeoque sua cuiusque competentia pro rata servitii parochialis doceatur, stabiliaturque: interim etiam hic labor brevi finietur, ut spes fundata omnino adsit, justae DD. parochorum exspectationi non multo post e voto responsum iri. Qui prae manibus habet submissum abhinc a. 1854. extractum conscriptionis regnicolaris de a. 1802. is calculare nunc iam potest suam pro 14. annis quottae sedecimalis obventionem.

Pro Hobli Districtu Valpóviensi resolutio sedecimalis, et V.A.Diacono eiusdem Districtus competens sedecima Kapelna-ensis, ab Excelsa Regia Cancellaria Croatico-Dalmatico-Slavonica expedita nondum habetur.

Datum Quinque-Ecclesiis die 9-a Februarii 1863.

32./Schol.

# Pályázat.

A Pécs budakülvárosi elemi tanodánál, 262 ft 50 krral rendszerezett segédtanitói állomás ideiglenes betöltésére pályázat nyittatik e folyó évi Február hó 28-ik napjáig. A képesitvény és eddigi alkalmazás felöli igazolványokkal ellátott kérelmek a Tettes Sz. kir. városi Tanácsnál nyujtandók be.

Pécs Január 28-án 1863.

GEORGIUS GIRK,
**Episcopus Quinque-Ecclesiensis.**

## L. J. Ch.

435.
1863.

Excelsum R. H. Lottle Consilium ddto 6-ae currentis mensis Februarii sub N-o 2023. sequentis tenoris Intimatum edidit: „A mult évi Deczember 21-én 20781. sz. a. kelt kegy. kir. udvari rendelettel leérkezett, az 1850. évi Augusztus 2-án kelt bélyeg és illeték törvények némely szabályainak módositását tárgyazó, Ő császári és apostoli kir. Felsége által m. é. Deczember hó 13-án jóváhagyott, s f. é. Január 1-től legkegyelmesebben Magyarországra is kiterjesztetni rendelt törvényben a lelkészeket is illető határozatok foglaltatván, Méltóságod erről oly felhivás mellett értesitetik, miszerint az alatta s a halálesetekről lajstromok vezetésével megbizott érdeklett papságot az idézett 1862. évi Deczember 13-iki törvény 15-ik §-ban reájok ruházott kötelmekre, valamint a mulasztás következményeire is kellőleg figyelmeztetni sziveskedjék.“ — Curatis animarum demto hobli Distr. Valpóviensi pro stricta observantia.

Legis provocatae in hoc Intimato §-us 15. ita sonat: „Azon országokban, melyekben az 1811. Junius 1-én kelt átalános polgári törvénykönyv többé nem hatályos, azon személyek, kik a halálesetekről lajstromnak vezetésével megbizatvák, minden évnek Február, Május, Augusztus és November havában, a legközelébb megelőző három havi időszakról az érintett lajstromok pontos másolatát, az illeték megszabására rendelt hivatalnak, vétbizonyitvány mellett, beszolgáltatni köteleztetnek.

Az első kimutatásnak azon egész időszakra kell kiterjednie, mely azon naptól fogva, melyen az idézett törvény hatálya megszünt, az első kimutatásig letelt.

Minden hóért, melylyel a kimutatás benyujtása késedelmeztetett, a mulasztásban vétkes, kötelezett 10 forintnyi rendbüntetésben elmarasztalandó.

Ugyanazon büntetésnek van helye, ha a kimutatás hiányos vagy helytelen volt.“

Curatis animarum, quibus cura matricularum concredita est (dempto toto hobli Districtu Valpóviensi, ad quem haec ordinatio non extenditur) sub interminatione paenalis quottae 10 flnor pro singulo mense, pro quo consignationem mortis casuum exhibere morabantur, injungitur lege praecitatâ: ut singulis tribus mensibus, seu mensibus Februario, Majo, Augusto et Novembri, extractum matriculae eorum, qui praecedentibus tribus mensibus mortui sunt, contributionali officio (Steuer-Amt) erga receptionis certificatorias submittant. Prima tamen consignatio, quae indilate ab his perceptis exhibenda est, continere in se debet eos mortis casus, qui a dato illo evenerunt, quo codice legum, (átalános polg. törvénykönyv) extra usum in Hungaria positô, loco eius Provisoriae leges Judicis Curiae (országbirói értekezletek) introductae sunt, seu inde a 23-a Junii 1861 inchoando.

Sicut semper et in omnibus, ita in hoc quoque obsequii genere, exhibeant se DD-i Curati promptos ac obsequiosos, non tam propter mulctam in tardos latam, sed magis propter honorem et officii, quod gerunt, sublimem rationem. — Mox itaque ab his perceptis faciant extractum (inde a 23-a Junii 1861. usque ultimam Januarii 1863.) Mortuorum, huncque extractum praeindicato contributionali officio penes reversales submittant; sulseque vero extractum mortuorum pro retro tribus mensibus pari modo semper exhibeant.

Datum Quinque-Ecclesiis die 20-a Februarii 1863.

437.
1863.

Auctore Rssmo Joanne Nogáll, Canonico Magno-Váradinensi, lucem rursus conspiciet opusculum sub titulo: Hitszózatok a pap szivéhez, cuius unum exemplar constabit 50 xris: optaret ta-

men. Auctor, si DD-i Curari loco paratae pecuniae, pro quovis exemplari unum Sacrum ad intentionem dantis celebrarent. Quibus itaque placet opusculum hoc possidere, velint suam intentionem isthic notam reddere.

Datum Quinque-Ecclesiis die 21-a Februarii 1863.

439.
1863.

Franciscus Mladoniczky, Archi-Dioecesis Colocensis Presbyter, egregium opus p. d. Aloysii Schlör, sub titulo „Miért vagyok katholikus?“ lingvâ hungaricâ emendatius et extensius typis colocensibus vulgare intendit. Cum opus hoc satis commendet piae memoriae doctissimus auctor Schlör: spero futurum, versionem operis huius hobli Clero gratam futuram.

Datum Quinque-Ecclesiis die 21-a Februarii 1863.

440.
1863.

Aloysius Soltész docens Religionis et Exhortator Gymnasii Pestiensis opusculum „de officiis prolium“ edidit, lectione et commendatione dignum, cuius pretium in 20 xris est defixum.

Datum Quinque-Ecclesiis die 21-a Februarii 1863.

441.
1863.

Adjuncta poscebant, ut perdilecto Clero nostro dioecesano in memoriam revocemus Statutum Concilii Provinciae Strigoniensis pag. 85. contentum tenoris sequentis: „Librorum vel etiam Dissertationum breviorum editionem de objectis imprimis fidei et morum semper grato suscipiemus animo: volumus attamen, et in quantum opus est, mandamus, ut Clerici nullum scriptum typis excudi faciant ante obtentum a nobis indultum, et pro renata adprobationem.“

Datum Quinque-Ecclesiis die 21-a Februarii 1863.

***GEORGIUS GIRK,***
Episcopus Quinque-Ecclesiensis.

506.
1863.

Sanctissimus Dominus Noster PIUS Papa IX. ad excitandos fidelium animos, ut Sanctorum exemplis et vestigiis inhaereant, coelestes Indulgentiarum thesauros de plenitudine potestatis suae reserare, ac plenariam omnium peccatorum Indulgentiam iis Christi fidelibus misericorditer in Domino concedere dignabatur, qui die tertia Maii anni currentis, in Dominicam IV-am post Pascha incidente Ecclesiam Conventualem Patrum Ordinis S. Francisci **Mohácsensem** et **Földváriensem,** in quibus die hac solemnis SS. Martyrum Japponensium canonizationis memoria recoletur, devote visitaverint, ibidemque confessi et sacra communione refecti, pro christianorum Principum concordia, haeresum exstirpatione, et sanctae matris Ecclesiae exaltatione pias ad Deum preces effuderint.

Sacrae Indulgentiae in Eccl. Conv. Mohács et Földvár die 3-a Maii a. c.

Cum ad exigentiam constitutionis Tridentinae Sess. XXI. Cap. IX. petitam a Ministro Provinciali harum Indulgentiarum publicationem concesserim: praesentibus DD-os Curatos, earum cumprimis Parochiarum, quae propius adjacent ad Ecclesias Mohácsensem et Földváriensem, provoco: ut fideles suos de rara SS. Martyrum Japponensium canonizationis solemnitate, deque huius solemnitatis memoria, ac de insigni spiritualium gratiarum thesauro, quem memorata die in Ecclesiis his lucrari poterunt debite instructos, praevieque de Indulgentiarum usu populo christiano maxime salutari informatos, pro Dominica IV-a post Pascha seu die 3-ia Maii, ad Ecclesias Conventuales Mohácsensem et Földváriensem propense mittant, dirigantve.

Datum Quinque-Ecclesiis die 6-a Martii 1863.

600.
1863.

Non frustra statutum est: ut annue quaestiones theologicae fine resolutionis ad Dioecesim dimittantur: cum enim **labia sacerdotum debeant custodire scientiam** Malachiae II. 7 —, et populo fideli dixerit Dominus: **„interroga sacerdotes legem“** Aggaei II. 12 —, in patulo est: sacerdotem Christi semper discere, et in scientia Sanctorum progredi oportere, quo et semet ipsum de doctrina Christi et Ecclesiae Catholicae veritate convincere, et fideles pro munere suo debite informare et capacitare valeat. Si quando conspicua eruditione sacerdotis opus fuerat ad depositum fidei custodiendum, ad testimonium de Christo qua vero Deo perhibendum, ad eam Ecclesiae Catholicae, quod sola salvifica sit, proprietatem propugnandam; verbo ad collaborandum Evangelio Christi JESU! nunc certe eruditionis sacerdotalis maxima adest necessitas, cum plurimos a veritate auditum avertere, ad fabulas autem convertere observemus; cum per philosophiam et inanem fallaciam multos secundum traditionem hominum, secundum elementa mundi, et non secundum Christum cogitantes abire videamus in perversum sensum, ad Coloss. 2. — nunc inquam est maxime mens omnigena eruditione percolenda, ut potens sit sacerdos exhortari in doctrina sana, et eos, qui contradicunt arguere.

Quaestiones theologicae decursu anni 1863. resolvendae.

Unde statuto conformiter quaestionum theologicarum diligentem resolutionem a modo quoque praestolabimur; et quidem non tantum a singulo quovis obligato individuo verum a congregatione districtuali quoque in concreto, et quidem eo stricto sensu, ut non sufficiat in protocollo congregationis breviter adnotare, huius vel illius districtualis confratris deductionem voto communi acceptatam et per districtum pro sua quoque assumptam esse, sed ut DD-i districtuales in unum congregati semper debeant ac teneantur ipsi quoque assignatam thesim in discussionem sumere, et generaliter resolvere. Cuius quidem dispositionis ea sontica ratio est, ut ii quoque, quos secus actas supra 50. annos a speciali et individuali deductione dispensat, ad generalem saltem resolutionem suo maturo consilio, et defaecato judicio pro utili juniorum proventu ac informatione salubriter influant. Fine hoc opus amplius non erit junioris cuiuscunque operatum in corona perlegere, imo lectionem idmodi, qua so-

lumodo pretiosum tempus generali resolutioni thesis, aliisque pastoralibus conferentiis utiliter impendendum surripitur, districtim inhibemus. Sicut vero laconica quorundam in hoc obligationis genere oscitantia tolerari nequit, ita prohibitum esto etiam ne unum idemque operatum a pluribus subscribatur quasi plurium cooperatione, et communi marte compositum fuisset? sed singulus quisque pro se et per se resolvat ac describat thesim, et singula quaeque congregatio in ipsa sessione partum opus suum protocollo inscribi curet.

Intuitu thesium sub N-o 423/1862. pro resolutione assignatarum: cunctis palmam praeripuit Congregatio autumnalis hoblis Districtus **Gödrensis**, quae thesim moralem **eximie** elaboravit, ac eapropter per exceptionem, cum praemium in regula cooperatoribus sit destinatum, cum complacentiae enunciatione praemium 25 flnor cum censu **primo loco** reportavit. E Cooperatoribus vero: pro deductione et diligenti resolutione thesis dogmaticae praemio 25 flnor cum censu dignus judicatus est D. **Ferdinandus Ruzsinszky** Cooperator Tolnensis; et pro enucleatione et deductione thesis moralis, praemium duorum aureorum adjudicatum est D-o **Francisco Kónya**, Cooperatori Faddensi.

Secus utraque thesis **eminenter** est resoluta per DD-os: Paulum Babócsay — Josephum Vlasics — Emericum Katona — Carolum Szabó — Paulum Topáll — Georgium Barbély — Franciscum Varga — Josephum Haragó — Michaelem Szemennyei — Franciscum Janecsek — Laurentium Balokovics — Eduardum Marsó — Josephum Gazics — Josephum Teppert — Alexandrum Rónay — Joannem Kovács — qui eapropter omnes laudem merentur.

Decursu anni 1863. sequentes assignantur theses pro diligenti resolutione:

## E Theologia Pastorali:

Quis influxus consociationum religiosarum v. g. Societatis Marianae, Rosarii vivi etc. ad sensum catholicum in cordibus fidelium excitandum et fovendum, zelumque eorum accendendum? quomodo eis tales societates gratae ac proficuae reddi queunt?

## Ex Jure Canonico:

Quam tristia consectaria nascerentur, si scholae ab Ecclesia separarentur?

Quicunque obligatus, et legitime impeditus resolutionem intermiserit, noverit se ad Consistorium pro examine evocandum. Exhibito calculo Cl. Theologiae Professorum, judicio S. Sedis dignissimi duo Capellani rursus percipient praemium, singulus 25 flnor cum censu, ab Illmo ac Rssmo Josepho Král, El. Episcopo et Vicario Generali Episcopali expositum. Sic igitur currite in hoc stadio, ut comprehendatis, Superioritatis Vestrae promeritum solatium; et hoc erit vobis maximum praemium.

Datum Quinque-Ecclesiis die 15-a Martii 1863.

601.
1863.

Circa matrimonium quorumdam Officialium Civilium penes Supr. Rationum Exactor. Jurisd. servientium, observanda.

Medio gratiosi Rescripti Locumtenentialis Regii Hungarici Consilii dto 12-ae Januarii a. c. sub N-o 19. **de matrimonio** eorum Officialium civilium, qui penes Supremam Rationum Exactoratus Jurisdictionem sive civilem, sive militarem, applicationem habent, (a legfőbb számvevő- ellenőri hatóság tiszti személyzete, — Beamten der Obersten Rechnungs-Controlls-Behörde) sequentia intimantur:

1. Officiales huius Jurisdictionis, sive sint definitive nominati, si tantum provisorie constituti, **matrimonium libere et licite**, sine consensu scripto, semper tamen praevia cum insinuatione

legitimae suae superioritati facienda, **tunc tantum possunt inire**, si fixo, absque omni subtractione intellecto 500 flnor annuo honorario gaudent.

2. Honorarium hoc ita stricte est intelligendum, ut etiamsi secus accessorios legales reditus v. g. pro quarterio habeant, hi tamen reditus praeviae 500 flnor summae imputari non possint. idem honorarium

3. Ita strictae interpretationis est, ut si tanto honorario non gaudentes privatam habeant substantiam, quacum 500 flni abunde tegi possunt, tamen iam debeant pro ineundo matrimonio scriptum consensum Supremae Rationum Exactoratus Jurisdictionis producere.

4. Legi huic subjacent etiam Practicantes, Diurnistae et Adjuncti eiusdem Supremae Rationum Exactoratus Jurisdictionis, qui omnes fine ineundi matrimonii fixam solutionem 500 flnor habeant, oportet. Demum

5. Quiqui in obversum horum matrimonio junguntur, ipso facto amittunt suum officium.

Quod ipsum pro directione cunctis animarum Curatoribus communicatur.

Datum Quinque-Ecclesiis die 16-a Martii 1863.

609.
1863.

Novissime emanatum Excelsi Regii Locumtenentialis Hungarici Consilii Intimatum, fine tollendorum in re scholari observatorum defectuum, per extensum communicatur, quo DD-i Curati tam defectus ipsos penitius noscant, quam modum, quo defectui remedium adferri queat, praecise notum teneant, adhibeantque. Est tenor Intimati sequens: A népiskolákban mutatkozott hiányok.

57479. Hogy a népiskolák állapotának előmozditása érdekében ezen magy. kir. helytartótanács minő intézkedések tételére látta magát indittatva, azt Méltóságod az ⁄. alá másolatban ide zárt intézvényből megérteni méltóztatik.

Ennek következtében nem marad egyébb óhajtása ezen kir. kormányszéknek, minthogy a lelkész urak a népnevelés ügyében müködő közigazgatási tisztviselőket, minden tőlök kitelhető erkölcsi befolyásukkal támogatni elnemulasszák.

A mi jelesen az oktatás ugy hiányai felett előforduló panaszos eseteket illeti — erre nézve mindenek előtt az illető járási s illetőleg megyei városi vagy kerületi hatóságokhoz járuljanak, s csak azon esetben, ha az ezen hatóságoknál tett lépéseik sikertelenek maradnának forduljanak egyházmegyei előljáró hatóságaik utján orvoslat végett felsőbb helyre.

Végre a pontos iskolába való járást illetőleg magok a lelkészek is minden egyházi hivatásukkal megférő eszközöket felhasználni igyekezzenek. Kelt Budán a magyar. kir. helytartótanácstól 1862. évi Deczemberhó 22-én. Priviczer István — Hueber Zsigmond — Ruby Antal.

⁄.

## A magyar királyi helytartótanács

**az 1862-ik évi Deczemberhó 22-én 57479. sz. a.**

**az öszves magyarországi megyék sz. k. városok és kerület közönségeinek**

## küldött rendeletének mássa.

Egyes r. k. megyéspüspököknek az elemi iskolák állapota iránt e helyre tett előterjesztéseiből ezen m. k. helytartótanács kellemetlenül győződött meg arról, miszerint a népnevelés hatályosbb előmozditása ellen még maiglan is több rendbeli oly természetü akadályok és bajok merülnek fel, melyeknek sikeres orvoslása első rendben kiválólag csak a közigazgatósági hatóságok erélyes közbenjárásától várható.

Ez okból ezen k. kormányszék a közoktatás s illetőleg népnevelés ügyének üdvös előmozditása tekintetéből szükségesnek találja a közönség éber figyelmét és folytonos gondoskodását a következőkre irányozni:

1-ször Oly községben, hol az iskolamesteri állomással a népjegyzőihivatal az oktatás ügyének legnagyobb hátrányára még mindig öszve kapcsolva van, — minden kitelhető erélylyel oda kell hatni hogy e két hivatal, a mennyiben ezt az illető község anyagi viszonyai megengedik, s főleg ott hol e két hivatal elválasztására irányzott igyekezet az illető egyházmegyei hatóság óhajtásával is találkozik, egymástól minden esetre elkülönittessék. Ezen eljárás körül mindazonáltal kellő figyelem leend arra forditandó, hogy a szóban forgó elkülönités által a már rendszeresitett tanitói fizetés meg ne csorbittassék.

2-szor Oly kath. népiskoláknál, hol a tanonczok nagyszáma miatt a rendes tanitón kivül még egy vagy tóbb segéd tanitó alkalmazásának szükségessége is fennforogna, — ez iránt tekintettel a község vagyoni állapotára az érdeklett egyház megyei hatósággal egyetértőleg a szükséges intézkedések szinte megteendők.

3-szor Miután az iskolai ügynek előmenetelét sok helyütt még azon körülmény is hátráltatja, hogy a szülők gyermekeiket iskolába vagy épen nem küldik, vagy pedig azokat a mezei munkálatak beálltával az iskolából az illető lelkész engedélye nélkül visszatartják, ezen a népnevelésre nézve felettébb káros szokás egész erélylyel meggátolandó, s ott hol szükségesnek mutatkozik az illető lelkész mint helyi iskolai igazgató parancsára a gyermekeik vallásos lelki kiképeztetésével épen nem törődő makacs szülők ebbeli kötelességeik teljesitésére minden törvényes eszközök sőt fenyitések által is szoritandók; végre

4-szer Az is tapasztaltatván, hogy sok helyen a már ezelőtt nagy fáradsággal behozott vasárnapi ismétlő iskolák azon okból, mivel a községek a tanitoktól, az őket illető amugy is többnyire igen szerény dijt megtagadják, — ujabb időkben végkép megszüntek. — Ezen sajnos állapotnak elháritása tekintetéből a kellő intézkedések szintén haladék nélkül megteendők.

Miután mindezen fölebbi pontok alatt elősorolt hiányok és bajok orvoslása leginkább a közigazgatási közegek ernyedetlen és az illető lelkészek törekvéseivel öszvevágó közreműködésétől várható felhivatik a közönség hogy ez érdemben a hatósága alatt álló közig. járásbeli hivatalnokokat azonnal utasitani elne mulassza, megjegyeztetvén egyébként, miszerint a kath. lelkészeknek a föllebbi czélrai közrehatása végett az öszves magyarországi rom. és görög kath. egyház megyei hatóságok a szükséges intézkedések megtételére ezen kir. kormányszék részéről egyuttal megkerestetnek.

610.
1863.

Cura et impensis praestantis veterani docentis **Joannis Mendlik** vulgatur opus arithmeticum : quod pro sua utilitate et praestantia, meretur sane reflexioni docentium cumprimis commendari. Annuncio igitur illud, et philyras subscriptionales cum docentibus communicandas adnecto.

Datum Quinque-Ecclesiis die 18-a Martii 1863.

**GEORGIUS GIRK,**
**Episcopus Quinque-Ecclesiensis.**

# L. J. Ch.

857/1863.

Mors Joannis Hegedüs Parochi Rácz-petrensis.

Anno Domini 1863. die 26-a Aprilis pie in Domino obiit Joannes Hegedüs Parochus Rácz-petrensis, qui natus 1791. ordinatus 1814. vixit annos 72. Presbyterii 49. Praefuit Parochiae Vaszar annis 2. Ráczpetrensi vero annis 25. Ab indole miti genuina et fraterna cunctis notus et amatus. Deus, in quo speravit et credidit, tribuat ei quietis sedem, et lucis beatitudinem. DD-i Sacerdotes velint ocyus pro refrigerio animae p. d. Joannis sacerdotis celebrare statuta tria Missae sacrificia.

Datum Quinque-Ecclesiis die 26-a Aprilis 1863.

1069/1863.

Commendatur cultura bombycum (selyemtenyésztés.)

Inter media oeconomiae nationalis et privatae cumprimis promovendae haud incongrue refertur bombycum (selyembogár) seu filamentorum sericeorum (selyemtenyésztés) cultura et tractatio, quae inopibus quibusvis, senibus et juvenibus, facilem uti et innocentem suppeditat modum vitae media et ultra haec quoque aliquid promerendi: prout hoc testatum facit florentior status oeconomicalis vicinarum nationum, apud quas cultura haec viget.

Excelsum Regium Hungaricum Consilium editis eatenus specialibus ordinibus, sub dto 5-ae Martii a. c. Nro 16772. culturam hanc tam medio organorum politicorum, quam etiam medio venerabilis Cleri, ubique locorum introduci et adoptari cupiens, editos eatenus speciales libellos communicavit, e quibus duo exemplaria hisce advolvuntur, qui popularibus nostris largum hunc oeconomiae nationalis et privatae fontem ostendant, eosque doceant, quomodo debeat morus alba (szederfa) bombycibus foecundum praebens alimentum plantari et propagari, quomodo item bombyx tractari, ac filamenta sericea quomodo debeant manipulari?

Cum plurimum dependeat a DDorum Parochorum et Docentium cooperatione et culturae huius rami per eos commendatione ac propagatione: idcirco praeveneratum Excelsum Regium Hungaricum Lottle Consilium eorumdem curam et cooperationem impensius provocat, ac speciatim commendat, ut DD-i Parochi et Docentes cum politicis organis cointelligenter procedant ante omnia in plantatione mori albae, (szederfa) successive vero in informatione et instructione popularium in ipso usu ac practico culturae huius tractandi modo.

Datum Quinque-Ecclesiis die 30-a Maii 1863.

1070/1863.

Juvenes Catholici scholas protestanticas non adeant.

In continenti per extensum communicantur altiores Excelsi Regii Hungarici Lottlis Consilii ordines die 21-a Aprilis a. c. sub Nro 27363 editi, tenore quorum ii juvenum catholicorum, qui sine speciali consensu et facultate scholas protestantium frequentant, ab examine maturitatis et status excluduntur, sequaciter neque ad universitatem admitti poterunt. Sunt vero hi ordines sequentes: Felterjesztett hiteles tudositásokban arról értesülvén ezen magyar kir. Helytartótanács, hogy némely prot. tanintézetekbe kath. ifjak tanulókul felvétettek a nélkül, hogy e végre szabályszerü hatósági engedélylyel birtak volna. — Miután a fennálló legfelsőbb szabályrendeletekbe ütköző ezen visszaéléseknek megszüntetésére mind a két evang. egyház Superintendenseinek intézett rendeletek a kivánt sikert nem eredményezték, — ezen magyar kir. Helytartótanács inditatva érezte magát Ő császári kir. apostoli Felségéhez azon legalázatosabb kéréssel járulni: méltoztatnék Ő Felsége a kérdésben forgó szabályrendeleteknek nyomatékos érvényesitéseül legkegyelmesebben kijelenteni: hogy mind azon iskolai bizonyitványok, melyeket a prot. tanintézetekbe szabályszerü hatósági engedély nélkül felvett tanuló ifjak ugyanezen tanintézetekben kiérdemlettek, érvényteleneknek tekintessenek, következőleg ezen tanuló ifjak ebbeli bizonyitványaik előmutatása mellett sem a nyilvános iskolákba fel ne vétethessenek, sem pedig az érettségi és államvizsgákhoz ne bocsátathassanak. —

A magyar kir. Helytartótanács legalázatosabban felterjesztett ezen javaslata f. é. Martius hó 19-én 1767. sz. a. kelt kegyes udvari Rendelettel helyeseltetvén és helyben hagyatván; erről Méltóságod azon tiszteletteljes megkereséssel értesittetik: hogy megyéje valamennyi alespereseit és plébánosait oda utasitani sziveskedjék: hogy ezen legfelsőbb helyről szentesitett intézkedés tartalmát kath. hiveiknek kellő uton-módon tudomására hozva, az ifjaikat szabályszerü hatósági engedély nélkül prot. iskolákba járató kath. szülőket és gyámokat mindannyiszor, a hányszor ily eset előadja magát, ezen intézvényre és ennek következéseire különösen is figyelmeztessék, s ebbeli figyelmeztetésök megtörténte és annak eredménye felől Méltóságodnak esetről esetre jelentést tegyenek; a mely jelentések aztán kellő nyilvántartás végett ide rendesen felterjesztendők lesznek.

Quapropter DD-i Curati reflectant parentes ad tenores hos et consectaria, invientque eos, quos absoluta necessitudo compellit ad filios suos in scholas acatholicorum mittendos, ut praescriptum necessarium consensum et facultatem semper expetere et impetrare tempestive satagant.

Datum Quinque-Ecclesiis die 30-a Maii 1863.

1071/1863.

Orphanorum causa relatio facienda commendatur in Comitatu Baranya.

Requisitus ab Illmo Nicodemo Szalay Regio Commissario, ad hoblem Clerum Curatum provocandum, ut casum mortis parentum, qui orphanos reliquerunt, mox vicino districtuali Judici ex officio literatorie paucis insinuare velint, quo successio et haereditas miserorum orphanorum statim in tuto collocari possit: petito huic non modo ipse libenter praebeo assensum, verum spero futurum, ut DD-i Parochi quoque propter bonum orphanorum tantillum hoc fatigium libenter assumant. Curam namque orphanorum tunc exercemus recte, si de eorum spirituali ac temporali quoque bono pro posse provideamus, adeoque in casu speciali, dum parentes eorum morte decedunt, mortem hanc mox processuali Judici insinuaverimus, quo is ad tutamen haereditatis orphanorum incunctanter suum officium agere valeat.

Datum Quinque-Ecclesiis die 30-a Maii 1863.

1072/1863.

Conferentiae Ludirectorales serventur.

Observatum est: Conferentias Ludirectorales quae pro corporis docentium mutua aedificatione et animatione, pro mutua item informatione et clarificatione eorum in re scholari antea in omnibus Districtibus optimo cum fructu servatae fuerunt, sensim intermissas esse. Quia vero utilitas harum Conferentiarum negari nequit, et deliberatio super methodo docendi, disciplina scholari manutenenda; consultatio intuitu acquisitionis docendi mediorum, nempe librorum, et paedagogicorum scriptorum, velut praecipua momenta conferentiarum laudabilem exerunt influxum ad negotium scholasticum promovendum: idcirco in sensu novissime obtenti Intimati die 17-a Aprilis a. c. sub Nro 210 emanati, cunctis DD-nis VADiaconis respective Scholarum Inspectoribus committo: ut obtentae sub pag. 141 protocolli Circularium inviationi cohaerenter, Conferentias Ludirectorales rursus servent, protocollumque desuper officio dioecesano submittant.

Datum Quinque-Ecclesiis die 30-a Maii 1863.

1073/1863.

Politicis organis in conscriptione scholasticorum datorum adjutorium praestetur.

Excelsum Regium Hungaricum Lottle Consilium dto 4-ae Maii a. c. sub Nro 90753. politicis organis demandavit, ut secundum certas tabellas data statistica de scholis submittant, et quia in conscriptione eorum hoblis Clerus Curatus utilia obsequia praestare potest, idcirco DD-i Parochi, qua Scholarum Directores una invientur, quo politicis organis quaesita data subministrare, laborumque eorum facilitare ultro et libenter velint. Quod dum praesentibus ad notitiam cunctorum perfero, una omnibus committo: ut provocati politicis organis data scholastica prompte subministrare ac omnem cooperationem praestare non intermittant.

Datum Quinque-Ecclesiis die 30-a Maii 1863.

1083/1863.

Pro directivo notitiae statu, et in nexu Circularium ut supra sub N-o 1072/1863. sequentis tenoris Intimatum communicatur: 210. sz. „Az egyházmegyék elemi tanitói által felsőbb szabályrendeletek nyomán tartatni szokott értekezletek alkalmával benyujtandó munkálatok megbirálása tárgyában a tapasztalás szerint következő eljárás mutatkozik czélszerünek.

Ugyanis azon tanitók, kik eddigi értekezleti munkálataik nyomán legjelesebbek szakukban legmüveltebbek legmunkásabbak, s egyszersmind, a mennyire lehet, legkorosabbak, az egyházmegyei hatóság által mübirálókul kinevezendők, hogy a többi tanitók munkálatait megbirálják, s megbirálva átnézés végett esperesi úton egyházmegyei hatósághoz fölterjesszék.

Mielőtt azonban a kinevezett mübirák a birálathoz fognának, szükséges, hogy a többi munkálatokkal együtt fölterjesztett saját dolgozataik az egyházmegyei hatóság által megbiráltassanak, s csak is ezeknek megbiráltatása és visszaküldése után fogjanak a nekik az egyházmegyei hatóság által átküldendő munkálatok megbirálásához.

A megbirált munkálatok a mübirák által rovatos kimutatás kiséretében küldendők át az esperesi hivatalnak, mely azokat az egyházmegyei hivatalnak beküldendi. A rovatok ezek legyenek: 1-ör Tétel szám, 2-or A tanitó neve, állása és lakhelye, 3-or A mübirák itélete, 4-er Az egyházmegyei hatóság észrevétele. —

Az ily mübirói rovatos kimutatások két példányban fölterjesztendők, melyek egyike a tanitók önmivelődése felőli folytonos tudomás és nyilvántartás végett az egyházmegyei hatóság által visszatartatik, másika pedig a ker. tanfelügyelőnek visszaküldetni és a legközelebbi értekezlet alkalmával általa az illető tanitókkal közöltetni fog.

A tanitók alkalmazásánál minden esetre tekintet lesz forditandó azoknak az önmivelődésbeni előhaladására vagy hanyatlására, s ez alkalommal kézhez veendők irányadás végett az egyházmegyei hatóságnál őrzött rovatos kimutatásai az értekezleti munkálatoknak. —

Ha valamely egyházi kerületben megkivántató képességgel ellátott mübiráló tanitók nem találtatnának, azon esetben az értekezleti munkálatok megbirálásával más egyházkerületben alkalmazott tanitók is megbizathatnának; bár kivánatos, hogy elv gyanánt ugyanazon kerület tanitóinak munkálatai ugyanabban alkalmazott mübirák által vizsgáltassanak meg.

Az egyházmegyeileg kinevezendett mübirák figyelmeztetendők volnának, hogy birálataikban az egymásnak tartozó tisztelet és szeretet szabályait soha szem elől ne tévesszék, s e szerint sértő és illetlen kifejezésektől ovakodjanak ugyan; de más részt ebbeli tisztökben igazságosan és lelkiismeretesen járjanak el.

Az értekezletek mindenütt Augusztus elején vagy Szeptember végén volnának tartandók, az értekezleti jegyzőkönyv és munkálatok az értekezlet után legföljebb 14 nap mulva az egyházmegyei hatóságnak fölterjesztendők, hogy itt először is a mübirák dolgozatai a képezdei tanár vagy igazgató által kellő időben megbiráltatván, ugyanazon mübiráknak vissza a többi tanitók munkálatai pedig nekik birálatra kiadathassanak, melyek iránt a mübirák itéleteiket az értekezletet követő tanév Január havának elejéig az egyházmegyei hatóságnak fölterjeszteni tartozzanak. —

Ezen czélszerünek bizonyult eljárás közlése mellett tiszteletteljesen felkéretik Méltóságod, hogy azt, a mennyire a körülmények lehetetlenné nem tennék, a gondjaira bizott egyházmegyében is érvényre emelni, s meghonositani sziveskedjék. Kelt Budán a magyar kir. Helytartótanácstól 1863. évi April hó 17-én.

**GEORGIUS GIRK, m. p.**
Episcopus Quinque-Ecclesiensis.

# L. J. Ch.

1261./1863.

Lex novissima tymbralis et contributionalis (bélyeg- és illetéktörvény) alia inter hoc etiam continet: ut sicut ab immobilibus Ecclesiarum et beneficiorum bonis contributio sic dicta aequivalentialis (egyenérték, Gebühren-Aequivalent) solvenda est, ita contributio talis aequivalentialis pendatur etiam a mobilibus Ecclesiarum et beneficiorum bonis, ac fine hoc etiam bona ista mobilia indicentur et revelentur. Ad hunc effectum prostant penes contributionalia officia paratae philyrae, quibus bona mobilia inscribenda sunt. Aequivalentiale tributum a mobilibus Eccl. et Par. bonis.

Cum Excelsum Lottle Reg. Hung. Consilium repetitim urgeat indicationem fatorum bonorum mobilium; et cum omnis procrastinatio mulctam post se trahere possit : temporis et fatigiorum compendium facturus, in advoluto ⁄. pro singula Parochia duas philyras aere comparatas gratuito ea cum instructione submitto : ut DDi Parochi ad unam philyram mobilia bona Ecclesiae, ad alteram vero mobilia bona Parochiae inscribant, philyrasque paratas mox officio caes. reg. contributionali submittant.

Quamquam vero mobilia cuncta, quae in Ecclesia adsunt, a contributione aequivalentiali exempta sint, eo non obstante tamen disponitur, ut illa ad respectivam rubricam inscribantur, si nempe Ecclesia talia pretiosa habeat, quae indicari debent : sed quoad haec pretiosa in positione 11-ma praenotandum est : hoc vel illud pretiosum, quod supra sub positione 3-ia continetur, inscriptumque est, pro cultu divino necessarium sequaciter per legem exemptum esse a contributione.

Spectata tota hac philyra, reflexe ad nostras Ecclesias parochiales : vix necessarium erit alias positiones, praeter 1-am, 2-am et 3-am explere : seu ad 1-am positionem inscribenda est parata pecunia — ad 2-am summa capitalium in variis obligatorialibus consistens; — et ad 3-am v. g. calix argenteus, etc. etc. reliquae omnes rubricae vacuae relinqui possunt. Sed in statu passivo exponenda erit summae pecuniariae necessitas pro cultu divino peragendo, unde prodeat pura manentia fisci Ecclesiae, quae dein manentia pura aequivalentiali contributioni subjacebit.

Spectata porro hac philyra, reflexe ad beneficia parochialia : cum mobilia bona consituant v. g. fundus instructus consistens *a*) in pecunia, *b*) in varia instructione, huc intellecta etiam bibliotheca, et *c*) in capitalibus fundationalibus pro sacris, et si quae adsunt alia pro meliori subsistentia parochi; uno verbo in iis, quae a beneficiato ad beneficiatum transire debent : idcirco haec tantum bona mobilia eorumque valor in respectivis positionibus exponendus erit. Sed quia beneficiatus non totum proventum v. g. capitalium fundationalium ipse solus percipit, sed inde aliis etiam suam obventionem dare debet, ideo in statu passivo exponat puram manentiam, cujus beneficio ipse fruitur, et haec pura manentia solum contributioni aequivalentiali subjacebit : sequaciter quoad parochias hae tantum positiones sunt explendae : 1-a (fundus instructus in aêre parato consistens); 2-a (capitalia fundationalia); 7-a et 9-a (fundus instructus in variis consistens, ejusque valor); omnes reliquae positiones vacuae relinqui possunt.

Altissima Ordinatio Regia se extendit etiam ad claustra Religiosorum, sequaciter Superiores claustrorum quoque sua mobilia bona indicanda habebunt. Datum V.-Ecclesiis die 22-a Junii 1863.

1262./1863.

Anno Domini 1863. die 7-a Junii obiit Nestor Dioecesis Quinque-Ecclesiensis : Conradus Góczy, cruce aurea de piis meritis decoratus emeritus parochus Szigetvárensis, qui 1772. 26-a Febr. complevit 91-m aetatis annum, egitque 92-m. In adolescentia, profanae negotiationi deditus Europam fere totam terra marique peragravit, ac tandem portum salutis in Sanctuario Domini quaerens et inveniens, absolutis Quinque-Ecclesiis philosophicis et theologicis studiis, a. 1804. aetatis vero 33-o in Mors Conradi Góczy annunciatur.

presbyterum est ordinatus. Praefuit Parochiae Német-Kér annis 7. — Szigetvár vero 27. quarum Ecclesiis aestimanda dona et legata fecit. Praeter alia senectutis corporisque mala amissionem etiam luminis oculorum christiana cum patientia toleravit, ut lumen indeficiens in coelo videre mereatur. Cuius mortem dum praesentibus notam reddo: una cunctos ad explendum fraternae erga eum charitatis officium, ad celebranda nempe statuta tria Missarum sacrificia peramanter provoco. Datum Quinque-Ecclesiis die 17-a Junii 1863.

1263./1863.

Docentium proventus incassent Primores Communitatum.

Excelsum R. H. Consilium ddto 20-ae Maii a. c. sub Nr. 9830. demandavit: ut docentium proventus respectivi Communitatum Primores incassare et docenti tempestive consignare teneantur. Cuius Intimati tenor est sequens:

„Hogy a községi tanitók is nagyobb részt szomoru anyagi helyzetén némileg segitve legyen, indittatva érzi magát ezen kir. Helytartó tanács ezennel elrendelni, hogy a római kath., görög egyesült és görög nem egyesült, valamint az izraelita nem különben az evangelikus elemi tanitók fizetései mennyiben az utóbbiakra való nézve az illető egyházi elöljáróságok által kivántatni fog a szerződésileg meghatározott időszakokban, vagy ha ilyenek egyik vagy másik községben meghatározva nem volnának, negyedévi utólagos részletekben mostantól kezdve nem magok a tanitók által, hanem a községi elöljárók által s pedig a községi pótadó behajtása alkalmával egyszerre szedettessenek be, s a tanitóknak a községi pénztárból pontosan adattassanak ki.

Ezen kormányszéki határozatról Méltóságod az illető tanitók további értesitése végett oly megjegyzéssel értesittetik, miszerint az összes megyék és városok közönségei ezen határozat pontos keresztülvitele végett egyuttal kellőleg utasittattak. — Kelt Budán a magyar kir. Helytartótanácstól 1863. évi Május hó 20-án.

1264./1863.

Jurisdictiones ad Process. Theoph. invitentur.

Idem praeveneratum Excelsum Lottle R. H. Consilium sub dto 10-ae Junii a. c. Nr. 7880. Clero Curato committendum disposuit: ut in posterum Jurisdictiones Politicae et Militares in parochia existentes, ad processionem theophoricam tempestive semper inviteniur, ne iisdem per intermissam invitationem a processione se se absentandi ansa praebeatur.

Quod ipsum pro directivo notitiae statu cunctis insinuo. — Datum Quinque-Ecclesiis die 22-a Junii 1863.

1265/1863.

SS. Indulgentiae Sodalibus S. Ladisl. concessae.

Sanctissimus Dominus Noster PIUS. PP. IX. piae Sodalitati S. Ladislai Regis SS. Indulgentias clementissime concedere dignabatur, virtute Literarum apostolicarum, quarum tenor est sequens:

**PIUS PP. IX.**

Ad perpetuam rei memoriam. Jam duobus abhinc annis, sicut nuper Nobis exponendum curavit Dilectus Filius Noster Joannes S. R. E. Presb. Cardinalis Scitovszky nuncup. Ecclesiae Strigonien. ex concessione et dispensatione Apostolica Praesul, pia utriusque sexus Christifidelium Societas sub titulo S. Ladislai Regis inita in Hungaria fuit, accedente paene omnium Episcoporum e Dioecesibus, quae in ejusdem Hungariae regno existunt, consensu. Hujusmodi Societatis Sodales Hungarorum fidelium, ac eorum praesertim, qui in Oriente morantur, vel ad illius oras incolunt, bonum prae oculis habentes, operum charitatis ac pietatis exercitio unum intendunt, ut ab Hungaris perpetuo Sedi Apostolicae obsequium servetur, eorum fides pura intactaque permaneat, et catholica Religio inter eos vigeat in dies, ac crescat. Hinc praefatae Societatis studio ac cura jam scholae publicae iis recte sancteque instituendis apertae fuerunt, aliaque pia loca iisdem vel aegrotis excipiendis, vel

opum indigis sublevandis instituta, ac etiam Ecclesiae sunt erectae, in quas ad orationem et ad cultum Dei praestandum frequentes Christifideles conveniant. Quo vero pta Societas majora etiam in posterum habeat incrementa, idem Dilectus Filius Noster Joannes S. R. E. Presb. Cardinalis Scitovszky nuncup. suo ac memoratorum Episcoporum nomine enixas preces Nobis porrigendas curavit, ut pro Sodalibus dictae Societatis coelestes Indulgentiarum thesauros de benignitate Apostolica reserare dignaremur. Nos, quibus vel maxime cordi est nobilissimae Hungarorum gentis bonum ac prosperitas, piis precibus Nobis porrectis obsecundare voluimus. Quare de Omnipotentis Dei misericordia, ac BB. Petri et Pauli App. ejus auctoritate confisi, omnibus et singulis Sodalibus Societati sub titulo S. Ladislai Regis jam descriptis, vel pro tempora describendis, qui quamlibet Ecclesiam publicam diebus festis S. Ladislai Regis, et S. Elisabeth Viduae a primis vesperis usque ad occasum solis dierum hujusmodi singulis annis devote visitaverint, et ibi pro Christianorum Principum concordia, haeresum extirpatione, ac S. Matris Ecclesiae exaltatione pias ad Deum preces effuderint, quo die ptorum id egerint, Plenariam omnium peccatorum suorum Indulgentiam et remissionem misericorditer in Domino concedimus. Praeterea memoratis Sodalibus saltem corde contritis pro quolibet opere bono, quod juxta hujusmodi Societatis institutum peregerint, centum dies de injunctis eis seu alias quomodolibet debitis poenitentiis in forma Ecclesiae consueta relaxamus. Quas omnes et singulas Indulgentias, peccatorum remissiones, ac poenitentiarum relaxationes etiam Animabus Christifidelium, quae Deo in charitate conjunctae ab hac luce migraverint, per modum suffragii applicari posse indulgemus. In contrarium facien. non obstan. quibuscunque. Praesentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Volumus autem, ut praesentium Litterarum transumptis, seu exemplis etiam inpressis, manu alicujus notarii publici subscriptis et sigillo personae in ecclesiastica dignitate constitutae munitis eadem prorsus fides adhibeatur, quae adhiberetur ipsis praesentibus si forent exhibitae vel ostensae. Datum Romae apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die XIII. Martii MDCCCLXIII. Pontificatus Nostri Anno Decimoseptimo.

(L. S.) Pro Dno Card. **Barberini**:

**Joh. B. Brancaleoni Castellani,** m. p. Substit.

Quas SS. Indulgentias eo cum sincero voto per Dioecesim nostram publicamus: ut pia Sodalitas Ladislai-iana latius sensim diffusa, per intercessionem S. Ladislai et S. Elisabeth viduae, omnium bonorum semper abundet incremento, sodalesque ejus vitae aeternae proemia consequantur.

Datum Quinque-Ecclesiis die 22. Junii 1863.

1275./1863.

Curatorum Scholae constitutio eorumque obligatio.

In continenti per extensum communicantur ordines Excelsi Lottlis R. H. Consilii sub dto 2-ae Junii a. c. Nr. 9458. emanati, quibus constitutio Scholae Curatorum injungitur:

Az ország rom. kath. és gör. kath. elemi tanodáinál az 1845. elemi szabályok értelmében az iskolák anyagi gazdászati és közérdekeinek előmozdítása tekintetéből alkalmazandó világi gondnokok kineveztetésének szabályozása végett szükségesnek látta e kir. Helytartótanács — az e részben fenálló rendeletek alapján az alább következő határozatokat életbe léptetni, és a helybeli elemi iskolák világi gondnokai részére kidolgozott és a különféle vidékekben divatozó tájnyelvekre a közigazgatósági hatóság által még utólagosan lefordítandó utasitást kiadni.

Az iskola világi gondnoka — oly helyeken, a hol iskolai bizottmány nem létezik, — az illető község és ennek lelkésze által választatik, s a megválasztott az illető megyei, kerületi, vagy szabad kir. városi hatósághoz megerősités végett felterjesztetik. E hatóság ezen megerősítést megadja ön hatáskörében mindazon esetekben, midőn azon iskola, melyhez az illető gondnokul megválasztatott, nem főelemi iskola, s erről egyúttal a tankerületi főigazgatót értesíti, ki az igy megválasztott s megerősitett világi gondnokok neveit, egy erre nézve külön tartott törzskönyvbe iktatja. Ha pedig az is-

kola, melyhez az illető gondnok megválasztatott, főelemi iskola, vagy egy városi vagy községbeni több iskola létezésének esetében ezek közt csak egy főelemi iskola is találtatik, ezen megerősítés mindig a magyar kir. Helytartótanácsot illetendi, mely rendszabály az iskolai gondnokokat helyettesítő bizottmányok elnökeinek megválasztása és kinevezésére nézve követendő ott, hol azok hatásköre valamely főelemi tanodára kiterjed.

Ezek előrebocsátása után a megválasztott iskolai gondnokok részére kiszolgáltatandó kinevezési okmány mintájának és az ahoz melléklendő fentérintett utasitvány több példányainak' közlése mellett a megyék, kerületek és sz. kir. városok közönségeinek egyidejűleg meghagyatott, miszerént a helybeli iskolák világi gondnoki állomásra, mely disz-hivatalnak tekintendő, mindig a község legértelmesebb, mivelt, úgy hiterkölcsi mint politikai tekintetben fedhetetlen jellemü és köztiszteletben álló férfiakat szemeljen ki; és hogy ott, hol eddig még iskolai gondnokok nem léteznek, ezen állomások hovaelőbbi betöltése iránt a kellő intézkedések megteendők.

Erről Méltóságod azon megjegyzéssel értesittetik, miszerint jelen intézkedés által a magy. kir. Helytartótanács az egyházi hatóságok felügyeleti jogából, melylyel az iskolákra nézve törvényesen birnak, legkevesebbet sem kiván levonni, sőt ellenkezőleg azt óhajtja elérni : hogy a polgári és egyházi hatóságok intézkedéseinek az iskolák körül annál bizonyosabb és erélyesebb végrehajtást biztositson, következőleg az óhajtott nevelési és oktatási sikert annál inkább előmozditsa.

E végből tisztelettel megkerestetik Méltóságod, hogy az illető lelkészeket oda utasítani sziveskedjék, miszerint ezen gondnokok megválasztásánál tevékeny részt vegyenek, abban az egyházi és polgári érdekeket kellő erélylyel képviseljék, s oly netalán előforduló esetekben, melyekben a megválasztott ellen vallás-erkölcsi és politikai tekintetben alapos kifogásuk van, Méltóságodnak ezen kormányszékhezi felterjasztés és orvoslás végett haladéktalanul jelentést tegyenek. — Kelt Budán a magyar kir. Helytartótanácstól 1863. évi Junius hó 2-án.

*/.

9458./1863. számhoz.

A helybeli elemi tanoda világi gendnokainak kiadandó kinevezési okmány mintája.

. . . . . úrnak.

. . . . . községnek (város tanácsának) a helybeli lelkészszel egyetértőleg tett kijelölése alapján Ön . . . . . elemi tanoda világi gondnokául ezennel kineveztetik.

Miről azon megjegyzéssel értesittetik, miszerint (e város tanácsa) (e vármegye, kerület közönsége) elvárja, hogy Ön az ide mellékelt *//.* utasitásban körülirt kötelmeinek teljesítése által ezen (megye, kerület, város) bizodalmának teljes mértékben megfelelni, s igy a gondnokságára bizott tanoda ügyét előmozditani igyekezendik.

Kelt . . . . . .

*//.*

9458. 1863 számhoz.

**Utasitás**

a helybeli elemi tanoda világi gondnokai számára, az 1845 elemi szacályok és az e részben fennálló rendeletek alapján összeállitva.

A helybeli tanoda világi gondnoka a község (város) nevében lévén hivatva a tanodára felügyelni, ebbeli tisztébeni eljarását következő szabályokhoz alkalmazandja:

1. Sürgetni fogja az iskola rendes látogatását; s ennél fogva:

*a)* Az iskola tanitóval együtt az iskolaképes s tankötelezett gyermekeket évenkint az őszi szünidőben összeirandja, s az elkészült névlajstromot aláirásával hitelesitendi;

*b)* az iskolát gyakrabban meglátogandja, és rovatos névjegyzék alapján bizonyosságot szerzend

magának arról; valjon a tanköteles gyermekek jelen vannak-e? mennyiben némelyek hiányoznának, kimaradásuk okát kipuhatolni, és ha az iskolától elvonattak volna, szüleiket vagy gyámjaikat azok rendes iskoláztatása végett nyájas rábeszélés által serkenteni, s ha ez siker nélkül maradna, az ily gondatlan szülőket vagy gyámokat a helybeli lelkész tudtával a községi (városi) elöljáróságnál névszerint feljelenteni fogja;

*c)* a kimaradottakról készitendő hónapos vagy évnegyedes kivonatokat aláirandja, és azoknak a község (város) elöljárósága által eszközlendő megvizsgáltatásakor, félretéve minden részrehajlást, a büntetés elengedését csak azon esetben inditványozandja, midön lelkiesméretében bizonyos arról, hogy a mulasztás fontos okok által igazolva van.

2. Az oktatás szorgalmas teljesitésére s egyszersmind az ifjusággali bánásmód szabályszerüség felet őrködik; azért

*a)* a tanoda látogatása alkalmával arra is figyel, vajjon a tanitó és segédtanitó a tanórák alatt folyvást jelen van-e, a tanitás nem kezdődik-e későn, és nem fejeztetik-e be az arra ki szabott idő előtt;

*b)* vajjon a tanitó az oktatás ideje alatt nem küldi-e el az iskolából a gyermekeket haran gozni, vagy házi vagy egyéb foglalatosságok teljesitésére, a gyermekekkel nyájasan bánik-e, kellő tekintettel van-e a csend- és figyelemre, a hibázókat tiltott büntetéssel nem fenyiti-e, az iskolát és annak butorozatát tisztán tartja-e, maga is tisztán és rendesen öltözködve jelenik-e meg a tanodába?

Az e részben tapasztalt hibák és hiányoknál, a helybeli lelkész azonnal tudósitandó.

3. Kötelességévé tétetik, hogy a lelkész és tanitóval együtt a gyermekek erkölcsi magaviselete felett őrködjék. Azért

I. arra kell ügyelnie, hogy a gyermekek az isteni tiszteletre szorgalmatosan és rendesen járjanak. A templomban, — a hol az iskolatanitó, részint a karzaton, részint a szekrestyében el van foglalva — a gyermekek illő magukviseletére vigyáznia, és józan ésszerü eszközök által a fegyelmet és rendet fenntartania, nem különben

II. az utczákon és nyilvános helyeken a gyermekeknek rendetlen magaviseletét gátolnia kell.

Az iskola- és iskolatanitók anyagi javát előmozditani és biztositani, kárait pedig elháritani és lehetőleg helyrehozni iparkodandik. Következőleg

**A.** Az iskolai év kezdetén a helybeli lelkész és a község (város) elöljárósága által a szegény iskolakötelezett gyermekeknek a tandíjtóli felmentés érdemében meginditandó tárgyalásnál megjelenni, és lelkiismeretesen ügyelni köteles, hogy az ily tandíjmentesség a valódi szegénység kimutatása által igazolt legyen, nehogy a tanitó vagy az alapitványi tőke, — melybe az iskolapénz befolyik — igazságtalanul megkárositassék; oda fog tehát mindenkor igyekezni hatni, hogy ingyen tanitásban kizárólag csak ollyanok részesittessenek, kiknek szülei a fennáló rendeletek értelmében az iskolapénz fizetésétől felmentendők.

**B.** Gondoskodni fog, hogy a tanoda helyiségeinek fütésére szükségelt fa, vagy az ezt potló pénzbeli illetmény annak idejében kiadattassék.

**C.** Közre müködendik, hogy a tanitó fizetése s egyéb járandóságai rendesen kellő mennyiség és minőségben beszedve kiszolgáltassanak. A mennyiben a tanitó illetményeiben megröviditetnék, az ebbeli igazságtalan eljárásra a község tagjait illendően figyelmeztetendi, és iparkodni fog, hogy az ily esetek folytán felmerülő villongások kitörésének eleje véttessék, és a már netalán keletkezettek kiegyenlités által megszüntettessenek

**D.** Kötelességévé tétetik az iskolai épület butorzatának jó karban tartására felvigyázni, és a felfedezett hiányokra a helybeli lelkészt és városi (községi) elöljáróságot figyelmeztetni; a megrendelt épitéseket és igazitásokat szemmel tartani, vajjon azok felsőbb meghagyás szerint a

lehetőségig gyorsan folynak-e, és az eltéréseket és hanyagságot vagy mulasztást a helybeli lelkész tudomására hozni.

**E.** Oly helyeken, hol az iskolának fekvő birtoka, vagy alaptőkéje van, az iskolai gondnok mindkettőnek kezelésére felügyel; hogy a birtok ugyan lehető leggyümölcsözőbben miveltessék, vagy bérbe adassék; a tőke pedig teljes biztossággal kamatra elhelyeztetessék, ezen utasitás erejénél fogva felhatalmaztatik, és köteleztetik, az iskola évi kiadásairól és bevételeiről szóló számadást a többi erre hivatottakkal együtt aláirni : mely alkalommal netaláni észrevételeit érvényesitheti.

5. A kerületi iskola-felügyelők s illetőleg a tanodák igazgatóinak látogatásai alkalmával okvetlenül jelen lenni, és az időközben tapasztalt hiányok-, vagy dicséretre méltó tényekről őket hiven értesiteni kOteles; oly esetekben, midőn a felmerült hibának oka netalán a tanító lenne, ezt a gyermekek jelenlétében felemlíteni nem lévén szabad.

6. A helybeli tanoda világi gondnoka, a község (város) nevében gyakorlandó felügyelői hivatal erejénél fogya, az iskolai ügyeket illetőleg, a község képviselői tanácsában közvetlenül a községi (városi) előljáróság, ugymint a biró, (polgármester) esküttek, illetőleg tanácsnokok után, helylyel és sorozattal bir.

7. Illy széles, és a község (város) jövendőbeli boldogságára messze kiható befolyásu lévén az iskolai gondnoksági tiszt, elváratik, hogy annak elnyerésében az illető községi (városi) polgárok legjelesbbjei méltán vételkedni, kellő betöltésében pedig azon ügyszeretettel, buzgósággal és körültekintéssel eljárni fognak, melyet ily ugy községöknek (városuknak), valamint az egész hon java tekintetéből valóban fontos állomás elengedhetlenül megkiván. Ugyanazért szemök előtt tartván az igaz kath. hivőnek és hű honpolgárnak kötelmeit, ne feledjék soha, miszerint ha valaki, ugy a serdülő nemzedék lelki testi kiképzésére befolyással biró iskolai gondnokok vannak hivatva : miszerint ugy a kath. egyház iránti tisztelet- és ragaszkodásban, valamint a trón iránti törhetlen hűségben, és hódolási engedelmességben polgártársaiknak mindig elővilágító példányul szolgáljanak, a lelkipásztor urakat a népnevelés és oktatás körüli nehéz kötelmök teljesitésében telhetőleg gyámolitsák, a fensőbb rendeleleket pedig mindig tisztelettel fogadják, s a mennyiben az hozzájok tartozandik, pontosan és lelkiismeretesen végrehajtsák.

Kelt Budán, május 26-án 1863.

1298/1863.

Plures Districtus preces proposuerunt, quatenus Litterae Circulares, ut antea moris erat, cum fine anni quoque in globo submittantur, si quidem non raro eveniat, ut Missiles hae, quoad circulum in Districtu perficiant, aut pereant, aut inusuabiles reddantur. In nexu huiusmodi precum ea provisionis ratio inita est, ut Litterae Circulares in duplo imprimantur, medietasque reservetur ad finem anni, quo sic Parochiae sub uno rursus totius anni ordines percipere valeant. Quod dum praesentibus ad notitiam perfero : una omnes reflecto, ut sub spe obtinendarum in fine anni Circularium, periodice mittendas pagellas non disjiciant, sed eas quoque fideliter custodiant. Datum Quinque-Ecclesiis die 26-a Junii 1863.

**Georgius Girk,**
Episcopus Quinque-Ecclesiensis.

L. J. Ch.

1319./1863.

Inclyta fundorum reluitoria Directio regnicolaris, sub dto 23-ae currentium, directis horsum missilibus exhibuit elenchum parochiarum, pro quibus sedecimalis indemnisatio inde a 1-a Januarii a. c. inchoando, usque finem currentis mensis Junii, effective iam modo numerabitur. Etiam memoriae causa constitui in continenti sub ⁄. communicare elenchum hunc, ut quivis videre possit, quantam summam annue sit percepturus, et ubi, seu in qua Cassa, eam levare queat? Subnecto una sub //. etiam paradigma quietantiae, quae subscriptione et sigillo parochiali, insuper etiam V. A. Diaconali munienda, in Cassa, ubi pecunia numerabitur, exhibenda erit.

Praetitulata fundorum reluitoria Directio regnicolaris, ratione obtingentiae sedecimalis pro retro annis 14, seu pro tempore a 1-a Maii 1848. usque ultimam Decembris 1862. omnes jure ad indemnisationem pro hoc tempore gaudentes tranquillos esse jubet, promittitque, cuique suam competentiam brevi post etiam assignandam venire.

⁄.

**Elenchus parochiarum, pro quibus sedecimalis indemnisatio numeratur:**

| Parochia iure gaudens ad sedecimam, huiusque reluitionem | Obtingentia annua sedecimalis reluitionis | | Obtingentia a 1-a Jan. 1863 usq. ult. Junii 1863. | | Contrib. officium (Steueramt) in quo pecunia numeratur, et mox per his perceptis levari poterit |
|---|---|---|---|---|---|
| | a. w. | | | | |
| | fl. | x. | fl. | x. | |
| Abaliget | 48 | 56 | 24 | 28 | in Bonyhád |
| Apar | 86 | 83½ | 43 | 41½ | „ Sásd |
| Baán | 266 | 85½ | 133 | 42½ | „ Dárda |
| Babarcz | 216 | 56 | 108 | 28 | „ Mohács |
| Bakonya | 70 | 87½ | 35 | 43½ | „ Szent-Lőrincz |
| Baranyavár | 83 | 16 | 41 | 58 | „ Dárda |
| Battina | 28 | 95 | 14 | 47½ | „ „ |
| Bedegh | 18 | 90 | 9 | 45 | „ Tamási |
| Berement | 74 | 2½ | 37 | 1 | „ Siklós |
| Berkesd | 106 | 31 | 53 | 15½ | V.-Ecclesiis (Samml.-Cassa) |
| Bicsérd | 47 | 25 | 23 | 62½ | „ Szent-Lőrincz |
| Bikal | 61 | 68½ | 30 | 84 | „ Sásd |
| Bodony | 94 | 22 | 47 | 11 | „ Szent-Lőrincz |
| Bogád | 39 | 37½ | 19 | 68½ | V.--Ecclesiis (Samml.-Cassa) |
| Bogdása | 16 | 67 | 8 | 33½ | „ Szent-Lőrincz |
| Boly | 160 | 7 | 80 | 3½ | „ Mohács |
| Bonyhád | 13 | 65 | 6 | 82½ | „ Bonyhád |
| Bozsok | 58 | 80 | 29 | 40 | „ Pécsvárad |
| Bölcske | 19 | 68½ | 9 | 84 | „ Duna-Földvár |
| Bükösd | 74 | 2½ | 37 | 1 | „ Szent-Lőrincz |
| Czikó | 22 | 40 | 11 | 20 | „ Bonyhád |
| Dályok | 43 | 05 | 21 | 52½ | „ Mohács |
| Darázs | 82 | 11 | 41 | 5½ | „ Dárda |
| Dárda | 25 | 72½ | 12 | 86 | „ „ |
| Diós-Berény | 49 | 24½ | 24 | 62 | „ Hőgyész |
| Egerágh | 134 | 92½ | 67 | 46 | V.-Ecclesiis (Samml.-Cassa) |
| Értény | 15 | 75 | 7 | 87½ | „ Tamási |
| Fadd | 21 | — | 10 | 50 | „ Szegzárd |
| Feked | 34 | 75½ | 17 | 37½ | „ Pécsvárad |
| Felső Nyék | 8 | 40 | 4 | 20 | „ Tamási |
| Földvár | 356 | 26½ | 178 | 13 | „ Duna-Földvár |
| Latus | 2380 | 8½ | 1190 | 1 | |

| Parochia iure gaudens ad sedecimam, huiusque reluitionem | Obtingentia annua sedecimali reluitionis a. w. fl. | x. | Obtingentia a 1-a Jan. 1863 usq. ult. Junii 1863. fl. | x. | Contrib. officium (Steueramt) in quo pecunia numeratur, et mox per his perceptis levari poterit |
|---|---|---|---|---|---|
| Translatum | 2380 | 8½ | 1190 | 1 | |
| Garé | 39 | 42½ | 19 | 71 | in Siklós |
| Gödre | 16 | 14 | 8 | 7 | „ Sásd |
| Görcsöny | 35 | 96 | 17 | 98 | „ Szent-Lőrincz |
| Herczeg-Szőllős | 304 | 92 | 152 | 46 | „ Dárda |
| Hetvehely | 20 | 89½ | 10 | 44½ | „ Sásd |
| Himesház | 156 | 3 | 78 | 1½ | „ Pécsvárad |
| Hird | 43 | 5 | 21 | 52½ | V.-Ecclesiis (Samml.-Cassa) |
| Hosszu-Hetény | 54 | 33½ | 27 | 16½ | „ „ |
| Hőgyész | 49 | — | 24 | 50 | „ Hőgyész |
| Jánosi | 41 | 14½ | 20 | 57 | „ Sásd |
| Ireg | 18 | 37½ | 9 | 18½ | „ Tamási |
| Izsép | 32 | 13 | 16 | 6½ | „ Mohács |
| Kajdacs | 14 | 70 | 7 | 35 | „ Földvár |
| Kakasd | 53 | 55 | 26 | 77½ | „ Bonyhád |
| Kánya | 3 | 67½ | 1 | 83½ | „ Tamási |
| Kárász | 31 | 60½ | 15 | 80 | „ Sásd |
| Kéménd | 210 | 35 | 105 | 17½ | „ Mohács |
| Keszű | 43 | 20½ | 21 | 60 | V.-Ecclesiis (Samml.-Cassa) |
| Kisasszonfa | 33 | 60 | 16 | 80 | „ Szent-Lőrincz |
| Kis-Dorog | 3 | 15 | 1 | 57½ | „ Bonyhád |
| Kis-Székely | 65 | 36 | 32 | 68 | „ Hőgyész |
| Kocsola | 3 | 50 | 1 | 75 | „ Tamási |
| Konyi | 4 | 72½ | 2 | 36 | „ „ |
| Köblény | 36 | 80 | 18 | 40 | „ Sásd |
| Kővágó-Szőllős | 90 | 61½ | 45 | 30½ | V.-Ecclesiis (Samml.-Cassa) |
| Kurd | 25 | 98½ | 12 | 99 | „ Hőgyész |
| Lak (Püsqök-) | 111 | 77 | 55 | 88½ | „ Pécsvárad |
| Lancsuk | 82 | 68½ | 41 | 34 | „ Mohács |
| Lapáncsa | 27 | 82½ | 13 | 91 | „ „ |
| Laskafalva | 69 | 56 | 34 | 78 | „ Dárda |
| Lengyel | 49 | 35 | 24 | 67½ | „ Bonyhád |
| Lipova | 54 | 33½ | 27 | 16½ | „ Mohács |
| Lovász-Hetény | 35 | 17½ | 17 | 58½ | „ Pécsvárad |
| Lucs | 24 | 78 | 12 | 39 | „ Dárda |
| Mágocs | 88 | 83 | 44 | 41½ | „ Sásd |
| Magy.-Hertelend | 60 | 58½ | 30 | 29 | „ „ |
| Mais | 116 | 68 | 58 | 34 | „ Mohács |
| Maria-Gyűd | 73 | 89 | 36 | 94½ | „ Siklós |
| Felső-Mindszent | 50 | 66 | 25 | 33 | „ Sásd |
| Miszla | 7 | 87½ | 3 | 93½ | „ Hőgyész |
| Mocsolád | 16 | 11½ | 8 | 5½ | „ Sásd |
| Mohács (ad s. Michaël.) | 127 | 57½ | 63 | 78½ | „ Mohács |
| Monostor | 75 | 60 | 37 | 80 | „ Dárda |
| Mucsi | 61 | 95 | 30 | 97½ | „ Bonyhád |
| Nádasd | 67 | 80 | 33 | 90 | „ Pécsvárad |
| Nagy-Mányok | 64 | 26 | 32 | 13 | „ Bonyhád |
| Nagy-Nyárád | 100 | 93 | 50 | 46½ | „ Mohács |
| Nagy-Vejke | 9 | 34½ | 4 | 67 | „ Bonyhád |
| Nakk | 31 | 33 | 15 | 66½ | „ Tamási |
| Némethi | 21 | 10½ | 10 | 55 | V.-Ecclesiis (Samml.-Cassa) |
| Német-Márok | 63 | 39 | 31 | 69½ | „ Mohács |
| Latus | 5305 | 71 | 2652 | 77 | |

| Parochia iure gaudens ad sedecimam, huiusque reluitionem | Obtingentia annua sedecimalis reluitionis a. w. fl. | x. | Obtingentia a 1-a Jan. 1863 usq. ult. Junii 1863. fl. | x. | Contrib. officium (Steueramt) in quo pecunia numeratur, et mox per his perceptis levari poterit |
|---|---|---|---|---|---|
| Translatum | 5305 | 71 | 2652 | 77 | |
| Német-Ürögh | 37 | 80 | 18 | 90 | V.-Ecclesiis (Samml.-Cassa) |
| Olasz | 73 | 50 | 36 | 75 | „ „ |
| Ozora | 6 | 30 | 3 | 15 | in Tamási |
| Paks | 73 | 50 | 36 | 75 | „ Földvár |
| Pálfa | 14 | 80½ | 7 | 40 | „ Hőgyész |
| Pécsvárad | 103 | 95 | 51 | 97½ | „ Pécsvárad |
| Páári | 27 | 30 | 13 | 65 | „ Tamási |
| Pellérd | 36 | 64½ | 18 | 32 | V.-Ecclesiis (Samml.-Cassa) |
| Quinque-Eccl. (B. M. V. Purif.) | 11 | 55 | 5 | 77½ | „ „ „ |
| „ (S. August.) | 31 | 94½ | 15 | 97 | „ „ „ |
| „ (S. Francisc.) | 30 | 68½ | 15 | 34 | „ „ „ |
| Rácz-Mecske | 106 | 5 | 53 | 2½ | „ Pécsvárad |
| Rácz-Petre | 119 | 96 | 59 | 98 | V.-Ecclesiis (Samml.-Cassa) |
| Regöl | — | 52½ | — | 26 | „ Tamási |
| Sásd | 17 | 85 | 8 | 92½ | „ Sásd |
| Siklós | 138 | 66½ | 69 | 33 | „ Siklós |
| Simontornya | 56 | 70 | 28 | 35 | „ Hőgyész |
| Sumony | 7 | 87½ | 3 | 93½ | „ Szent-Lőrincz |
| Szabolcs | 32 | 55 | 16 | 27½ | V.-Ecclesiis (Samml.-Cassa) |
| Szajk | 288 | 22½ | 144 | 11 | „ Mohács |
| Szakadát | 131 | 56½ | 65 | 78 | „ Hőgyész |
| Szakál | 21 | — | 10 | 50 | „ Tamási |
| Szakcs | 22 | 40 | 11 | 20 | „ „ |
| Szalatnak | 17 | 90 | 8 | 95 | „ Sásd |
| Szántó | 7 | 61 | 3 | 80½ | „ Tamási |
| Szászvár | 43 | 31 | 21 | 65½ | „ Sásd |
| Szebény | 72 | 29 | 36 | 14½ | „ Pécsvárad |
| Szék | 139 | 55 | 69 | 77½ | „ Sásd |
| Szent-Dienes | 30 | 45 | 15 | 22½ | „ Szent-Lőrincz |
| „ Erzsébet | 80 | 32½ | 40 | 16 | „ Pécsvárad |
| „ György | 10 | 76 | 5 | 38 | „ Sásd |
| „ István | 45 | 67½ | 22 | 83½ | „ Dárda |
| „ Iván | 9 | 97½ | 4 | 98½ | „ Szent-Lőrincz |
| „ Király | 51 | 97½ | 25 | 98½ | „ „ |
| „ László (Püspök-) | 2 | 10 | 1 | 5 | „ Pécsvárad |
| „ Lőrincz | 39 | 37½ | 19 | 68½ | „ Szent-Lőrincz |
| Szigetvár | 18 | 90 | 9 | 45 | „ Szigetvár |
| Tamási | 1 | 57½ | — | 78½ | „ Tamási |
| Tevel | 8 | 40 | 4 | 20 | „ Bonyhád |
| Tolna | 52 | 50 | 26 | 25 | „ Szegzárd |
| Tót-Keszi | 3 | 93½ | 1 | 96½ | „ Tamási |
| Vaiszló | 116 | 39 | 58 | 19½ | „ Siklós |
| Varasd | 18 | 90 | 9 | 45 | „ Bonyhád |
| Véménd | 100 | 90½ | 50 | 45 | „ Pécsvárad |
| Villány | 143 | 32½ | 71 | 66 | „ Mohács |
| Vokány | 54 | 54½ | 27 | 27 | „ Siklós |
| Vörösmart | 91 | 24½ | 45 | 62 | „ Dárda |
| Závod | 47 | 14½ | 23 | 57 | „ Bonyhád |
| Zomba | 41 | 89½ | 20 | 94½ | „ „ |
| Summa | 7948 | 1 | 3973 | 86½ | |

## Paradigma Quietantiae

**Sine tymbro.** v. g. proAbaliget.

Über Zwanzig vier, d. i. 24 Gulden 28 kr. Östr. Währ. welche ich als Zehententschädigungs-Rente, für Rechnung des Grundentlastungsfondes, vom k. k. Steueramte in Sáasd (qui Quinque-Ecclesiis levant, exprimere debent : „von der kk. Sammlungs-Cassa Fünfkirchen) für die Zeit vom 1-ten Jäner 1863. bis letzten Juni 1863. richtig erhalten habe. Abaliget den .... Juli 1863.

d. i. 24 fl. 28 kr.

*FRANZ LIEBHAUSER,*
Pfarrer v. Abaliget.

(Locus Sigilli officiosi parochialis.)

Das Bezugsrecht des quittirenden Pfarrers wird von Seite des Bezirks-Dechanates bestätiget. Gödre den .... Juli 1863.

*EM. BERKETZ,*
Districts-Dechant und Pfarrer von Gödre.

(Locus Sigilli officiosi)

1827/1863.

Quidnam praescribat Excelsum R. H. Lottle Gubernium quoad Családi értesítők (Familien Ausweise) quae pro reclamatione aut facultate ineundi matrimonii legi militari obnoxiorum sunt producenda? impatescit ex tenore Intimati sub dto 20-ae Junii a. c. N-o 40200 emanati:

„Tapasztaltatván, mikép az anyakönyvvezetők a hadkötelesek vagy már szolgáló katonák részére kiállított családi értesitőket nem a hadk. törvényhez kiadott hivatalos utasitás 5-ik mintája szerint szerkesztik, azokból több családtagokat kihagynak stb. és ezen hiányos szerkezet miatt a tárgyalás vagy megakad, vagy oly irányt veszen, mely a hadkieg. szabály szellemével meg nem egyeztethető; miután továbbá az ilyen, akár szándékosan, akár pedig merő elnézésből, vagy épen tudatlanságból elkövetett mulasztások az illető anyakönyvvezetők irányában csak kellemetlen következményeket vonnak magok után: szükségesnek látta ezen m. kir. kormányszék a szabályos szerkezetü anyakönyvi kivonatnak mintáját oly végből közölni, miszerint az alattas anyakönyvvezetőket szorosan oda utasitani sziveskedjék, hogy a katonai fölmentések, elbocsátások, vagy nősülési engedélyek iránti kérvények fölszereléséhez a felek részére más alakú kivonatokat ne készitsenek, s ki ne szolgáltassanak, mint a minők itt elő vannak irva különösen pedig, hogy ezen mintákon látható jegyzetben foglalt utasitást minden alkalommal szigoruan szemök előtt tartsák. —

Ebből önkényt következik, mikép az egész családot ugyanazon egy évre kell följegyezni, és sem a közszolgálat, sem pedig a felek érdekével meg nem egyeztethető némely anyakönyvvezetőknek azon roszalandó eljárásra, mely szerint, majd mindegyik önálló családtag részére bár ugyanazon törzs ivadéka, mégis külön értesitőt készitenek, vagy a születések, — nősülések, — és halálozásoktól meg annyi külön kivonatokat szolgáltatnak a fél kezébe, mi által ennek, tetemes s épen nem igazolható költség okoztatik, mig más részről a hatóságok az együvé tartozó adatok különszakitása által a szükséges tájékozást igen könnyen eltévesztik. —

Ezen intézkedés czélja nem lévén egyébb, minthogy eléretvén ezen oly annyira fontos okmányok egyöntetü s szabályszerü kiállítása, az e tárgyban előforduló sok panasznak eleje vétessék, ezen kivonatok alakjára nézve még csak azon kellék köttetik ki, hogy a mintánál sokkal nagyobb vagy kissebb ivre ne nyomattassanak.

Minden egyes példányon rajta legyen az alant olvasható Jegyzet mind három pontja, mely a kiállitóra nézve irányt adó, s öt szorosan kötelező utasitást foglal magában, miért is azt szintén aláirni köteles. —

Kelt Budán a magy. kir. Helytartótanácstól 1863. évi Junius 20-án.

## Értesítések

a keresztelő- (születési-), esketö- és halottas könyvekből

családjáról, házszám, helység,

községben.

| Család- és kereszt- vagy vezetéknév, vagy más melléknév | Születési év | Egybekelés éve | Vallás | Kereset vagy egyéb élelmi forrás | Jegyzet |
|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | |

Kiadatott n, 18 kán.

Hogy ezen kivonat az anyakönyvekkel egyező, bizonyittatik.

(Pecsét) Az anyakönyvvezető aláirása.

**Jegyzet.** *1. Elsőben az apa, aztán az anya soroltatik elő, haszinte ez utóbbi (mi az év előadásával az észrevételek rovatában kiteendő lenne) megholt volnu is. A szülék után a gyermekek koruk szerént következnek a legidősbtől lefelé a legfiatalabbig, a nélkül hogy az állításra szólított kihagyatnék. Egyetlen gyermeket sem szabad elmellőzni, ha szinte nem a családban él is, p. o. ha egy fiu katonáskodik, helyben vagy más községben vagy külföldön települt vagy házasodott, kiköltözött vagy eltünt, — ilyek az észrevételek rovatábun megjegyzendők; már elholt fiak halálozásuk napjával, havával és évével teendők ki.*

*2. Ha az állításra idézett a fölmentési czimet mint egyetlen unoka veszi igénybe, (ugy az ily család következő rendben irandó össze:* a) *nagyapa,* b) *nagyanya,* c) *apa,* d) *anya,* e) *az apa fivérei,* f) *fiuk.*

*3. Ha például a nayyapa születéséve vagy az apa haláléve sat. az anyakönyvből elő nem adathatik, mert p. o. a nagyapa más lelkészségben született, az apa más lelkészségben halt meg sat., — akkor ezen adatok — mennyiben a hadkieg. tör. 13. §-a szerént döntők, az illető anyakönyvvezetők különös születési és halálozási bizonyítványaival mutatandók ki.*

Hogy a fentebbi kivonat készitésénél ezen utasitást hiven követtem, bizonyitom, kelt mint fentebb.

1468./1863.

Excelsum Lottle R. H. Consilium ddto 7-ae Junii a. c. sub Nr. 43249. disponere dignabatur: ut Scholarum Inspectores, et Parochi, pro subdocentibus tales non adhibeant, adhiberique admittant, qui cursum Praeparandiae non absolverunt, et testimonium approbatorium pro Ludimagisterio producere non possunt.

Quod ipsum cunctis pro stricta observantia praesentibns insinuo. Datum Quinque-Ecclesiis die 20. Julii 1863.

## Pályázat.

1554/1863.

Török János somogyi tanító látása s hallásábani meghibásodása miatt önkénytes lemondása által ezen fiókegyházi tanító-éneklői állomás megürült, mely állomással következő évi jövedék van összekapcsolva: minden házaspártól $^1/_8$-a gabna, összesen 40 mérő — 5 icze bor, összesen 12 akó — lélekpénz 8 ft., hétközhapi tanításért a községtől 12 ft., a vasárnapiért pedig 20 ft. o. ért. — a tek. uradalomtól évenként 6 öl tüzelőfa, melyet a nép vág, és behord. A lakás jó anyagokból cseréppel födve jó állapotban van — minden szükséges, házhoz tartozó részletekkel és egy kis konyha kerttel ellátva.

A pályázat ez évi Augustus hó végéig nyitva álland, a pályázni óhajtóknak meghagyatván, kogy folyamodványukat a pécsi székesegyházi plébánia-hivatalhoz intézzék. Pécsett 1863-i aug. 31.

**Georgius Girk,**
Episcopus Quinque-Ecclesiensis.

L. J. C.

1500
1863.

# GEORGIUS GIRK

## DEI MISERATIONE, et APOSTOLICAE SEDIS GRATIA,

## EPISCOPUS QUINQUE-ECCLESIENSIS,

SS. THEOLOGIAE DOCTOR COLLEGIATUS.

Venerabilibus Fratribus, Dilectisque in Christo Filiis, Cathedralis Ecclesiae Nostrae Capitulo, universoque Clero saeculari et regulari Almae Dioecesis Quinque-Ecclesiensis Salutem in Domino!

Synodorum Dioecesanarum frequentationem, magnis Summorum Pontificum, Conciliorum, et Episcoporum laudibus celebratam, sed prout alibi passim a longo tempore, ita in hac nostra Dioecesi ob temporum adjuncta a semialtero seculo intermissam, iam non duximus amplius procrastinandam.

Quare ut Decreto sacro-sancti Concilii Tridentini Sess. XXIV. Cap. 2. de Reform. prompte respondeamus, et Concilii Provincialis anno 1858. Strigonii celebrati, ac per sacram Sedem Apostolicam die 24-a Augusti 1859. confirmati, Statuta et Decreta in Dioecesi, cui e miseratione divina praesumus, consveta forma publicentur, adjunctis et indigentiis eius accomodentur ac corroborentur, aliaque, quae ad promovendam maiorem Dei gloriam, augendum Religionis cultum, promovendam fidelium salutem, ad maius denique Dioecesis huius emolumentum conferre possunt, constituantur: favente Divina Gratia Synodum nostram Dioecesanam, anni currentis, post Dominicam XIV. Pentecostes feriâ tertia, quarta, et quinta, in diem 1-am 2-am et 3-am Septembris incidentibus, in Ecclesia Nostra Cathedrali habendam, et celebrandam indicimus, et indictam praesentibus declaramus.

Quoniam vero in promptu non habemus, omnes, qui de iure vel ex consvetudine, juxta Benedictum XIV. de Synodo Dioec. Libr. 3. Cap. 1. et seqq. interesse tenentur, ad eam evocare, ne interea Fidelibus in tam vasta Dioecesi spiritualia ministeria desint; sed et sacra Sedes Apostolica Rescripto s. Congregationis Concilii dto 11-ae Junii 1860. concessâ celebrandae Synodi facultate, enunciaverit, ut **ad Synodum hanc vocari debeant singuli parochi decanales, seu districtuales dumtaxat, contrariis quibuscunque minime obstantibus**: idcirco convocamus, et Synodo huic interesse volumus ac statuimus Venerabile Capitulum Cathedrale, Canonicosque omnes actuales et honorarios, sive in corpore, sive per duos pluresve Deputatos; — Abbates et Praepositos curam animarum in Dioecesi exercentes; — Abbatem Cisterciensem; — et Provincialem Superiorem Ordinis S. Francisci Provinciae S. Ladislai Regis, S. Joannis a Capistrano, et Marianae, item Ord. S. Joannis de Deo Provinciae Immaculatae Genitricis; — Vice-Archi-Diaconos omnes Districtuales cum Surrogatis; — Parochum interioris Civitatis Quinque-Ecclesiensis, item suburbii Budensis, et Administratorem suburbii Szigetani, velut qui sine detrimento suorum fidelium facile Synodo intervenire possunt; demum duos S. Theologiae Professores in Universitate Pesthiensi, qua Dioeceseos istius sacerdotes, prout et duos seniores Professores eiusdem Theologiae in gremiali Lyceo Episcopali, nec non Directorem huiatis Gymnasii Episcopalis cum uno Professore.

Quos proinde omnes ad Synodum futuram per praesentes Literas evocamus, ac virtute obedientiae cogimus, nisi legistime excusati et ob gravia momenta excusationum ab obligatione praevie, per Nos, soluti fuerint.

Quum vero sine Deo nihil possimus, et omnis suffcientia nostra ex Deo sit: insuper edicimus, ut statim a Literarum praesentium perceptione usque absolutam Synodum, omnes et singuli Sacerdotes orationes de spiritu S. ad Missam quotidie assumant, et diebus Dominicis et Festis post Sacrum tria Pater et Ave cum populo fideli devote persolvant. Paterne quoque provocamus omnes Dioeceseos huius Sacerdotes, ut tam ipsi ferventer ad Deum preces fundant, quam et populum fidelem de celebranda hac Synodo ex s. ambone edocendo zelose excitent, quatenus enixis precibus, et bonis operibus adjutorium a Patre luminum Nobis impetrent, ut Synodales tractationes feliciter decurrant, et prospere finiantur, ad divini Cultus augmentum, in laudem Domini nostri Jesu Christi, in honorem Imm. B. Mariae Virginis, ad aedificationem quoque nostram, et totius huius Dioecesis utilitatem. Datum Quinque - Ecclesiis festo s. Jacobi Apost. anno Domini millesimo, octingentesimo sexagesimo tertio.

## Praemonitiones Convocatorum

1. Pro Synodo Quinque-Ecclesias convolaturi, ita iter suum adtemperent, ut die 31-a Augusti, Praeliminari Generali Congregationi hora 4-a pomeridiana in oeco maiori Residentiae Episcopalis celebrandae, interesse possint.
2. Adferant secum Rochetum, Stolam rubram, Biretum, Capucium, Breviarium, Pallium ecclesiasticum, et Decreta Concilii Provincialis Strigoniensis. Canonici et Dignitarii comparebunt cum Mozetta.
3. Hospitium et provisionem obtinebunt alii in Residentia Episcopali, alii apud Canonicos, alii demum in Seminario Majori et Minori.
4. Ad praescriptum Pontificalis Romani „**Ordo ad Synodum**“ Episcopus prima die celebrat Missam de Spiritu S. et omnes qui ad Synodum ex officio convenerint, sanctam Eucharistiam e manibus eius recipiunt.
5. Omnes demum convocati tenentur, quod Literas Evocatorias perceperint, ad Nos referre.

1863/1427.

Neminem latet, quanta premantur inopia et egestate Concives nostri in variis Regni partibus, ubi ob pluviae salutaris defectum messis aut nulla exstitit, aut sterilis admodum procreatio successit, ut quibusdam in locis fames communis prae foribus instet, et pecora ipsa hominum in defectu pabuli contabescant, pereantque.

Cum divina Bonitas calamitatem hanc a nostra saltem Dioecesi clementer avertere dignata fuerit; condignas utique gratiarum actiones Deo reddere debemus, Qui dedit nobis omnia sufficienter. Verum viscera dilectionis aperire debemus etiam erga miserandos Concives, qui omnium rerum penuriâ laborantes afflictae sortis suae levamen in commiseratione nostra, Concivium et Fratrum suorum, quaerunt ac invenire sperant.

Quapropter universum perdilectum Clerum nostrum ad porrigendam infelicibus illis omnique compassione dignis civibus auxiliarem manum et conferendum, quantum cuiusvis conditionis et facultatis ratio admiserit, charitativum subsidium peramanter provoco, et committo: ut Districtuum VADiaconi collectam subin oblatam seu a Condistrictualib. seu a fidelibus horsum ad Officium dioecesanum penes specificationem singulorum offerentium absque dilatione promoveant. Datum Quinque-Ecclesiis die 15-a Julii 1863.

Georgius Girk,
Episcopus Quinque-Ecclesiensis.

L. J. C.

1652.
1863.

# ORDO

## In Synodo Dioecesana, diebus 1. 2. 3. Sept. 1863. celebranda observandus.

In pervigilio primae diei synodalis, seu 31-a Augusti hora 7-a vespertina fit pulsus omnium campanarum Civitatis per horae quadrantem.

A meridie hora ¾ pro 4-a Convocati in pallio ecclesiastico et capucio conveniunt in oeco majori Residentiae Episcopalis, ubi per primam Dignitatem Capituli Episcopo praesentabuntur. Ad oecum reversi mox locum ita occupabunt, ut ad latus Episcopi utrinque primi sint Canonici Actuales et Honorarii, hos excipiant Abbates et Praepositi, hos sequantur Superiores Ordinum religiosorum, istos VADiaconi, Parochi, Theologi, et Professores. Quem ordinem in omnibus Sessionibus observabunt.

Post brevem allocutionem Eppus constituet Promotorem, Secretarium, Notarios, Lectores, Caeremoniarium, Judices querelarum et excusationum ac Confessarios, denominabit item Commissiones synodales, iisque agenda consignabit, injungendo : ut I-a Commissio vel eadem adhuc die, vel subsequenti mane inomisse hora 7-a, — II-a Commissio die 1-a Septembris hora a meridie 2-a, — III-a Commissio die 2-a Septembris hora matutina 7-a operatum suum inomisse Episcopo praesentare et exhibere debeat. Monebit Episcopus omnes Convocatos, ut hac adhuc die, vel subsequenti mane sacram Confessionem peragant.

**Die 1-a Septembris,** dato hora 7-a matutina campana majori signo, Convocati ½8-a in Sacristia Ecclesiae Cathedralis conveniunt, assumptoque superpelliceo, stola rubra ac bireto, (Canonici et Dignitarii assumunt Mozettam etc.) ¾ pro 8-a mox bini et bini sub cruce, quam praefert Clericus, praeeunte Caeremoniario, procedent ad Residentiam, Eppum ad Ecclesiam Cathedralem ducturi. Procedent vero eo ordine, qui superius quoad Sessionem est defixus, praeeuntibus Professoribus, et agmen concludentibus Capitularibus.

Sub processione fit pulsus campanarum tam diu, quoad Eppus ad portam majorem Ecclesiae Cathedralis pertigerit, ubi a prima Dignitate Capituli accipit aquam benedictam, qua se et omnes asperget. Sub pulsu organi fit ingressus ad Ecclesiam, ubi Eppus assumptis s. paramentis cantabit Missam **de Spiritu Sancto,** sub qua fit **Communio** Convocatorum, bini et bini accedentes aram, sacram Synaxim e manu Pontificantis accipiunt.

Finito Sacro, Eppus assumpto Pluviali et Stola rubri coloris, cum Mitra et Pastorali accedit Aram, inchoatque **Ordinem ad Synodum,** Convocatis Psalmum 68. **„Salvum me fac Deus“** alternative recitantibus, etc. Terminato hymno : **„Veni Creator Spiritus“** et finita Allocutione Episcopi, **Promotor** instat, ut nomina omnium, qui Synodo interesse debent, perlegantur, Eppo respondente : **„Ita fieri volumus et mandamus,“** ad quod **Secretarius** legit nomina Convocatorum. Tum **Promotor** instat, ut Synodus pro inchoata declaretur; quo per Eppum dicentem **„Ita decernimus et mandamus“** concesso, **Secretarius** alta voce legit Decretum **„de Synodo inchoata.“** — **Promotor** dein instat, ut fidei professionem emittant omnes Convocati, Eppo respondente : **„Ita fieri decernimus et mandamus;“** mox **Secretarius** legit Decretum de emittenda fidei professione, quam omnes in semicirculo coram Eppo, praerecitante Secretario, emittunt. In fine bini et bini accedunt Eppum, librum Evangeliorum in manibus tenentem, et extensâ supra librum dexterâ, clara voce dicent : **„Ego idem spondeo, voveo et juro. Sic me Deus adjuvet et haec s. Dei Evangelia.“** Postea instat **Promotor,** ut Decreta Concilii Provinciae Strigoniensis legantur, Eppo respondente : **„Ita fieri volumus et mandamus;“** moxque Lector perlegit Literas Sanctitatis Suae Pii Papae IX. quae incipiunt **„Summae quidem voluptati“** et **Secretarius** leget Decretum, quo Constitutiones Provincialis

hujus Concilii pro publicatis, et observandis declarabuntur. Postea **Promotor** instabit, ut Sessioni I-ae finis imponatur, et Decretum indictionis Sessionis II-ae publicetur; ad quod ab Eppo concessum **Secretarius** leget Decretum conclusionis Sessionis I-ae et indictionis Sessionis II-ae; quibus perlectis Eppus ab ara per solemne „**Sit nomen Domini benedictum**" omnibus benedicit. Tum eo ordine, quo ventum est ad Ecclesiam, fit reditus ad Residentiam, in cujus oeco majori servabitur

**Congregatio Generalis Prima,** (cujus objectum constituent operata I-ae Commissionis) Congregatione conclusa recedunt omnes ad Sacristiam, depositisque ibidem superpelliceo etc. in pace redeunt ad hospitia pro frugali refectione.

A meridie hora 3-ia in eodem loco servabitur **Congregatio Generalis Secunda,** (cujus objectum constituent operata II-ae Commissionis. In fine hujus Congregationis Eppus proponet Examinatores Synodales.) Ad hanc Congregationem eodem ordine, ut mane, e Sacristia Ecclesiae Cathedralis, superpelliceo, stola, et bireto amicti comparebunt, et finita Congregatione ad Sacristiam reversi, deponent ibi superpelliceum etc. ac pro nocturna quiete concedent ad sua hospitia.

**Die 2-a Septembris** eodem tempore, modo et ordine, sicut primâ, sub pulsu campanarum deducetur Eppus ad Ecclesiam Cathedralem, ubi per Capitularem cantabitur Sacrum de Requiem, pro refrigerio animae 857 Sacerdotum almae Dioecesis hujus, qui ab ultima Synodo pie in Domino obierunt. Sacro finito Eppus indutus Pluviali nigro, consvetas **ad Libera** orationes persolvet, et successive assumpto amictu coloris rubei incipiet ordinem **ad Synodum diei secundae**, Convocatis Psalmum 78-um „**Deus venerunt gentes**" alternative recitantibus, etc. Allocutione finita, praemissa petitione per **Promotorem,** ut Examinatores Synodales nominentur, hacque per Eppum concessa **Secretarius** legit Decretum Constitutionis Examinatorum Synodalium, et **Promotor** mox instabit, ut Examinatores Synodales juramentum praestent, Eppo respondente : „**Ita decernimus et mandamus.**" Accedent tum omnes ad Eppum, et **Secretario** praelegente formam juramenti emittent. Instabit postea **Promotor,** ut legantur et promulgentur Statuta synodalia, moxque **Lectores** legent omnia. Quibus perlectis ad instantiam **Promotoris,** ut Sessioni II-ae finis imponatur, et Decretum indictionis Sessionis III-ae promulgetur, Eppo annuente **Secretarius** publicabit Decretum conclusionis Sessionis secundae, et indictionis Sessionis tertiae; quibus perlectis Eppus surgens benedicit omnibus solemniter, ut heri, moxque redit Processio ad Residentiam Epplem, ubi servabitur continuo

**Congregatio Generalis tertia,** (cujus objectum constituent operata commissionis III-iae) quae Congregatio, quantum mane finiri non posset, continuabitur a meridie, observatis iis omnibus, uti heri.

**Die 3-ia Septembris,** eodem tempore, modo et ordine, ut praecedentibus diebus, deducetur Eppus sub pulsu campanarum ad Ecclesiam Cathedralem, ubi per Capitularem cantabitur Sacrum de SSma Trinitate, addita sub una conclusione Oratione „**Deus, cujus Misericordiae**" etc. Finito Sacro, Eppus paratus ut heri, ante aram incipit **Ordinem ad Synodum diei tertiae,** Convocatis Psalmum 68. „**Salvum me fac Deus**" etc. alternative recitantibus etc. **Promotor** instat, ut continuetur lectio Statutorum Synodalium, quo ab Eppo per „**Ita volumus et mandamus**" concesso mox **Lectores** legent omnia, finita vero lectione **Promotor** instabit pro decernenda conclusione Synodi, Eppo respondente „**Ita volumus et mandamus**" et **Secretarius** publicabit Decretum de conclusione Synodi. Hoc finito Eppus alloquetur Clerum, et conclusa allocutione ad aram intonabit „**Te Deum laudamus**" Diaconi: ℣. „**Benedicamus**" et Eppus cantabit Orationem : „**Deus, cujus misericordiae,**" impertieturque solemnem benedictionem. Qua finita Diaconus intonat : „**Recedamus in pace**" et omnes Synodales Convocati respondebunt : „**In nomine Christi.**"

Hodie est refectio in mensa Episcopali.

**O. A. M. D. G.**

L. J. C.

1761
1863

Dies 3-ia Septembris anni currentis 1863-ii quae per conclusam feliciter cum auxilio divino Synodum dioecesanam, laetitiam toti urbi ac Dioecesi attulit, absque moestitia et doloris sensu non pertransiit. Dum nempe Convocati Synodales in oeco Residentiae Episcopalis eo etiam fine in fraterna charitate collecti fuissent, ut mox ab invicem in osculo sancto pacis divellantur, evenit, ut Gabriel Gráger, Praepositus parochus Mohácsensis, qui per omnes 3 Synodi dies in Sessionibus partem coepit, ac optima frui valetudine videbatur, dum verba libationis solita cum emphasi proferret, inter loquendum apoplexia tactus corrueret, brevique placide in Domino exspiraret.

A consternatione, quae ex improvisa hac et subitanea morte omnes occupabat, vix se collegerunt Synodales Convocati, et novus iterum mortis nuncius supervenit, perferens diutius jam infirmum Antonium Szalay Cathedralis Ecclesiae Canonicum Actualem, pariter e vivis sublatum esse.

Sic nempe saeva mors nulli parcens honori et dignitati, dum minime speratur, supervenit, ac uno sternit ictu, vitae folium : ut semper memores simus verborum S. Lucae XII. 40. Et vos estote parati : quia qua hora non putatis, Filius hominis veniet. Item Matthaei XXV. 13. Vigilate itaque, quia nescitis diem, neque horam.

Gabriel Gráger, natus anno 1810. ordinatus anno 1833. vixit annos 53. — Fuit Praefectus Studiorum anno 1. — ab anno 1837. Parochus in Duna-Szekcső ab anno 1850. Parochus in Mohács, et Praepositus tituli S. Eustachii de Csúth, ab anno 1853. Assessor Consistorialis — ab anno 1860. cruce aurea de piis meritis decoratus; — ab anno 1861. VADiaconus, et demum in Synodo hac assumptus est pro Examinatore Synodali adjurato.

Antonius Szalay, natus anno 1800. ordinatus anno 1823. vixit annos 63. — Fuit Parochus in Sáasd ab anno 1831. — ab anno 1854. Assessor Consistorialis, et ab anno 1859. Canonicus Actualis Cathedralis Ecclesiae Quinque-Ecclesiensis.

Concedat Deus ambobus requiem aeternam, et lux perpetua luceat eis!

E Statuto Synodali vim obligandi habente debent omnes dioecesani Sacerdotes mox accepto mortis nuncio, tres missas pro refrigerio animae singuli defuncti Sacerdotis dioecesani celebrare.

Datum Quinque-Ecclesiis die 3-ia Septembris 1863.

1760
1893

Anno Domini 1863-a die 16-a Augusti, post suscepta piisime sacramenta morientium, aetatis suae anno 66. obiit Philippus Koch, presbyter dioecesanus, qui dum viribus valeret, choro recitandi Breviarii scopo interesse amavit adeo, ut perditam pro se diem reputaret, qua impeditus hoc praestare non potuit, propterea ad dies vitae usque moderata pensione dignum semet reddidit. Cujus mortem suffragiorum causa annuncio. Datum Quinque-Ecclesiis die 16-a Aug. 1863.

1528
1863

Excelsum Lottle R. H. Consilium ddto 20-ae Maii sub Nr. 36924. sequentis tenoris Intimatum edidit.

Az ütényirás tanítási módszer czélszerüsége és hasznossága iránt meghallgatott tanker. főigazgatók véleményes nyilatkozata alapján elhatározta ezen m. k. Helytartótanács, miszerént a Lövényi József féle ütényirás tanítási módszer valamennyi tanképezdékben rendes tantárgyul előirattassék, miután tekintve ezen irástanítási mód iránt nyilvánuló közméltánylást a leendő tanítókat annak ismerete nélkül hagyni nem lehet.

*

Erről Méltóságod tudomás végett tisztelettel értesittetik, megjegyeztetvén, hogy az 5 tanulmányi kerület főigazgatósága az e részben szükséges intézkedés megtétele végett egyidejüleg azon hozzáadással tudósittatott, miszerént ezen irás tanítási módszert az elemi iskolákban átalánosítani következőleg a tanítókat abba beavatni s reá bizni ügyekezzék, hogy az irástanításnál iskoláikban ezen módszer szerént járjanak el. — Kelt Budán a magyar királyi Helytartótanácstól 1863. évi május hó 20-án.

1770
1863

A nm. m. k. Helytartótanács folyó évi Augustus 9-én 61786. sz. a. kelt leiratában felszólítja a t. lelkész urakat, hogy a köznépet az országban már 3 év óta duló s pusztító keleti Marhavész ragályosságáról kellőleg felvilágosítani, és a közigazgatási hatóságok által a járvány elfojtására rendelt intézkedések pontos megtartására buzdítani el ue mulaszszák, már csak azért is, mivel a vésznek ezen hosszu tartama főoka abban rejlik, hogy az elnyomására elrendelt intézkedések foganatositása megtörik a lakosságnak közömbösségén a járvány iránt.

In nexu hujus Intimati DDi Curati non intermittant parochianos suos ruri degentes oportune exhortari, quo ordines politiales eatenus editos fideliter observent.

Datum Quinque-Ecclesiis die 7-a Sept. 1863.

1771
1863

A nm. m. kir. Helytartótanács folyó évi julius 27-én 58719. sz. a. fölhivja a t. lelkész urakat és néptanitókat, hogy minden befolyásukat a községi faiskolák emelésére felhasználják, a tanitók pedig már a zsenge ifjuságban gerjeszszék fel ez ügynek megkedvelését, egyszersmind ne mulaszszák el a nép figyelmét a külföldre forditani, hol nemcsak az ország- és egyéb utak, hanem a szántóföldek megyéi is beültetvék gyümölcsfákkal, melyek a tájnak nemcsak nagy hasznára, hanem egyszersmind diszére is vannak.

Non modo in obsequium hujus Intimati, sed et praevigentium Ordinum committitur hobli Clero Curato : ut cum fine cujusvis anni scholastici VADiacono relationem rubricatam praestet de schola arborum, et si talis non existeret, in rubrica observationum causam, cur non existat, exponat. VADni erit relationem hanc cum ceteris adnexorum tabellis et statum scholarum officio dioecesano tempestive submittere. — Datum Quinque-Ecclesiis die 7-a Sept.

1772
1863

A nm. m. kir. Helytartótanács folyó évi julius 26-án kelt 9555. sz. alatti leirata folytán elrendelni méltóztatott, hogy az egyházi személyek által tett jótékony czélú világi alapitványokról és hagyományokról az illető végrendelet vagy más okirat hiteles másolatának hozzá csatolása mellett a nm. m. kir. Helytartótanácsot értesitsék.

Quapropter Executores Testamentorum eo inviantur, ut offo dioecesano copiam Testamenti quoad pia legata naturae civilis semper submittant.

Datum Quinque-Ecclesiis die 7-a Sept. 1863.

**Georgius Girk,**
Episcopus Quinque-Ecclesiensis.

## L. J. Ch.

2000
1863

Perjucundum mihi accidit, dilectis in Christo Filiis et Fratribus meis illud solatiosum perferre posse nuncium : qualiter Sua Sanctitas, Beatissimus Pater et Dominus Noster PIUS IX. Summus Pontifex, homagiales Literas nostras e Synodali congregatione ultima ad Eum reverenter directas, perbenigne susceperit, atque ad eas paternum et plane clementissimum responsum, propria benedicta manu subscriptum dare dignatus fuerit.

Quo homagialium Literarum nostrarum, atque clementissimi pontificii Responsi tenor cunctis impatescat, utrumque hisce subjungo:

### Beatissime Pater!

„Nullum quidem unquam praeterit temporis momentum, quin Sanctitati Tuae devotissimus Clerus cum fidelissimo populo almae Dioecesis Quinque-Ecclesiensis profundissimae venerationis, tenerrimaeque dilectionis ac fidelissimae adhaesionis suae erga Sanctitatem Tuam palam de se dare documenta gestiret : momento tamen hoc, quo de benignissimo indultu Sanctitatis Tuae die 11-a Junii 1860. a sacra Congregatione Concilii obtento, ad majorem Dei Omnipotentis Gloriam promovendam, ad S. Matris Ecclesiae honorem augendum, et ad Fidelium salutem, ac majus ipsius almae Dioecesis hujus bonum promovendum, in unum coadunati Synodum dioecesanam celebramus, majori usque ardore aestuant corda omnium, flagrantque amore Tui Sanctissime Pater! Qui animabus nostris mira charitate praefulges, et invicta patientia ac admiranda constantia pro iustitia, Deique et Ecclesiae causa pugnans, confortas nos exemplo Tuo splendido ad proelianda fortiter proelia Domini, et ad resistendum antiquo hosti cum omnibus vitiis et concupiscentiis suis; Qui apostolicarum virtutum Tuarum radiis omnem collustrans Ecclesiam, instruis nos, ut essemus sacerdotium mundum, gens sancta Dei, bonarum quarumvis virtutum odore fragrantes.

Hoc inquam temporis momento, quo corda nostra ad Te Sanctissime Pater redamandum uniuntur, igne Tui amoris succensi festive promittimus et sancte spondemus : nos unanimiter stare velle in ea, quam in exordio synodalis Conventus nostri iuxta Rituale Romanum in manibus Reverendissimi in Christo Patris nostri elicuimus fide, et in hac vivere morique nos velle; promittimus et festive spondemus: nos providos ordinis nostri Cooperatores futuros, in quibus resplendeat totius forma justitiae, ut bonam rationem dispensationis nobis creditae semper reddituri, aeternae beatitudinis praemia consequamur.

Haec vero promittimus et adspondemus non ad nostram solum utilitatem et salutem, sed et ad Sanctitatis Tuae consolationem, ut Sanctitas Tua, Quae toto fere Regiminis sui tempore crucem de cruce sustinere cogitur, in tribulatione Tua, et amaritudine amarissima de nostra hac etiam contestatione, filiali pietate, adhaesione ac tenecritudine, consolationem quadamtenus haurire queat.

Suscipe igitur Sanctissime Pater tenerrima haec filiorum tuorum vota, et patere nos tuos jugiter esse, qui sine te esse non possumus, nec sine te esse volumus.

Qui omnes Supremum ac invisibilem Ecclesiae nostrae Pastorem precamur et oramus : ut Te suum in terris Vicarium in salutem gregis universi diu servet incolumem, Tuarum exemplo virtutum sanctam suam glorificet et augeat haereditatem.

Qui dum ad Sanctitatis Tuae pedes humillime provoluti, super nos, et super Synodum nostram apostolicam benedictionem petimus; cum tenerrimo beatissimorum pedum osculo, ac profundissima cum veneratione perseveramus: Quinque-Ecclesiis in Sessione III-a Synodali, die tertia Septembris, anno Domini millesimo octingentesimo sexagesimo tertio celebrata. Georgius Girk m. pr. Episcopus Quinque-Ecclesiensis, cum Clero suo in Synodo congregato.

## PIUS P. P. IX.

**Venerabili Fratri Georgio Episcopo Quinque-Ecclesiensi, eiusque Clero.**

Venerabilis Frater ac Dilecti Filii Salutem et Apostolicam Benedictionem. Nobis, qui paterna caritate omnes in Christo complectimur, nequit non esse iucundissima, Venerabilis Frater ac Dilecti Filii, illa amoris vicissitudo, quam a Fratribus et Filiis nostris excipimus. Mirum itaque solatium angoribus nostris attulit ea sedulitas, qua occasione quavis arrepta, caritatem vestram Nobis testatam facere satagitis, atque alacer ille animorum assensus, et obsequium, quo excipere profitemini quaecumque in justitiae tutelam, in praesidium Sanctissimae Religionis Nostrae, atque in defensionem jurium hujus Sanctae Sedis docemus ac promulgamus. Gratulamur Vobis, quod in Synodum coacti hosce sensus, alias iam Nobis proditos, quos singuli fovebatis, communi professione iterum confirmare volueritis, ut validiores inde duceretis vires sive ad adhaerendum semper constantius huic veritatis Cathedrae, sive ad svadendum aliis idem obsequium, sive ad ceteras muneris vestri partes obeundas. Voce Vestra ad Dominum clamate, Venerabilis Frater, ac Dilecti Filii, Eumque Nobiscum exorate, ut hisce faveat consiliis laborumque Vestrorum fructui in populo vobis credito ejusmodi tribuat incrementum, ut nequitia tandem profligata, restitutoque justitiae imperio compotes fieri possitis ejus voti, quod vobis commune est cum universa christiana republica. Hujus interim rei auspicem ac simul pignus praecipuae in Vos caritatis Nostrae, Tibi, Venerabilis Frater, Vobisque Dilecti Filii, totique hujus Dioecesis populo Benedictionem Nostram Apostolicam peramanter impertimus. Datum Romae apud S. Petrum die 23-a Septembris 1863. Pontificatus Nostri Anno XVIII. PIUS P. P. IX.

Pro ulteriori solatioso notitiae statu insinuo, Acta et Decreta Synodi dioecesanae sub typo iam existere, ac impressione et compactura finita, praeter Venerabile Capitulum ceterosque Synodales Convocatos, singulam quamque Parochiam et Curatiam uno exemplari gratuito donandam venire.

Datum Quinque-Ecclesiis die 10. Octobris 1863.

2001
1863

Duos uno fere tempore saeva mors rursus abstulit Sacerdotes dioecesanos: nempe

Die 2-a Octobris pie in Domino obiit: Franciscus Kónya, Capellanus Faddensis, presbyter annorum 7. — Ob exemplarem suam pietatem, modestiam et mansvetudinem, omnibus acceptissimus, longiori vita dignissimus.

Die vero 5-a Octobris pie occubuit: Josephus Marton, neopresbyter.

Quamquam sperare liceat ambos in paradisi gaudia introiisse: Statuto tamen synodali congruenter quivis pro singulo horum tres Missas celebrare est obstrictus.

Datum Quinque-Ecclesiis die 10. Octobris 1863.

2011
1863

Caesareo-Regia Financiarum Directio Quinque-Ecclesiensis sub dto 10-ae currentium Nro $\frac{21447}{8342}$ VI. exponit: complures hodiedum adhuc numerari, qui praescriptam altiori Loco fassionem rerum mobilium ad Ecclesias, Parochias et quaevis Instituta spectantium, non exhibuerunt, adeoque altioribus ordinibus debitum morem non gesserunt, optatque, ut Fassiones usque 20-am ourr. mensis inomisse exhibeantur.

Quapropter in memoriam revoco Circulares pagina 93. sub Nr. $\frac{1261}{1863}$ contentas, observantiamque earum eo magis injungo, quod in officio hoc tardos ipsos mansurum sit onus responsionis. Etiam qui nihil habent, quod fatendum foret, id quoque expedit insinuare.

Datum Quinque-Ecclesiis die 11-a Oct. 1863.

**Georgius Gírk,**
Episcopus Quinque-Ecclesiensis.

In memoria aeterna erit iustus. Ps. CXI. 7.

Moestus annuncio toti Almae Dioecesi Quinque-Ecclesiensi, et omnibus, qui nobis fraterna charitate conjuncti sunt : **Illustrissimum ac Reverendissimum**

# JOSEPHUM KRÁL,

Electum Episcopum Scopiensem, Abbatem B. Mariae Virginis de Tormova, Cathedralis Ecclesiae Quinque-Ecclesiensis Cantorem Canonicum, Nostrum solertissimum Vicarium, et Causarum Auditorem Generalem, Prodirectorem Studii Theologici, Orphanotrophii Cathedralis Ecclesiae Regentem, ac Jubilarem in annum tertium Sacerdotem, ex hydropis pectoralis dolorosa longiori infirmitate, — postquam Sacramenta morientium piissime repetitim etiam suscepisset, — nocte inter 15-am et 16-am Octobris anni currentis 1863. aetatis suae 76-o anno, supremum diem vixisse.

Qui qualis quantusque fuerit vir ecclesiasticus, omni virtutum clericalium genere ornatissimus, Nobis tacentibus etiam, toti constat Almae Dioecesi, cui servivit per omne tempus in variis muniis in omni humilitate modestia et fidelitate : fuit vero Praebendatus annis 3. — Vice-Rector Seminarii a. 16., ab a. 1831. Parochus in Abaliget, — ab a. 1834. VAD. Districtus Gödrensis, — ab a. 1836. Canonicus Honorarius, — ab a. 1845. Parochus Kővágó-Szőlősensis et VADiaconus Districtus Szent-Lőrinczensis, — ab a. 1848. Canonicus Cathedralis Ecclesiae Quinque-Ecclesiensis et Seminarii Rector, — ab a. 1851. Abbas Beatae Mariae Virginis de Tormova et Archi-Diaconus Tolnensis, — ab a. 1854. Archi-Diaconus Cathedralis, — ab a. 1858. Vicarius Generalis Episcopalis, — ab a. 1859. Cantor Canonicus, et ab a. 1861. Electus Episcopus Scopiensis. Nullam habet haec Dioecesis seu Causam sacram, seu Fundationem piam, seu Institutum utile, cuius pie Denatus seu protector insignis, seu adjutor liberalissimus, seu promotor munificentissimus non fuisset; omnibus vere omnia factus, semper habuit unde daret, quia pectus Eius plenum erat charitatis, munificentiae ac fraternae dilectionis. **Atque ideo in memoria erit justus, et ab auditione mala non timebit.** Ps. CXI. 7. Nostrum est : Patrem misericordiarum exorare, ut si quid humanae fragilitatis in Eo inexpiatum remansisset, hoc Ei per indulgentiam divinae Bonitatis remittatur, ideoque mox ab his perceptis non intermittamus Statuto synodali quoque cohaerenter pro refrigerio animae Eius tres Missas Omnipotenti Deo quantocyus offerre.

**Beati qui in Domino moriuntur : — — opera enim illorum sequuntur illos.**
Apocalypsis. XIV. 13.

Datum Quinque-Ecclesiis: die 16-a Octobris 1863.

**Georgius Gírk,**
Episcopus Quinque-Ecclesiensis.

L. J. Ch.

2068
1863

# GEORGIUS GIRK

**Dei Miseratione, et Apostolicae Sedis Gratia Episcopus Quinque-Ecclesiensis, Sacratissimae Caesareae, et Regio-Apostolicae Majestatis Actualis Intimus Status Consiliarius, SS. Theologiae Doctor Collegiatus.**

A tempore, quo gubernacula almae Dioecesis Quinque-Ecclesiensis suscepimus, nulla quidem majore tenebamur sollicitudine, quam ut adimpleamus ministerium Nobis divinitus creditum, et, sicut ipsi scitis ac experti estis, inter alias multiplices curas, quibus premebamur, eo vires, conatusque nostros convertimus, ut spiritualibus necessitatibus vestris, commodisque prospiceremus, ac pro gravitate, strictaque muneris nostri obligatione **requireremus, quod perierat, reduceremus, quod abjectum erat, alligaremus, quod fuit confractum, ac quod forte et pingve fuerat, divina adjutrice gratia custodiremus,** ut non sit, quod culpa nostra perditum, de manibus nostris olim a Domino requiratur. Nec est, quod majori cordis desiderio, majorique mentis affectu cupiamus, quam porro etiam impendi, ac superimpendi pro Vobis et Vestrum singulis Dilecti Fratres Filiique, et pro fideli populo nostro, diurnas nocturnasque super grege nostro agendo, ut debemus, vigilias. Verum aetas nostra septuagenaria, et cum hac conjunctae corporis debilitates non semper admittunt, ut pastoralem sollicitudinem, et aequanimi judicis officium omni ex parte per Nos, prout vehementer optaremus, adimplere, cuiusvis necessitatibus semper uti vellemus pro mensura desiderii nostri intendere valeamus, ut adeo necesse prorsus sit, solertissimo nostro Generali Vicario **Josepho Král,** ad aeterna tabernacula evocatô, in sublevamen rursus quempiam adsciscere, qui seu impeditis, seu absentibus, seu langventibus Nobis, vires nostras sustineat, partemque curarum et sollicitudinis nostrae supportet, ac Vicarii Generalis munus et dignitatem expleat : ex eo Fraternitatibus et Dilectionibus Vestris annunciamus, quod Nos in emolumentum spirituale Dioecesis nostrae elegerimus, nominaverimus, ac constituerimus Officialem Causarum Auditorem, et Vicarium Nostrum Generalem cum omnibus juribus, honoribus, praerogativis et facultatibus, a sacris Canonibus nec non Rescriptis Apostolicis huic Officio concessis et attributis, **Venerabilem in Christo Fratrem, Sigismundum Daróczy, Praelatum Suae Sanctitatis, et Cathedralis Ecclesiae Nostrae Canonicum Lectorem, Abbatem S. Helenae de Földvár, Praepositum S. Joannis de Castro Quinque-Ecclesiensi, nec non Ecclesiae Cathedralis Orphanotrophii Regentem,** cui specialia mandata et commissa iam expedivimus, sphaeramque activitatis eius defiximus. Disponimus vero per expressum, ut quaevis negotia officiosa dioecesana, **exceptis Causis matrimonialibus,** sicut hactenus ita in posterum quoque, directe ad Nos deriventur, ac omnes recursus, cunctaeve literae et correspondentiae officiosae **nomini nostro** inscribantur, Nobisque submittantur, Qui quoad vires nostrae admiserint, porro quoque libenter pro gloria Dei, pro salute fidelium et honore Dioecesis operabimur, nihil subtracturi eorum, quae Nobis utilia videbuntur ad plantandum et aedificandum, ut omnibus omnia facti, exemplo virorum apostolicorum omnia impendamus et nosmet superimpendamus, ut omnes Christo lucrifaciamus.

Quod reliquum est, vos omnes perdilectum Clerum, fidelemque Populum nostrum paterne in Domino hortamur, et obsecramus, ut praenominatum Officialem, Causarum Auditorem, et Vicarium Nostrum Generalem, taliter, ut praedictum est, constitutum, abundantius habeatis in charitate propter opus Domini quod vice nostra operabitur; ac una Fraternitatibus et Dilectionibus Vestris, Vestrumque singulis in virtute sanctae et salutaris obedientiae, auctoritate Ordinaria praecipientes committimus et mandamus: ut eundem **Sigismundum Daróczy,** pro Officiali, Causarum Auditore, et Vicario Nostro Generali agnoscere, et pro tali habere, Eique in rebus officii sui — ut par est — debitam obedientiam et reverentiam praestare debeatis et teneamini.

*

**De cetero Fratres gaudete, perfecti estote, exhortamini, idem sapite, pacem habete, et Deus pacis ac dilectionis erit Vobiscum. Gratia Domini nostri Jesu Christi, et charitas Dei et communicatio sancti Spiritus sit cum omnibus vobis.**

Datum Quinque-Ecclesiis e Sessione Consistoriali die 22-a Octobris servata, anno Domini 1863.

2097
1863

Excelsi Lottlis Regii Consilii dto 12-ae Oct. a. c. sub Nr. 72438. editum generale Intimatum, **propter consequentias, quas transgressores insursuri sunt,** per extensum communico.

„A hadköteles korban álló ifjak fölmentéséhez nem különben a már szolgálatban álló katonák elbocsátásához szükséges családi értesítők tulajdonkép anyakönyvi kivonatok a felek által szorgalmazott kiadásánál több helyütt olynemü panaszok merültek föl, melyek szerint némely anyakönyvvezetők emez okmányok kiadásáért tulságos dijt követelnek, ha pedig azt a fél lefizetni nem tudja, azoknak kiadását egyszerüen megtagadják.

Tapasztaltatott az is, miszerént némely anyakönyvvezetők az ugyanazon családhoz tartozó tagokról a kivonatokat külön, még pedig az illetőkre vonatkozó születési, esketési és halálozási adatokat meganynyi külön íven szolgáltatjak a fél kezébe, mi által ennek nem csak túlságos bélyeg- és dijazási költséget okoznak, hanem az együvé tartozó adatok szétválasztása miatt, a hatóságoknak e részbeni föladatát is szerfölött nehezítik.

Fájdalom! több oly eset is fordult elő, melyben a lelkész vagy az illető anyakönyvvezető által hivatalosan kiadott értesitvény hamisnak vagy elferdittetnek bizonyult be, s melyből az illető hadkötelesnek vagy katonának tekintetbe jövő fitestvérei szándékosan kihagyattak, s ekkép a hatóság ép azon részről vezettetett tévutra, honnét nem várhatott volna mást, mint igazságot, s kétségbe vonhatlan hitelességet.

Tekintetbe vévén a hatósági köteléknek 1860-ik évben közbejött felbomlását, minél fogva sokan azt hihették, miként az addig e részben érvényes volt felsőbb rendeletek hatálya megszünt, tekintetbe vévén továbbá azon körülményt is, mikép sokan az ide vonatkozó felsőbb intézkedéseket s ezek áthágásának komoly következményeit talán nem ismerték, ezen magyar kir. Helytartótanács minden ilynemü ballépések és mulasztások fölötti tárgyalásokat, hacsak a törvény szigora alá tartozó büntény nem forog kérdésben, megszüntetendőknek vélte ugyan; további kellemetlenségek elkerülése és a közszolgálat érdekében azonban fölkérendőnek tartotta Nagyméltóságodat, hogy az alattas egyházak anyakönyvvezetőivel következőket tudatni, s ezek szoros megtartására utasítani méltóztassék.

1-ször. A cs. kir. Cultus-Ministeriumnak 1860-ik évi Martius 23-án 3517. sz. a. kelt, s annak idejében a cs. kir. létezett Helytartósági Osztály részéről intézményezett rendelete fonalán: szegény sorsu ügyfeleknek a családi értesitvényeket katonai ügyekben ingyen kell kiállítani; a tehetősbektől pedig vagyonosságukhoz képest 50 kr-tól 2 oszt. forintig terjedő díjnál többet bár mi szin alatt követelni tilos.

2-szor. Ezen értesítők nem más mint a f. é. Junius 20-án 40200. sz. a. kelt intézményben leirt alakban adandók ki. (vide paginam 102. sub Nr. 1827./1863.)

3-szor. Az illetőnek összes családjára vonatkozó adatok mind egy ívre jegyzendők s minden családtag születési, esketési, vagy halálozási napja és éve az illető rovatokban pontosan kiteendő.

4-szer. Ezen adatok a katonai ügyek tárgyalásánál fő, s a legfőbb esetben egyedüli alapul szolgálván, az anyakönyvvezető azok hitelességéről, és tökéletes voltáról a hatóságok irányában olynemü felelőséggel tartozik, melynek akár szándékos, akár pedig magát csak tudatlansággal menteni kivánt mulasztási esetében a hadkieg. szabály 45-ik §-ában a hadkötelesek törvénytelen menekülését elősegitők irányában kiszabott büntetésnek teszi ki magát (carceres trium mensium). Ennélfogva az anyakönyvvezetőnek saját érdekében áll a család viszonyait nem egyedül a hatóságokat többnyire tévutra vezetni törekvő, s fiainak vagy testvéreinek korát, számát sat. szándékosan eltitkoló fél egyszerü bemon-

dása, hanem az anyakönyvnek szorgos átnézése, s a szomszédok és elöljárók meghallgatása után jegyezni az értesítőbe.

Jóllehet pedig ezen magy. kir. Helytartótanács különös megnyugvással értesült a hatóságok e tárgybani jelentéseiből, mikép a legtöbb Rom. katholikus Egyházmegyében már előbb kiadott püspöki rendeleteknél fogva az anyakönyvi kivonatok kiadmányozása példás szabatossággal kezeltetik, s e tekintetben épen semmi panaszra ok nem szolgáltatott : mégis szükségesnek látszott ezen általános, s az országban létező minden vallásfelekezetüek anyakönyvvezetőinek szóló intézkedést Nagyméltóságod becses tudomására is juttatni, mivel a közszolgálat érdekében igen kívánatos, hogy a közérdekű felsőbb intézkedések időről időre megujítassanak, s hogy ekkép az időnként változó vagy ujonnan alkalmazott lelkészek is ebbéli föladatukkal kellőleg megismerkedjenek.

Kelt Budán a magy. kir. Helytartótanácstól 1863. évi October hó 12-én.

Quamquam ea, quae in calce huius Intimati adferuntur, conquiescentiam adferant : nihilominus revoco in memoriam repetitim editas de hoc objecto Circulares, et quidem tam eas, quae pagina 66—67 sub Nr. 1835./1862., quam quae pagina 102—103. sub Nr. 1827./1863. continentur; quarum strictissimam observantiam cum eo reinculco, ut DDi Curati, compromissionem evitaturi, in omni casu, dum familiae philyram edunt, Primores Communitatis aliosve consulant, an non fortassis individuum aliquod familiae exmissum fuerit, studiove reticitum sit. Praenoto una : philyras (Családértesítő) in Officina Hochreiniana Quinque-Ecclesiis prostare. — Datum Quinque-Ecclesiis die 26-a Octobris 1863.

2045
1863

Pro directivo notitiae statu communicantur Ordines Excelsi Lottlis R. H. Consilii dto. 29-ae Sept. a. c. snb Nr. 71112. emanati, quibus in causa privationis docentium ab Officio suo, modus observandus praescribitur sequens :

„Az elemi iskolai tanítók elbocsátása körül ismételve tapasztalt szabálytalan eljárás folytán indittatva érzi magát ezen kir. kormányszék következőkép intézkedni :

A tanítók végelbocsátásának kimondása a fenálló rendeletek, nevezetesen az 1857. October 27-éről kelt vallás és közoktatási ministeri rendelet 39-ik §-a szerint az ország kormányszékét illetvén, az e körüli eljárás szabályozása végett a felsőbb rendeleteken, fenálló gyakorlaton, és minden polgárisult népek által elfogadott igazságszolgáltatási elveken alapuló következő utasítás adatik ki szoros megtartás végett :

*a*) Ha valamely tanító ellen, legyen az véglegesen megerősítve, vagy csak három próbaévre kinevezve, oly természetű vádak emeltetnek, melyek bebizonyulásuk esetére a tanítónak állomásától elmozdítását vonhatják maguk után, a helybeli lelkész (helybeli igazgató) ezen vádakat mulasztás nélkül a kerületi esperesnek, mint kerületi tanfelügyelőnek, jelentendi föl.

*b*) A ker. esperes (kerületi iskolafölügyelő) erre a járás szolgabiráját, szab. kir. városokban a városi tanácsot megkeresendi, hogy a vádlott tanító ellen indítandó vizsgálat napját vele egyetértőleg kitüzve, időközben a szükséges előintézkedéseket, különösen a vádló és vádlottnak tanuikkali megjelenését illetőleg, megtegye.

*c*) A vizsgálatot a ker. esperes (kerületi iskolafelügyelő) és a járási szolgabiró, sz. kir. városokban a tanács által megbizott tanácsnok, együtt vezetik, képviselve ekként az ez ügyben érdekelt kettős hatalmat, az egyházat és kormányt.

*d*) Kihallgatandó mind a két fél az önként megjelent, vagy hivatalból berendelt tanúkkal együtt. A felek és tanúk vallomásai jegyzőkönyvbe foglalandók, s általuk aláirandók.

*e*) A kihallgatás befejezésével a jegyzőkönyv bezáratik, s a vizsgálatot vezető esperes és szolgabiró (tanácsnok) által hitelesítés végett aláiratván, az egyházmegyei hivatalnak véleményök kisérétében fölterjesztetik; mely is azt saját javaslatának kisérétében végeldöntés végett ezen magy. kir. Helytartótanácshoz fölterjesztendi.

*f*) Mielőtt a kir. Helytartótanács véghatározata kiadatnék, a tanítót tanítói állomásától bekövetkezendő végelbocsátás reményében előlegesen fölfüggeszteni csak kivételesen oly botrányos vétségek eseteiben engedtetik meg, melyekben a rögtöni megtorlás erkölcsi és társadalmi kényszerüség. Azonban ezen eseteknél is a szabályszerű vizsgálat a fenirt módon utólagosan megtartandó, s egyuttal a történtekről az egyházmegyei hivatal utján e kir. kormányszéknek jelentés teendő.

*g*) Ha valamely tanító fenyítő törvényszék elé tartozó vétséget követne el, s ennek folytán bűnvádi kereset alá fogatnék, a helybeli iskolai igazgató az esetet az egyházmegyei hatóságnak, ez pedig a magy. kir. Helytartótanácsnak feljelentendi; magától értetvén, hogy minden ily esetben a tanító tanítói állomásától fölfüggesztendő. A magy. kir. Helytartótanács a feljelentést az illető hatóság utján a fenyítő törvényszékhez utasítandja, melynek itélete alapján a tanító végleges elbocsátatása iránt a fegyelmi eljárás azonnal elrendeltetik.

Magától értetik, hogy ezen intézvény által, mely csak a tanító végelbocsátását maga után vonható vétségi esetekre vonatkozik, s az ezen elbocsátás körüli hatósági eljárást szabja meg, az 1857. Julius 26-áról kelt vallás és közoktatási ministeri rendeletnek 3-ik és 4-ik, a kötelességét mulasztó tanító előleges megintésére vonatkozó §-ai nem érintetnek, következőleg érvényökben jövőre is fenmaradnak.

Kelt Budán a magy. kir. Helytartótanácstól 1863. évi September hó 29-én.

2136
1863

Examinatorium Synodale diebus 6-a et 7-a Octobris a. c. sequentes Concurrentes examinavit et approbandos judicavit ad sexennium :

| | | |
|---|---|---|
| Josephum Ditrich | Capellanum | V-ccles. |
| Alexandrum Teslér | „ | Földvár. |
| Philippum Ollé | „ | M.-Kéménd. |
| Julium Felinger | „ | Mohács. |
| Josephum Haragó | „ | Mágocs. |

E quibus, communi Examinatorum suffragio, praemium fundationis piae memoriae Illmi Josephi Král reportavit **Josephus Haragó,** ex omnibus studiis Eminentiae calculo distinctus.

Terminus examinis synodalis anno futuro 1864. asservandi, in dies 27-am et 28-am septembris defixus cunctis ad notitiam cum eo perfertur, quod Statuto synodali conformiter quoque, nonnisi examine tali probatus beneficii parochialis capax esse possit.

Datum Quinque-Ecclesiis : die 29-a Octobris 1863.

2137
1863

Pro grato notitiae statu significo, operosa charitate fraterna dilectorum Dioecesanorum, in omne aevum perennaturâ, fundum Emeritorum in eum statum collocatum esse : ut pensio annua eorum in 500 finis a. w. numerari possit; quae summa sex Emeritis adplacidata jam etiam est. Ita concordia res parvae crescunt, et **charitate fraterna invicem diligentes** (ad Rom. XII. 10.) **in Deo manent, et Deus in illis** (1. Joann. IV. 16.).

Quinque-Ecclesiis die 29-a Oct. 1863.

**Georgius Girk,**
Episcopus Quinque-Ecclesiensis.

**L. J. Ch.**

2470
1863

# GEORGIUS GIRK,

**Dei Miseratione, et Apostolicae Sedis Gratia Episcopus Quinque-Ecclesiensis, Sacratissimae Caesareae, et Regio-Apostolicae Majestatis Actualis Intimus Status Consiliarius, SS. Theologiae Doctor Collegiatus.**

Infernalem sanctae Religionis nostrae hostem, qui nunquam non zizania in foecundo dominico agro spargit, ut bonum triticum suffocetur, recentissime imitatus est certus apostata Ernestus Renan, qui edito libro gallico, augustissimum dogma **divinitatis Jesu Christi** aperta fronte pernegans, hostium, quosquos mundus hac in parte hucdum perhorruit, perniciosissimum semet commonstravit, cum librum suum eatenus editum communi etiam plebi ac simplici homini per id reddiderit pervium, quod illum non sublimibus humanae sapientiae verbis, verum aperto simplicique stylo, ac blanda romanticaque scribendi ratione contexuerit, et gratam auribus lectionem praebere perhibeatur.

Cum positi simus, ut Depositum fidei curae nostrae creditum custodientes, fideles a venenosis sedulo arceamus pascuis : nostrarum partium est, incunctanter ea spiritualia arripere arma, iisque uti mediis, quae in potestate nostra sita sunt, ut eorum adminiculo fideles nostri contra periculum lectionis detestabilis libri hujus, proh dolor! in lingvam jam etiam hungaricam et germanicam translati, praemuniantur, librumqne hunc scelestissimum, si iisdem clancularie a quopiam porrigeretur, velut abominabilem luxuriantis ingenii partum, perniciosissimumque depravatae rationis figmentum rejiciant, contemnantque.

Sunt vero haec arma spiritualia et media sequentia:

1-o. Cum Divinitas Jesu fundamentum totius Christianismi constituat; et liber Renan-ianus fundamentum hoc manifeste subruere nitatur: idcirco librum hunc vi muneris nostri, et in sensu Articuli IX. Concordati, censurâ perstringimus, proscribimus, et prohibemus.

2-o. Lectionem illius, conservationem, communicationemque, tam Clero quam Fidelibus, sub gravi peccato prohibemus.

3-o. Curatoribus animarum injungimus, ut proscriptionem et prohibitionem hanc bibliopoliis in ambitu Parochiae existentibus, aliisque, apud quos librum hunc existere certe sciunt, intimare non omittant. Demum

4-o ut Sermones sacros de Divinitate Jesu Christi in tota extensione ex professo instituant, atque id ipsum etiam Exhortatores seu Catechetae superiorum scholarum relate ad juventutem facere teneantur. Attamen ea utantur omnes prudenti circumspectione, ne — ubi fideles, et juventus altiorum scholarum de blasphemo libro hoc nihil sciunt, — attenti ad eum reddantur, sed omnes in fide tantum confirmentur, ac adversus tela nequissimi hostis praemuniantur.

Omnes Concionatores et Catechetas voce paternae dilectionis convenimus : ut quamprimum fideles et auditores suos doceant, qualiter maximum generi humano beneficium e sanctissimo redemptionis mysterio sit derivandum, „nihil enim nobis nasci profuit, nisi redimi profuisset.“ Redemisse vero Dominum Nostrum JESUM Christum, per amarissimam Suam Passionem et Mortem, in Cruce perpessam, totum genus humanum. Quem verum Deum esse : ostendit.

*a*) Testimonium ipsius Jesu Christi, ac sanctorum suorum Apostolorum et Evangelistarum; quod testimonium in omni fere pagina Scripturae Sacrae novi foederis continetur. Christus ipse, quam saepissime, se esse Filium Dei sensu proprio ac naturali significavit, qui,

sicut Pater usque modo operatur, et ipse operetur, a se non faciat quidquam, quaecunque autem Pater faciat, haec et ipse similiter faciat, atque a mortuis suscitet, quos velit et vivificet, cui itaque traditum sit omne judicium, ut omnes honorificent Filium, sicut honorificant Patrem. Joann. III. 16. Filium Dei Unigenitum, Joann. VIII. 42. qui ex Deo procedens, Joann. III. 13. descenderit de coelo, et sit in coelo, Joann. X. 30. atque docet, se et Patrem unum esse, Joann. VII. 38. et ideo Patrem in se esse, et se in Patre, Joann. XVI. 15. omniaque, quae habeat Pater sua esse, Joann. XVI. 14, 15. ita ut Spiritus s. de suo accipiat, et Apostolis annunciet Luc. VI. 46. Hinc porro se Dominum praedicat, et quidem eo ipso sensu, quo Judaei Deum Dominum vocare consveverant, Joann. VIII. 58. Antequam Abraham esset, se exstitisse docet; Apostolis, se ubique locorum, ac per omnia tempora adfuturum esse, promittit, Matth. XXVIII. 20. Neminem ipsum Filium nosse, nisi Patrem, quemadmodum Patrem nemo noverit, nisi ipse, Filius, testatur, Matth. XI. 27. Idcirco eum Dominum et Deum nostrum esse, Joann. XX. 28, quem adorent omnes angeli Dei, Hebr. I. 6, et Cui omne genu flectatur, Philipp. XI. 10. Quae cum ita se habeant, nihil superest, quam ut cum s. Petro Apostolo exclamemus: verba vitae aeternae habes, et credidimus et cognovimus, quia tu es Christus, Filius Dei, Joann. VI. 69, 70. — Eum verum Deum esse, ostendit.

*b*) Sanctimonia vitae Ejus. Qui de se vere dicere potuit, Quis ex vobis arguet me de peccato? Joann. VIII. 46. Qui fuit summum exemplar ineffabilis humilitatis, et mundi contemptus, se servum faciens omnium, ac ultimo contumeliam crucis pro salute omnium in se assumens. Qui perfectissimum fuit prototypon dilectionis Dei et hominum, ex amore Dei nihil aliud cogitans, nihil aliud desiderans, quam gloriam Ejus promovere, ex amore hominum vero totam vitam suam, benefaciendo et sanando omnes immolans, Act. X. 38. Errantes ad viam rectam reducere, indoctos docere, peccatores convertere, miseris et derelictis consolationem et opem adferre, omnes homines Deo et Regno coelorum lucrifacere, voluntatem Patris sui implere, ac opus salutis nostrae perficere, hoc fecit tota sua vita, „meus cibus est, ut faciam voluntatem ejus, qui misit me, ut perficiam opus ejus.“ Joann. IV. 34. Coronam demum sanctissimae vitae imposuit per amarissimam suam Passionem et Mortem, qua nos Deo reconciliavit, et cohaeredes regni coelorum fecit. Quis haec cogitando, et pie meditando adorabundus non exclamet. Tu es Christus Filius Dei vivi!

Eum verum Deum esse probat:

*c*) Summa Doctrinae ejus perfectio. In Jesu dicit S. Paulus ad Coloss. XI. 3. sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae absconditi. Quod mortalium sapientissimi de Deo, de hominis destinatione, de virtute et aeterna salute, ne a procul quidem conjicere poterant, eo minus determinare; hoc Christus admirabili claritate et simplicitate docuit. Scopus, quem Christus omnibus hominibus praefixit, est: ut perfecti sint, sicut Pater coelestis perfectus est, Matth. V. 48. Suprema lex, quam omnibus dederat, est: Deum amare super omnia, et proximum — etiam inimicum — sicut se ipsum. Matth. XXII. 37, 39. et quidem ea cum purissima et sancta charitate, qua ipse nos dilexit: Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos, ut et vos diligatis invicem Joann. XIII. 34. Vere: Nunquam sic locutus est homo. Joann. VII. 46. Ideoque respondit ei Simon Petrus: Domine, ad quem ibimus? Verba vitae aeternae habes. Joann. VI. 69. Et Jesus ipse dixit, si quis voluerit voluntatem eius facere, cognoscet de doctrina, utrum ex Deo sit. Joann. VII. 17. — Hoc agnoverunt ab 18. seculis omnes doctissimi, sapientissimi, et sanctissimae vitae homines, qui confitebantur Jesum esse: viam, veritatem, et vitam. Joann. XIV. 6.

Jesum Christum verum Deum esse docent:

*d)* Prophetiae Ipsius. Christus Dominus cum summa claritate, praecisione, et determinatione praedixerat *a)* propriam suam passionem et mortem, suam resurrectionem, ascensionem et adventum Spiritus s. — *b)* praedixerat proditionem Judae Iscariotis, negationem Petri, et vicissitudines Apostolorum, — *c)* praedixerat obstinaciam Judaeorum, excisionem Jerosolymorum, et templi, dispersionem Judaeorum per orbem, et conservationem eorum usque finem seculorum; — *d)* praedixerat conversionem gentium, propagationem Ecclesiae suae per Apostolos, eorumque Successores, ac unionem populorum in Ecclesia sub uno Pastore, qui est Successor Petri. Quae prophetiae omnes in Evangeliis continentur. Porro

*e)* Testimonium divinitatis Jesu manifestissimum praebent Ejus miracula, quorum plurima per tempus vitae suae publicae, continuo in conspectu multitudinis hominum patravit, dum passim uno verbo, vel solo nutu, et desiderio, infirmos a variis langvoribus et gravissimis morbis in momento perfecte sanavit, coecis visum, surdis auditum, mutis loquelam restituit, dum leprosos mundavit, ipsis elementis, ventis et mari imperavit, ac mortuos suscitavit. Quae miracula nec acerrimi hostes negare poterant, et negarunt; omnesque bonae voluntatis homines videntes signa haec, Jesum vere filium Dei et verum Deum esse proni confitebantur cum Nicodemo viro docto et prudente in Israel: Rabbi, scimus, quia a Deo venisti magister, nemo enim potest haec signa facere, quae tu facis, nisi fuerit Deus cum eo. Joann. III. 2. Porro inconcussum et innegabile testimonium Divinitatis Jesu praebet

*f)* Gloriosa ejusdem Resurrectio. Eum vere mortuum fuisse, millia millium propriis oculis viderunt, et postquam exspirasset, unus militum lanceâ latus ejus aperuit, unde profluxit sangvis et aqua, qua certissimum mortis signum. Posuerunt corpus ejus in sepulchrum, quod Judaei ipsi munierunt, signantes lapidem cum custodibus. Matth. XXVII. Sed Christus Dominus tertia die, sicut praedixit, vere resurrexit, et apparuit Simoni, et piis mulieribus, Apostolis et quingentis ad semel fratribus, etc. Resurrexit autem propria virtute: Potestatem habeo ponendi animam, et potestatem habeo iterum sumendi eam. Joan. X. 18-o. Vim vitalem sibi ipsi restituere, a mortuis resurgere, nonnisi Deus potest: quapropter cum Christo resurgente dici potest omni homini non credenti: Noli esse incredulus sed fidelis. Joan. XX. 27. Demum

*g)* Divinitatis Jesu testimonium praebet etiam admirabilis Propagatio Christianitatis. Vix surrexit Christus a mortuis, jam ad primam Petri praedicationem tria millia, ad alteram quinque millia conversi sunt ad fidem, et paucos post dies ad millia millium ascendit numerus credentium in Judaea, Galilaea et Samaria, ut S. Paulus diceret: Fides vestra annunciatur in universo mundo. Rom. I. 8.

Haec et his conformia docete fideles et auditores vestros dilecti Fratres Filiique! Sed vero, ut semen verborum vestrorum fructum vitae aeternae proferat, divinae gratiae incremento foecundari debet, quam gratiam nonnisi assidua et instanti oratione, et deprecatione consequi poteritis. Potestne quaeso gravius motivum existere pro eo, ut preces et suspiria ad tronum divinae misericordiae ferventer emittatis, quam praesens illud est, quod ex incidenti impiissimi libri Renan-iani concepimus? Potestne majus graviusve periculum fidei cogitari, quam quod infernale opus istud in se continet? Labefactata enim, vel sublata semel fide in Divinitatem Jesu Christi, ruit totum Religionis aedificium. Agitur itaque de inaestimabili dono orthodoxae fidei conservando, et in cordibus fidelium firmando: quapropter geminata voce inculcamus, ut praevia arma, mediaque serio arripientes una mecum collaboretis, quo venenosum operis Renan-iani virus innoxium reddatur, liber ipse e bibliopoliis aut privatis bibliothecis comburendus exterminetur. Cum fiducia etiam recurratis una mecum ad Deum, ut dissipet consilia malignantium, custodiatve haereditatem suam adversus diabolicas hostium fraudes. Admonete etiam fideles vestros, ut suas cum vestris precibus jungant, quo Deus per intercessionem beatissimae semperque virginis Mariae, suam sanctam catholicam et apostolicam Ecclesiam ab omni malo liberare dignetur.

Datum Quinque-Ecclesiis: festo Immaculatae Concept. B. Mariae V. anno Domini 1863.

**Georgius Girk,**
Episcopus Quinque-Ecclesiensis.

L. J. Ch.

2292
1863

Per decursum anni 1864-i sequentes Theses assignantur pro diligenti deductione, tam in Congregationibus districtualibus, quam indispensabiliter a quovis obligato dioecesano sacerdote; et quidem: Theses decursu anni 1864. elaborandae, item Thesis pro praemio deducenda.

**e Theologia Dogmatica:**

Impedit-ne progressum in artibus et scientiis, seu culturam generis humani, doctrina speciatim de revelationis divinae necessitate, item de infallibibitate Ecclesiae Catholicae?

**e Theologia Morali:**

Quale peccatum est blasphemia? quae sunt in genere media eam exstirpandi? et quomodo speciatim haec mala consvetudo in nostratibus exstirpari posset?

Porro:

Non obligationis instar, verum ad acuendum tantum conamen juniorum cumprimis, ac eorum, quibus schola et christiano-catholica educatio sincere cordi jacet, quive idcirco intime dolent molimina malignantium, scholam ab Ecclesia sub variis speciosis titulis separare volentium, per quod pietas et adhaesio erga religionem jam in teneris cordibus exstingveretur, ac cum Ecclesiae Catholicae detrimento et jactura, generatio incredula ac irreligiosa succederet; plures benefactores praemium 10. aureorum defixerunt, quod illi cedat, qui thesim anno 1863. designatam sequentem:

Quam tristia consectaria nascerentur, si scholae ab Ecclesia separarentur? lingvâ hungaricâ, ita deduxerit, ut elaboratum typis imprimi mereatur. Si judicio Commissionis pro examine thesis constituendae, duo aemuli forent, praemium inter eos dividi poterit. Elaborata usque finem mensis Julii 1864. ad officium dioecesanum sunt promovenda; et ut nulli affectui humano locus esse possit, quivis elaboratum suum, alia manu scriptum, signo certo notet, nomenque suum specialibus in literis sub sigillo, elaborato suo adnectat; quae literae tunc solum aperiendae venient, dum Commissio enunciaverit hoc vel illo signo notatum elaboratum esse optimum, praemioque dignum.

Sic currite, ut comprehendatis. 1. Corinth. IX. 24.

Datum Quinque-Ecclesiis: die 15-a Decembris 1863.

2514
1863

Anno Domini 1863. die 13-a Decembris Georgius Bedekovics parochus Pécsváradensis, eodem mortis genere, quo olim praedecessor eius Joannes Majer, obiit, hodieque sepultus est, ex infelici nempe casu in itu ad Ecclesiam. Mors Georgii Bedekovics.

Cum beneficium parochiale Pécsvár per Excelsum Lottle R. H. Consilium sit conferendum: idcirco concursus ad tempus 6. hebdomadarum publicatur, et concurrere volentes libello supplici affigant tymbrum 1 fini.

Datum Quinque-Ecclesiis: die 15-a Decembris 1863.

2515
1863

Excelsum Lottle R. H. Consilium dto 20-ae Nov. a. c. sub Nro 85766. enunciare dignabatur: quod in sensu altiorum Ordinum, (in Circularibus sub Nro 435/1863. communicatorum) omni quadrante evoluto, consignatio mortis casuum inomisse semper contributionali Caes. Reg. Officio sit exhibenda, pro eo tamen Curati relevandi sint ab obligatione in fine anni Consignationem decursu totius anni mor- Ordines de Extract. Matr. Mortuorum.

*

tuorum politicae Jurisdictioni submittendi; atque hoc in sensu modicandos esse eos altiores Ordines, qui in Circularibus sub Nro 211/1863. continentur. Cuius quidem gratiosi Intimati tenor est sequens:

Az 1850. évi Február 9-én, s Augusztus 2-án kelt bélyeg- s illeték törvények némely szabályainak módositását tartalmazó, 1862-ik évi Deczember 13-án kelt, és Magyarországra is legkegyelmesebben kiterjesztett birodalmi törvény 15-ik §-a ellen több egyházmegyei hatóság részéről tett felszóllalások következtében a cs. kir. pénzügyi ministeriummal értekezés folytattatván, hogy az érintett birodalmi törvény foganatositása körül az illető lelkészeknek lehető könnyités szereztessék, f. é. October 26-án 15528. sz. a. kelt kegyelmes kir. udv. Rendelet folytán fölhivandónak találta Nagy Méltóságodat e magy. kir. Helytartótanács, miszerint az egyházmegyebeli lelkészeket oda utasitani sziveskedjék, hogy a halottakról szóló anyakönyvi hiteles másolatokat, vagy is kimutatásokat annál fogva, hogy az idézett 1862-ik évi Deczember 13-án kelt birodalmi törvény 15-ik §-ban kitüzött czélnak megfelelve legyen, minden évnegyed lefolytával az illető megyei vagy városi hatóságoknak a legpontosabban terjesszék be.

Magától értetvén, hogy ez által az 1827. évi 23. törv. czikkben, és m. é. Mártius 15-én 10394. sz. a. kelt rendelvényben (vide Circulares pag. 49. et 81.) a halottakról szóló anyakönyvi másolatoknak minden év végével a törvényhatóságoknak leendő egyszerrei bemutatásának szüksége, ne hogy ez által az illető lelkészekre kétszeres teher háruljon, jövendőre megszünik. Kelt Budán a magy. kir. Helytartótanácstól 1863-ik évi November hó 20-án.

2516
1863

Statutio militaris anno 1864.

Idem praeveneratum Excelsum Lottle R. H. Consilium, dto 27-ae Oct. a. c. sub Nro 79542. insinuat futuram statutionem militarem, ut Curati ad provocationem concernentis Jurisdictionis, cum omni promptitudine Extractus matriculares, in causa Partium vero sic dictos Családi értesitőket ad exigentiam normarum exhibeant. Cuius Intimati sequens est tenor:

Ő császári s apost. kir. Felsége f. é. September hó 15-én kelt s f. é. October 7-én 16983. sz. a. kegy. kir. udv. rendelménnyel tudatott legfelsőbb elhatározásával 1864. évre az egész birodalomban a határőrvidék kivételével egy 85000 főnyi ujonczjutaléknak kiállitását elrendelni méltóztatván, az ebből Magyarországra eső 25680 főnyi illetménynek kiállitása iránt, az ország valamennyi politicai hatóságai mai napon utasittattak.

Minek folytán szükségesnek tartotta ezen magyar kir. Kormányszék Nagy Méltóságodát is ezennel fölkérni, hogy az alattas egyházak anyakönyvvezetőit a politicai közegek részéről az anyakönyvi kivonatoknak a hadkieg. szabályzat 7-ik §-jában 1 számu mellékleti minta szerint készitendő anyakönyvi kivonatok haladéktalan közlése iránt hozzájok intézendő fölhivásnak megfelelni, valamint a magán felek részére szükséges családi értesitők kiállitásánál f. é. October 25-én 72438. sz. a. kelt közintézvényben foglalt utasitáshoz szorosan alkalmazkodni el ne mulasszák. Kelt Budán a magy. kir. Helytartótanácstól 1863. évi October hó 27-én.

Datum Quinque-Ecclesiis die 15-a Decembris 1863.

2518
1863

Oblingentia Sedecimalis.

Inclyta Fundorum Reluitoria Directio Regnicolaris, in nexu petiti mei: ut

*a*) DD-i Curati obtingentiam suam sedecimalem a 1-a Maii 1848. usque finem anni 1862. Quinque-Ecclesiis levare possint, ne debeant eatenus Sopronium proficisci, respondit: petito huic ob formalia impedimenta deferri non posse. Ad petitum vero, ut

*b*) DD-i Curati obtingentias suas pro futuro, penes eam Caes. Reg. Cassam, ad quam proxime situati sunt, levare valeant; respondit: petito huic effectum dari posse, et eatenus

congruos ordines mox faciendos esse, quo quivis suam ratam in proxima Cassa sicut Circulares Nri 1319/1863. indicant, percipiat.

In hoc rei situ vix superest aliud, quam ut DD-i Curati conventum servent, de levanda competentia sua consilia conferant, et fortasse unum e gremio suo deputent, qui nomine omnium percipientium in uno Districtu, vel pluribus, iter Sopronium suscipiat, ac obtingentias ibidem levet. In vicina Dioecesi adminus haec praxis fuit adhibita.

Attamen sive unus nomine plurium levet, sive alio modo per procurationem pecunia Sopronii levanda sit: sequentia sunt attendenda,

*a*) quisque paret apocham iuxta hanc formam:

Bélyegmentes.

## Nyugta.

O. é. . . . ft . krról, azaz . . . ft . krról, melyet az . . . . plébánia részére o. é. . . . ft . krral megszabott tizedkárpótlási évi járadék után, alolirt részére, mint 18 . évi . . . tól 18 . évi . . . . . ig volt . . . . . i plebános részére, kitudott járadéki hátralékkép a sopronyi f. t. alappénztárból hiány nélkül felvettem.

Kelt s. a t.

plebániai pecsét.

N. N.
. . . . . plébános.

azaz o. é. . . . ft . kr.

Ezen nyugtatvány hitelességeül:

esperesi pecsét.

N. N.
kerületi esperes.

*b*) Apocha haec una cum Assignata Sopronii in fundo reluitionali exhibenda, et resignanda est.

*c*) Si unus nomine omnium iverit Sopronium, vel alia procurationalis modalitas fuerit adhibita: non omittant legalem etiam plenipotentiam exarare a duobus testibus quoque subscribendam, quam is, qui pecuniam aliorum nomine levaturus est, Sopronii in Cassa exhibere debebit.

Propter majorem securitatem id solum adhuc commendarem, ut levata Sopronii pecunia mox publico Veredario erga Recepisse tradatur, mittaturque Sopronió per Postam ad principalem in Districtu locum, ad Offum aliquod parochiale, unde eam omnes Districtuales cito et secure obtinebunt.

Quoad obtingentiae sedecimalis summas pro futuro levandas, venient indubie solutionales philyrae, quae toties quoties pro inscriptione levatae summae in Cassa producendae erunt, quoties fit perceptio pecuniae. Quietantia, quae semestraliter pro pecuniae perceptione scribi debet, ita potest sonare:

Bélyegmentes.

## Nyugta.

Osztr. ért. . . . ft . krról az az . . . ft . krról, melyet alolirt az 1863-ki Januar 1-én . . szám alatt kelt járadéki okmány szerint a . . . . . plébánia részére o. é. . . . ft . krral megállapitott tizedkárpótlási évi járadékból 18 . . . . . 1-től 18 . . . . . végéig járt félévi részletkép a . . . . cs. kir. pénztárból hiány nélkül felvett.

Kelt s. a t.

plebánia pecsét.

N. N.
. . . . . plébános.

az az o. é. . . . ft . kr.

Hogy a nyugtatványozó plébános jogosult ezen járadék fölvételére, hivatalosan bizonyítom.

Kelt s. a t.

esperesi pecsét.

N. N.
kerületi esperes.

**

Finaliter praenoto: Adesse in Cancellaria dioecesana Assignatas ad massas pie denatorum inscriptas sequentes:

*a*) ad massam p. d. Mendl, super 538 fl. 3 x.
*b*) ad massam p. d. Juhász, super 2061 fl. 61 x.
*c*) ad massam p. d. Varju, super 393 fl. 31 x.
*d*) ad massam p. d. Pletnics, super 8 fl. 26 ½ x.
*e*) ad mas. p. d. Aloys. Hegedüs, sup. 6 fl. 5 ½ x.
*f*) ad mas. p. d. Ladisl. Hegedüs, super 1 fl. 24 x.
*g*) ad massam p. d. Stupp, super 218 fl 34 ½ x.
*h*) ad massam p. d. Megyeli, super 200 fl. 15 ½ x.
*i*) ad massam p. d. Simon, super 391 fl. 65 x.
*k*) ad massam p. d. Haas, super 910 fl. 71 x.
*l*) ad massam p. d. Ladányi, super 94 fl. 26 x.
*m*) ad massam p. d. Török, super 215 fl. 71 x.
*n*) ad massam p. d. Vágner, super 63 fl. 99 x.
*o*) ad massam p. d. Kerekes, super 7 fl. 13 x.
*p*) ad massam p. d. Sok, super 435 fl. 73 x.
*q*) ad massam p. d. Mandl, super 43 fl. 69 x.
*r*) ad massam p. d. Goczán, super 211 fl. 21 ½ x.
*s*) ad massam p. d. Rakarics, super 155 fl. 2 ½ x.
*t*) ad massam p. d. Kárászi, super 141 fl. 23 x.
*u*) ad massam p. d. Asbold, super 20 fl. 45 ½ x.
*v*) ad massam p. d. Vasdinyei, sup. 429 fl. 42 ½ x.
*w*) ad massam p. d. Szijártó, super 85 fl. 9 ½ x.
*x*) ad massam p. d. Martinkovics, sup. 88 fl. 55 ½ x.
*y*) ad massam p. d. Stráznik, super 226 fl. 39 x.
*z*) ad massam p. d. Stráznik, super 470 fl. 89 x.
*aa*) ad massam p. d. Bregovics, super 119 fl. 57 x.
*bb*) ad mas. p. d. Lad. Horváth, sup. 180 fl. 29 x.
*cc*) ad mas. p. d. Ad. Horváth, super 179 fl. 54 x.
*dd*) ad massam p. d. Petrovics, super 744 fl. 23 ½.
*ee*) ad massam p. d. Galasszay, sup. 120 fl. 86 ½.
*ff*) ad massam p. d. Kiszeli, super 19 fl. 32 ½.
*gg*) ad massam p. d. Endrődy, sup. 127 fl. 68 ½.
*hh*) ad massam p. d. Klump, super 596 fl. 61 x.
*ii*) ad massam p. d. Zdralics, super 82 fl. 57 x.
*kk*) ad massam p. d. Grosz, super 504 fl. 8 ½.
*ll*) ad mas. denati Baumholczer, sup. 426 fl. 85 ½.
*mm*) ad mas. denati Baumholczer, sup. 196 fl. 79 x.
*nn*) ad massam p. d. Szokoly, super 82 fl. 75 x.
*oo*) ad massam p. d. Szokoly, super 114 fl. 88 x.
*pp*) ad massam p. d. Szokoly, super 20 fl. 44 ½.
*qq*) ad massam p. d. Hermann, super 419 fl. 85 x.
*rr*) ad massam p. d. Hermann, super 83 fl. 23 x.
*ss*) ad massam p. d. Németh, super 193 fl. 83 x.
*tt*) ad massam p. d. Gyalus, super 464 fl. 10 x.
*uu*) ad massam p. d. Krebesz, super 790 fl. 67 ½.
*vv*) ad massam p. d. Stefánovics, sup. 589 fl. 40 ½.
*ww*) ad massam p. d. Kuglics, super 145 fl. 95 x.

Ad eum effectum, ut concernentes haeredes obtingentiam suam levare possint, a politico foro, ubi sub prioribus annis massae denatorum pertractatio peracta fuerat (hagyatéki bíróság) producere debent legale testimonium super competentiae titulo, cum authentica copia Testamenti; quo producto, extradabuntur eis Assignatae, poteruntque suam pecuniam levare ita, sicut supradictum est. Pro bono haeredum, respectivi Testamentorum Executores, vel Commissarii, aut Curatores, possent fortasse a districtuali Judice, in cuius Officio acta executionis cum originali Testamento existere debent, testimonium hoc super competentiae titulo quantocyus excipere, illud horsum promovere, quo obtento Assignatae illis pro parte haeredum mox submitterentur.

Datum Quinque-Ecclesiis die 15-a Decembris 1863.

**Georgius Girk,**
Episcopus Quinque-Ecclesiensis.